

Vai Latvijā tiek veidota efektīva un ekonomiski pamatota bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas sistēma?

Rīga 2022

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

Revīzijas ziņojums

Vai Latvijā tiek veidota efektīva un ekonomiski pamatota bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas sistēma?

18.05.2022.

Lietderības revīzija “Atkritumu šķirošana un tuvākie izaicinājumi bioloģiski noārdāmo atkritumu šķirošanā”.

Revīzija veikta, pamatojoties uz Valsts kontroles Piektā revīzijas departamenta 2021. gada 8. februāra revīzijas grafiku Nr. 2.4.1-3/2021.

Vāka noformējumā izmantota fotogrāfija no www.depositphotos.com

Cienījamais lasītāj!

Koku lapas, ābolu serdes un kartupeļu mizas mēs varam uzlūkot kā kaut ko nevajadzīgu un lieku, taču varam arī tajās saskatīt resursus, piemēram, augsnes mēslojuma vai pat siltuma radīšanai. Šie diametrāli pretējie skatu leņķi – atkritumi kā problēma vai atkritumi kā resursi – , visdrīzāk, arī nosaka izvēli, kā rīkoties ar bioloģiski noārdāmajiem atkritumiem.

Šīs revīzijas laikā vispusīgi izvērtējām bioloģiski noārdāmo atkritumu savākšanas, pārstrādes un tālākās izmantošanas sistēmas ieviešanas gaitu un sākotnējos rezultātus Latvijā.

Lai gūtu iespējami lielāko ekonomisko labumu no bioloģiski noārdāmajiem atkritumiem un veicinātu vides aizsardzību, pamatā ir jābūt šo atkritumu radītāju, t.sk. iedzīvotāju, izpratnei un motivācijai šos atkritumus nodalīt no nešķiroto atkritumu masas. Tam seko gan teritorijas, gan iedzīvotāju blīvuma ziņā atšķirīgajām pašvaldībām piemērotāko atkritumu savākšanas un pārstrādes iespēju radīšana. Noslēgumā ir atkritumu pārstrādes rezultātā radītā materiāla izmantošanas iespēju nodrošināšana.

Kaut arī darbs pie sistēmas ieviešanas vēl turpinās, jau šobrīd gana skaidri iezīmējas, ka mēs virzāmies pa nesavlaicīgu lēmumu, neizmantoju iespēju un nepārdomātu risinājumu izdangātu ceļu. Kāpēc tā?

Šobrīd Latvijā ir iestrādes tikai sistēmas vidus posma – savākšanas un pārstrādes – izveidei. Pie tam izvēlētie risinājumi ir dārgi un tiek vienlīdz piemēroti kā teritorijās ar lielu iedzīvotāju blīvumu, tā teritorijās, kur iedzīvotāju daudzums ir ievērojami mazāks. Savukārt sistēmas sākumposma un beigu posma ieviešana šobrīd būtiski “klibo”. Citiem vārdiem sakot, mēs esam ceļā uz to, lai būtu gatavi bioloģiski noārdāmos atkritumus par dārgu naudu pārstrādāt, taču pašu pārstrādājamo atkritumu mums nav un nav arī kur izmantot atkritumu pārstrādes rezultātā potenciāli iegūstamos vērtīgos materiālus.

Neizveidojot efektīvu bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas sistēmu un neizmantojot sistēmas piedāvātās iespējas gūt no šiem atkritumiem ienākumus, mēs riskējam uz iedzīvotāju pleciem uzlikt vēl vienu dārgu nastu par šīs sistēmas uzturēšanu. Turklāt “tikšķ pulkstenis” arī mūsu kā Eiropas Savienības dalībvalsts pienākumam līdz 2023.gada nodrošināt, ka bioloģiski noārdāmie atkritumi tiek dalīti vākti vai pārstrādāti to rašanās vietā, tādējādi virzoties uz virsmērķi līdz 2035. gadam atkritumu poligonos apglabāt ne vairāk kā 10% no kopējā sadzīves atkritumu daudzuma.

Iespējams, ka vairākām šajā ziņojumā aprakstītajām nepilnībām risinājumus rast būs grūti un atsevišķos gadījumos “vilciens ir jau aizgājis”. Taču mēs sagaidām, ka gan politikas veidotāji, gan tās ieviesēji spēs ar jaunu skatu un apņēmību vērst turpmāko bioloģiski noārdāmo atkritumu apsaimniekošanas sistēmas ieviešanu no problēmas risināšanas uz iespēju izmantošanas virzienu.

Paldies Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas speciālistiem par konstruktīvo sadarbību revīzijas laikā un turpmāk veicamo darbu noteikšanā! Paldies pašvaldību speciālistiem, atkritumu apsaimniekotājiem un sadzīves atkritumu poligonu apsaimniekotājiem par konstruktīvu sadarbību, sniedzot revīzijas veikšanai nepieciešamo informāciju!

Īpašs paldies Latvijas Universitātes vadošajai pētniecei vides inženierzinātnē un rūpnieciskajā biotehnoloģijā Dr.sc.ing. Elīnai Dācei, kura ar savām zināšanām un pieredzi sniedza nozīmīgu ieguldījumu revīzijas darbā!

Ar cieņu
departamenta direktors
Edgars Korčagins

Saturs

Termini un skaidrojumi	7
Kopsavilkums	10
Motivācija.....	10
Galvenie secinājumi	10
Būtiskākie ieteikumi.....	14
Ziņojuma struktūra	14
Bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas sistēmas raksturojums	16
Kas ir bioloģiskie atkritumi?	16
Pāreja uz aprītes ekonomikas modeli un bioloģisko atkritumu loma tajā	18
Eiropas Savienības normatīvais regulējums un nospraustie mērķi	20
Bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas sistēmas ieviešana un attīstība Latvijas Republikā.....	21
1.Vai pirms sistēmas ieviešanas tika pietiekami analizēta Latvijas Republikas situācija un iespējas bioloģisko atkritumu apsaimniekošanā?.....	25
1.1. Vai pieejamie dati bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas jomā sniedz pietiekamu un pamatotu informāciju lēmumu pieņemšanai?	26
Publiskie dati nesniedz informāciju pamatotu lēmumu pieņemšanai	26
Pašvaldību rīcībā nav pieejami precīzi dati par atkritumu apsaimniekošanas jomu savā administratīvajā teritorijā.....	27
1.2. Vai ir pietiekami izvērtēta esošā un nepieciešamā bioloģisko atkritumu pārstrādes infrastruktūra?	29
Nav veikts pietiekams esošās bioloģisko atkritumu pārstrādes infrastruktūras izvērtējums	29
Nav vērtētas citas alternatīvas efektīvai un ekonomiski pamatotai bioloģisko atkritumu pārstrādei ..	34
Plānoto infrastruktūras objektu jaudu neatbilstība prognozētajai bioloģisko atkritumu plūsmai	36
2. Vai politikas plānošana veicināja bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas sistēmas koordinētu ieviešanu visos posmos?	41

2.1. Politikas plānošanā netika pienācīgi ņemti vērā zināmie riski	41
2.2. Reģionālo un pašvaldību atkritumu apsaimniekošanas plānu neesamība kā būtisks kavējošs faktors bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas sistēmas ieviešanai	43
2.3. Neefektīva nepieciešamā finansējuma plānošana savlaicīgai bioloģisko atkritumu pārstrādes infrastruktūras izveidei	45
3. Vai ir izstrādāts tiesiskais ietvars bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas sistēmas izveidei un uzraudzībai?	48
3.1. Bioloģisko atkritumu dalītās vākšanas sistēmas izveidošanas novērtēšanas kritēriji	48
3.2. Pārstrādes produktu izmantošanu un realizāciju veicinošs tiesiskais ietvars	52
4. Vai iedzīvotāji ir pietiekami informēti par bioloģisko atkritumu dalītās vākšanas mērķiem un iespējām savā pašvaldībā?	55
4.1. Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā noteiktie uzdevumi un to izpilde	55
4.2. Vienotas izpratnes trūkums par bioloģisko atkritumu dalītās vākšanas sistēmas darbu	57
4.3. Pašvaldību veiktās aktivitātes sabiedrības informēšanā	58
5. Neatrisinātās problēmas sadzīves atkritumu apsaimniekošanas maksas noteikšanā	62
5.1. Iedzīvotāji joprojām pārmaksā par nešķirotu atkritumu apsaimniekošanu	62
5.2. Nepamatoti noteiktie pārejas koeficienti no tilpuma uz svara mērvienībām apstiprinātajos bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas tarīfos	66
VARAM viedoklis.....	70
Rīgas valstspilsētas pašvaldības viedoklis	72
Mārupes novada pašvaldības viedoklis	73
Talsu novada pašvaldības viedoklis	74
Dienvidkurzemes novada pašvaldības viedoklis.....	75
Ludzas novada pašvaldības viedoklis	75

Balvu novada pašvaldības viedoklis	76
Revīzijas raksturojums, kritēriji un metodes	77
Revīzijas mērķis.....	77
Juridiskais pamatojums	77
Revīzijas apjoms un ierobežojumi	77
Vērtēšanas kritēriji.....	79
Revīzijas metodes	85
1. pielikums. Pierīgas AAR iedzīvotāju potenciālie ietaupījumi par 2021. gadu, ja tiktu ieviesta BA dalītā vākšana sākot ar 2020. gadu	86
2. pielikums. Iedzīvotāju potenciālie ietaupījumi, ja tiktu ieviesta BA dalītās vākšanas sistēma sākot ar 2020. gadu (izņemot Pierīgas AAR).....	92
3. pielikums. Biogāzes ražošanas uzņēmumi, kas potenciāli varētu tikt iesaistīti mājāsaimniecības BA pārstrādē	97
4. pielikums. Prognozētais BA apjoms pa administratīvajām teritorijām	98
5. pielikums. Eiropas Savienības fondu plānošanas perioda specifiskā atbalsta mērķa 5.2.1. “Veicināt dažāda veida atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju” ietvaros atbalstītie, pārtrauktie un noraidītie projekti	104
6. pielikums. Eiropas Savienības fondu plānošanas perioda specifiskā atbalsta mērķa 5.2.1. “Veicināt dažāda veida atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju” noraidīto projektu atteikuma iemeslu apkopojums	108
7. pielikums. BA dalītās vākšanas sistēmas izvērtējums izlasē iekļautajās pašvaldībās	114
8. pielikums. Pašvaldību veiktie kontrolmērījumi SA pārejas koeficienta no tilpuma uz svara mērvienībām kontrolei	115

Termini un skaidrojumi

Saīsinājums/termins	Skaidrojums
Termini	
Anaerobā pārstrāde	Process, kurā kontrolētos apstākļos organiskās vielas bezskābekļa vidē tiek sadalītas, radot biogāzi un organiskos pārpalikumus – digestātu.
Aprites ekonomika	Ražošanas un patēriņa modelis, kas paredz esošo materiālu un produktu koplietošanu, iznomāšanu, atkārtotu izmantošanu, remontu, atjaunošanu un pārstrādi pēc iespējas ilgākā laika periodā. Tādējādi tiek pagarināts produktu aprites cikls ¹ .
Atkritumu pārstrāde	Atkritumu reģenerācijas darbība, kurā atkritumu materiālus pārstrādā produktos, materiālos vai vielās atbilstoši to sākotnējam vai citam izmantošanas veidam, ietverot organisko materiālu pārstrādi un izņemot atkritumos esošās enerģijas reģenerāciju un tādu materiālu izgatavošanu, kuri tiks izmantoti par kurināmo vai izrakto tīlpu aizbēršanai ² .
Atkritumu reģenerācija	Jebkura darbība, kuras galvenais rezultāts ir atkritumu lietderīga izmantošana ražošanas procesos vai tautsaimniecībā, aizstājot ar tiem citus materiālus, kuri būtu izmantoti attiecīgajai darbībai, vai atkritumu sagatavošana šādai izmantošanai ³ .
Atkritumu apsaimniekošanas hierarhija	Piecu pakāpju hierarhija, kur profilakse ir labākais risinājums, kam seko atkārtota izmantošana, otrreizējā pārstrāde un citi reģenerācijas veidi, savukārt apglabāšana, piemēram, poligonos, ir pēdējā iespēja ⁴ .
Biogāze	Dažādu gāzu maisījums, kas veidojas metānu veidojošām baktērijām anaerobos apstākļos iedarbojoties uz bioloģiski noārdāmajiem materiāliem ⁵ .
Bioloģiski atkritumi	Bioloģiski noārdāmi dārzu un parku atkritumi, mājāsaimniecību, biroju, sabiedriskās ēdināšanas iestāžu (restorānu, ēdnīcu u.c.), vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības vietu pārtikas un virtuves atkritumi un citi tiem pielīdzināmi pārtikas rūpniecības uzņēmumu atkritumi ⁶ .
Biošūna	Ir inženiertehniska būve (veidojums – šūna), kurā tiek izvietoti atšķiroti bioloģiskie atkritumi.
Digestāts	Materiāls, kas paliek pēc bioloģiski noārdāmas izejvielas anaerobās sadalīšanās (sadalīšanās zema skābekļa apstākļos). Tas ir atzīts augsnes kvalitātes uzlabošanas līdzeklis.
Ex ante nosacījumi	Viens no galvenajiem elementiem kohēzijas politikas reformā 2014. – 2020. gada periodā. Tos ievieša attiecībā uz Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem (ESI fondiem), lai nodrošinātu nepieciešamos nosacījumus efektīvai un lietderīgai ESI fondu izmantošanai. Šie nosacījumi ir saistīti ar:

	• politikas un stratēģiskiem satvariem, lai nodrošinātu, ka valstu un reģionu līmeņa stratēģiskie dokumenti, kas kalpo par pamatu ESI fondu ieguldījumiem, ir kvalitatīvi un atbilst dalībvalstu ES līmenī kopīgi pieņemtajiem standartiem; • regulatīvajām sistēmām, lai nodrošinātu, ka ESI fondu līdzfinansēto darbību īstenošana atbilst ES <i>acquis</i>; • pietiekamām administratīvajām un institucionālajām spējām, kas ir valsts pārvaldei un ieinteresētajām personām, kuras īsteno ESI fondus. Ir septiņi vispārēji <i>ex ante</i> nosacījumi, kas saistīti ar programmu īstenošanas horizontālajiem aspektiem, un 29 tematiski <i>ex ante</i> nosacījumi, kas paredz nozārēm specifiskus noteikumus attiecīgām ieguldījumu jomām, kuras tiesīgas saņemt kohēzijas politikas atbalstu (ieguldījumu prioritātes)⁷.
Finansiālo iespēju princips	Izvērtē esošos un vidējā termiņā prognozētos resursus un piedāvā efektīvākos risinājumus attiecībā uz nosprausto mērķu sasniegšanai nepieciešamajām izmaksām ⁸ .
Kompostēšana	Biodegradējamu materiālu bioloģiskās noārdīšanās process kontrolētos aerobos apstākļos, lai iegūtu bioloģiski stabilizētu materiālu – kompostu, ko iespējams izmantot kā augsnes organisko mēslojumu. Kompostējot bioloģiskos atkritumus, izdalās galvenokārt oglekļa dioksīds, siltums un ūdens tvaiki.
Princips maksā	“piesārņotājs” Viens no galvenajiem principiem, kas ir ES vides politikas pamatā. Piemērojot šo principu, piesārņotāji sedz ar to radīto piesārņojumu saistītās izmaksas, ieskaitot piesārņojuma novēršanas, kontroles un likvidēšanas pasākumu izmaksas, kā arī sabiedrībai piesārņojuma dēļ radušās izmaksas. Atbilstoši šim principam tiek radīts stimuls piesārņotājiem izvairīties no kaitējuma videi, kā arī piesārņotāji tiek saukti pie atbildības par piesārņojumu, ko tie radījuši. Turklāt tieši piesārņotājs, nevis nodokļu maksātājs sedz atbildzināšanas izmaksas⁹.
Sadzīves atkritumi	Nešķiroti atkritumi un daļēji savākti atkritumi no mājāsaimniecībām, tai skaitā papīrs un kartons, stikls, metāli, plastmasa, bioloģiskie atkritumi, koksne, tekstilmateriāli, iepakojums, elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumi, bateriju un akumulatoru atkritumi, liela izmēra atkritumi, tostarp matraču un mēbeles, kā arī nešķiroti atkritumi un no citiem avotiem daļēji savākti atkritumi, kuru īpašības un sastāvs ir līdzīgs atkritumiem no mājāsaimniecībām. Par sadzīves atkritumiem neuzskata atkritumus no ražošanas, lauksaimniecības, mežsaimniecības, zivsaimniecības, septiskajām tvertnēm un notekūdeņu kanalizācijas tīkla un attīrīšanas, tai skaitā notekūdeņu dūņas, noliektus transportlīdzekļus vai būvdarbus un būvju nojaukšanas procesā radušos atkritumus ¹⁰ .
Vējrindu kompostēšana	Kompostēšanas veids, kad kompostējamais materiāls tiek izvietots stirpās.
Saīsinājumi	
AAR	Atkritumu apsaimniekošanas reģions
ANO	Apvienoto Nāciju organizācija
AS	Akciju sabiedrība
ATR	Administratīvi teritoriālā reforma
BA	Bioloģiskie atkritumi

Direktīva	Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva
DRN	Dabas resursu nodoklis
IKP	Iekšzemes kopprodukts
KF	Kohēzijas fonds
Koeficients	Pārejas koeficients no tilpuma uz svara mērvienībām
MK	Ministru kabinets
NSA	Nešķīrotie sadzīves atkritumi
ESAO	Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (<i>Organization for Economic Co-operation and Development</i>)
OIK	Obligātā iepirkuma komponente
PAI	Privātās attiecināmās izmaksas
Pārskats	Valsts statistikas pārskats “Nr. 3. – Atkritumi”
PMLP	Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde
PNI	Privātās neattiecināmās izmaksas
PS	Pilnsabiedrība
SAM	Specifiskais atbalsta mērķis
SAP	Sadzīves atkritumu poligons
SIA	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību
EK	Eiropas Komisija
ES	Eiropas Savienība
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VVD	Valsts vides dienests

Kopsavilkums

Motivācija

Laikā no 2010. līdz 2018. gadam kopējais atkritumu daudzums Eiropas Savienības (turpmāk – ES) valstīs ir palielinājies par 5% (114 miljoniem tonnu)¹¹. Apvienoto Nāciju organizācija (turpmāk – ANO), ES institūcijas un citas starptautiskās organizācijas ir izvirzījušas ambiciozus mērķus par atkritumu apsaimniekošanas sistēmām, kuras ir iekļautas aprites ekonomikā, un šie mērķi ir saistoši arī Latvijas Republikai.

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva¹² (turpmāk – Direktīva) nosaka, ka līdz 2035. gadam atkritumu poligonos apglabāto sadzīves atkritumu īpatsvars ir jāsamazina līdz 10% no kopējā sadzīves atkritumu daudzuma. Savukārt sadzīves atkritumos aptuveni puse ir bioloģiskie atkritumi (turpmāk – BA)¹³.

Tātad, lai izpildītu šo mērķi, ir būtiski ieviest darboties spējīgu, efektīvu un vides prasībām atbilstošu **BA dalītās vākšanas un pārstrādes** sistēmu. Turklāt Direktīva paredz, ka BA dalītās savākšanas sistēmai ir jābūt ieviesta līdz 2023. gada beigām¹⁴.

BA dalītās vākšanas sistēmas ieviešana Latvijā attīstās ļoti lēni, kā arī BA pārstrādes procesa nepieciešamās infrastruktūras izveides pabeigšana plānota tikai 2023. gada beigās. Identificēti būtiski riski, kas ļauj prognozēt, ka līdz 2023. gada beigām neizdosies izveidot efektīvu BA apsaimniekošanas sistēmu visā valsts teritorijā un netiks sasniegti Direktīvā¹⁵ noteiktie mērķi.

Gadījumā, ja BA dalītās vākšanas sistēma netiks ieviesta **līdz 2023. gada nogalei, Latvijas Republikai var tikt piemērotas ES sankcijas**.

Revīzijā tika vērtēts, vai tiek veidota efektīva un ekonomiski pamatota BA apsaimniekošanas sistēma un vai tās ieviešana notiks noteiktajā termiņā.

Galvenie secinājumi

Latvijā netiek veidota valsts situācijai atbilstoša, samērīga, efektīva un ekonomiski pamatota BA apsaimniekošanas sistēma. Tās ieviešana ir būtiski iekavējusies, jo tā notiek haotiski, bez koordinētas procesa vadības un sadarbības ar visām ieinteresētajām pusēm. Sistēmas ieviešanā un attīstībā ir nepieciešams pārskatīt šobrīd izvēlēto pieeju, lai atrastu piemērotākos risinājumus, efektīvāk izmantojot esošos resursus – finanšu līdzekļus un esošo infrastruktūru. Ja BA apsaimniekošanas sistēmas “restarts” nenotiks, tā tiks ieviesta formāli – iedzīvotāji nebūs motivēti un nešķiros BA tādā apjomā, kāds nepieciešams plānotās infrastruktūras jaudām, iedzīvotāji pārmaksās par BA apsaimniekošanu, ES noteiktie vides mērķi netiks sasniegti, vienlaikus radot zaudējumus Latvijas valstij potenciāli piemērojamo sankciju veidā.

Jau kopš 2008. gada Eiropas Komisija (turpmāk – EK) dalībvalstīm **ieteikuma formā** virzīja iniciatīvu ieviest BA dalītās vākšanas sistēmu, kas savukārt nodrošinās to pārstrādes efektivitāti. Šobrīd Direktīva¹⁶ **uzliek par pienākumu** to īstenot līdz 2023. gadam. BA apsaimniekošanas sistēmas izveide ir izaicinājums daudzām ES valstīm. Tomēr prakse rāda, ka valstis, kuras ātrāk uzsāka sistēmas ieviešanu, šobrīd ir sasniegušas lielāku progresu. Piemēram, Slovēnija, kura šobrīd ieņem līderpozīcijas BA apsaimniekošanas sistēmas ieviešanā starp citām dalībvalstīm, jau kopš 2011. gada 1. jūlija¹⁷ ir noteikusi BA dalītu vākšanu kā obligātu prasību.

Latvijā nozīmīgi soļi tika sperti tikai 2018. gadā – nosakot, ka pašvaldībām BA dalītās vākšanas sistēmas ieviešanas sākot ar 2020. gadu¹⁸, taču tas joprojām nav izdarīts. Jau 2018. gadā EK sagatavoja Agrārā brīdinājuma ziņojumu Latvijai¹⁹ par ES atkritumu apsaimniekošanas tiesību aktu īstenošanu. Ziņojums tika sagatavots, jo Latvijai pastāvēja risks nesasniegt 2020. gadam izvirzītos mērķus attiecībā uz sadzīves atkritumu sagatavošanu otrreizējai pārstrādei. Ziņojumā **sniegtie ieteikumi** atkritumu apsaimniekošanas sistēmas pilnveidošanai, t.sk. attiecībā uz BA, joprojām **pilnībā nav ieviesti**.

Ja BA apsaimniekošanas sistēma netiks ieviesta līdz 2023. gadam, tad EK par Direktīvas²⁰ prasību neizpildi var piemērot soda naudu. Vienreizējā soda maksājuma **minimālā summa Latvijai ir 392 000 euro**. Tomēr jāatzīmē, ka atkarībā no pārkāpuma smaguma un ilguma soda naudas var būt būtiski lielākas un **maksimālais sankciju apmērs ir 11 566 120 euro gadā** līdz pārkāpuma novēršanai²¹.

Taču finansiāla rakstura nelabvēlīgas sekas mēs izjūtam jau šobrīd. Valsts kontroles aplēses rezultāts parāda, ka, neieviešot BA dalītās vākšanas un pārstrādes sistēmu visā valsts teritorijā laika posmā no 2021. gada līdz 2023. gadam, Latvijas iedzīvotāji **negūs potenciālu ietaupījumu vismaz 16 576 830 euro**, t.sk. Pierīgas atkritumu apsaimniekošanas reģionā 6 430 910 euro²² un 10 145 920 euro pārējos atkritumu apsaimniekošanas reģionos. Ņemot vērā 2022. un 2023. gadā plānoto dabas resursu nodokļa pieaugumu par atkritumu apglabāšanu, iedzīvotāju negūtais ietaupījums var būt lielāks par aplēsto.

Šāda situācija nav radusies vienā dienā, un tai ir virkne iemeslu. Pirmkārt, kopējā **valsts politikas koordinācija nav efektīva**, politikas veidotājas – VARAM – rīcība aprobežojas ar nepilnīgu saistošo tiesību aktu izstrādi un tikai daļēju situācijas monitoringu, lielā mērā BA dalītās vākšanas sistēmas veidošanu atstājot katras pašvaldības atbildībā.

Turklāt pašvaldību kā politikas ieviesēju situāciju apgrūtinā tas, ka sistēmas ieviešanai **valsts līmenī nav noteikti konkrēti un skaidri mērķi un to sasniegšanai veicamie uzdevumi, nav noteikti konkrēti kvantitatīvie vai kvalitatīvie rādītāji**, lai pašvaldībās nodrošinātu ne tikai formālu sistēmas ieviešanu (piemēram, uzstādot noteiktu skaitu specializēto BA konteineru), bet **lai nodrošinātu ekonomisku un efektīvu sistēmas darbību, sabalansējot vides mērķus, pieprasījumu, piedāvājumu un izmaksas**.

VARAM kā nozares politikas veidotāja nav veicinājusi arī **vienotas izpratnes veidošanu** pašvaldībās, piemēram, izstrādājot vadlīnijas pašvaldībām BA dalītās vākšanas sistēmas organizēšanai. Rezultātā atkritumu radītājiem nav pietiekamas izpratnes, kas īsti ir BA, kāpēc tos nepieciešams dalīti vākt un ko drīkst ievietot BA konteinerā.

Saskaņā ar starptautisko pieredzi bez iedzīvotāju aktīvas iesaistes BA dalītās vākšanas sistēmu izveidot nav iespējams. Latvijas iedzīvotāju **izglītošanas un informēšanas aktivitātes par atkritumu šķirošanas nozīmi nav pietiekamas**, neskatoties uz iniciatīvām, kuras īsteno sabiedriskās organizācijas un zaļā dzīvesveida entuziasti. Arī pašvaldības un to institūcijas ir bijušas kūtras ar savu piemēru demonstrēt BA dalītu vākšanu un nav organizējušas un atbalstījušas iedzīvotāju iniciatīvas. Iedzīvotāju

informēšanā par atkritumu šķirošanu līdz šim nepietiekami motivēti un iesaistīti ir bijuši namu apsaimniekotāji, kas ir iedzīvotājiem tuvākais BA apsaimniekošanas sistēmas posms.

BA dalītās vākšanas un pārstrādes sistēmas ieviešanas process **nav noritējis plānveidīgi un saskaņoti** ar visām iesaistītajām pusēm. Lai gan atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2014. – 2020. gadam²³ paredzēja darbības BA dalītās vākšanas un pārstrādes sistēmas ieviešanai, tomēr reģionālā līmenī vairumā atkritumu apsaimniekošanas reģionos **netika izstrādāti plāni, kas secīgi kaskadētu valsts plānā noteiktos mērķus.**

Valsts attīstības plānošanas dokumentos noteiktie **mērķi, kas netika izpildīti** iepriekšējā plānošanas periodā, bez izvērtējuma **tika pārcelti** uz jauno plānošanas periodu, turklāt nenosakot rezultatīvos rādītājus, kā arī nesniedzot pašvaldībām lielāku skaidrību par BA apsaimniekošanas sistēmas ieviešanas procesu.

BA dalītās vākšanas sistēmas ieviešana prasa būtiskus finanšu ieguldījumus. Pateicoties ES struktūrfondu atbalstam, šādi līdzekļi Latvijai bija pieejami – laika posmā **no 2018. līdz 2021.gadam ir atbalstīti projekti BA pārstrādes iekārtu būvniecībai 89 301 627,09 euro vērtībā un kompostēšanas laukumu izveidei 1 379 638 euro vērtībā.** Taču pieejamais ES struktūrfondu **finanšu resursu apjoms** BA pārstrādes iekārtu būvniecībai **bija neatbilstošs faktiski nepieciešamajām investīcijām** konkrētajā BA apsaimniekošanas sistēmas attīstības posmā. Proti, pieejamie finanšu instrumenti tika ieplānoti novēloti, liedzot iespējas laicīgi izbūvēt nepieciešamo BA pārstrādes infrastruktūru poligonos.

Nepieciešamo investīciju apjomu sistēmas izveidošanā un uzturēšanā Latvijā bija un vēl joprojām ir iespējams samazināt, turklāt vairākos veidos.

Vispirms, ES prakse rāda, ka **BA dalītās vākšanas sistēma ne vienmēr tiek noteikta kā obligāta visā valstī,** bet tikai atsevišķās pašvaldībās. Savukārt citur, vērtējot konkrēto situāciju un iespējamus risinājumus, pieņem lēmumus par izmaksu ziņā lētākiem risinājumiem. Piemēram, Ungārijā ir uzsāktas atsevišķas lokāla/reģionāla mēroga iniciatīvas BA dalītai vākšanai, valsts mērogā BA dalītās vākšanas sistēmu neieviešot. Ņemot vērā Latvijas ģeogrāfisko situāciju un relatīvi nelielo iedzīvotāju skaitu, iespējams, BA dalītās vākšanas sistēmas ieviešana mazapdzīvotās pašvaldībās ar lielu iedzīvotāju izkliedi ir finansiāli nepiemērots risinājums un BA apsaimniekošanas mērķus ir iespējams sasniegt citos veidos.

Papildus tam BA dalītās vākšanas sistēmas izmaksas ir iespējams samazināt gan izmantojot jau iepriekš izveidotu BA pārstrādes infrastruktūru, piemēram, biogāzes ražošanas iekārtas, gan ieviešot investīciju ietilpīgajai anaerobajai pārstrādei alternatīvus BA izmantošanas veidus vietās, kur tas ir iespējams.

Taču ne atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna izstrādē, ne BA pārstrādes projektu sagatavošanā **nav pilnībā novērtēta esošā infrastruktūra un nepieciešamā BA pārstrādes jauda.** Sešos Latvijas poligonos līdz 2023.gada beigām tiek plānots izveidot BA pārstrādes iekārtas. BA pārstrāde ir iespējama ne tikai poligonos izvietotajās anaerobās fermentācijas iekārtās un kompostēšanas laukumos, bet arī ārpus sadzīves atkritumu poligonu teritorijas esošajās biogāzes stacijās. Latvijas Republikas teritorijā izvietotās biogāzes stacijas ir iespējams izmantot BA pārstrādei – kopumā 91 050 tonnas/gadā, jo tām jau šobrīd ir izsniegta piesārņojošās darbības atļauja šādu atkritumu pārstrādei. Tomēr atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā nepieciešamo BA pārstrādes jaudu plānošanā **biogāzes staciju loma BA pārstrādes infrastruktūrā nav pienācīgi izvērtēta.**

Valsts kontroles ieskatā, būtisku risku BA apsaimniekošanas maksas nepamatotam sadārdzinājumam rada tas, ka 2013. – 2020. gada plānošanas periodā, piesaistot ES līdzfinansējumu,

tika uzsākti (poligonā “Getliņi” pabeigta) vērīnīgi projekti BA anaerobās pārstrādes infrastruktūras objektu celtniecība sešos sadzīves atkritumu poligonos 90 miljonu *euro* vērtībā, kuru kopējā BA pārstrādes jauda būtiski pārsniedz Latvijas vajadzības. Pēc Valsts kontroles aplēsēm līdz ar šo iekārtu izbūvi kopējās pieejamās BA pārstrādes jaudas Latvijā tad sasniegs 380 443 tonnas gadā, ieskaitot arī kompostēšanas laukumos un biogāzes stacijās pieejamās pārstrādes jaudas. **Visos AAR, izņemot Viduslatvijas AAR, plānotā kopējā BA pārstrādes jauda būs aptuveni 2 – 2,5 reizes lielāka nekā prognozētais radīto mājāsaimniecību BA daudzums.**

Tam par iemeslu var būt arī **datu kvalitātes problēma, kas** ir minēta gandrīz katrā Latvijas mēroga atkritumu apsaimniekošanas pētījumā, tomēr tā joprojām ir aktuāla. Pamatotu lēmumu pieņemšanai, t.sk. par investīcijām un infrastruktūras objektu jaudu, nav pieejami ticami dati par radītiem BA daudzumiem valsts un pašvaldību administratīvajā teritorijā.

BA pārstrādes sistēmas dārdzību lielā mērā nosaka arī tas, ka tās izveidē Latvijā šobrīd lielākais uzsvars ir likts uz BA anaerobo pārstrādi, **neveicinot citu, daļēji jau eksistējošu, alternatīvu izmantošanu vai ieviešanu**, piemēram:

- ⊗ normatīvajā regulējumā **netiek noteikti kritēriji mājkompostēšanai**, kas atbilstoši ES mērķim ļautu izmantot iespēju BA dalīti savākt un pārstrādāt to rašanās vietās;
- ⊗ netiek izstrādāta sistēma pašvaldības **kompostēšanas laukumu vai mājkompostēšanas darbības reģistrēšanai** – praktiski visa šī kompostēšanas aktivitāte un līdz ar to arī radītais, savāktais un pārstrādātais BA daudzums paliek “pelēkāajā zonā” jeb netiek apzināts, uzskaitīts un reģistrēts;
- ⊗ **netiek rosināta esošās BA pārstrādes infrastruktūras kompostēšanas laukumu un biogāzes staciju izmantošana** un/vai pielāgošana BA pārstrādei, piemēram, aicinot pārskatīt piesārņojošās darbības atļaujās norādītās atkritumu klases un darbības.

Vēl viens būtisks faktors, kas ļauj samazināt BA pārstrādes sistēmas uzturēšanas izmaksas, ir pārstrādes galaprodukta tālāka izmantošana, t.sk. realizācija. Taču **Latvijā joprojām nav normatīvā regulējuma BA beigu statusa noteikšanai**, kas ļautu efektīvi un droši izmantot no BA iegūto kompostu un/vai digestātu. Vienlaikus **nav ieviesta komposta kvalitātes sistēma**, kā tas ir izdarīts vairumā pārējo ES dalībvalstu. Tādējādi BA pārstrādes rezultātā iegūtais produkts pašlaik nav komercializējams, nav nodrošināta iespēja samazināt BA apsaimniekošanas izmaksas, gūstot ieņēmumus no pārstrādes rezultātā iegūto produktu realizācijas.

Atkritumu apsaimniekošana Latvijā un Eiropā jau šobrīd neietilpst bezmaksas pakalpojumu grupā, un arī turpmāk ir sagaidāms atkritumu apsaimniekošanas maksas sadārdzinājums. Finansiālais slogs tieši korelē ar iedzīvotāju uzvedību, piedaloties dalītās atkritumu vākšanas sistēmās, – nodalot no kopējās atkritumu plūsmas atkritumus, par kuriem nav jāmaksā, tiek samazināts atkritumu daudzums, par kuriem ir jāmaksā. Tā arī izpaužas princips “piesārņotājs maksā”.

Valsts kontrole revīzijā konstatēja būtiskas iespējas pašvaldībām samazināt iedzīvotājiem noteiktos BA apsaimniekošanas maksājumus, ja vien tās veiktu pārbaudes par to, kā atkritumu apsaimniekotāji uzskaita no atkritumu radītājiem savāktu un poligonos nodoto atkritumu daudzumu. Pašvaldību neīstenoto kontroļu rezultātā šobrīd **iedzīvotāji nevar būt pārliecināti, ka BA tarifā izmantotais pārejas koeficients no tilpuma uz svara mērvienībām ir objektīvs** un ka iedzīvotāji nav samaksājuši par faktiski neesošu atkritumu apglabāšanu poligonā. Valsts kontroles veiktās aplēses liecina, ka šāda situācija vien

2020. gadā, **iespējams, nav ļāvusi pašvaldībām samazināt** atkritumu radītājiem, t.sk. iedzīvotājiem, noteiktos **atkritumu apsaimniekošanas maksājumus vismaz 1 220 680 euro apmērā.**

Būtiskākie ieteikumi

Pamatojoties uz revīzijā konstatēto un secināto, **VARAM un pašvaldībām** tika sniegti 15 ieteikumi, lai ieviestu efektīvu un ekonomiski pamatotu bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas sistēmu un veidotu sistēmas dalībnieku vienotu izpratni par pienākumiem un prasībām bioloģisko atkritumu apsaimniekošanā visā Latvijas teritorijā:

- ☑ nodrošināt pilnīgu un ticamu datu pieejamību atkritumu apsaimniekošanas jomā objektīvu lēmumu pieņemšanai un situācijas monitoringam;
- ☑ nodrošināt, ka atkritumu radītājiem, t.sk. iedzīvotājiem, tiek piemērota taisnīga un ekonomiski pamatota maksa par bioloģisko atkritumu apsaimniekošanu;
- ☑ izvērtēt piemērotākos bioloģisko atkritumu pārstrādes veidus un izveidotās infrastruktūras iespējas;
- ☑ nodrošināt vispusīgu situācijas analīzi katras pašvaldības administratīvajā teritorijā attiecībā uz iespējām dalīti vākt un virzīt pārstrādei (to rašanās vietā vai sadzīves atkritumu poligonā) radītos bioloģiskos atkritumus;
- ☑ izglītot sabiedrību un paaugstināt tās informētību par bioloģisko atkritumu šķirošanas nepieciešamību un ieguvumiem.

Ziņojuma struktūra

Informācija ziņojumā izklāstīta šādā secībā:

- ☑ bioloģisko atkritumu raksturojums un to loma aprites ekonomikas veicināšanā;
- ☑ revīzijas secinājumi, konstatējumi un ieteikumi, sadalot tos piecās būtiskās nodaļās. Katras nodaļas ievadā ir sniegts Valsts kontroles viedoklis, izsecinot būtiskāko un to tālāk nodaļā pamatojot ar revīzijas konstatējumiem;
- ☑ revidējamās vienības iesniegtais viedoklis par veikto revīziju;
- ☑ revīzijas raksturojums, kritēriji un metodes (mērķis, juridiskais pamatojums, atbildība, apjoms, ierobežojumi).

Ziņojuma pirmajā nodaļā ir iekļauta informācija par datu neatbilstībām un to radītajām sekām BA apsaimniekošanas sistēmā.

Ziņojuma otrajā nodaļā ir iekļauta informācija par politikas plānošanu BA apsaimniekošanas sistēmas izveidei.

Trešajā nodaļā ir iekļauta informācija par tiesisko ietvaru, kas nepieciešams efektīvai bioloģisko atkritumu sistēmas darbībai.

Ceturtajā nodaļā ir iekļauta informācija par sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumiem, kas veicina iedzīvotāju iesaisti BA apsaimniekošanas sistēmā.

Savukārt piektajā nodaļā ir aplūkoti problēmjautājumi, kas saistīti ar sadzīves atkritumu savākšanas piemēroto maksu.

Sadaļā “Revīzijas raksturojums, kritēriji un metodes” ietverta informācija par revīzijas veikšanas mērķi, juridisko pamatojumu, atbildību, apjomu, ierobežojumiem, kā arī norādīti vērtēšanas kritēriji.

Bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas sistēmas raksturojums

Kas ir bioloģiskie atkritumi?

Bioloģiskie atkritumi ir bioloģiski noārdāmi dārzu un parku atkritumi, mājāsaimniecību, biroju, sabiedriskās ēdināšanas iestāžu (restorānu, ēdnīcu u.c.), vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības vietu pārtikas un virtuves atkritumi un citi tiem pielīdzināmi pārtikas rūpniecības uzņēmumu atkritumi²⁴.

Pārtika

Bojāti augļi un dārzeņi, mizas un serdes, maizes izstrādājumi, siers, biezpiens, jēla un termiski apstrādāta gaļa un zivis (arī kauli un asakas), olas un olu čaumalas, riekstu čaumalas, tējas un kafijas biezumi un līdzīgi ēdienu pārpalikumi.

Zaļie atkritumi

Novītuši, nokaltuši ziedi un stādi, augu saknes, sagrābta zāle un lapas, nezāles, mulča, nelieli zari un citi līdzīgi zaļie atkritumi no mājas vai dārza.

1. attēls. Kas ir bioloģiskie atkritumi?²⁵

Šobrīd lielākā daļa (no 30% līdz 60%) BA nonāk nešķirotos (jauktos) sadzīves atkritumos (turpmāk – NSA), no kuriem tehnoloģiski tos pilnīgi nodalīt vairs nav iespējams, lai gan sadzīves atkritumu poligonos (turpmāk – SAP) ir uzstādītas šķirošanas iekārtas. Mehāniski nodalītā BA frakcija satur daudz nevēlamo piejaukumu (piem., stikls, plastmasa). BA samazina pārējo NSA atkritumu šķirošanas un tālākizmantošanas iespējas.

Radītais BA daudzums uz vienu iedzīvotāju ES valstīs būtiski atšķiras – no 75 kg/iedzīvotāju Ungārijā līdz 375 kg/iedzīvotāju Dānijā (vidēji ES – 175 kg/iedzīvotāju). Arī BA īpatsvars sadzīves atkritumu (turpmāk – SA) masā ir atšķirīgs – no 17 % Ungārijā līdz 48 % Spānijā. Radītais BA daudzums un īpatsvars ir atkarīgs no dažādiem faktoriem, t.sk. datu iegūšanas un ziņošanas metodikas, urbanizācijas līmeņa, dalītās vākšanas sistēmas esamības, mājkompostēšanas izplatības, klimatiskajiem apstākļiem u.c.

Atkritumu radītāji, t.sk. iedzīvotāji, maksā par nešķirotu atkritumu savākšanu un ir ieinteresēti samazināt to apjomu, **samazinot izmaksas** par atkritumu apsaimniekošanu – dalīti vācot BA, tiek samazināts NSA apjoms.

Lai nodrošinātu BA kvalitatīvu frakciju (t.i., bez būtiskiem piejaukumiem), ir svarīgi izveidot to **dalītu vākšanu un pārstrādi**.

Praksē pastāv vairākas BA pārstrādes iespējas. Ir svarīgi izvērtēt katra pārstrādes veida specifiskās prasības un darbības principus un izvēlēties veidu (vai vairāku veidu kombināciju), kas būtu piemērojams katras valsts vai pašvaldības specifikai.

BA **pārstrādes** nodrošināšanai ir iespējami vairāki **risinājumi**²⁶:

- ☑ dalīta vākšana un kompostēšana rašanās avotā vai nelielā attālumā no tā;
- ☑ dalīta vākšana un pārstrāde anaerobās fermentācijas iekārtās;
- ☑ dalīta vākšana un kompostēšana;
- ☑ BA mehāniskā atdalīšana un pārstrāde anaerobās fermentācijas iekārtās;
- ☑ BA mehāniskā atdalīšana un kompostēšana;
- ☑ sadedzināšana ar enerģijas reģenerāciju;
- ☑ sadedzināšana bez enerģijas reģenerācijas;
- ☑ apglabāšana poligonā ar poligona gāzes savākšanu un tālāko izmantošanu;
- ☑ apglabāšana poligonā ar poligona gāzes savākšanu bez tālākas izmantošanas.

Uzskaitījums ir sakārtots prioritārā secībā, t.i., pirmās izvēles risinājums BA apsaimniekošanai ir dalīta vākšana un kompostēšana pēc iespējas tuvāk to rašanās avotam, savukārt līdz šim piemērotā metode – apglabāšana SAP ar gāzes savākšanu un tālāk izmantošanu – nav vēlama, jo neveicina SAP apglabātā atkritumu apjoma samazinājumu.

Atkritumu

reģenerācija – jebkura darbība, kuras galvenais rezultāts ir atkritumu lietderīga izmantošana, aizstājot ar tiem citus materiālus, kuri būtu izmantoti attiecīgajai darbībai, vai atkritumu sagatavošana šādai izmantošanai

2. attēls. SIA “Getliņi EKO” BA pārstrādes komplekss²⁷

2018. gadā kompostēto un pārstrādāto SA īpatsvars ES bija 17 % (salīdzinājumam – 2004. gadā tie bija 11 %). Liela daļa BA joprojām nonāk NSA, kas tiek apglabāti SAP vai sadedzināti pat valstīs ar labi izveidotām dalītās vākšanas sistēmām. Dalīti savāktu BA pārstrādē dominē kompostēšana, bet arvien vairāk tiek izmantota arī anaerobā fermentācija ar biogāzes ražošanu. Turklāt pēdējos gados vērojama

tendence, ka biogāzes stacijas uzstāda attīrīšanas iekārtas biometāna ražošanai, kā arī – ka biogāzes stacijas tiek “piebūvētas” pie kompostēšanas laukumiem²⁸.

Pārstrādei derīgie BA parasti netiek eksportēti, tāpēc to vākšana, sagatavošana reģenerācijai, pārstrāde un gala produkta izmantošana **notiek aprites ekonomikas ietvarā reģionālā līmenī**.

Pāreja uz aprites ekonomikas modeli un bioloģisko atkritumu loma tajā

Pasaules ekonomiskā attīstība līdz šim ir balstījusies uz lineāro pieeju, ko raksturo princips “paņem, izmanto, izmet”, kas nozīmē, ka resursi pēc to izmantošanas pamatā nonāk atkritumos. Tā ir neefektīva resursu izmantošanas prakse gan ražošanā, gan sadzīvē, kas apdraud pieejamos resursu krājumus un veicina vides problēmu saasināšanos. Ilgtspējīga dabas resursu apsaimniekošana ir viens no ilgtspējīgas attīstības mērķiem un stūrakmeņiem²⁹.

Tomēr eiropieši pārsvarā joprojām dzīvo lineārā ekonomikā, kurā produkti tiek ražoti, lietoti un iznīcināti vai sadedzināti, bieži vien pēc īsas, vienreizējas lietošanas. Šobrīd tikai 12 % no izejmateriāliem, kurus izmanto Eiropas rūpniecībā, nāk no otrreizējās pārstrādes³⁰. Savā Eiropas zaļajā kursā EK uzsver:

No 1970. līdz 2017. gadam ikgadējā materiālu ieguve pasaulē trīskāršojās, un tas turpina augt, radot lielu risku. Aptuveni puse no siltumnīcefekta gāzu emisijām un vairāk nekā 90% bioloģiskās daudzveidības zuduma un ūdens trūkuma rodas no resursu ieguves un materiālu apstrādes un pārtikas.

Eiropas Savienība tiecas pāriet no lineārās ekonomikas uz **aprites ekonomiku**, kurā materiāli tiek saglabāti ekonomiskajā aprītē, cik ilgi vien iespējams (sk. 3. attēlu).

Eiropas aprites ekonomikas īstenošana palīdzēs:

- ☑ samazināt Eiropas atkarību no izejvielu importa;
- ☑ samazināt spiedienu uz dabas resursiem;
- ☑ apturēt bioloģiskās daudzveidības samazināšanos un sasniegt klimata neitralitātes mērķus līdz 2050. gadam;
- ☑ nodrošināt, ka ES neeksportē savus atkritumus uz trešajām valstīm.

Turklāt aprites ekonomika sniegs pozitīvus neto ieguvumus iekšzemes kopprodukta (turpmāk – IKP) pieauguma un darba vietu radīšanas ziņā, jo vērienīgu aprites ekonomikas pasākumu īstenošana Eiropā var palielināt ES IKP par vienu papildu 0,5 % līdz 2030. gadam, radot aptuveni 700 000 jaunu darba vietu³¹.

Uz atkritumu apsaimniekošanas sistēmas (kura ir viena no aprites ekonomikas būtiskākajām sastāvdaļām) pilnveidojumiem īpašu uzmanību vērš ANO, ES institūcijas, *Greenpeace*³² un citas starptautiskās un vides aizsardzības organizācijas.

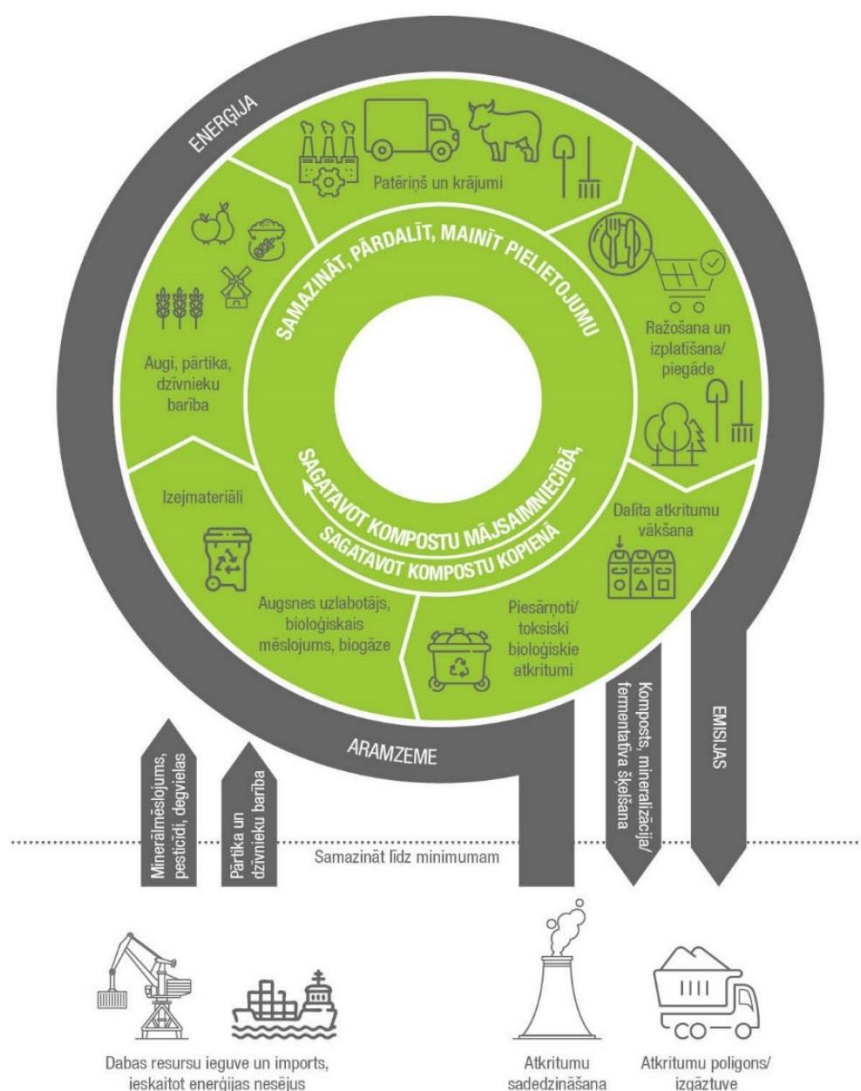
2015. gadā ANO Ģenerālajā asamblejā pieņēma rezolūciju “Mūsu pasaules pārveidošana: ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam” kas nosaka 17 ilgtspējīgas attīstības mērķus trīs dimensijās:

Šobrīd tikai 12% no izejmateriāliem, kurus izmanto Eiropas rūpniecībā, nāk no otrreizējās pārstrādes.

ekonomika, sociālie aspekti un vide. Četri³³ no 17 mērķiem iekļauj tādus aspektus, kas saistāmi ar vides saglabāšanu un saudzīgu attieksmi pret atjaunojamiem un neatjaunojamiem resursiem.

Tādējādi atkritumu apsaimniekošanas sistēmas galvenais virziens ir panākt, lai pēc iespējas mazāk atkritumu tiek apglabāti SAP. Viens no veidiem, kā to panākt, – pārstrādāt tos atkritumu veidus, kurus iespējams atgriezt ekonomikā.

3. attēls. Bioloģisko atkritumu aprites ekonomikas modelis³⁴

Bioloģiskie atkritumi (galvenokārt pārtikas un dārzu atkritumi) ir **galvenā atkritumu plūsma ar lielu potenciālu**, kas veicina aprites ekonomikas attīstību, nodrošinot vērtīgu augsnes uzlabošanas materiālu un mēslojumu, kā arī biogāzes (atjaunojamās enerģijas avots) ražošanu³⁵.

Eiropas Savienības normatīvais regulējums un nospraustie mērķi

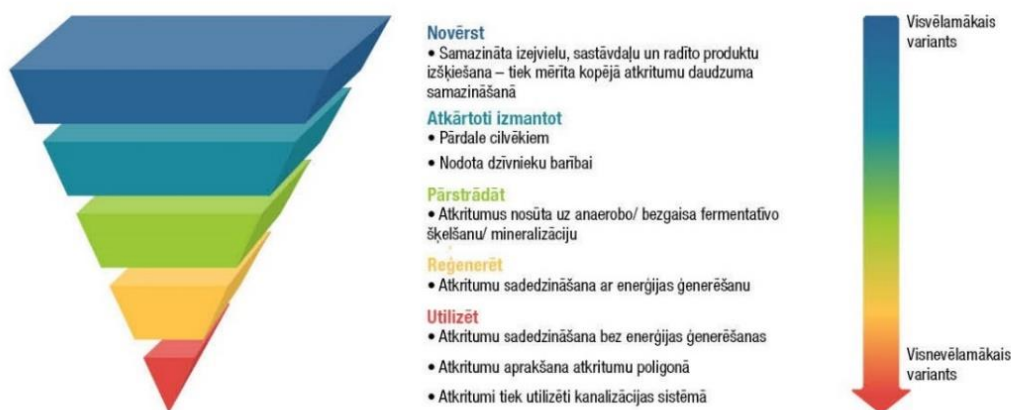
2020. gada 11. martā EK pieņēma jauno **Aprites ekonomikas rīcības plānu**, kas piedāvā jaunas iniciatīvas visā produktu dzīves ciklā, kas ļautu būtiski modernizēt un pārveidot Eiropas ekonomiku, vienlaikus aizsargājot vidi un piešķirot jaunas tiesības patērētājiem. Plāns ir viens no galvenajiem **Eiropas Zaļā kursa** pamatelementiem, kas ir arī vērienīgs ceļvedis uz klimatneitrālu aprites ekonomiku³⁶.

ES galvenā uz atkritumu sistēmas efektivitāti vērstā direktīva³⁷ nosaka atkritumu apsaimniekošanas galvenos principus, t.sk.:

- ✓ pienākums rīkoties ar atkritumiem tā, lai tas negatīvi neietekmētu vidi un cilvēku veselību;
- ✓ ievērot atkritumu apsaimniekošanas **hierarhiju**;
- ✓ rīkoties saskaņā ar principu, ka **piesārņotājs maksā**;
- ✓ prasība, ka atkritumu **apglabāšanas izmaksas jāsedz atkritumu īpašniekam** vai iepriekšējam īpašniekam, vai ražotājam, kura produkta rezultātā atkritumi ir radušies³⁸.

Šobrīd būtisku nozīmi ir ieguvusi ES virzība uz “sabiedrību, kura resursus izmanto atkārtoti”, kura cenšas izvairīties no atkritumu rašanās un izmanto atkritumus kā resursus. Vides rīcības programmas aicina veikt pasākumus, lai nodrošinātu atkritumu šķirošanu izcelsmes vietā, prioritāru atkritumu plūsmu vākšanu un pārstrādi. Lai sasniegtu šo mērķi un veicinātu vai uzlabotu pārstrādes iespējas, pirms atkritumu pārstrādes, kas kopumā ir videi labākais rezultāts, atkritumi būtu jāvērtē atsevišķi, ja tas tehnisku, vides vai ekonomisku apsvērumu dēļ ir praktiski realizējams³⁹.

Atkritumu apsaimniekošanas jomā ES ir noteikusi atkritumu apsaimniekošanas hierarhijas sistēmu⁴⁰ (sk. 4. attēlu), kuru arī Latvija ir pārņēmusi un iekļāvusi savos politikas plānošanas dokumentos⁴¹.

4. attēls. Atkritumu apsaimniekošanas hierarhija⁴²

Lai stimulētu dalībvalstis ievērot hierarhijas principus, Direktīva⁴³ nosaka, ka **līdz 2035. gadam SAP apglabāto SA īpatsvars ir jāsamazina līdz 10%** no kopējā SA daudzuma.

Direktīva⁴⁴ jau 2008. gadā paredzēja, ka saskaņā ar atkritumu apsaimniekošanas hierarhiju ir svarīgi veicināt BA dalītu vākšanu un pareizu pārstrādi, lai ražotu videi drošu kompostu un citus no BA sastāvošus materiālus un tādējādi samazinātu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisiju, kas rodas no SAP.

Šīs direktīvas ietvaros jau 2008. gadā ES dalībvalstis tika aicinātas ieviest BA dalītās vākšanas sistēmu, lai tos kompostētu un sašķeltu, nodrošinot tādu BA atkritumu apstrādi, kas nodrošina augstu vides aizsardzības līmeni.

ES dalībvalstīm līdz 2023. gada 31. decembrim jānodrošina, ka BA ir atdalīti un pārstrādāti rašanās vietā, vai savākti dalīti un nav sajaukti ar citiem atkritumu veidiem⁴⁵. Dalībvalstīm jāveic pasākumi, lai:

- ☑ veicinātu BA pārstrādi, tostarp kompostēšanu un sadalīšanos, tādā veidā, kas nodrošina augstu vides aizsardzības līmeni un kvalitātes standartus;
- ☑ mudinātu kompostēšanu veikt mājāsaimniecībās;
- ☑ atbalstītu no BA ražotu materiālu izmantošanu.

Tāpat dalībvalstīm ir lietderīgi ieviest jaunus ierobežojumus BA apglabāšanai SAP, aizliedzot tajos apglabāt BA, kas saskaņā ar Direktīvu 2008/98/EK dalītā veidā ir savākti pārstrādei⁴⁶.

Gadījumā, ja BA apsaimniekošanas sistēma Latvijā netiks ieviesta **līdz 2023. gada beigām**, EK par Direktīvas⁴⁷ prasību neizpildi var piemērot **soda naudu**. Vienreizējā soda minimālā summa Latvijai ir 392 000 *euro*⁴⁸. Tomēr jāatzīmē, ka atkarībā no pārkāpuma smaguma un ilguma soda naudas var būtiski lielākas un maksimālais sankciju apmērs ir **11 566 120 *euro* gadā** līdz pārkāpuma novēršanai⁴⁹.

Bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas sistēmas ieviešana un attīstība Latvijas Republikā

Lai sasniegtu ES noteiktos mērķus BA apsaimniekošanas jomā, pašvaldībām bija noteikts⁵⁰, ka sadarbībā ar atkritumu apsaimniekotājiem līdz 2020. gada 31. decembrim ir jāizveido BA dalītas vākšanas sistēma.

Tomēr 2021. gadā⁵¹ šī prasība tika **atlikta līdz 2023. gada 31. decembrim**, izņemot Pierīgas atkritumu apsaimniekošanas reģionā (turpmāk –AAR) esošās pašvaldībās, jo SAP “Getliņi” ir vienīgais poligons, kurā ir nodrošināta bioloģisko atkritumu reģenerācija vai pārstrāde.

Latvijas BA apsaimniekošanas mērķi atbilst ES noteiktajiem – līdz 2035. gadam panākt, ka tiek sagatavoti atkārtotai izmantošanai un pārstrādāti 65 % SA (ar starpmērķiem 2025.gadā – 55 % un 2030.gadā – 60 %), bet SAP apglabāto SA īpatsvars samazināts līdz 10 %. Arī Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā⁵² līdz 2030. gadam noteikts pārstrādāto atkritumu mērķis vismaz 80 % apmērā no savāktajiem atkritumiem, kas vienlīdz var tikt attiecināts arī uz BA.

Atkritumu apsaimniekošana ir **kompleksa pasākumu sistēma** (sk. 5. attēlu), kuras pārvaldība ietver institucionālos, organizatoriskos, tehniskos, juridiskos un finanšu aspektus. Tā aptver piesārņojošo darbību operatorus, komersantus, atkritumu tirgotājus un starpniekus, pašvaldības un **katru valsts iedzīvotāju**, kas ikdienā rada atkritumus. Sistēma aptver atkritumu plūsmas, kuras kopā veido apmēram

1,8 milj. tonnu atkritumu gadā. Šobrīd ir **jauns stratēģisks uzdevums** – materiālu atgūšana no atkritumu plūsmas, kas pārvirza pārvaldības uzsvaru uz atkritumu apjoma samazināšanu un rašanās novēršanu, atkritumu pārstrādes un tai nepieciešamo priekšnosacījumu (t.sk. bīstamu vielu ierobežošanas produktos un dalītas savākšanas sistēmas) attīstību.⁵³

VARAM

- Organizē atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna izstrādi un koordinē tā īstenošanu
- Sagatavo normatīvo aktu projektus atkritumu apsaimniekošanas jomā
- Koordinē SAP ierīkošanu
- Izvērtē atkritumu apsaimniekošanas jomas mērķu sasniegšanu

Pašvaldības

- Organizē atkritumu apsaimniekošanu un dalītu vākšanu savā administratīvajā teritorijā, ievērojot atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu
- Pieņem lēmumus par atkritumu poligonu un atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras izvietojumu savā administratīvajā teritorijā
- Izdod saistošos noteikumus par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu, nosakot prasības atkritumu savākšanai
- Iepirkuma procedūrā izvēlas atkritumu apsaimniekotāju

Valsts vides dienests

- Izsniedz atļaujas atkritumu apsaimniekošanai
- Veic administratīvā pārkāpuma procesu par atkritumu apsaimniekošanas un uzskaites noteikumu pārkāpumiem, kā arī citiem pārkāpumiem atkritumu apsaimniekošanas jomā
- Kontrolē vides aizsardzības statistikas pārskatā "Nr.3. - Atkritumi" iekļauto informāciju un tās iesniegšanu noteiktajā termiņā
- Kontrolē atkritumu apsaimniekotāju darbību

SAP - BA pārstrādes iekārtu operatori

- Nodrošina vides prasībām atbilstošu un drošu atkritumu apglabāšanu, uzskaiti un piesārņojuma monitoringu
- Informē atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumus par prasībām atkritumu pieņemšanai SAP
- Nodrošina pārstrādes procesa blakusproduktu un gala produkta realizāciju

Atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumi

- Slēdz līgumus ar iedzīvotājiem un namu apsaimniekotājiem par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu
- Nodrošina sadzīves atkritumu atkritumu savākšanu, pārvadāšanu, pārkraušanu, šķirošanu un uzglabāšanu

Namu apsaimniekotāji

- Piedalās pašvaldības organizētajā sadzīves atkritumu apsaimniekošanā, tai skaitā dalītajā savākšanā
- Slēdz līgumus ar atkritumu apsaimniekotājiem par sadzīves atkritumu savākšanu un pārvadāšanu
- Nepārtraukti informē iedzīvotājus par izmaiņām atkritumu apsaimniekošanas sistēmas darbā
- Seko līdzi atkritumu tvertnu piepildījumam, piedāvājot ekonomiski izdevīgākos atkritumu apsaimniekošanas risinājumus

Atkritumu radītāji, t.sk. iedzīvotāji

- Aktīvi iesaistās dalītās vākšanas sistēmā
- Nodrošina, ka dalīti savāktie BA ir bez būtiskiem piejaukumiem
- Veic regulārus maksājumus par radīto NSA un BA daudzumu

5. attēls. Atbildības sadalījums par SA apsaimniekošanas sistēmas efektīvu darbu

Atkritumu apsaimniekošanas sistēmas darbība un plānotie attīstības mērķi tiek noteikti atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā, kurā ir iekļauta atkritumu rašanās novēršanas valsts programma, un reģionālajos plānos, kā arī pašvaldību atkritumu apsaimniekošanas plānos, ja tādi tiek gatavoti.

Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2013.–2020. gadam BA tika izvirzīta kā **otrā prioritārā pārstrādājamo atkritumu plūsma** un tika izvirzīts mērķis 2020. gadā samazināt apglabājamo BA

daudzumu līdz 35% no 1995. gadā apglabātā BA daudzuma, tomēr vēl 2019. gadā tika apglabāti 55,7% no 1995. gadā apglabātā BA daudzuma, attiecīgi **mērķis netika izpildīts**.

VARAM sagatavotajos informatīvajos ziņojumos⁵⁴ par *Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2013.–2020. gadam izpildi* laika posmā no 2013.gada līdz 2015. gadam un no 2016. gada līdz 2018. gadam jau tika secināts, ka BA apsaimniekošanas joma Latvijā ir nepietiekami attīstīta, tādējādi nākamajā plāna pārskata periodā (2019. gadā un 2020. gadā) īpaša uzmanība tiks pievērsta pasākumiem BA apsaimniekošanas uzlabošanai, lai nodrošinātu noteikto mērķu izpildi – 2020.gadā SAP apglabāt ne vairāk kā 35 % no 1995.gadā radīto BA apjoma⁵⁵.

Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021. – 2028. gadam⁵⁶ ietver pasākumus, kas veicinās:

- ☑ BA dalītu vākšanu un to pārstrādi;
- ☑ BA pārstrādes pārpalikumu un saražotā komposta izmantošanu.

Kaut arī šobrīd tiek īstenotas darbības BA apsaimniekošanas jomā (sk.1.tabulu), revīzijā konstatētais liecina: **pastāv risks**, ka līdz 2023.gada beigām netiks **sasniegti ES noteiktie mērķi** un Latvijai var tikt piemērotas sankcijas.

Laika tvērums	Notikumi	Faktiskā situācija / riski
2021. gads	Pierīgas AAR jābūt ieviestai BA dalītās vākšanas sistēmai	Pierīgas AAR BA dalītās vākšanas sistēma ir ieviesta daļēji
2022. gads	Uzsākta pirmā un vienīgā pastāvīga ⁵⁷ BA pārstrādes kompleksa pastāvīga darbība SAP "Getliņi"	Pārstrādes rezultātā iegūtais tehniskais komposts tiek izmantots tikai SAP vajadzībām – nav komercializējams BA apsaimniekošanas tarīfs Pierīgas AAR ir augstāks nekā NSA – atkritumu radītājiem, t.sk. iedzīvotājiem, nav motivācijas piedalīties BA dalītās vākšanas sistēmā
2023. gads	BA dalītā vākšana ir jānodrošina visā valsts teritorijā 2023. gada beigās sāk darboties vēl piecas BA anaerobās pārstrādes iekārtas SAP	Pastāv risks , ka 2023. gadā BA dalītās vākšanas sistēma netiks nodrošināta visās pašvaldībās Pastāv risks, ka pārstrādei novirzāmais BA apjoms būs nepietiekams uzstādītajām jaudām – apsaimniekošanas maksas sadārdzinājums

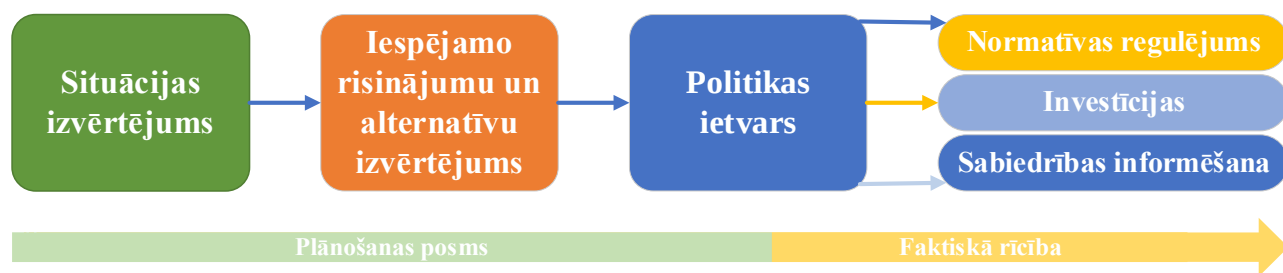
1.tabula. BA apsaimniekošanas sistēmas ieviešana Latvijā un identificētie riski

BA sistēmas pamatelementi ir identiski jebkuras atkritumu plūsmas pamatelementiem: radīšana, vākšana, pārstrāde, pārstrādes produktu izmantošana.

Lai gan EK 2008. gadā dalībvalstīm **ieteikuma formā** virzīja iniciatīvu ieviest BA dalītās vākšanas sistēmu, kas savukārt nodrošinās to pārstrādes efektivitāti, Latvijā nozīmīgi soļi tika sperti tikai 2018. gadā.

BA apsaimniekošanas sistēmas izveide ir izaicinājums arī citām ES valstīm. Tomēr prakse rāda, ka valstis, kuras ātrāk uzsāka sistēmas ieviešanu, šobrīd ir sasniegušas lielāku progresu. Piemēram, Slovēnija, kura šobrīd ieņem līderpozīcijas BA apsaimniekošanas sistēmas ieviešanā starp citām dalībvalstīm, jau kopš 2011. gada 1. jūlija ir noteikusi BA dalītu vākšanu kā obligātu prasību.

Lai izstrādātu un ES noteiktajos termiņos ieviestu efektīvu (tās ieviešanas un uzturēšanas izmaksas nepārsniedz sagaidāmos ieguvumus) BA apsaimniekošanas sistēmu, būtu jāveic šādi soļi:

6. attēls. BA apsaimniekošanas sistēmas ieviešanas soļi

BA dalītās vākšanas ieviešana ir **komplicēts process**, kura īstenošanai jānodrošina koordinēta sadarbība starp visām iesaistītām pusēm, t.sk. starp tiem subjektiem, kuri atkritumu jomas regulējošajos normatīvajos aktos netiek definēti kā sistēmas tiešie dalībnieki.

1. Vai pirms sistēmas ieviešanas tika pietiekami analizēta Latvijas Republikas situācija un iespējas bioloģisko atkritumu apsaimniekošanā?

Jaunas BA dalītās vākšanas un pārstrādes sistēmas izveides sākumposmā netika veikts pilnīgs situācijas izvērtējums, pamatojoties uz ticamiem datiem par radīto atkritumu daudzumu, gan visā valsts teritorijā, gan arī lokālā līmenī un katras pašvaldības administratīvā teritorijā, apzinot radīto BA apjomu, to pārstrādes veidus un to apjoma daļu, kura šobrīd netiek pārstrādāta.

Revīzijā konstatētais liecina, ka BA apsaimniekošanas jomā nav pieejami ticami dati ne par radīto atkritumu plūsmu, ne darbībām ar to. Publiski pieejamie dati ir nepilnīgi un nekonsekventi. Savukārt SAP un pašvaldību rīcībā esošie dati neatspoguļo situāciju lokālā līmenī – konkrētās pašvaldības radītais BA apjoms, kompostējot pārstrādātais BA apjoms (vai citā veidā izmantojams (piem., lopkopībā), kā arī BA apjoms, kas potenciāli tiktu novirzīts pārstrādei poligonos. Šo datu trūkums rada gan lielu nenoteiktību kopējās situācijas novērtējumā, gan rada risku atbilstošu investīciju plānošanai nākotnē, jo netiks korekti aplēsts BA apjoms, kuru pārstrādei ir nepieciešams veidot papildu infrastruktūras objektus.

Valsts vides dienests ierobežotu resursu dēļ nespēj pienācīgi izvērtēt deklarēto datu atbilstību faktiskajai situācijai.

Būtiski, ka datu kvalitātes problemātika atkritumu apsaimniekošanas jomā ir apzināta problēma jau vairāku desmitu gadu garumā, tomēr VARAM nav īstenojusi pietiekamas un efektīvas darbības datu kvalitātes problēmu novēršanai.

Ne atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna izstrādē, ne BA pārstrādes projektu sagatavošanā nav pienācīgi novērtēta esošā situācija un nepieciešamā BA pārstrādes infrastruktūras jauda.

Nepietiekami izvērtējot esošās BA pārstrādes infrastruktūras kapacitāti un iespējamās pārstrādes risinājumus un investīciju pamatotību, tiek veidota nesamērīgi dārga un faktiskajai situācijai neatbilstoša BA pārstrādes infrastruktūra, nepamatoti palielinot BA . Šādi iedzīvotājiem tiek liegta iespēja gūt ekonomisku labumu (izmaksu samazinājums), piedaloties BA dalītā vākšanā, jo iedzīvotāju potenciālo ietaupījumu “apēd” nepamatotas jaudas infrastruktūras izmaksas.

1.1. Vai pieejamie dati bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas jomā sniedz pietiekamu un pamatotu informāciju lēmumu pieņemšanai?

Publiskie dati nesniedz informāciju pamatotu lēmumu pieņemšanai

Datus par atkritumu plūsmām atkritumu un SAP apsaimniekotājiem⁵⁸ ir pienākums deklarēt vides aizsardzības oficiālā statistikas pārskatā “Veidlapa Nr. 3 – Atkritumi. Pārskats par atkritumiem.” (turpmāk – pārskats). Pārskatu par iepriekšējo kalendāro gadu personas aizpilda līdz attiecīgā gada 1. martam⁵⁹. Tādējādi pārskats tiek iesniegts vienu reizi gadā un atspoguļo situāciju par iepriekšējo kalendāro gadu.

Pārskata datu ticamību kontrolē Valsts vides dienests (turpmāk – VVD)⁶⁰, kurš nav spējīgs izkontrolēt visas neatbilstības, jo nav pietiekamas cilvēkresursu kapacitātes veikt apjomīgas un padziļinātās pārbaudes, kā arī kontroles nav automatizētas, kas savukārt prasa lielāku cilvēkresursu patēriņu⁶¹.

Salīdzinot pārskatā uzrādīto informāciju par NSA plūsmu tonnās, kuru snieguši dažādi subjekti, konstatētas neatbilstības, t.i., viena iesniedzēja dati **nesakrīt** ar cita iesniedzēja datiem (sk. 2. tabulu).

			SAP	Poligonu sniegtā informācija ⁶²	Pārskatā uzrādītā informācija (SAP)	Pārskatā uzrādītā informācija (atkritumu apsaimniekotājs)
Rīgas pilsētas pašvaldība		SIA “Eco Baltia vide” ⁶³	Getliņi	64 545,46	Dati pa administratīvajām teritorijām nav sniegti	58 001,50
		SIA “Clean R” ⁶⁴		118 269,88		118 965,09
		PS “Lautus vide” ⁶⁵		19 236,82		19 248,67
Kopā:				202 052,16		196 215,26
Mārupes novads	Mārupes novads	SIA “Eco Baltia vide”	Getliņi	5 462,00	Dati pa administratīvajām teritorijām nav sniegti	4 791,98
	Babītes novads	SIA “Eco Baltia vide”		3 303,85		3 077,76
Talsu novads	Talsu novads	SIA “AAS “Piejūra” ⁶⁶	Janvāri	5 078,04	Nav publiski pieejamie dati	Nav publiski pieejamie dati
	Mērsraga novads	SIA “AAS “Piejūra”		244,75		
Dienvidkurzemes novads	Durbes novads	SIA “Eko Kurzeme”	Ķīviņes	307,52	Dati pa administratīvajām teritorijām nav sniegti	307,52
	Grobiņas novads	SIA “Eko Kurzemē” ⁶⁷		1 665,73		1 665,73
	Vaiņodes novads	PS “Vides pakalpojumu grupa Liepājai” ⁶⁸		229,05		299,05
Balvu novads	Baltinavas novads	SIA “ZAAO” ⁶⁹	Kaudzītes	59,10	Dati pa administratīvajām teritorijām nav sniegti	59,25
	Balvu novads	SIA “Pilsētvides serviss” ⁷⁰		1 698,07		1 698,07
	Rugāju novads	SIA “ZAAO”		132,08		131,87
Ludzas novads	Cīblas novads	SIA “ALAAS” ⁷¹	Križevņiki	235,05	235,05	235,05
	Ludzas novads	SIA “Ludzas apsaimniekotājs” ⁷²		2 593,72	Nav deklarēti dati	2 360,19
	Zilupes novads	SIA “Clean R”		132,04	Nav deklarēti dati	Nav deklarēti dati

2. tabula. Datu atbilstības izvērtējums vides aizsardzības oficiālā statistikas pārskatā “Veidlapa Nr. 3 – Atkritumi. Pārskats par atkritumiem.” par 2020. gadu.

Prasība⁷³ deklarēt atkritumu plūsmas atbilstoši atkritumu kategorijām pa administratīvajām teritorijām faktiski tiek ignorēta no SAP apsaimniekotāju puses, jo vairumā SAP atkritumu plūsmas netiek uzskaitītas atbilstoši administratīvajām teritorijām.

Datu kvalitātes problemātika ir akcentēta arī 2020. gadā veiktajā pētījumā⁷⁴, atklājot, ka **informācija par atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras objektiem apkopotā, pārskatāmā un analizējamā formātā nav pieejama** un datu kvalitāte saglabājas nemainīgi zema visā vēsturiskajā datu ieguves periodā (kopš 2004. gada).

Tāpat pētījumā⁷⁵ ir norādīts, ka **datu kvalitātes problēma ir minēta gandrīz katrā Latvijas mēroga pētījumā, kas aplūko atkritumu apsaimniekošanas nozares jautājumus. Arī vairākos EK pētījumos un ziņojumos identificēta Latvijas datu kvalitātes problēma un sniegti ierosinājumi un pat norādes par nepieciešamu tūlītēju rīcību problēmas risināšanai.** Piemēram:

- ☑ 2019. gadā – ESAO Vides raksturlielumu pārskatā⁷⁶;
- ☑ 2019. gadā – EK ziņojumā par vides jomas prasību īstenošanu Latvijā⁷⁷;
- ☑ 2017. gadā – ES atkritumu statistikas datu kvalitātes pētījumā⁷⁸.

Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2021.–2028. gadam norādīts, ka atkritumu apsaimniekošanā ir jārisina iepriekšējā plāna laikā neatrisinātie uzdevumi, kas saistīti ar atkritumu uzskaites un statistikas datu kvalitāti⁷⁹. Revidentu ieskatā, šo problēmu risināšanai nav noteikti precīzi uzdevumi un rezultatīvie rādītāji, kas uzlabotu datu kvalitāti aktuālajā plānošanas posmā.

Pašvaldību rīcībā nav pieejami precīzi dati par atkritumu apsaimniekošanas jomu savā administratīvajā teritorijā

Līdz kārtējā gada 1. martam pašvaldībām ir jāiesniedz šāda informācija:

- ☑ atkritumu apsaimniekotāja iepriekšējā kalendārajā gadā savākto, reģenerācijai nodoto un atkritumu poligonā nodoto SA masu;
- ☑ atkritumu poligona apsaimniekotāja par iepriekšējā kalendārajā gadā atkritumu poligonā pieņemto un apglabāto SA masu⁸⁰.

Informāciju no atkritumu apsaimniekotājiem pašvaldības saņem vismaz reizi ceturksnī, kas ir biežāk, nekā nosaka normatīvais regulējums⁸¹, tomēr dati no SAP ne visos gadījumos tiek iesniegti (sk. 3. tabulu), t.i., 57 % no izlasē iekļauto pašvaldību informācija no SAP netiek saņemta vai arī tā neatspoguļo informāciju par konkrētas pašvaldības situāciju, bet gan par visu atkritumu plūsmu, kuru apkalpo SAP.

Revīzijā tika analizēta informācija par 2020. gadu:

- ☑ atkritumu apsaimniekotāja pašvaldībai sniegtā informācija un publiski pieejamie dati pārskatā;
- ☑ SAP iesniegtie dati ar atkritumu apsaimniekotāja iesniegtiem datiem pašvaldībā un publiski pieejamie dati pārskatā.

Pašvaldība ⁸²	Talsu novada pašvaldība		Dienvidkurzemes novada pašvaldība			Balvu novada pašvaldība		
	Talsu novads	Mērsraga novads	Durbes novads	Grobiņas novads	Vaiņodes novads	Baltinavas novads	Balvu novads	Rugāju novads
Apsaimniekotājs ⁸³	SIA "AAS "Piejūra""	SIA "AAS "Piejūra""	SIA "Eko Kurzeme"	SIA "Eko Kurzeme" ⁸⁴	PS "Vides pakalpojumu grupa Liepājai"	SIA "ZAAO"	SIA "Pilsētvies serviss"	SIA "ZAAO"
Vai atkritumu apsaimniekotājs sniedz informāciju pašvaldībai tiesību aktā noteiktajā laikā un apjomā ⁸⁵ ?	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā
SAP, kur tiek nogādāti atkritumi	Janvāri		Ķīvītes			Kaudzītes		
Vai SAP sniedz informāciju pašvaldībai tiesību aktā noteiktajā laikā un apjomā ⁸⁶ ?	Daļēji	Daļēji	Nē	Nē	Nē	Daļēji	Daļēji	Daļēji
Vai SAP ir pieejama informācija par ienākošo atkritumu plūsmu administratīvo teritoriju griezumā?	Nē, tikai kopējie dati par atkritumiem, kas saņemti poligonā		Nē, tikai kopējie dati par atkritumiem, kas saņemti poligonā			Nē, tikai kopējie dati par atkritumiem, kas saņemti poligonā		

3. tabula. Pašvaldību saņemtā informācija no atkritumu apsaimniekotāja un SAP

Lielākās neatbilstības tika konstatētas Rīgas valstspilsētas pašvaldības datos (sk. 4. tabulu), savukārt publiskā pārskatā nav deklarēti dati par Mērsraga un Talsu novada pašvaldībām.

Rīgas valstspilsētas pašvaldība		
Atkritumu apsaimniekotājs	SIA "Eco Baltia vide"	SIA "Clean R"
Pašvaldībā sniegtās atskaites norādītais apjoms par savākto, reģenerācijai nodoto un atkritumu poligonā nodoto SA masu 2020. gadā, m3	707 988	1 406 233
Pārreķinātais apjoms no tilpuma uz masas mērvienībām ⁸⁷	70 799	129 373
Pārskatā par atkritumiem norādītais nodotais apjoms poligonā 2020. gadā (atkritumu apsaimniekotāja sniegtajā atskaitē)	58 001	118 965
Starpība ar Pārskatā par atkritumiem deklarētiem datiem	12 797	10 408
SAP nodotais NSA daudzums gada laikā, t⁸⁸	64 545	118 270
Starpība ar SAP iesniegtiem datiem	6 253	11 104

4. tabula. Datu neatbilstības par Rīgas valstspilsētas pašvaldības administratīvajā teritorijā savākto NSA daudzumu 2020. gadā

Rīgas valstspilsētas pašvaldībai atkritumu apsaimniekotāji ir ziņojuši par lielāku savākto NSA daudzumu, nekā atkritumu apsaimniekotāji ir norādījuši publiskajā pārskatā un nekā norādīts SAP "Getliņi" iesniegtajos datos Valsts kontrolei.

Tāpat pašvaldībās nav publiski pieejami dati un tās neregistrē datus par BA apjomu, kas tiek kompostēts mājsaimniecībās vai kolektīvajos kompostēšanas laukumos, lai gan pašvaldību saistošie noteikumi ļauj veikt kompostēšanu. Rezultātā atbilstošākā BA pārstrādes aktivitāte – kompostēšana – un līdz ar to arī

radītais, savāktais un pārstrādātais BA daudzums paliek “pelēkajā zonā” jeb netiek apzināts, uzskaitīts un reģistrēts.

Ieteikumi

Lai nodrošinātu pilnīgu un ticamu datu pieejamību atkritumu apsaimniekošanas jomā objektīvu lēmumu pieņemšanai un situācijas monitoringam:

- ☑ **VARAM** sadarbībā ar VVD izvērtēt nepilnības datu kvalitātes uzraudzības procesā, iesaistīto subjektu pienākumus un atbildību, t.sk. panākot, ka sadzīves atkritumu poligonos tiek uzkrāti dati apkālpoto administratīvo teritoriju griezumā, izvērtēt iespējas apzināt un uzskaitīt kompostēšanas vietu un laukumu skaitu, kas atrodas ārpus sadzīves atkritumu poligoniem, un nepieciešamības gadījumā rosinot grozījumus normatīvajā regulējumā;
- ☑ **pašvaldībām** pilnveidot iekšējās kontroles sistēmu, t.sk. ar atkritumu apsaimniekotāju noslēgtā līguma izpildes uzraudzību, saņemot informāciju no atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumiem un sadzīves atkrituma poligona apsaimniekotāja normatīvajā aktā noteiktajā kārtībā, apjomā un termiņā⁸⁹, kā arī nodrošinot iegūtās informācijas datu ticamības novērtējumu.

1.2. Vai ir pietiekami izvērtēta esošā un nepieciešamā bioloģisko atkritumu pārstrādes infrastruktūra?

Nav veikts pietiekams esošās bioloģisko atkritumu pārstrādes infrastruktūras izvērtējums

Pārstrādes infrastruktūras sekmīga darbība ir tieši atkarīga no dalīti vāktu atkritumu kvalitātes. Pēc iespējas tīrāki dalīti vākti BA nodrošina iespēju tos pārvērst kvalitatīvā produktā, ko iespējams realizēt vai atkārtoti izmantot.

Revidentu ieskatā, par **būtisku sistēmas attīstības trūkumu** ir uzskatāms pieņēmums, ka BA dalītās vākšanas sistēmas sekmīga ieviešana Latvijā ir atkarīga tikai **no viena faktora – vai SAP ir nodota ekspluatācijā BA pārstrādes iekārta un poligons ir saņēmis atbilstošu piesārņojošās darbības atļauju**. BA pārstrādes iekārtas esamība tieši ietekmē pārstrādes procesa efektivitātes rādītājus, tomēr 1) tas nav vienīgais veids, kā pārstrādāt BA; 2) tās efektīvu darbu, pirmkārt, nodrošina dalītās vākšanas sistēmas attīstības līmenis, jo nodrošina nepieciešamās kvalitātes BA, kas virzāms uz pārstrādi. Anaerobās pārstrādes metode pieļauj gan mehāniski atdalītās BA frakcijas, gan dalīti vāktās frakcijas pārstrādi. Atšķirība veidojas tieši kvalitātes aspektā, t.i., no mehāniski atdalītā BA nav iespējams iegūt produktu, kurš ir komercializējams. Turklāt no 2027. gada mehāniski atdalīti BA netiks ieskaitīti kopējā pārstrādāto BA apjomā⁹⁰.

Kompostēšanas iespējas dalīti vāktiem BA

Visos Latvijas SAP darbojas NSA šķirošanas līnija – BA frakcija no NSA tiek mehāniski atdalīta. Vairumā SAP mehāniski atdalītie BA pārsvarā tiek kompostēti. Šim nolūkam poligonos ir ierīkoti kompostēšanas laukumi (sk. 5. tabulu).

SAP	Kompostēšanas laukumu pārstrādes jauda, tonnas/gadā	Kompostēšanas laukuma platība, m ²	Nodots ekspluatācijā, gads	Kompostēšanas laukuma paredzētais izmantošanas mērķis
Kivītes	0	n/a	n/a	n/a
Ciniši	3 200	1 600	2008	BA kompostēšanai
Dziļā vāda	7 000	8000	2012	Dalīti savākto BA pārstrādei
Križevniki	10 000	4433	2008	BA kompostēšanai
Getliņi	2 000	1 400	2016	Zaļo dārzu un parku atkritumu kompostēšanai
Brakšķi	5 000	2640	2013	Digestāta stabilizēšanai
Daibe	16 000	5 600	2004	Mehāniski atdalīto un dalīti savākto BA pārstrādei
Kaudzītes	1 000	3540	2008	Dalīti savākto BA pārstrādei
Janvāri	10 000	5 000	2009	Dalīti savākto BA pārstrādei/Digestāta stabilizēšanai
Pentuli	2 400	1700	2012	Digestāta stabilizēšanai

5. tabula. SAP ierīkotie kompostēšanas laukumi

Tādējādi situācijā, ja poligons kompostē/pārstrādā/apglabā mehāniski atdalītos BA, **nav saskatāmi šķēršļi ieviest dalīti vāktu BA sistēmu pašvaldībās** un savāktos BA kompostēt SAP esošajos kompostēšanas laukumos. Izmantojot kompostēšanas iespējas poligonos, ir ne tikai iespējams ieviest BA dalīto vākšanu pirms SAP tiek uzcelta BA pārstrādes iekārta, bet šāda rīcība ir pat prioritāri atbalstāma.

No revīzijā iekļautām pašvaldībām šādu iespēju izmantoja tikai Mārupes novada pašvaldība, kur BA dalīta vākšana tika uzsākta pirms SAP “Getliņi” tika uzstādīta BA pārstrādes iekārta.

Savlaicīgi – pirms vai paralēli BA infrastruktūras izveidošanai – ieviesta BA dalīta vākšanas sistēma:

- ☑ veicina iedzīvotāju izpratni, paradumu maiņu un aktivitāti iesaistīties BA dalītā vākšanā;
- ☑ ļauj efektīvi izmantot ekonomiskos stimulus dalīti vākt BA.

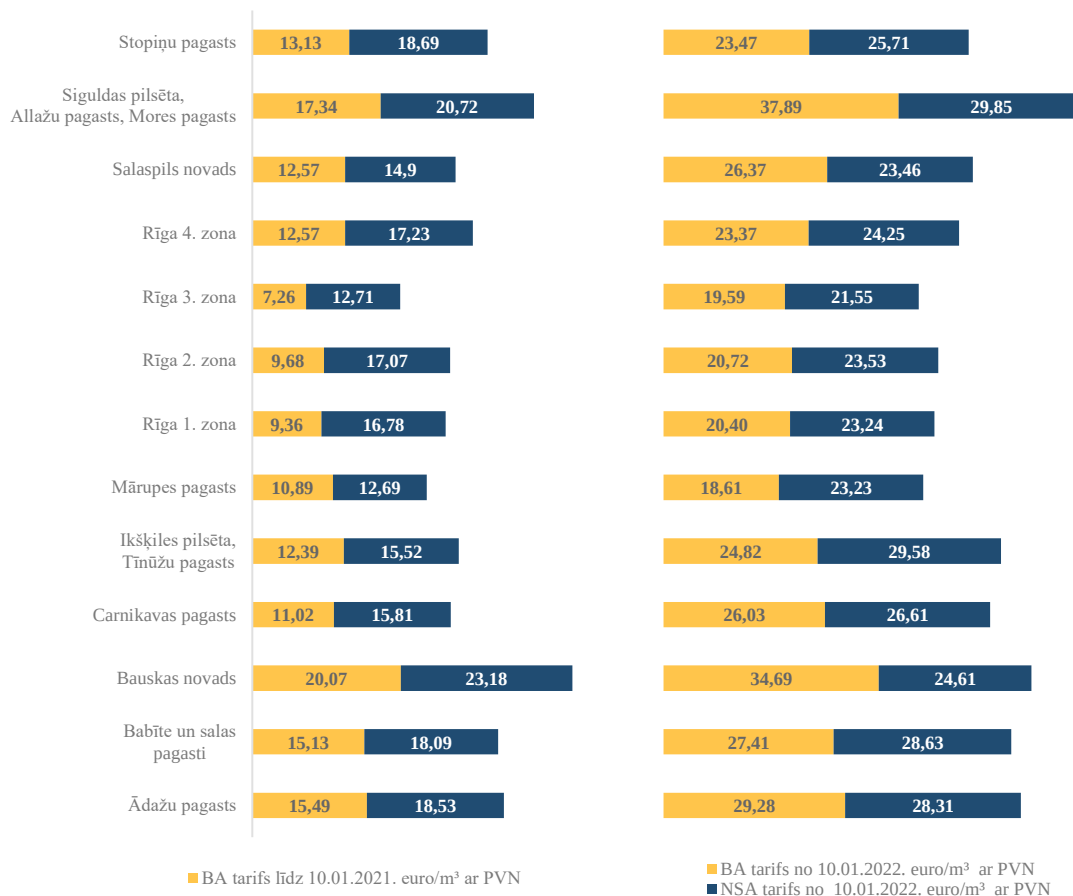
Pamatojoties uz ekonomiski-matemātiskiem modeļiem, revīzijas laikā tika veikta aplēse par valsts iedzīvotāju potenciālo ietaupījumu laika posmā no 2021. gada līdz 2023. gadam, ja tiktu ieviesta BA dalītās vākšanas un pārstrādes sistēma visā valsts teritorijā jau sākot ar 2021. gadu.

Aplēses rezultāts parāda, ka laika posmā no 2021. gada līdz 2023. gadam Latvijas iedzīvotāju potenciālie ietaupījumi **veido vismaz 16 576 830 euro**, t.sk. Pierīgas AAR 6 430 910 euro⁹¹ (sk.1.pielikumu) un 10 145 920 euro pārējie AAR. (sk. 2. pielikumu) Ņemot vērā 2022. gada un 2023. gadā plānoto dabas resursu nodoklis (turpmāk – DRN) pieaugumu par atkritumu apglabāšanu salīdzinājumā ar DRN 2021. gadā, potenciālo ietaupījumu apmērs palielinātos.

Vienlaikus pašvaldībām jau pirms BA pārstrādes iekārtu izveides bija iespēja kompostēt arī parku un dārzu atkritumus bez to nogādāšanas poligonā. Gadījumā, ja šādas iespējas nepastāv, pašvaldībām ir iespēja tos dalīti nodot SAP, tādējādi samazinot atkritumu apsaimniekošanas izmaksas – BA tiek pieņemti SAP par ievērojami zemāku tarifu. **Ludzas, Babītes, Vainodes, Grobiņas, Talsu un Mērsraga novadu pašvaldības visus zaļos atkritumus nodod kā NSA**, kas savukārt ne tikai **sadārdzina atkritumu izvešanas pakalpojumu**, bet arī nerada labu piemēru pašvaldību iedzīvotājiem.

Būtiski uzsvērt, ka BA, kuri tiek ievesti SAP, netiek piemērots DRN, tādējādi **poligona noteiktais tarifs** BA ir zemāks nekā NSA. Šobrīd arī par mehāniski atdalītiem BA tiek samazināts NSA apglabāto atkritumu daudzums, samazinot izmaksas par apglabāto NSA daudzumu (BA tiek ievietoti biošūnā un **pagaidām** tiek uzskatīti par pārstrādei nodoto atkritumu apjomu).

BA tarifu pirms pārstrādes iekārtas uzstādīšanas galvenokārt veido atkritumu apsaimniekotāja pakalpojuma maksa par 1 m³ izvešanu. Pierīgas AAR BA tarifa analīze pirms un pēc BA pārstrādes iekārtas nodošanas ekspluatācijā liecina, ka pirms SAP “Getliņi” uzsāka darbību BA pārstrādes iekārta BA apsaimniekošanas maksa bija zemāka nekā NSA pašvaldības noteiktais tarifs (sk. 7. attēlu)

7. attēls. Pierīgas AAR pašvaldību apstiprinātais BA tarifs pirms un pēc SAP “Getliņi” BA pārstrādes iekārtas nodošanas ekspluatācijā

BA dalītās vākšanas sistēmas ieviešana ir iespējama un ieteicama **pirms** BA pārstrādes infrastruktūras pilnīgas izveides SAP, kas savukārt mazinās risku nākotnē krasam BA apsaimniekošanas tarifa kāpumam.

Nav izvērtēts Latvijā izbūvēto gāzes staciju potenciāls BA pārstrādē

Pilnveidojot BA apsaimniekošanas procesus un izveidojot atbilstošu tiesisko ietvaru, BA pārstrāde potenciāli ir iespējama ne tikai SAP izvietotajās anaerobajās fermentācijas iekārtās un kompostēšanas laukumos, bet arī **biogāzes stacijās**, kuras izbūvētas ārpus SAP.

Biogāzes staciju darbība pēdējos gados ir bijis aktuāls jautājums, diskutējot par obligātās iepirkuma komponentes (turpmāk – OIK) problemātiku un iespējamajiem risinājumiem. Kā viena no problēmām ir izcelta nepieciešamība noteikt stingrākas prasības biogāzes ražošanas iekārtā izmantotajām izejvielām⁹²,

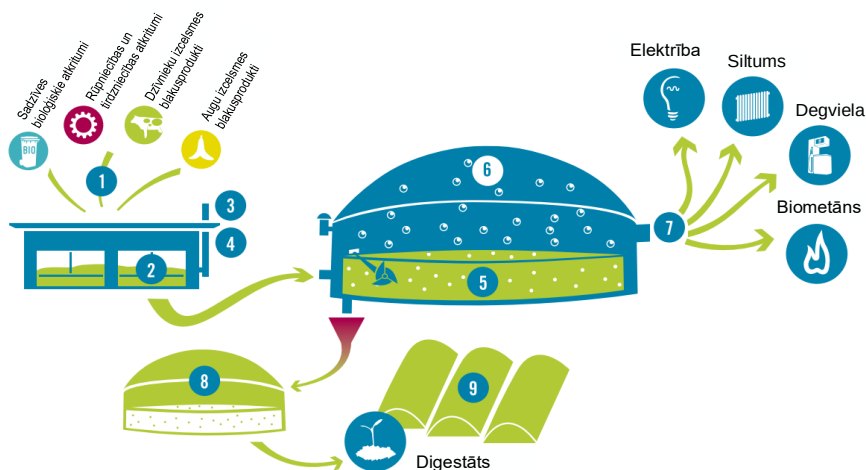
lai novērstu situāciju, ka biogāzes stacijas, kuru izveidošanas primārais mērķis bija atkritumu apjoma un siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšana, kā izejvielu izmanto šim mērķim speciāli audzētu kukurūzu⁹³.

Lai risinātu minēto problēmu, 2020. gadā tika pieņemti grozījumi Elektroenerģijas tirgus likumā⁹⁴ un izstrādāti jauni MK noteikumi⁹⁵, kas sasaista biogāzes stacijā izmantotā izejmateriāla veidu ar OIK ietvaros iepirktais elektroenerģijas cenu un nosaka, ka no 2022. gada 1. janvāra kā izejvielu biogāzes ražošanā jāizmanto organiskas izcelsmes atkritumus un ražošanas atlikumproduktus (tai skaitā mājsaimniecību BA) vismaz 40% apmērā. No 2026. gada 1. janvāra šai proporcijai jābūt jau 60 % apmērā, savukārt no 2030. gada 1. janvāra – vismaz 80 % apmērā. Tādējādi jau no šī gada sagaidāma arvien pieaugoša biogāzes staciju operatoru interese par BA izmantošanu biogāzes ražošanai.

Tomēr atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā nepieciešamo BA pārstrādes jaudu plānošanā biogāzes staciju loma BA pārstrādes infrastruktūrā nav pienācīgi izvērtēta. Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021. – 2028. gadam izstrādes laikā Vides konsultatīvā padome⁹⁶ norādīja⁹⁷:

“Datu modelēšanā ir paredzēts, ka visi radītie bioloģiskie atkritumi nonāk poligonos, bet racionālāks risinājums būtu veidot bioloģisko atkritumu šķirošanu pēc iespējas tuvāk to rašanās vietām un attīstīt atkritumu kompostēšanu un gāzifikāciju kopā ar lauksaimniecības kūsmēsliem. Tāpēc vismaz daļai no organiskajiem atkritumiem būtu jāparedz plūsma prom no poligoniem. Šis jautājums ir jāskata arī kontekstā ar OIK (biogāzes stacijās zaļmasai varētu pievienot 20% bioatkritumus – pārtikas/virtuves atkritumus, kas pirms tam izkarsēti).”

Biogāzes ražošanai var tikt izmantotas dažādu veidu izejvielas (8. attēlā – 1), tostarp sadzīves BA, rūpniecības un tirdzniecības atkritumi, kā arī dzīvnieku un augu izcelsmes blakusprodukti. Atkarībā no izmantotās izejvielas šķidro izejvielu uzglabā tvertnēs, bet beramo (“sauso”) izejvielu uzkrāj speciāli šim nolūkam uzbūvētās ēkās (2). Otrais gadījums bieži attiecas uz BA un citiem fermentējamiem atkritumiem. Norobežotajā ēkā jābūt uzstādītai gaisa savākšanas sistēmai (3), un tajā jābūt telpām, kurās var veikt citus pirmapstrādes posmus. Papildu biofiltri (4) palīdz samazināt organisko savienojumu radītās smakas.

8. attēls. Biogāzes stacijas komponentes⁹⁸

Anaerobās fermentācijas process notiek fermentatorā (5). Gāzu necaurlaidīga uzglabāšana (6) ir būtiska biogāzes ražotnes sastāvdaļa, un tā bieži vien atrodas uz fermentatora vai kā ārēja, neatkarīga iekārta netālu no tā. Pirms biogāzes izmantošanas, piemēram, koģenerācijas stacijā, gāze ir jāattīra no sēra savienojumiem un ūdens. To veic gāzes attīrīšanas sistēmā (7). Pēc šī posma biogāzi var izmantot koģenerācijas elektrostacijā vai uzlabot biogāzes kvalitāti, attīrot līdz biometāna koncentrācijai. Savukārt digestāts tiek savākts atsevišķā krātuvē (8), lai pēc tam to varētu izmantot lauksaimniecības zemes mēslošanā. Var arī uzlabot digestāta kvalitāti, atdalot cietau un šķidro fāzi, žāvējot, granulējot un kompostējot (9). Tas palielina digestāta vērtību un atvieglo transportēšanu.

Biogāzes ražošanai ir piemēroti visu veidu organiskie materiāli, kurus mikroorganismi var noārdīt anaerobos apstākļos. Izejvielu tīrība nosaka fermentācijas produkta – digestāta – kvalitāti un līdz ar to arī prasības attiecībā uz digestāta sagatavošanas un izmantošanas iespējām. BA no nešķīrotiem SA var tehniski atdalīt un attīrīt, lai tālāk izmantotu bioloģiskajā pārstrādē (kompostēšana, anaerobā fermentācija), tomēr no tiem iegūtā komposta un/vai digestāta izmantošana augsnes mēslošanai vai ielabošanai ir ierobežota, jo ir praktiski neiespējami izvairīties no nevēlamām piemaisījumiem (piemēram, stikla, plastmasas gabaliņiem, medikamentiem u.c.). Ja digestāta kvalitāti nodrošināt nav iespējams, tad tas jānoglabā SAP. Tāpēc būtiski ir izveidot kvalitatīvas BA dalītās vākšanas sistēmu atkritumu rašanās avotā.

Saskaņā ar Latvijas Biogāzes asociācijas datiem⁹⁹ Latvijā šobrīd kopumā darbojas 45 biogāzes stacijas¹⁰⁰, tai skaitā 38 no tām darbojas obligātā iepirkuma sistēmā. Kopumā pilnīgi visās biogāzes stacijās esošā tehnoloģija ļauj pārstrādāt mājāsaimniecību BA, tomēr pastāv vairāki ekonomiski, juridiski un sistēmiski šķēršļi, kas šādas prakses ieviešanu kavē. Analizējot biogāzes stacijām izsniegtās atļaujas piesārņojošo darbību veikšanai un uzņēmumu darbības specifiku un veicot aplēsi, revidenti secināja, ka daļu Latvijā izvietoto biogāzes staciju **jau tagad ir iespējams izmantot mājāsaimniecības bioloģisko atkritumu pārstrādei – kopumā 91 050 tonnas gadā**, jo tām jau šobrīd ir izsniegta piesārņojošās darbības atļauja šādu atkritumu pārstrādei (sk. 6. tabulu).

Uzņēmuma nosaukums	Novads	Izmantotās izejvielas (maksimālais atļautais daudzums), tonnas/gadā					Kopā
		Kūtsmēsli	Skābarība	Mājāsaimniecības un sadzīves BA ¹⁰¹	Notek-ūdeņu dūņas	Citi, t.sk. pārtikas ražošanas blakusprodukti	
SIA "AGRO Cemerī" ¹⁰²	Gulbenes	5 500	3 000	5 040	1 000	17 700	32 240
AS "AGRO Lestene" ¹⁰³	Tukuma	37 000	14 500	18 500			70 000
SIA "Keizarsils" ¹⁰⁴	Salaspils	500	4 000	32 500	4 000	48 520	89 520
SIA "Piejūra Energy" ¹⁰⁵	Dienvidkurzemes		12 000	9 000		18 900	39 900
SIA "Zaļā Mārupe" ¹⁰⁶	Mārupes	14 750	16 000	16 010	9 800	8 890	65 450
AS "Zaļās zemes enerģija" ¹⁰⁷	Aizkraukles	13 200	16 800	10 000		1 500	41 500
Kopā		70 950	66 300	91 050	14 800	95 510	70 950

6. tabula. Biogāzes ražošanas uzņēmumi, kas saņēmušas atļauju mājāsaimniecības un sadzīves BA pārstrādei

Savukārt 13 biogāzes stacijas potenciāli varētu tikt iesaistītas mājāsaimniecības BA pārstrādē jau relatīvi tuvā nākotnē, jo tās jau šobrīd kā substrātu izmanto salīdzinoši lielāku skaitu dažādu izejvielu veidu, tādējādi norādot uz lielāku elastību izejvielu izvēlē (sk. 3.pielikumu). Šo staciju maksimālais atļautais

pārstrādājamo izejvielu daudzums ir 613 438 tonnas/gadā jeb 32 % visu biogāzes staciju kopējās pārstrādes jaudas, t.sk. 271 126 tonnas/gadā skābbarība un 86 625 tonnas/gadā pārtikas atkritumi un pārtikas ražošanas blakusprodukti. Skābbarība biogāzes stacijās tiek izmantota procesa nepārtrauktības nodrošināšanai un stabilizēšanai, kā arī biogāzes iznākuma un tās metāna satura paaugstināšanai. Saskaņā ar mūsdienu zinātnisko literatūru mājāsaimniecības BA, ēdnīcu atkritumu, pārtikas ražošanas blakusproduktu un tirgus atkritumu metāna iznākums ir līdzvērtīgs metāna iznākumam no skābbarības vai augstāks par to. Tādējādi vismaz daļa izmantotās skābbarības varētu tikt aizstāta ar šiem atkritumiem, novirzot ievērojamu daudzumu mājāsaimniecības BA, ēdināšanas pārpalikumus u.c. līdzīgus atkritumus uz biogāzes stacijām.

Neskatoties uz reālo potenciālu izmantot jau esošās infrastruktūras jaudas, atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā ir ietverts tikai īss Latvijas biogāzes staciju skaita un veidu raksturojums¹⁰⁸, neanalizējot ārpus SAP izveidoto biogāzes staciju tehnoloģisko gatavību BA pārstrādei, pieejamās jaudas un iepriekš minētās normatīvā regulējuma izmaiņas biogāzes jomā. Arī Latvijas Biogāzes asociācija norāda¹⁰⁹, ka VARAM plāna izstrādes laikā nav veidojis diskusiju attiecībā uz ražotāju gatavību iesaistīties BA pārstrādes procesā. Biogāzes staciju potenciāla nepilnīga izvērtēšana BA pārstrādes infrastruktūras attīstības plānošanā norāda uz koordinācijas trūkumu dažādu nozaru ministriju starpā.

Jāatzīmē, ka biogāzei un no tās ražotam biometānam ir būtiska loma Latvijas Nacionālā enerģētikas un klimata plāna 2021. - 2030.gadam mērķu sasniegšanā un Ekonomikas ministrija prognozē pieprasījuma pēc vietējā biometāna pieaugumu¹¹⁰. Ņemot vērā Ekonomikas ministrijas ierosinātos atbalsta pasākumus biometāna ražošanas un transportēšanas infrastruktūras attīstībai, ir īpaši svarīgi **nodrošināt saistītu nozaru ministriju koordinētu rīcību**, lai veicinātu efektīvu atbalsta pasākumu finansējuma izlietojumu.

Nav vērtētas citas alternatīvas efektīvai un ekonomiski pamatotai bioloģisko atkritumu pārstrādei

Šobrīd ES priekšroka tiek dota BA anaerobai pārstrādei un kompostēšanai (t.sk. mājkompostēšanai – pārstrāde atkritumu rašanās vietā), **vienlaikus** attīstot BA dalīto vākšanu.

Latvijā šobrīd **lielākais uzsvars** tiek likts uz BA anaerobo pārstrādi – sešos Latvijas poligonos līdz 2023. gada beigām tiek plānots (SAP “Getliņi” jau ir izbūvēta) izveidot BA pārstrādes iekārtas. Lai gan anaerobā pārstrāde ir videi draudzīga pārstrādes metode, tomēr, lai metode tiktu efektīvi izmantota, ir vismaz trīs vitāli svarīgi priekšnoteikumi, kuri Latvijā nav izpildīti vai ir daļēji izpildīti:

- ☑ BA iekārtā ir jāizvieto tīra dalīti vākta BA masa – jābūt augstai šķīrošanas kultūrai;
- ☑ iegūtam digestātam un kompostam jābūt noieta tirgum, lai nodrošinātu pārstrādes produkta atgriešanu ekonomikā;
- ☑ SAP nodrošinātas iespējas biogāzes izmantošanas iespējas enerģijas ražošanai – SAP Janvāri un Cinīši, kur tiek plānota BA anaerobās pārstrādes iekārtas būvniecība, nav uzstādītas iekārtas biogāzes izmantošanai. Biogāzes savākšanas iekārtas tiek plānots uzstādīt paralēli anaerobās pārstrādes būvniecībai, izmantojot komercsabiedrības pašu finansējumu.

Latvijā augsne ir ar lielu ražīguma potenciālu, līdz ar to ir kritiski vērtējama iekšējā pieprasījuma veidošanās pēc saražotā digestāta un/vai komposta. Minētā produkta eksportēšana Eiropā arī šobrīd nav

attīstīta. Vienlaikus, ja iegūtais produkts nav sertificēts atbilstoši ieviestai kvalitātes sistēmai, to ES nav iespējams realizēt¹¹¹.

Citu valstu pieredze liecina, ka valstis izmanto kombinētus risinājumus pārstrādei.

Igaunijā dominējošā BA pārstrādes metode ir **vējrindu kompostēšana**. Darbojas pieci SAP, trīs no tiem izmanto kompostēšanu. Turklāt ir vairākas lielas kompostēšanas rūpnīcas un desmit mazas vai ļoti mazas kompostēšanas vietas pašvaldībās. Savukārt **anaerobā pārstrāde tiek izmantota vienīgi notekūdeņu dūņu pārstrādei. Mājsaimniecību BA netiek pārstrādāti anaerobi.**

Lietuvā dalīti savāktos BA tiek ieteikts pārstrādāt, priekšroku dodot kompostēšanai vai biogāzes ražošanai un atlikušā digestāta kompostēšanai. Kopumā Lietuvā ir 53 kompostēšanas laukumi, 11 mehāniski-bioloģiskās priekšapstrādes iekārtas, 11 anaerobās pārstrādes iekārtas, kas drīkst pārstrādāt mājsaimniecības BA.

Somijā darbojas aptuveni 20 slēgta tipa kompostēšanas iekārtas ar jaudu no 5 000 t/gadā līdz 50 000 t/gadā, kas paredzētas mājsaimniecības BA pārstrādei. Somijā darbojas arī aptuveni 160 kompostēšanas iekārtas, kuras galvenokārt tiek izmantotas notekūdeņu dūņu kompostēšanai. Papildus ir aptuveni 30 anaerobās fermentācijas iekārtas ar jaudu no 4 000 t/gadā līdz 84 000 t/gadā, kas apstrādā gan bioloģiski noārdāmos atkritumus, gan dūņas. Turklāt ir aptuveni **60 anaerobās fermentācijas iekārtas**, kas apstrādā citas (**ne mājsaimniecības**) BA frakcijas.

Slovēnijā darbojas 22 kompostēšanas iekārtas ar kopējo jaudu 162 615 t/gadā un 19 anaerobās pārstrādes iekārtas ar kopējo jaudu 651 335 t/gadā. **Kompostēšanas un biogāzes ražošanas iekārtās kopumā pārstrādātas 301 332 tonnas bioloģiski noārdāmu atkritumu.** Mājsaimniecībām kā prioritāte ir noteikta pārtikas un virtuves atkritumu, kā arī zaļo atkritumu mājkompostēšana. Tikai tad, ja mājkompostēšana nav iespējama, mājsaimniecībām jāslēdz līgums ar atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzēju par BA dalītu savākšanu.

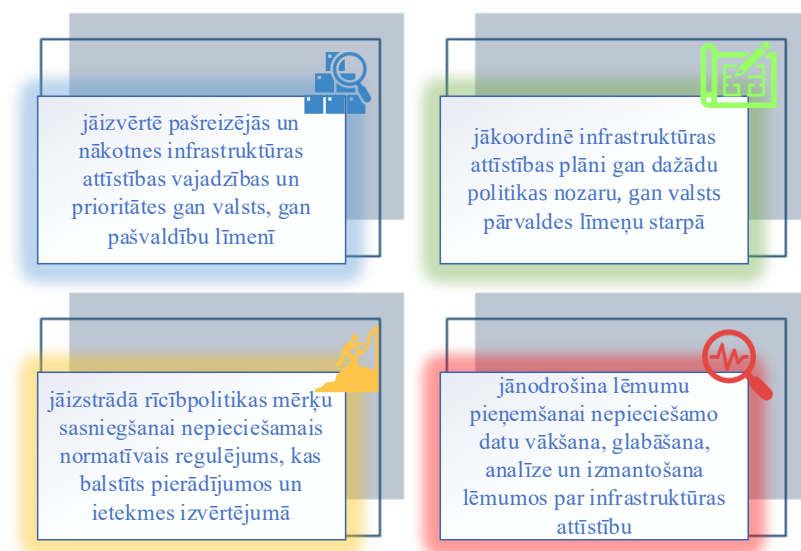
Tādējādi secināms, ka citās valstīs, t.sk. kaimiņvalstīs (Lietuva un Igaunija), anaerobās pārstrādes metode nav dominējoša, turklāt netiek izmantota mājsaimniecību radīto BA pārstrādei. Šāda prakse ir pretstatā Latvijas situācijai – mājsaimniecību radītiem BA faktiski tieši ir paredzētas pārstrādes iekārtas poligonos. Ņemot vērā, ka šajā atkritumu klasē ir samērā grūti panākt kvalitatīvu atkritumu plūsmu, kura ir tīra no piejaukumiem, tiek radīts risks **šādas infrastruktūras veiksmīgai darbībai.**

Šobrīd **netiek veicināta** citu, daļēji jau eksistējošu, **alternatīvu izmantošana** vai ieviešana, piemēram:

- ⊗ normatīvajā regulējumā netiek noteikti nosacījumi un kritēriji mājkompostēšanai, kas atbilstoši ES mērķim ļautu izmantot iespēju BA dalīti savākt un pārstrādāt rašanās vietā;
- ⊗ netiek rosināta esošās BA pārstrādes infrastruktūras kompostēšanas laukumu un biogāzes staciju izmantošana un/vai pielāgošana BA pārstrādei, piemēram, aicinot pārskatīt piesārņojošās darbības atļaujās norādītās atkritumu klases un darbības.

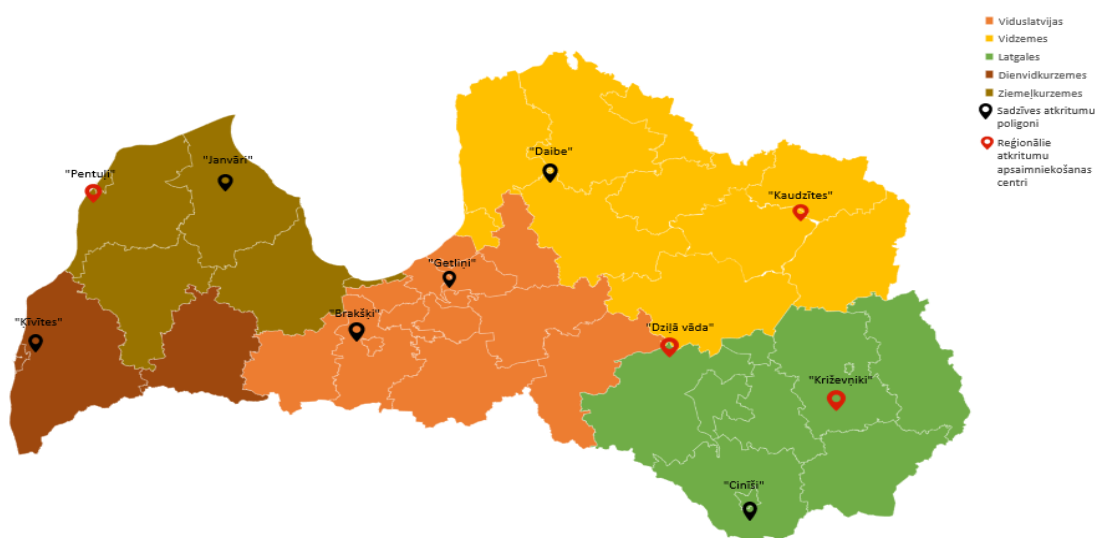
Plānoto infrastruktūras objektu jaudu neatbilstība prognozētajai bioloģisko atkritumu plūsmai

Saskaņā ar ESAO rekomendācijām, plānojot investīcijas infrastruktūrā, t.sk. atkritumu pārstrādei, ir būtisks **ilgtermiņa stratēģiskais redzējums** infrastruktūras attīstībai, **plānu koordinēšana** visos valsts pārvaldes līmeņos, kvalitatīva un stabila normatīvā regulējuma nodrošināšana, kā arī pierādījumos balstītu lēmumu pieņemšana¹¹². Tas ir, atbildīgajām iestādēm:

9. attēls. Efektīvas infrastruktūras plānošanas nepieciešamās darbības¹¹³

Atbilstoši Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānam 2021.–2028. gadam¹¹⁴ no 2024. gada **plānots** esošo 10 atkritumu apsaimniekošanas reģionu vietā veidot piecus, atkritumu apglabāšanas funkciju saglabājot sešiem SAP, kuros tiks izvietotas arī jaunas BA anaerobās fermentācijas iekārtas¹¹⁵, bet pārējos četrus pārveidojot par reģionālajiem atkritumu apsaimniekošanas centriem (skatīt 10. attēlu).

10. attēls. SAP sadalījums pēc 2024. gadā īstenotās reformas (veidots atbilstoši Ministru kabineta noteikumu projektam¹¹⁶)

Plānā **netiek**¹¹⁷ vērtēta informācija un dati par to, kā/vai palielināsies atkritumu apsaimniekošanas transportlīdzekļu veiktie attālumi un attiecīgi arī atkritumu apsaimniekošanas izmaksas, lai savāktie atkritumi tiktu nogādāti SAP.

BA pārstrādes jaudām ir jābūt saskaņotām ar prognozēto atkritumu plūsmu, jo tas var radīt arī finanšu riskus. Latvijas lielākā SAP apsaimniekotājs SIA “Getliņi Eko”¹¹⁸ norāda¹¹⁹:

Katra BA kompleksa jaudas vienība maksā naudu gan izbūvējot, gan ekspluatējot, līdz ar to apjoms tika izvēlēts ļoti rūpīgi, lai nākotnē nepārmaksātu par lieku jaudu, kā arī no ES nesaņemtu sodu par iekārtas nepietiekamu noslogošanu.

SAP “Križevņiki” BA pārstrādes infrastruktūras attīstībai tika piešķirts KF finansējums projekta “Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtu izveide SAP “Križevņiki”” īstenošanai, tomēr projekta īstenošana tika pārtraukta, jo, veicot potenciālo tehnoloģiju izpēti, tika konstatēts, ka **ierobežoti pieejamā dalīti savākto BA apjoma dēļ pastāv riski saistībā ar projekta mērķu sasniegšanu un izmantošanai derīga galaprodukta saražošanu.**

Revīzijas laikā tika izvērtēti projekta pieteikumi ES līdzfinansējuma saņemšanai BA pārstrādes iekārtu būvniecībai. Revidenti secināja, ka projekta pieteikumos aplēstais BA apjoms tiek prognozēts, balstoties uz iepriekšējo gadu datiem par ienākošo nešķirotu atkritumu plūsmu SAP, t.sk. publiskajā pārskatā deklarētos datus (datu kvalitātes problemātika akcentēta ziņojuma 1.1. apakšsadaļā), pieņemot, ka 40–45% no iepriekšējos gados NSA ienākošās atkritumu plūsmas būs BA. BA atkritumu plūsmas prognozēšanas metode **netiek uzskatīta par pamatotu aplēsi**, jo kopējo SAP ienākošo NSA plūsmu būtiski ietekmēs:

- ⊗ AAR reforma (reformas rezultātā būs pieci AAR esošo 10 vietā);
- ⊗ iedzīvotāju skaita izmaiņas un to radīto atkritumu apjoms turpmākos gados (nosakāms katrai pašvaldībai, kura nogādā atkritumus SAP).

Valsts kontroles veiktais izvērtējums balstīts uz:

- ☑ prognozēto radīto mājssaimniecības BA daudzumu 2021.–2023. gadā un 2030. gadā Latvijas novados pēc ATR īstenošanas un atkritumu apsaimniekošanas reģionos pēc to robežu izmaiņām;
- ☑ informāciju par plānotajām izmaiņām atkritumu apsaimniekošanas reģionu robežās;
- ☑ informāciju par esošajām un plānotajām BA pārstrādes jaudām SAP;
- ☑ pieņēmumu, ka uzstādīto un plānoto BA pārstrādes iekārtu kalpošanas laiks būs vismaz 10 gadi;
- ☑ pieņēmumu, ka Latvijas IKP 2024.–2030. gadā pieaugs par vidēji 3 % gadā;
- ☑ pieņēmumu, ka visas uzstādītās un plānotās anaerobās pārstrādes iekārtas ir/būs aprīkotas ar pasterizācijas/higienizācijas iekārtu un tādējādi būs atbilstošas mājssaimniecības BA pārstrādei;
- ☑ pieņēmumu, ka visi mājssaimniecībās radītie BA nonāks SAP un to īpatsvars SA būs ap 40%.

Veicot izvērtējumu, secināts, ka plānotās BA pārstrādes infrastruktūras jaudas pārsniedz prognozēto mājssaimniecību radīto BA daudzumu (sk. 7. tabulu).

AAR no 2024.gada	SAP/ RAAC	Uzstādītās un plānotās BA anaerobās pārstrādes iekārtas		SAP kompostēšanas laukumu pārstrādes jauda, tonnas/gadā	Radītais mājsaimniecības BA daudzums, tonnas/gadā			
		Iekārtā ievietojamais BA plūsmas apjoms, tonnas/gadā	Nodots/ plānots nodot ekspluatācijā, gads/datums		2021	2022	2023	2030
Dienvid- kurzemes	Ķīvītes	21 000 (P ¹²⁰)	31.12.2023.	0	10121	10263	10348	10399
Latgales	Ciniši	19 000 (P)	25.12.2023	3 200	15218	15438	15572	15701
	Dzilā vāda	-	-	7 000				
	Križevņiki	-	-	10 000				
Viduslatvijas	Getliņi	125 000	15.04.2022.	2 000	147728	149985	151413	153575
	Brakšķi	19 000 (P)	31.12.2023.	5 000				
Vidzemes	Daibe	29 693 (P)	25.12.2023	16 000	16595	16788	16887	16682
	Kaudzītes	-	-	1 000				
Ziemeļ- kurzemes	Janvāri	18 500 (P)	31.12.2023.	10 000	14743	14914	15001	14821
	Pentuļi	20 000	2012	2 400				

7. tabula. Uzstādītās un plānotās bioloģisko atkritumu pārstrādes jaudas SAP un RAAC un prognozētais mājsaimniecības BA daudzums AAR līdz 2030. gadam

Pēc Valsts kontroles veiktajām aplēsēm kopējās plānotās **BA pārstrādes jaudas Latvijas Republikas teritorijā ir 380 443 tonnas**: 289 393 tonnas potenciāli tiks pārstrādātas anaerobās pārstrādes iekārtās un ir iespējams kompostēt atkritumu poligonos un 91 050 tonnas var tikt pārstrādātas biogāzes stacijās ārpus SAP. Visos AAR, izņemot Viduslatvijas AAR, plānotā kopējā BA pārstrādes jauda būs aptuveni 2 – 2,5 reizes lielāka nekā prognozētais radīto mājsaimniecību BA daudzums (sk. 4.pielikumu).

Attiecībā uz BA plānotajām atkritumu plūsmām jāuzsver, ka revidentu aplēsēs nav ņemti vērā faktori, kuru rezultātā BA plūsmas, kas faktiski nonāktu līdz poligoniem, var būt vēl mazākas.

- Nav aplēšams mājsaimniecību skaits, kuras BA kompostē, t.i., atkritumi nesasniedz poligonu (faktors īpaši aktuāls lauku reģionos, kur nav ekonomiskā pamatojuma maksāt par BA apsaimniekošanu, bet kompostēt to un izmantot pašpatēriņam).
- Ir sagaidāms mājsaimniecību skaita pieaugums, kuras kompostēs BA: 1) kopējais ES kurss šobrīd tiek vērsts uz BA pārstrādi to rašanās vietās; 2) dažos Latvijas reģionos attālumi no apdzīvotās vietas līdz poligonam ir pārāk lieli, kas sadārdzina BA apsaimniekošanas maksas, tādējādi motivējot mājsaimniecības aktīvāk iesaistīties kompostēšanā.
- Atšķirībā no kompostēšanas anaerobās pārstrādes iekārtās nav ieteicams pārstrādāt atkritumus ar augstu lignīna saturu (piemēram, koksni). Vairākas pašvaldības sāk kompostēt dārza un parku atkritumus speciāli ierīkotos kompostēšanas laukumos. Dārzu un parku atkritumi netiek pieņemti poligonos bez maksas. Tādējādi secināms: ir sagaidāms, ka šī atkritumu kategorija vairs nenonāks poligonos un netiks pārstrādāta.

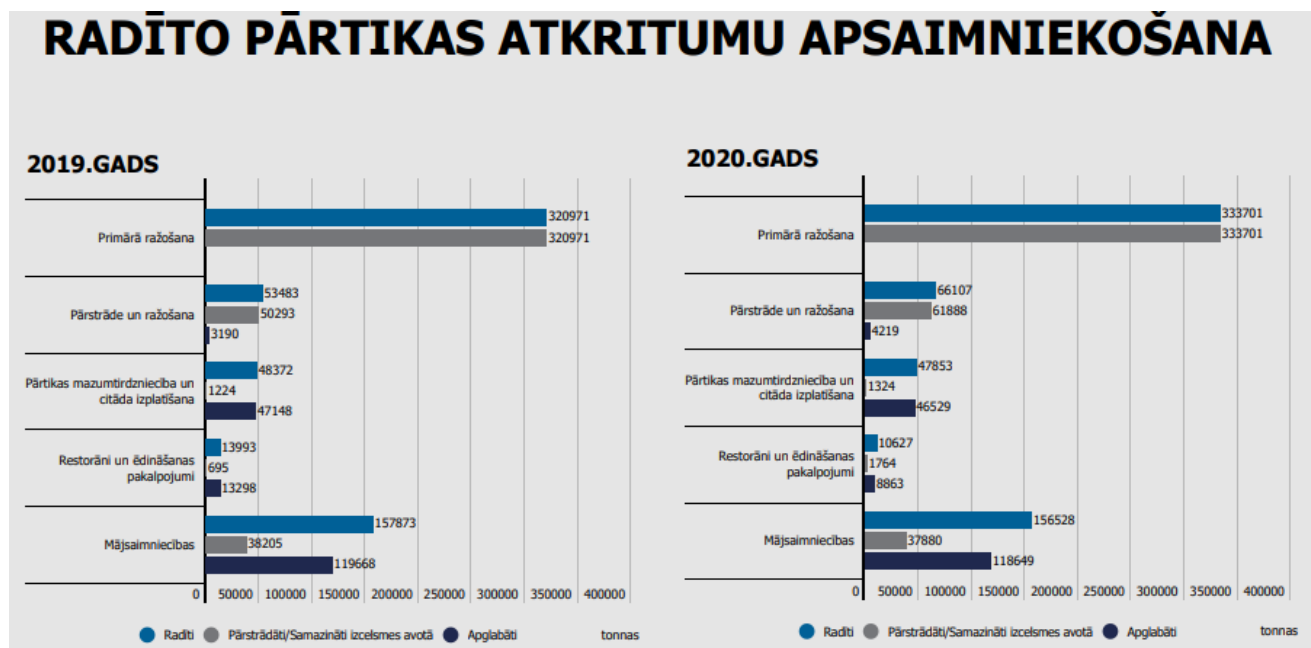
Nepamatoti lielas uzstādītās
BA pārstrādes jaudas
paaugstina BA
apsaimniekošanas tarifu
iedzīvotājiem, kā arī rada
finanšu korekcijas risku
projektu īstenotājiem

- Nav ņemta vērā iespējamā pārtikas atkritumu rašanās novēršanas ietekme uz radīto mājsaimniecības BA daudzumu atbilstoši ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķim 12.3 līdz 2030. gadam uz pusi samazināt pārtikas atkritumu rašanos pārtikas piegādes ķēdes tirdzniecības¹²¹, ēdināšanas un patērētāja posmos (salīdzinot ar 2014. gadu), pamatojoties uz to, ka šobrīd nav ieviesti pasākumi vai instrumenti šī mērķa sasniegšanai.
- Daļa no mājsaimniecībām, kuras atrodas lauku reģionos, BA jau tagad nodod pārstrādei tuvumā izvietotām biogāzes stacijām (pastāv iespējamība, ka turpmāk biogāzes staciju pieprasījums pēc pārtikas atkritumiem var pieaugt).

Saskaņā ar 2022. gada janvārī VARAM publicēto pētījumu¹²² kopējais pārtikas atkritumu daudzums 2020. gadā bija 614 816 tonnas jeb 320 kg/iedzīvotāju. Ja neņem vērā pārtikas apgādes ķēdes primārās ražošanas (lauksaimniecības) un pārstrādes un ražošanas posmos radīto pārtikas atkritumu daudzumu, tiek iegūts radītais pārtikas atkritumu daudzums, kas potenciāli ir apsaimniekojams SA apsaimniekošanas sistēmā, 2020. gadā tas ir novērtēts aptuveni 215 008 tonnu apjomā jeb 112 kg/iedzīvotāju. No tā aptuveni 174 040 tonnas (81 % no radītā daudzuma) ir nonākušas NSA plūsmā un tikušas apglabātas SAP.

Secināms, ka Valsts kontroles aplēstais BA apjoms, kas nāktu no mājsaimniecībām, t.i., aptuveni 210 000 tonnas, ir noteikts korekti un ir izmantojams situācijas analīzē (sk. 4. pielikumu).

Pētījumā¹²³ apkopotie dati liecina, ka tieši mājsaimniecībās radīto atkritumu apjoms ir lielākā atkritumu plūsma, kura šobrīd netiek pilnībā pārstrādāta (sk. 11. attēlu).

11. attēls. Radīto, pārstrādāto un apglabāto pārtikas atkritumu apjoms Latvijā 2019. un 2020. gadā¹²⁴

Izveidojot BA pārstrādes iekārtas, kuru jaudas būs lielākas nekā sagaidāmā BA plūsma:

- ⊗ iedzīvotājiem tiks noteikts nesamērīgi liels BA apsaimniekošanas tarifs: 1) iedzīvotāji par BA apsaimniekošanu maksās vairāk, nekā gadījumā, ja iekārtas izveidotu ar atbilstošām jaudām (iekārtas ekspluatācijas fiksētās izmaksas tiek sadalītas uz mazāku vienību skaitu), 2) nebūs ekonomiskas motivācijas dalīti vākt BA, kas apdraudēs BA dalītās vākšanas sistēmas attīstību valstī kopumā;
- ⊗ ES līdzfinansējuma piešķiršanas pamatmērķis atkritumu apsaimniekošanas jomā ir nevis BA pārstrādes infrastruktūras izveide, bet gan BA pārstrādes mērķu sasniegšana. ES fondu līdzfinansētos BA pārstrādes iekārtu būvniecības projektos pastāv **finanšu korekcijas risks**, ja projektā norādītie mērķi un to rādītāji netiks sasniegti, tas ir, netiks pārstrādāts plānotais BA daudzums¹²⁵;
- ⊗ BA pārstrādes iekārtām nebūs pietiekamas noslodzes, kas var negatīvi ietekmēt tajās notiekošos tehnoloģiskos procesus – pārstrādes tuneļos ir nepieciešams pietiekams BA apjoms, lai nodrošinātu pārstrādei nepieciešamo temperatūru, mitrumu u.c. faktorus.

Piemēram, SIA “Getliņi EKO”, kas 2022. gada janvārī paaugstināja BA apsaimniekošanas tarifu no 15 *euro* uz 62 *euro* par tonnu, cita starpā tarifa pieaugumu pamatojot ar jaunas SAP infrastruktūras izbūvi un BA pārstrādes iekārtas ekspluatācijas sākšanu¹²⁶. Turklāt SIA “Getliņi EKO” BA pārstrādes jauda ir pat mazāka nekā attiecīgā atkritumu apsaimniekošanas reģiona radītais BA daudzums. Šādas situācijas pamatā ir maza dalīti vākto BA pieejamība anaerobai pārstrādei.

Ieteikumi

Pašvaldībām nodrošināt vispusīgu situācijas analīzi katras pašvaldības administratīvajā teritorijā attiecībā uz iespējām dalīti vākt un virzīt pārstrādei (to rašanās vietā vai sadzīves atkritumu poligonā) radītos bioloģiskos atkritumus, veikt izvērtējumu un iegūt objektīvus datus par bioloģisko atkritumu plūsmu nešķirotos sadzīves atkritumos, uzsākt ieviest bioloģisko atkritumu dalīto vākšanu vai nodrošināt alternatīvas darbības bioloģisko atkritumu pārstrādei to rašanās vietās.

Lai nodrošinātu iespēju bioloģisko atkritumu pārstrādei izmantot esošo infrastruktūru, **VARAM** konsultējoties ar **citu nozaru ministrijām un ekspertiem**, izvērtēt iespējas bioloģisko atkritumu pārstrādi veicināt biogāzes stacijās.

Lai novērstu risku, ka bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas process tiek sadārdzināts, **VARAM sadarbībā ar sadzīves atkritumu poligonu apsaimniekotājiem un pašvaldībām** izvērtēt plānotās anaerobās pārstrādes jaudas atbilstību objektīvi pamatotām prognozēm par bioloģisko atkritumu plūsmu, nepieciešamības gadījumā rosinot pārskatīt būvniecības ieceres.

2. Vai politikas plānošana veicināja bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas sistēmas koordinētu ieviešanu visos posmos?

BA apsaimniekošanas jomā Latvijas Republikā ir daudz nenoteiktību politikas plānošanā un koordinācijā, kas savukārt neveicina visu ieinteresēto pušu sadarbību BA apsaimniekošanas sistēmas ieviešanā.

Par nozīmīgu trauksmes signālu BA apsaimniekošanas sistēmas kavējumiem ir jāuzskata 2018. gadā Eiropas Komisijas sagatavotais Agrīnā brīdinājuma ziņojums Latvijai¹²⁷ par ES atkritumu apsaimniekošanas tiesību aktu īstenošanu. Nav veiktas pietiekamas un efektīvas darbības Eiropas Komisijas un ESAO norādīto risku un neatbilstību mazināšanai – nav izveidoti ekonomiskie stimuli mājsaimniecībām, nav veikta dalītās vākšanas efektivitātes un tiesiskā ietvara uzlabošana.

Lai gan BA apsaimniekošanas sistēmas ieviešana ir noteikta kā prioritāte vairākos valsts līmeņa politikas attīstības dokumentos, tie nekaskadējas reģionālā un vietēja līmeņa plānošanas dokumentos, radot risku, ka valsts un EK noteiktie mērķi netiks sasniegti.

VARAM nav pilnībā izvērtējusi BA jomas investīciju vajadzības un nepieciešamo darbību secību, savlaicīgai BA pārstrādes iekārtu izveidei plānojot SAM 5.2.1 īstenošanas nosacījumus, termiņus un finansējuma sadalījumu atbilstošās ieguldījumu prioritātes ietvaros. Tā rezultātā **BA apsaimniekošanas sistēmas attīstība ir būtiski iekavēta**, kas savukārt nenodrošina savlaicīgu BA dalītās vākšanas sistēmas izveidošanu pašvaldībās.

2.1. Politikas plānošanā netika pienācīgi ņemti vērā zināmie riski

Jau kopš 2008. gada EK dalībvalstīm **ieteikuma formā** tika virzīta iniciatīva ieviest BA dalītās vākšanas sistēmu. Latvijā nozīmīgi soļi tika sperti tikai 2018. gadā.

2018. gadā EK dienests sagatavoja Agrīnā brīdinājuma ziņojumu Latvijai¹²⁸ par ES atkritumu apsaimniekošanas tiesību aktu īstenošanu. Ziņojums tika sagatavots, jo Latvijai pastāvēja risks nesasniegt 2020. gadam izvirzītos mērķus attiecībā uz SA sagatavošanu otrreizējai pārstrādei.

Agrīnā brīdinājuma ziņojumā secināts, ka Latvijā:

- ⊗ pārstrādājamo atkritumu (tostarp BA) **dalīta savākšana nenotiek efektīvi**;
- ⊗ **mājsaimniecībām nav ekonomiska stimula šķirot atkritumus**;
- ⊗ Latvijā ražotāja paplašinātas atbildības shēmas pilnībā nesedz dalītās savākšanas izmaksas;

- ⊗ ir vajadzīgas **lielākas investīcijas projektos**, kas atrodas atkritumu hierarhijas augšgalā (piemēram, pārstrādei) un neaprobežojas tikai ar atkritumu atliku apstrādi.

EK ziņojumā¹²⁹ un ESAO novērtējuma ziņojumā¹³⁰ Latvijai cita starpā ieteikts:

- ⊗ īstenot mehānismus, kas nosaka, ka pašvaldībām ir jāuzlabo savas sistēmas, ja nav izpildītas minimālās prasības;
- ⊗ izstrādāt nacionālos **minimālos pakalpojuma standartus** atkritumu (tostarp BA) savākšanai, kuri nosaka, piemēram, konteineru tipu un tilpumu, savākšanas biežumu un izmantotos transportlīdzekļus, ņemot vērā dzīvojamā fonda tipu, vietas urbanizācijas pakāpi u.c.;
- ⊗ **ieviest BA obligātu savākšanu un pieņemt normatīvos aktus par komposta standartiem, kas veicinātu komposta un digestāta plašāku izmantošanu;**
- ⊗ popularizēt paraugpraksi BA savākšanā, jo īpaši daudzdzīvokļu namos.

2018. gada EK un 2019. gada ESAO sniegtie ieteikumi atkritumu apsaimniekošanas sistēmas pilnveidošanai, t.sk. attiecībā uz BA, **nav ieviesti**. Šobrīd BA dalītās savākšanas sistēma attīstās ļoti lēni:

- ⊗ dalītās vākšanas sistēma tikai **daļēji ir ieviesta Pierīgās AAR**;
- ⊗ BA pārstrādes infrastruktūru pilnā apmērā paredzēts izveidot tikai 2023. gada beigās;
- ⊗ dalīti vākt BA apjoms ir ļoti mazs¹³¹ un ir ar būtiskiem nevēlamiem piejaukumiem.

Attīstības plānošanas dokumentos neizpildītie mērķi no iepriekšējā plānošanas perioda tika pārcelti un jauno plānošanas periodu, turklāt nenosakot precīzus rezultātīvos rādītājus (sk. 8. tabulu.).

Direktīva	Sasniedzamie rezultātīvie rādītāji	Termiņš	Informācija par rezultātīvā rādītāja izpildi	Direktīva	Sasniedzamie rezultātīvie rādītāji ¹³²	Termiņš
Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2013. – 2020. gadam				Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021. – 2028. gadam		
Eiropas Padomes Direktīva 1999/31/EK (1999. gada 26. aprīlis) par atkritumu apglabāšanu poligonos	Samazināt apglabājamo bioloģiski noārdāmo atkritumu daudzumu līdz 50 % no 1995. gadā apglabātā bioloģiski noārdāmo atkritumu daudzuma	2013. gada 16. jūlijs	Nav izpildīts. 2019. gadā tika apglabāti 55,7% no 1995. gadā apglabātā bioloģiski noārdāmo atkritumu daudzuma	Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/851 (2018. gada 30. maijs), ar ko groza Direktīvu 2008/98 par atkritumiem	Bioloģiskie atkritumi ir vai nu atdalīti un pārstrādāti rašanās vietā, vai savākti dalīti un nav sajaukti ar citiem atkritumu veidiem	2023. gada 31. decembris
	Samazināt apglabājamo bioloģiski noārdāmo atkritumu daudzumu līdz 35 % no 1995. gadā apglabātā bioloģiski noārdāmo atkritumu daudzuma	2020. gada 16. jūlijs	Nav izpildīts. Var prognozēt, ka 2020. gadā tiks apglabāti 48,4 % no 1995. gadā apglabātā bioloģiski noārdāmo atkritumu daudzuma			

8. tabula. Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānos iekļautie rezultātīvie rādītāji

Pašvaldības norāda, ka jaunais Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.–2028. gadam un normatīvie akti nesniedz pašvaldībām lielāku skaidrību, kā tiks veidota BA apsaimniekošanas sistēma.

2.2. Reģionālo un pašvaldību atkritumu apsaimniekošanas plānu neesamība kā būtisks kavējošs faktors bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas sistēmas ieviešanai

BA dalītās vākšanas un pārstrādes sistēmas ieviešanas process **nav noritējis plānveidīgi un saskaņoti** ar visām iesaistītajām pusēm. Lai gan atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2014. – 2020. gadam paredzēja darbības BA dalītās vākšanas un pārstrādes sistēmas ieviešanai, tomēr reģionālā līmenī vairumā atkritumu apsaimniekošanas reģionos **netika izstrādāti plāni, kas secīgi kaskadētu valsts plānā noteiktos mērķus**. Neveidojot saskaņotu politiku, palielinās nenoteiktības līmenis reģionālā un vietējā līmenī un būtiski ierobežo ministrijas iespējas veikt situācijas monitoringu.

Reģionālu plānu nozīmi uzsver arī VARAM¹³³:

AAR plānu esamība ir izšķiroša, plānojot dažādas aktivitātes periodos, kad ir notikušas vai plānotas liela mēroga pārmaiņas.

Izvērtējot normatīvo regulējumu, kas attiecināms uz Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2013. – 2020. gadam darbības laiku (sk. 9. tabulu), secināts, ka, apstiprinot atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu un jau vairākus gadus pirms tam, **VARAM bija pienākums sadarbībā ar pašvaldībām izstrādāt AAR plānus**, bet pašvaldībām – tiesības atbilstoši AAR izstrādāt arī lokālus atkritumu apsaimniekošanas plānus.

18.11.2010.	Stājās spēkā Atkritumu apsaimniekošanas likums. Atkritumu apsaimniekošanas likuma redakcija, kas bija spēkā no tā spēkā stāšanās brīža 18.11.2010. līdz 31.05.2015., paredzēja: • atkritumu apsaimniekošanu veic atbilstoši atkritumu apsaimniekošanas valsts plānam, reģionālajiem un pašvaldību plāniem¹³⁴; • Ministru kabinets ar rīkojumu apstiprina atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu, kurā ir iekļauta atkritumu rašanās novēršanas valsts programma, un atkritumu apsaimniekošanas reģionālos plānus¹³⁵; • VARAM, sadarbojoties ar pašvaldībām, kuras ietilpst attiecīgajā atkritumu apsaimniekošanas reģionā, izstrādā atkritumu apsaimniekošanas reģionālos plānus¹³⁶.
21.03.2013.	Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2013.–2020. gadam ir apstiprināts ar 21.03.2013. MK rīkojumu Nr. 100.
01.06.2015.	Stājās spēkā grozījumi Atkritumu apsaimniekošanas likumā, kas jau paredzēja, ka MK ar rīkojumu apstiprina tikai atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu ¹³⁷ , bet atkritumu apsaimniekošanas reģionā ietilpstošajām pašvaldībām paredzēja tiesības izstrādāt atkritumu apsaimniekošanas reģionālo plānu ¹³⁸ .

9. tabula. Tiesiskais ietvars reģionālo atkritumu apsaimniekošanas plānu sagatavošanai no 2010. līdz 2016.gadam.

Tomēr Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2013.–2020. gadam darbības laikā reģionālie atkritumu apsaimniekošanas plāni tika izstrādāti tikai četros¹³⁹ AAR un faktiski **Atkritumu apsaimniekošanas likuma prasība, kas bija spēkā līdz 31.05.2015., netika izpildīta**.

Pamatojums šādai situācijai norādīts jaunā Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2021.–2028. gadam, kā galvenos iemeslus minot, ka iepriekš noteiktie mērķi ir sasniegti un visa nepieciešamā infrastruktūrā ir izveidota¹⁴⁰.

Vienlaikus ministrija pauda viedokli, ka jaunajā plānošanas periodā netika identificētas būtiskas izmaiņas, kas radītu nepieciešamību noteikt AAR plānu izstrādi, kā obligātu prasību:

Iepriekšējā plānošanas perioda (2007. – 2013.g.) reģionālie atkritumu apsaimniekošanas plāni tika izstrādāti, balstoties uz atkritumu apsaimniekošanas reģionu projektu ietvaros izstrādāto tehniski ekonomisko pamatojumu, kas tika izstrādāts poligonu projektiem. 2013. – 2020. gadā šādi projekti

vairs netika paredzēti, tāpēc VARAM rīcībā nebija ne finansējuma, ne administratīvās kapacitātes, lai izstrādātu reģionālos atkritumu apsaimniekošanas plānus laika posmam no 2013. – 2020. gadam.

Revīzijā secināts, ka 2013. – 2020. gada plānošanas periodā piesaistot ES līdzfinansējumu, tika uzsākta (SAP “Getliņi” pabeigta) nozīmīgu infrastruktūras objektu celtniecība sešos SAP (sk. 10. tabulu). Projektu izstrādē bija nepieciešami gan kvalitatīvi dati, gan koordinēta sadarbība starp visiem sistēmas dalībniekiem, gan kopējā koordinācija no ministrijas puses.

SAP	Projekta izmaksas, euro	Projekta ieviešanas beigu datums
Getliņi	47 489 429,92, t.sk. KF – 29 553 404,26 PAI – 5 215 306,64 PNI – 12 720 719,02	15.04.2022.
Daibe	8 540 675,04, t.sk. KF – 5 706 401,20 PAI – 1 007 011,98 PNI – 1 827 261,86	25.12.2023.
Ciniši	8 719 222,00, t.sk. KF – 5 909 887,65 PAI – 1 042 921,35 PNI – 1 766 413,00	25.12.2023.
Ķīvītes	7 644 075,63, t.sk. KF – 6 000 000,00 PAI – 1 058 823,53 PNI – 585 252,10	31.12.2023.
Janvāri	8 580 224,50, t.sk. KF – 5 702 182,50 PAI – 1 006 267,50 PNI – 1 871 774,50	31.12.2023.
Brakšči	8 328 000, t.sk. KF – 5 780 000,00 PAI – 1 020 000,00 PNI – 1 528 000,00	31.12.2023.
Kopā	89 301 627,09	-

10. tabula. Anaerobās pārstrādes iekārtu būvniecības projekti BA pārstrādes nodrošināšanai

Savukārt VARAM viedoklis par situāciju, kāpēc plānošanas periodā 2013.–2020. gadam AAR netika noteikta obligāta prasība izstrādāt atkritumu apsaimniekošanas plānus, ir šāds¹⁴¹:

Tā kā atkritumu pārstrāde ir tas jautājums, kas nav risināms tikai viena atkritumu apsaimniekošanas reģiona ietvaros, savukārt pārējie sadzīves atkritumu apsaimniekošanas jautājumi ir risināmi tieši uz vietas reģionos un pašvaldībās, tad nav pamata, ka plānus, ko izstrādā pašvaldības, virza ministrija un apstiprina Ministru kabinets. Tika pieņemts un uzskatīts, ka pašvaldības izstrādās atkritumu apsaimniekošanas plānu reģionam, jo tikai tā var plānot attīstību un atbilstošas darbības.

Izvērtējot izlasē iekļauto pašvaldību attīstības plānošanas dokumentus, secināts, ka tajos nav ietverta informācija par plānotām darbībām BA apsaimniekošanas jomā.

Revidentu skatījumā, reģionālo atkritumu apsaimniekošanas plānu izstrāde būtu veicinājusi BA dalītās vākšanas un pārstrādes attīstību valstī. Arī ministrija piekrīt minētam apgalvojumam:

VARAM vērs uzmanību, ka prasība obligāti dalīti savākt BA Latvijas un ES normatīvajos aktos tika iekļauta 2018. gadā. Jāatzīmē, ka pašvaldībām pienākums organizēt BA apsaimniekošanu izriet jau no normatīvajiem aktiem, un plāns palīdzētu šo prasību īstenot pārdomāti un secīgi. AAR plāni visos reģionos būtu veicinājuši plānā ietverto uzdevumu realizāciju.¹⁴²

Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021.–2028. gadam ietvaros ir noteikta obligāta prasība līdz 2023. gadam¹⁴³ izstrādāt reģionālos apsaimniekošanas plānus. Savukārt normatīvā akta projekts, kas noteiktu jaunus AAR, vēl nav apstiprināts. Tas rada nenoteiktību AAR ietilpstošajām pašvaldībām un 2022. gada sākumā reģionālo plānu izstrāde dažos reģionos nav uzsākta.

Piemēram, SAP “Daibe” apsaimniekotājs SIA “ZAAO” norāda¹⁴⁴:

Reģiona pašvaldības ir nolēmušas, ka SIA “ZAAO” jāuzņemas plāna izstrādes koordinēšana un vadība. Tomēr plānu izstrādi kavē MK lēmuma trūkums par atkritumu apsaimniekošanas reģiona precīzajām robežām. Tā kā neskaidrs ir jautājums par Madonas pievienošanu reģionam, kuras atkritumu apjoms būtiski ietekmētu gan atkritumu plūsmas, gan sasniedzamos rādītājus, pagaidām plāna izstrāde nav iespējama.

Savukārt SAP “Brakšķi” apsaimniekotājs SIA “Jelgavas komunālie pakalpojumi”¹⁴⁵ uzskata, ka process jau tiek būtiski kavēts¹⁴⁶:

Attiecībā uz reģionālā plāna izstrādi būs sarežģījumi, jo Jelgavas pašvaldība Brakšķu vārdā ir nosūtījusi uzaicinājumu izvērtēt (pirms ATR), kura pašvaldība paliks un saprast nākotnes robežas. Problēma ir tā, ka nepieciešami MK noteikumi par reģioniem un pašvaldībām ir jāpieņem lēmums uz kuru poligonu vedīs. Viduslatvijā ir 2 reģioni, kur sākas konkurences. Attiecīgi, kur būs lētāk – tur vedīs. Prasības visiem poligoniem ir vienas. Attiecīgi par BA pārstrādes iekārtu. 2018. gadā 1. martā jau tika iesniegta, bet šobrīd projekta iesniegšanas termiņš ir 22. novembris. Termiņš ir ļoti īss un viss būvniecības process un projektēšanas process ir ļoti īss, kas attiecīgi sadārdzinās visu.

Attiecīgi viss process ir par daudz novēlots, (..) attiecīgi arī šobrīd jau par gadu viss ir noildzināts.

Normatīvā regulējuma neesamība rada nenoteiktību sistēmas dalībniekiem. Tas neveicina reģionālo plānu izstrādi noteiktā termiņā un BA apsaimniekošanas sistēmas ieviešanu valstī.

Ieteikums

Lai nekavējoties uzsāktu bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas sistēmas izveidi pašvaldībās, ņemot vērā, ka reģionālo atkritumu apsaimniekošanas plānu izstrāde ir iekavēta, **VARAM** sniegt pašvaldībām metodisku atbalstu un veicināt labās prakses apmaiņu par primāri veicamajām darbībām bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas sistēmas ieviešanā.

2.3. Neefektīva nepieciešamā finansējuma plānošana savlaicīgai bioloģisko atkritumu pārstrādes infrastruktūras izveidei

Kā galvenie iemesli, kādēļ BA dalītas vākšanas sistēma pašvaldībās netika ieviesta līdz 2020. gada 31. decembrim, minēti¹⁴⁷ argumenti, akcentējot **finansējuma trūkumu**:

- ⊗ SAP, kurā tiek apglabāti pašvaldības administratīvajā teritorijā savāktie SA, tajā skaitā arī BA, nav **atbilstošas iekārtas, infrastruktūra nepietiekama finansējuma dēļ**;
- ⊗ pašvaldības teritorijā nav izveidoti bioloģisko atkritumu **kompostēšanas laukumi nepietiekama finansējuma dēļ**.

ES struktūrfondu 2014.–2020. gada plānošanas perioda dokumentos – Partnerības līgumā un Darbības programmā – ir akcentēta nepieciešamība attīstīt BA pārstrādes infrastruktūru, kā vienu no plānošanas perioda investīciju prioritātēm paredzot investīcijas atkritumu apsaimniekošanas jomā un nosakot **BA kā otro prioritāro pārstrādājamo atkritumu plūsmu**¹⁴⁸. ES struktūrfondu līdzfinansējums BA pārstrādes

iekārtu un kompostēšanas laukumu izveidei bija pieejams finansējums SAM 5.2.1. “Veicināt dažāda veida atkritumu atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju” ietvaros.

Tā kā Partnerības līguma un Darbības programmas apstiprināšanas laikā 2014. gadā Latvija vēl nebija izpildījusi ES priekšnoteikumus investīciju veikšanai atkritumu apsaimniekošanas jomā¹⁴⁹, projektu atlasi SAM 5.2.1. ietvaros bija iespējams uzsākt tikai 2017. gada pirmajā pusē, pēc minēto nosacījumu izpildes un nepieciešamo saskaņojumu saņemšanas no EK¹⁵⁰ (sk. 11. tabulu).

31.12.2012.	Termiņš ministriju pašnovērtējumu ziņojumiem par <i>ex-ante</i> nosacījumu izpildi
21.03.2013.	Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2013.–2020.gadam ir apstiprināts ar 21.03.2013. MK rīkojumu Nr. 100.
16.07.2013.	Nav sasniegts ES direktīvas mērķis samazināt apglabājamo BA daudzumu līdz 50% no 1995. gadā apglabātiem BA
20.06.2014.	EK apstiprina partnerības līgumu, <i>ex-ante</i> nosacījumi atkritumu apsaimniekošanas investīciju jomā nav izpildīti
11.11.2014.	EK apstiprina Darbības programmu
12.12.2015.	Ārpakalpojuma sniedzējs nodod VARAM <i>ex-ante</i> nosacījumu izpildes pamatojuma pētījumu
01.01.2017.	Pabeigta nacionālo tiesību aktu saskaņošana ar EK
01.02.2017.	Stājās spēkā MK noteikumi Nr. 588 SAM 5.2.1. īstenošanai
24.04.2018.	Stājās spēkā prasība pašvaldībām sadarbībā ar atkritumu apsaimniekotājiem līdz 2020. gadam ieviest BA dalīto vākšanu
24.09.2018.	EK Agrāra brīdinājuma ziņojums, kur tiek norādīts par nepieciešamību palielināt investīcijas projektos, kas atrodas atkritumu hierarhijas augšgalā (piemēram, reciklēšanai)
16.10.2018.	SIA “Getliņi Eko” apstiprina ES līdzfinansējuma saņemšanu BA pārstrādes iekārtas būvniecībai
16.07.2020.	Nav sasniegts ES direktīvas mērķis samazināt apglabājamo BA daudzumu līdz 35 % no 1995. gadā apglabātiem BA
11.09.2020.	Pierīgas AAR BA dalītās vākšanas sistēma ieviešama ar 2021. gadu, pārējā valsts teritorijā ar 2023. gadu.
06.04.2021	SAP “Getliņi” testa režīmā sāk darboties BA pārstrādes iekārta
2021.gads	Apstiprināti projekti BA pārstrādes iekārtu izveidei SAP “Daibe”, “Ciniši”, “Ķīvītes”, “Brakšķi”, “Janvāri”
31.12.2023.	Latvijas teritorijā jābūt ieviestai BA dalītai vākšanai.

11. tabula. Investīciju plānošanas laika josla BA pārstrādes jomā

Lai gan ES struktūrfondu plānošanas dokumentos akcentēts BA jautājuma nozīmīgums, normatīvajā aktā¹⁵¹ par SAM 5.2.1. pasākuma 5.2.1.2. “Atkritumu pārstrādes veicināšana” īstenošanu BA pārstrādes iekārtas ir ietvertas tikai trešajā atlases kārtā (aiz SA pārstrādes iekārtu izveides un citu atkritumu veidu pārstrādes iekārtu izveides). Sākotnēji, 2017. gadā, šo iekārtu izveidei tika paredzēts¹⁵² KF līdzfinansējums tikai 15,6 miljonu *euro* apmērā, kā arī pašvaldību un privātais finansējums vismaz 29 miljonu *euro* apmērā (SAP “Getliņi” anaerobās pārstrādes kompleksa būvniecība izmaksāja 48,3 miljonus *euro*). Atskāršot, ka nepieciešamo BA pārstrādes iekārtu izveidei tomēr nepieciešams lielāks atbalsts¹⁵³, VARAM piedāvāja paplašināt potenciālo iesniedzēju loku, ietverot SAP apsaimniekotājus un paaugstinot KF maksimālo atbalsta likmi šādu projektu iesniedzējiem.

SAM 5.2.1. ieviešanā visās projektu iesniegumu atlases kārtās tika paredzēta atklāta projektu atlase, lai iespējami lielāks projektu iesniedzēju loks varētu saņemt atbalstu. Projektu iesniegumu atlasē lielāks uzsvars tika likts uz kvalitātes kritēriju izpildi, tādējādi priekšroku sniedzot efektīviem projektiem un projektiem, kuri sniedz lielāko atdevi pret ieguldītiem publiskiem līdzekļiem.¹⁵⁴

Analizējot projektu atlases gaitu, secināms, ka projektu atlases kārtu prioritātēm bijusi tieša ietekme uz BA infrastruktūras savlaicīgu izveidi. Pirmās atlases kārtas ietvaros 2017. gada beigās un 2018. gada sākumā KF līdzfinansējums tika piešķirts pieciem SA pārstrādes iekārtu projektiem. Otrās atlases kārtas ietvaros 2018. gada sākumā tika apstiprināts nolietotu akumulatoru pārstrādes iekārtu iegādes un

uzstādīšanas projekts ar KF līdzfinansējumu 1,6 miljonu *euro* apmērā (sk. 5.pielikumu). Tai pašā laikā elektrisko un elektronisko preču atkritumu plūsmai atbilstoši Partnerības līgumam un Darbības programmai ir zemāka prioritāte nekā BA plūsmai. Savukārt finansējuma piešķiršana BA pārstrādes iekārtām tika uzsākta tikai 2018. gada nogalē – 16.10.2018. tika uzsākts projekts “Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtas izveide SAP “Getliņi””.

Atlasei iesniegtie deviņi projekti tika norādīti galvenokārt **nepietiekamā finansējuma dēļ** (sk. 6. pielikumu). Tādējādi secināms, ka pieejamais ES struktūrfondu finanšu resursu apjoms bija nesamērīgs, lai attīstītu BA apsaimniekošanas sistēmu.

Tikai 2021. gadā finansējums piešķirts projektiem, kas savulaik bija palikuši “aiz strīpas”, kā arī trim kompostēšanas laukumu izveides projektiem (Siguldā, Daugavpilī un Alūksnē).

Ņemot vērā SIA “Getliņi EKO” pārstrādes iekārtas izbūvei un testēšanai nepieciešamo laiku, kā arī ņemot vērā, ka finansējums trīs papildu BA iekārtu būvniecībai tika piešķirts tikai 2021. gada septembrī un 2022.gada janvārī tie vēl nav pilnā mērā apstiprināti, pastāv risks, ka šie **projekti līdz 2023. gada beigām netiks īstenoti.**

3. Vai ir izstrādāts tiesiskais ietvars bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas sistēmas izveidei un uzraudzībai?

Izvērtējot normatīvā regulējuma¹⁵⁵ prasības, kā novērtēt atkritumu dalītās vākšanas pakalpojuma pieejamību un faktisko situāciju BA apsaimniekošanas jomā, secināms, ka noteiktie kritēriji nenodrošinās, ka ieviestā sistēma būs samērīga, ekonomiski pamatota un atbilstoša vides prasībām. Valstī joprojām nav noteikti kvantitatīvie un kvalitatīvie rādītāji BA dalītās sistēmas ieviešanai. Pašvaldību pienākums izveidot un uzturēt BA dalītās vākšanas infrastruktūru un sistēmu visā valsts teritorijā var nebūt saprātīgs un ekonomiski pamatots, kā arī var radīt nesamērīgi negatīvu ietekmi uz vidi BA pārvaldījumos.

Latvijā nav ieviesta komposta kvalitātes sistēma un joprojām nav normatīvā regulējuma BA beigu statusa noteikšanai, kas ļautu efektīvi un droši izmantot no BA iegūto kompostu un/vai digestātu. Tas neļauj BA pārstrādes galaproduktu pārdot, samazinot apsaimniekošanas izdevumus un tarifus iedzīvotājiem. Tāpat galaprodukti nav uzskatāmi par pārstrādātiem ES un nacionālo tiesību aktu izpratnē, kaut gan BA tehniski ir izgājuši pārstrādes procesu. Šāda situācija neveicina noteikto BA pārstrādes mērķu sasniegšanu.

3.1. Bioloģisko atkritumu dalītās vākšanas sistēmas izveidošanas novērtēšanas kritēriji

Ieviešot un attīstot atkritumu dalītās vākšanas sistēmu Latvijā, 2014. gadā pēc VARAM pasūtījuma tika veikts pētījums¹⁵⁶, kurā tika norādīts, ka normatīvajos aktos, kas reglamentē SA dalītās vākšanas sistēmas ieviešanu un ekspluatāciju, **nav definēti kvalitatīvi vai kvantitatīvi rādītāji**, kas jāsasniedz, lai sistēma varētu tik uzskatīta par izveidotu.

Pētījuma rezultātā tika izstrādāti un normatīvajā aktā¹⁵⁷ noteikti kvantitatīvie kritēriji dalītās vākšanas sistēmu izveidei, kas ir saistoši visām pašvaldībām attiecībā uz visām dalītajām atkritumu plūsmām.

Rīgas valstspilsētas pašvaldība vērsās¹⁵⁸ VARAM, lai iegūtu informāciju, pēc kādiem kritērijiem tiek vērtēta BA dalītās vākšanas sistēmas izveidošana pašvaldībā. VARAM norādīja:

Ministrija informē, ka patreiz normatīvajos aktos nav noteikti kritēriji BA dalītās vākšanas sistēmas un tās izveides pakāpes noteikšanai¹⁵⁹.

Vienlaikus VARAM skaidroja, ka BA dalītās vākšanas sistēma ir daļa no kopējās atkritumu dalītās vākšanas sistēmas, tāpēc novērtējums veicams pēc MK noteikumiem¹⁶⁰, kuros tiek definēti divi kritēriji – savākšanas punktu un savākšanas laukumu skaits uz noteiktu iedzīvotāju skaitu.

Atbilstoši EK vadlīnijām¹⁶¹ dalītās vākšanas sistēmai ir jābūt tehniski un ekonomiski pamatotai, kā arī vides prasībām atbilstoši:

- ☑ tehniski pamatota ir sistēma, kas ir tehniski attīstīta un kuras funkcionēšana ir pierādīta praksē;
- ☑ ekonomiski pamatota ir sistēma, kuras ieviešanas un ekspluatācijas izmaksas, ņemot vērā potenciālos ieguvumus no materiālu reģenerācijas, ir salīdzināmas ar NSA vākšanas sistēmas izmaksām;
- ☑ vides aizsardzības prasībām atbilstoša ir sistēma, kuras radītā ietekme uz vidi nepārsniedz ieguvumus, ko nodrošina šīs sistēmas ekspluatācija.

Raugoties no dalītās vākšanas sistēmas izveides un uzturēšanas praktiskajiem aspektiem, sistēmas saturu **nosakošais pamatkritērijs ir saražotais atkritumu apjoms**, turklāt šis kritērijs ir jāskata kopsakarībā ar saražoto atkritumu apjomu teritorijas vienībās jeb atkritumu ražošanas blīvumu, ko pamatā nosaka iedzīvotāju skaits attiecīgajā teritorijā un sociāli ekonomiskie aspekti¹⁶².

Dalītās vākšanas sistēmas izveide un uzturēšana (sk. 12. attēlu) ir saistīta gan ar sākotnējās infrastruktūras izveides izmaksām, piemēram, atkritumu tvertņu uzstādīšana, gan izmaksām, nodrošinot atkritumu izvešanu un sagatavošanu reģenerācijai.

12. attēls. BA apsaimniekošanas sistēmas izveides un uzturēšanas izmaksas un ieņēmumi

Savukārt ieņēmumus sistēmā veido atkritumu radītāju maksa par atkritumu apsaimniekotāju pakalpojumiem un ieņēmumi no pārstrādes rezultātā iegūto materiālu realizācijas, kas vienlaikus arī samazina pašvaldības noteikto atkritumu apsaimniekošanas tarifu. Atšķirībā no plastmasas un metāla pārstrādes BA aktīvais tirgus nepastāv, kas nozīmē, ka BA dalītās vākšanas sistēmas uzturēšanu pilnā apmērā nodrošina atkritumu radītāji, t.sk. iedzīvotāji.

Revīzijā secināts, ka jau šobrīd bez BA dalītās vākšanas konteineros tiek izmantotas šādas metodes:

	Kompostēšanas laukumi	Priekšapmaksas maiši	Savākšanas maršruti
Rīgas pilsētas pašvaldībā	☑	☑	☑
Mārupes novada pašvaldībā		☑	☑
Talsu novada pašvaldībā	☑	☑	☑
Dienvidkurzemes novada pašvaldībā	☑	☑	☑
Balvu novada pašvaldībā	☑		☑
Ludzas novada pašvaldībā	☑		

12. tabula. BA dalītās vākšanas metodes izlasē iekļautajās pašvaldībās

Tomēr atbilstoši spēkā esošam tiesību aktam¹⁶³, ja pašvaldībā tiek izmantotas tikai 12. tabulā uzskaitītās metodes, BA dalītās vākšanas sistēma netiek uzskatīta par izveidotu.

2014. gada pētījumā¹⁶⁴ jau tika uzsvērts, ka **organizētie savākšanas maršruti** galvenokārt ir izmantojami teritorijās ar zemu iedzīvotāju blīvumu un mazu radīto atkritumu apjomu, tādējādi ekonomējot resursus, kas nepieciešami konteineru iegādei. Papildus, lai organizētie savākšanas maršruti tiktu klasificēti kā dalītās vākšanas sistēmas sastāvdaļa, tiem izvirzāmas prasības, paredzot pienākumu regulāri nodrošināt pakalpojumu, kā arī nepārtraukti nodrošināt informāciju atkritumu radītājiem par savākšanas laikiem un vietām. Tomēr šobrīd šāds dalīti vākto atkritumu vākšanas veids nav paredzēts normatīvā regulējumā, kaut arī plaši tiek izmantots tieši BA apsaimniekošanā.

Revīzijas laikā pašvaldības, kuras atrodas ārpus Pierīgas AAR, izteica bažas par nepieciešamību ieviest dalītās vākšanas sistēmas savā administratīvajā teritorijā. Piemēram, Grobiņas novada pašvaldība¹⁶⁵ norāda:

Tiks sekots līdzi Rīgas reģiona situācijai un ņemts piemērs no tās, taču apzināmies, ka identisku risinājumu pārņemt nebūs iespējams, jo Grobiņas pašvaldībā ir stipri mazāks iedzīvotāju blīvums, padarot BA dalītās vākšanas pakalpojumu stipri dārgāku. Lauku reģionos par piemērotāko risinājumu uzskatām BA kompostēšanu dzīvesvietā vai tās tuvumā, taču problēmas varētu radīt smakas, graužēji, vietu norobežošana un tml. problēmas.

Savukārt Ludzas novada pašvaldība¹⁶⁶ ir skeptiska par nākotnes iespējām ieviest BA dalītās vākšanas sistēmu savā administratīvajā teritorijā, ņemot vērā, ka to pārstrāde tiks nodrošināta SAP, līdz kuram atkritumu nogādāšana attāluma dēļ var sadārdzināt BA apsaimniekošanu:

Nav skaidra un nav izprotama plānotā BA apsaimniekošanas nākotnes politika, kas, nododot BA poligoniem (it īpaši, ja to darbība tiks specializēta), ievērojami palielinās transporta darbu un izmaksas un ar to saistīto izmešu strauju pieaugumu, kā rezultātā būtiski pieaugs BA tarifi un gaisa piesārņojums.

Arī citu valstu pieredze apliecina, ka būtu nepieciešams diferencēt BA dalītās vākšanas sistēmas ieviešanas kritērijus, kā arī vērtēt, vai sistēmas ieviešana ir ekonomiski pamatota visas valsts teritorijā.

Piemēram, **Somijā**, attālākos lauku reģionos ar zemu iedzīvotāju blīvumu BA dalīta vākšana nav bijusi prioritāte, jo savāktais BA daudzums ir mazs un attālumi starp īpašumiem ir lieli. Obligāta BA dalīta vākšana ir noteikta tikai nedaudz vairāk kā 100 no 309 pašvaldībām. BA dalīta vākšana parasti ir obligāta daudzdzīvokļu ēkām ar vismaz 5–10 dzīvokļiem, atsevišķos reģionos – ar vismaz 2 dzīvokļiem. Privātmāju īpašnieki tiek iedrošināti veikt mājkompostēšanu, tomēr pārtikas un virtuves atkritumu kompostēšana ir atļauta tikai slēgtās kompostēšanas tvertnēs.

Savukārt **Ungārijā**, lai gan ir uzsāktas atsevišķas lokāla/reģionāla mēroga iniciatīvas BA dalītai vākšanai, valsts mērogā BA dalītās vākšanas sistēma nav ieviesta. Budapeštā, Ungārijas galvaspilsētā, uz atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšanu ir piešķirtas ekskluzīvas tiesības vienam uzņēmumam. Tas piedāvā iedzīvotājiem par maksu savākt BA speciālos maisos ar uzņēmuma logotipu. Maisi tiek savākti no marta līdz novembrim reizi nedēļā īpaši norādītās vietās. Faktiski tiek savākti tikai zaļie atkritumi. Turklāt pēc kompostēšanas atkritumi tiek izmantoti poligonu ikdienas pārklājumam. Cita pieeja ir Miskolcas pilsētā un tās apkārtnē (kopumā 37 apdzīvotas vietas). 2013. gadā tajā tika uzsāta mājkompostēšanas iniciatīva ar mērķi samazināt biodegradējamo atkritumu īpatsvaru NSA masā.

Apdzīvotās vietās, kurās ir mazāk par 2000 iedzīvotājiem, BA dalīta vākšana ir pārāk dārga, tādēļ iedzīvotāji bez maksas tika nodrošināti ar mājkompostēšanas tvertnēm. Savukārt apdzīvotās vietās, kurās iedzīvotāju skaits pārsniedz 2000 iedzīvotāju, privātmāju īpašniekiem tiek piešķirti un bez maksas savākti maisi zaļajiem un virtuves atkritumiem, bet daudzdzīvokļu namu iedzīvotājiem tiek piedāvāta iespēja savus BA nogādāt vienā no trim šķirošanas laukumiem, kur tie tiek pieņemti bez maksas, ja tiem nav parādu par SA apsaimniekošanu¹⁶⁷.

Svarīgi atzīmēt, ka Ungārijā attiecībā uz mājdomniecības BA dalīta vākšana noteikta tikai zaļajiem (augu izcelsmes un dārza) atkritumiem. Noteikts, ka zaļos atkritumus rašanās avotā savāc konteinerā vai bioloģiski noārdāmo atkritumu maisā, kas izgatavots zaļo atkritumu dalītai vākšanai, izņemot gadījumus, kad zaļie atkritumi tiek kompostēti, izmantojot mājkompostēšanu vai kopienas kompostēšanu. Vienlaikus pieļauta arī atkāpe, nosakot, ka zaļos atkritumus drīkst sajaukt ar NSA atkritumiem, ja netiek veikta to dalīta vākšana vai kompostēšana rašanās avotā.

Igaunijā BA dalīta vākšana ir obligāta 1) ēkām, kurās ir vairāk nekā 10 dzīvokļi, 2) iestādēm vai uzņēmumiem, kuros radītais BA daudzums pārsniedz 20 kg nedēļā, 3) restorāniem un ēdināšanas iestādēm ar vairāk nekā 25 vietām, 4) bērnudārziem, skolām un slimnīcām ar vairāk nekā 112 vietām.

Piemērojot normatīvajā aktā¹⁶⁸ noteiktos kritērijus izlasē iekļautajām pašvaldībām (sk. 7. pielikumu), secināms, ka vienīgais arguments, kas var tikt lietots, novērtējot BA dalītās vākšanas sistēmas ieviešanu – nav izvietotas atkritumu tvertnes. Savukārt neapzinot, cik faktiski atkritumu tiek radīts, kurus nebija iespējams kompostēt vai izmantot lopkopībā, nav iespējams novērtēt šo kritēriju izpildes efektivitāti katrā atsevišķā pašvaldībā.

Latvijā ne valsts, ne pašvaldību līmenī nav veikts izvērtējums par ekonomiski piemērotāko BA dalītās vākšanas sistēmas izveidi konkrētā administratīvā teritorijā. Efektīva BA dalītās vākšanas sistēma ir jāvērtē vismaz pēc šādiem kritērijiem:

- ⊗ teritorijas platība;
- ⊗ iedzīvotāju skaits;
- ⊗ radīto BA daudzums pilsētās un lauku reģionos;
- ⊗ teritorijā pieejamie BA vākšanas un pārstrādes veidi (piemēram, kompostēšanas apjomi, BA frakcijas nodošana pašvaldības teritorijā esošajām biogāzes stacijām);
- ⊗ izmaksu/ieguvumu analīze, lemjot par BA dalītās vākšanas sistēmas izveidi.

2014. gada pētījumā¹⁶⁹ tika norādīts, ka izstrādātajiem kritērijiem ir jābūt attiecināmiem uz atkritumu dalītās vākšanas sistēmu vienas pašvaldības ietvaros.

Tādējādi pastāv risks, ka, nosakot visā valsts teritorijā vienotas prasības BA dalītās vākšanas sistēmas izveidei, kā arī nepieļaujot alternatīvas vākšanas metodes BA, tiks izveidota ekonomiski nepamatota un vides aizsardzības prasībām neatbilstoša sistēma, kura nesasnies tai izvirzītos mērķus, kā arī radīs nepamatotas izmaksas iedzīvotājiem.

Ieteikumi

Lai nodrošinātu ekonomiski pamatotas bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas sistēmas ieviešanu Latvijā, VARAM sadarbībā ar sadzīves atkritumu poligonu apsaimniekotājiem un pašvaldībām:

- ☑ lemt par nepieciešamību noteikt diferencētus kritērijus bioloģisko atkritumu dalītās vākšanas sistēmas izveidei, ņemot vērā iedzīvotāju blīvumu, radīto atkritumu daudzumu, pieejamo infrastruktūru, transportēšanas izmaksas un transportēšanas rezultātā radīto CO₂ ietekmi uz vidi;
- ☑ izvērtēt nepieciešamību veikt grozījumus normatīvajā regulējumā, paredzot paplašināt savākšanas un šķirošanas vietu veidus un iekļaut tos atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma pieejamības izvērtēšanas kritērijos.

3.2. Pārstrādes produktu izmantošanu un realizāciju veicinošs tiesiskais ietvars

BA apsaimniekošanas cikla noslēgumā pārstrādes rezultātā iegūtais **komposts** vai **digestāts** var tikt atgriezts ekonomiskajā apritē, ja valsts ir noteikusi vienotas prasības par produkta kvalitāti un drošumu.

Normatīvajos aktos ir būtiski noteikt kritērijus un kārtību, kas nosaka, kad no BA iegūtajiem pārstrādes produktiem beidz piemērot atkritumu statusu. Tas dod iespēju uz iegūto produktu **vairs neattiecināt atkritumu apsaimniekošanas jomas normatīvo aktu prasības**, bet gan tirgot kā preci Latvijas vai citu ES dalībvalstu tirgos.

Tomēr **Latvijā joprojām nav normatīvā regulējuma BA beigu statusa noteikšanai**, kas ļautu efektīvi un droši izmantot no BA iegūto kompostu un/vai digestātu.

Atkritumu apsaimniekošanas likums nosaka¹⁷⁰, ka atkritumus, ja tie atbilst ES normatīvajos aktos un MK noteiktajiem kritērijiem par atkritumu stadijas izbeigšanu un ja no tiem ir iegūti materiāli, kuri tiks izmantoti galaprodukta ražošanai, uzskata par otrreizējām izejvielām, nevis par atkritumiem. Papildus iepriekš minētajam noteikti kritēriji **atkritumu statusa piemērošanas izbeigšanai**:

- ☑ vielu vai priekšmetu paredzēts izmantot noteiktam nolūkam;
- ☑ pastāv tirgus vai pieprasījums pēc šādas vielas vai priekšmeta;
- ☑ viela vai priekšmets atbilst normatīvajos aktos noteiktajām prasībām;
- ☑ vielas vai priekšmeta izmantošana nerada negatīvu ietekmi uz vidi un cilvēku veselību.¹⁷¹

Komposta, digestāta, mēslošanas līdzekļu un augsnes ielabotāju kvalitātes standartu esamība raksturo labu BA apsaimniekošanas sistēmu. Eiropas mērogā tiek noteikta prasība ieviest kvalitātes nodrošināšanas sistēmu, veicinot uzticību no BA iegūtiem produktiem un izpratni par to vērtību. Daudzās valstīs šādas sistēmas jau izstrādātas un ieviestas: 24 valstīs ir izstrādāti vai pašlaik tiek izstrādāti valsts standarti komposta kvalitātei¹⁷². No tām 12 valstis ir izstrādājušas komposta kvalitātes pārvaldības un apstiprināšanas shēmas, kas nodrošina piekļuvi augstākas pievienotās vērtības tirgiem, piemēram, augsne (substrāts) telpaugiem. Piemēram:

Lietuvā no 2016. gada ir spēkā grozījumi noteikumos, kas nosaka kompostēšanas, t.sk. mājkompostēšanas, un anaerobās pārstrādes nosacījumus, un kompostējamo un anaerobi pārstrādājamo atkritumu, t.sk. mājstaimniecības BA, veidus. 2020. gada novembrī tika apstiprinātas prasības komposta un digestāta kvalitātes nodrošināšanai un kritēriji iegūtā produkta izmantošanai, tādējādi nosakot BA beigu statusa kritērijus, savukārt jau 2012. gadā ir apstiprināti kritēriji t.sk. tehniskajam kompostam.

Ungārijā kritēriji komposta un citu augsnes uzlabotāju kvalitātei noteikti noteikumos par mēslošanas līdzekļu licencēšanu, izplatīšanu un izmantošanu¹⁷³. Noteikumi definē kompostu kā produktu, kā arī nosaka šāda produkta specifikāciju un izmantošanas veidus. Atļauts no zaļajiem atkritumiem iegūts komposts, kura izmantošana pieļaujama dārzkopībā, bet ne lauksaimniecībā. No pārtikas vai citiem mājstaimniecības BA iegūts komposts šajos noteikumos nav ietverts. Pagaidām arī nav atbalstīta *Hungarian Compost Association* iniciatīva komposta kvalitātes sistēmas izveidei.

Somijā 2017. gadā ar valdības finansiālu atbalstu tika uzsākts darbs pie komposta kvalitātes sistēmas izveides. Sistēmas izveidē tika iesaistītas trīs nozaru asociācijas, kā arī vairāki komposta ražotāji. Brīvprātīgā komposta kvalitātes kontroles sistēma tika ieviesta 2020. gadā¹⁷⁴, izstrādājot arī augsnes organiskā mēslojuma produktu kvalitātes marķējumu. 2020. gada beigās marķējumu bija saņēmuši astoņi produkti. Kvalitātes sistēmas mērķis ir uzlabot organiskā mēslojuma produktu tirdzniecības nosacījumus, palielināt pārstrādāto un apritē atgrieztu barības vielu izmantošanu, izmantot citu nozaru atkritumu plūsmas un samazināt ūdenstilpju eutrofikāciju. Sertificēto kompostu izmanto tieši lauksaimniecībā vai sajauc ar citām augsnes komponentēm izmantošanai parkos, dārzos un ainavu veidošanā.

Savukārt **Slovēnijā** kopš 2013. gada spēkā ir noteikumi par BA apstrādi, pārstrādi un kritērijiem no BA iegūta komposta un digestāta izmantošanai¹⁷⁵. Noteikts, ka kompostu un digestātu kā produktu atļauts tirgot, vienīgi izpildot noteiktus kritērijus. Atbilstību kritērijiem un kvalitātes kontroli atļauts veikt akreditētai organizācijai, kas saņēmusi ISO 17025 sertifikātu, regulāri iesaistās kvalitātes kontroles veikšanā un kurai nav interešu konflikta ar komposta/digestāta ražotāju. Kvalitātes kontrole jāveic vismaz divas reizes gadā uz katrām 10 000 tonnām pārstrādāto BA. Atkarībā no kvalitātes komposts tiek iedalīts pirmās vai otras kvalitātes klases kompostā. Pirmā kvalitātes klase ļauj kompostam/digestātam ņemt atkritumu statusu un to pārdot kā produktu jebkuram lietotājam. Otrās kvalitātes klases kompostu/digestātu drīkst izmantot tikai tāds galalietotājs, kurš saņēmis vides piesārņojošās darbības atļauju, turklāt šādu kompostu/digestātu aizliegts izmantot lauksaimniecībā, uz meža zemes, ūdenstilpņu tuvumā un citās ekoloģiski jutīgās teritorijās. Gan pirmās, gan otrās kvalitātes klases komposta/digestāta izmantošana ir stingri reglamentēta. Kompostu/digestātu, kas neatbilst nevienai no kvalitātes klasēm, ir aizliegts izmantot jebkādā veidā. Par noteikumu neievērošanu var tikt piespriests sods līdz 40 000 euro.

Lai gan ir piešķirts finansējums vairāku BA anaerobās pārstrādes iekārtu izveidei un SIA "Getliņi EKO" BA pārstrādes iekārta 2021. gadā jau tika nodota ekspluatācijā, MK noteikumi, kas reglamentētu minētos jautājumus, šobrīd ir tikai izstrādes procesā¹⁷⁶.

Jau Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2013. – 2020. gadam VARAM bija paredzēti¹⁷⁷ 2014. – 2016. gadā veicamie uzdevumi: “Noteikt kvalitātes kritērijus kompostam/fermentācijas atliekām, lai to varētu izmantot citur tautsaimniecībā” un “Normatīvajos aktos noteikt motivējošus nosacījumus un pasākumus, kas veicinātu komposta/fermentācijas atlieku izmantošanu un resursu efektīvu izmantošanu”. Plāna darbības laikā uzdevumi netika izpildīti un atkārtoti tika iekļauti Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2021. – 2028. gadam.

Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2021. – 2028. gadam. 1.1.1. uzdevuma “Izstrādāt normatīvos aktus par atkritumu statusa piemērošanas izbeigšanu šādām atkritumu plūsmām: BA (..)” izpildes termiņš tika noteikts 2021. gads. Normatīvā akta “No bioloģiski noārdāmiem atkritumiem iegūta materiāla atkritumu statusa piemērošanas izbeigšanas kārtība” projekts ir izstrādāts¹⁷⁸, tomēr 2022. gada sākumā nav stājies spēkā.

Vienlaikus nav ieviesta komposta kvalitātes sistēma, kā tas ir izdarīts vairumā pārējo ES dalībvalstu. Tādējādi BA pārstrādes rezultātā iegūtais produkts pašlaik nav komercializējams un ir izmantojams tikai uzņēmumos, kas nodarbojas ar atkritumu apglabāšanu. Turklāt poligonu ikdienas pārklājumā izmantotā bioloģiski degradētā biomasa (t.s. tehniskais komposts) netiek ieskaitīta pārstrādāto BA apjomā.

Arī SAP apsaimniekotāji norāda¹⁷⁹, ka viens no BA apsaimniekošanas sistēmas attīstību kavējošajiem faktoriem ir neskaidrības par pārstrādātā BA materiāla gala statusu, kvalitātes kritērijiem un attiecīgi arī pārdošanas un izmantošanas iespējām.

Ieteikums

Lai veicinātu bioloģisko atkritumu pārstrādes rezultātā iegūto produktu realizāciju, **VARAM** sadarbībā ar atbildīgajām nozaru ministrijām noteikt normatīvajā regulējumā kvalitātes prasības un kritērijus pārstrādes rezultātā iegūto produktu tālākai klasifikācijai un pieļaujamajai izmantošanai.

4. Vai iedzīvotāji ir pietiekami informēti par bioloģisko atkritumu dalītās vākšanas mērķiem un iespējām savā pašvaldībā?

Latvijā iedzīvotāju informēšana un izglītošana par atkritumu šķirošanu, t.sk. BA dalītu vākšanu, ir nepietiekama, neskatoties uz atsevišķām iniciatīvām, kuras īsteno sabiedriskās organizācijas un entuziasti. Valsts un pašvaldību atbalsts šādām aktivitātēm ir nepietiekams. Saskaņā ar starptautisko pieredzi bez iedzīvotāju aktīvas iesaistes BA dalītās vākšanas sistēmu izveidot nav iespējams. Būtiska loma BA dalītās vākšanas sistēmas attīstībā ir kvalitatīvām iedzīvotāju informēšanas un izglītošanas aktivitātēm, lai veidotu izpratni par BA dalītās vākšanas nepieciešamību, iespējām un ieguvumiem. VARAM kā nozares politikas veidotāja nav veicinājusi **vienotas izpratnes veidošanu** pašvaldībās, piemēram, izstrādājot vadlīnijas pašvaldībām BA dalītās vākšanas sistēmas organizēšanai. Piemēram, katrai pašvaldībai sadarbībā ar tās izvēlēto atkritumu apsaimniekotāju jāizstrādā savi noteikumi BA konteineru saturam, kas nav veicinājis BA šķirošanu un dalīti savāktā BA kvalitāti. Pašvaldības ar savu piemēru nav demonstrējušas BA dalītu vākšanu, īpaši iestādēs, kurās tiek nodrošināta sabiedriskā ēdināšana, t.sk. izglītības iestādēs. Revīzijā konstatēts, ka pašvaldības praksē nav izmantojušas izglītības iestāžu aktīvu iesaisti BA dalītās vākšanas sistēmas popularizēšanā un iedzīvotāju izglītošanā. Iedzīvotāju informēšanā par atkritumu šķirošanu līdz šim nepietiekami motivēti un iesaistīti ir bijuši namu apsaimniekošanas uzņēmumi, kuri ir iedzīvotājiem tuvākais BA sistēmas posms. Pašvaldības neorganizē projektus, lai iesaistītu iedzīvotājus un pilnveidotu BA dalītās vākšanas sistēmas darbību pašvaldības administratīvajā teritorijā, kā arī pašvaldības neinformē iedzīvotājus par to tiesībām un iespējām sniegt iniciatīvas un saņemt finansējumu, lai uzlabotu atkritumu dalītās vākšanas sistēmu.

4.1. Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā noteiktie uzdevumi un to izpilde

Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2013. – 2020. gadam

Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2013. – 2021. gadam tika definēts uzdevums sabiedrības informēšanas kāpināšanai: **“Izglītēt atkritumu radītājus**, aicinot izvēlēties videi draudzīgākus produktus, samazināt lieku preču iegādi un patēriņu, atbrīvoties no atkritumiem atbilstoši normatīvo aktu prasībām”. **Atbildīgās iestādes** par uzdevuma izpildi norādītas **VARAM, Latvijas vides aizsardzības fonds un pašvaldības**. Uzdevumu tika plānots izpildīt visa plāna darbības laikā¹⁸⁰.

Atbildīgais par uzdevuma izpildi	Veiktās darbības	Vai attiecināmas uz uzdevuma izpildi
VARAM	2018. gada beigās tika veikta pašvaldību aptauja ¹⁸¹	Netiek vērtēts, kā izglītojošs pasākums, bet situācijas monitorēšana
Latvijas vides aizsardzības fonds	Atkritumu apsaimniekošanas, tai skaitā iedzīvotāju izglītošanas, jomā 2016., 2017. un 2018. gadā Latvijas vides aizsardzības fonds finansējis 12 projektus ¹⁸² . Attiecībā uz BA apsaimniekošanu konstatētas vismaz divas aktivitātes: • 2017. gada pētījums “Atkritumu stadijas izbeigšanās nosacījumu izstrāde bioloģiskajiem atkritumiem” • 2017. gada vadlīniju “Samazini pārtikas atkritumus savā skolā” izstrāde un prezentēšana	Daļēji īstenotie pasākumi veicina sabiedrības informēšanas pakāpi
Pašvaldības	Nav sniegta informācija par pašvaldību veiktām aktivitātēm	

13. tabula. Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2013. – 2020. gadam noteiktie uzdevumi sabiedrības informēšanas jomā un to izpilde

Revīzijā konstatēts, ka sabiedrības informētības līmeņa paaugstināšana palikusi pašvaldību, SAP un atkritumu apsaimniekotāju pārziņā, taču kopumā plānā noteiktā uzdevumu **izpilde nav efektīva**.

VARAM jau plāna izpildes vērtēšanas gaitā norāda¹⁸³:

Pēc dažās pašvaldībās veiktām iedzīvotāju aptaujām un arvien VARAM ienākošām sūdzībām un jautājumiem no iedzīvotājiem, secināms, ka iedzīvotājam trūkst informācijas par atkritumu apsaimniekošanas nozīmi un iespējām pašvaldībās.

Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021. – 2028. gadam

Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2021. – 2028. gadam ir iezīmētas darbības¹⁸⁴, kas vērstas uz iedzīvotāju informētības līmeņa celšanu, tomēr to **rezultatīvie rādītāji** ir ļoti **vispārīgi** (sk. 14. tabulu).

Rīcības virzieni un pasākumi	Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Atbildīgās iestādes		Līdz-atbildīgās iestādes	Indikatīvais finansējuma avots
Paaugstināt sabiedrības informētību, sagatavojot informatīvus materiālus un digitālus risinājumus par atkritumu dalīto vākšanu (t.sk. par BA, sadzīvē radušiem bīstamajiem atkritumiem, tekstilmateriāliem, būvniecības materiāliem)	Izstrādāti informatīvie materiāli un digitālie risinājumi	Pilnveidota sabiedrības informētība un iesaiste atkritumu apsaimniekošanā	VARAM	Atkritumu apsaimniekošanas komersanti, RAS	Pašvaldības	nav norādīts
Pilnveidot un regulāri uzturēt/atjaunot datus tīmekļa vietnē “Šķiro viegli”, vienlaikus informējot sabiedrību par tās izmantošanas iespējām	Nodrošināta vietnes “Šķiro viegli” darbība	Uzlabojas info aprīte par atkritumu dalīto vākšanu	VVD		VARAM	Esošā budžeta ietvaros
Normatīvajos aktos noteikt kārtību, kādā uzskaitāmi atkritumi, kas sagatavoti atkārtotai izmantošanai, un kam sniedzama šī informācija	Izstrādāti normatīvo aktu projekti	Uzlabota atkritumu datu uzskaitē	VARAM		VVD	Esošā budžeta ietvaros

14. tabula. Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021. – 2028. gadam noteiktie darbības virzieni iedzīvotāju informētības veicināšanai

Pretēji citu valstu pieredzei Latvijā nav skaidri noteikti uzdevumi sabiedrības informēšanas aktivitātēm un to efektivitāte netiek vērtēta. Piemēram:

Somijā atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzējam ir pienākums vismaz divas reizes gadā **informēt māsaimniecības** par BA dalītās vāšanas mērķiem, pareizu mājkompostēšanas praksi un minimālajām prasībām tās īstenošanai, kā arī par darbībām, kas tālāk veiktas ar dalīti savāktajiem atkritumiem.

Ungārijā noteikumi nosaka, ka, pārstrādājot no māsaimniecībām saņemtus BA, vietējai pašvaldībai vai atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzējam ir **jāinformē iedzīvotāji** par pārstrādāto atkritumu veidiem un daudzumu, atkritumu pieņemšanas nosacījumiem, pārstrādes rezultātā radītajiem vides un ekonomiskajiem ieguvumiem.

Slovēnijā vismaz divas reizes gadā atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzējam ir pienākums **informēt māsaimniecības** par BA dalītās vāšanas mērķiem, pareizu mājkompostēšanas praksi un minimālajām prasībām tās īstenošanai, kā arī par darbībām, kas tālāk veiktas ar dalīti savāktajiem atkritumiem. Pareizas mājkompostēšanas un dalītās vāšanas uzraudzība un kontrole ir deleģēta vides aizsardzības inspektoriem.

Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2021. – 2028. gadam nav apzināts finansējums, kas būtu nepieciešams informēšanas un izglītošanas aktivitāšu īstenošanai.

Sabiedrības iesaiste ne vienmēr aprobežojas ar informatīvo bukletu vai reklāmu veidošanu, bet arī ar proaktīvu darbību, piemēram, piedāvājot iedzīvotājiem bezmaksas tvertnes dalītai BA vāšanai, tādējādi veicinot iedzīvotāju izpratni un iesaisti.

Piemēram, **Igaunijā** BA vāšanas un pārstrādes sistēmas attīstīšanai ir pieejams atsevišķs, **speciāli mērķēts finansējums**. Atbalstāmās aktivitātes ietver BA pārstrādes staciju izveidi un paplašināšanu, kā arī inventāra iegādi, transportlīdzekļu iegādi un BA pārstrādei nepieciešamo līdzekļu iegādi, kā arī **visaptverošas vāšanas sistēmas izveidi un mājkompostēšanas iekārtu un BA dalītai vāšanai nepieciešamo konteineru iegādi**. Kopējais pieejamais finansējums aktivitāšu īstenošanai ir 1 455 000 euro (līdz 200 000 euro vienam pieteikumam ar 90% atbalsta intensitāti).

4.2. Vienotas izpratnes trūkums par bioloģisko atkritumu dalītās vāšanas sistēmas darbu

VARAM kā nozares politikas veidotājai ir iespēja veicināt **vienotas izpratnes veidošanu** pašvaldībās, piemēram, izstrādājot vadlīnijas pašvaldībām BA dalītās vāšanas sistēmas ieviešanai. Tomēr šādi instrumenti pašvaldībām nav bijuši pieejami. Tādējādi katrai pašvaldībai sadarbībā ar tās izvēlēto atkritumu apsaimniekotāju jāizstrādā savi noteikumi BA konteineru saturam, piemēram, atļaujot vai aizliedzot konteineros ievietot termiski neapstrādātu gaļu un zivis, noteikta diametra zarus, bioloģiski noārdāmus atkritumu maisus u.c. Kopēju principu un prasību trūkums apgrūtina arī vienotas izpratnes veidošanos iedzīvotājiem par pareizu BA šķirošanu. Piemēram, Rīgas valstspilsētas pašvaldībā katras

atkritumu apsaimniekošanas zonas ietvaros bija vērojamas atšķirības prasībās, līdz pašvaldība 2021. gada nogalē sadarbībā ar atkritumu apsaimniekotājiem un SIA “Getliņi EKO” izstrādāja vienotu BA šķirošanas ceļvedi¹⁸⁵ Rīgas pilsētā.

Rīgas valstspilsētas pašvaldības administratīvā teritorija ir sadalīta četrās zonās, kur atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus sniedz trīs komersanti. Salīdzinot Rīgas pilsētā iedzīvotājiem sniegto informāciju par dalīti šķirojamajiem BA, pat vienas pilsētas robežās ir redzamas atšķirības (sk. 15.tabulu), lai gan atkritumi tiek vesti uz vienu SAP “Getliņi”. Tātad BA šķirošanas kritērijiem jābūt vienādiem, jo SAP (vai cits alternatīvs atkritumu pārstrādātājs) nosaka, kādus šķirotos atkritumus tas spēj sagatavot pārstrādei.

Atkritumu apsaimniekošanas komersants	Komersanta un Rīgas valsts pilsētas pašvaldības līgumā ietverto nosacījumu atbilstība SIA “Getliņi Eko” norādītajiem kritērijiem	Komersanta norādītā informācija tīmekļvietnē	Komersanta ar iedzīvotājiem noslēgto līgumu sakritība ar līguma nosacījumiem, kādiem bija jābūt saskaņā ar Rīgas valstspilsētas pašvaldības noslēgto līgumu
SIA “Clean R”	Gandrīz atbilst, nesakrīt 1 kritērijs – zaru garuma un diametra kritērijs	Daļēji, nesakrīt 1/3 kritēriju	Daļēji, piemēram, līgumos atšķiras zaru diametrs no 5 līdz 8 cm, ko drīkst izmest BA
PS “Lautus vide”	Daļēji, piemēram, līgumā nav iekļauta informācija, ka nedrīkst izmest tūju zarus, tējas maisiņus un kafijas filtrus	Daļēji, piemēram, norādīts, ka var mest tikai termiski apstrādātu gaļu	Daļēji, piemēram, līgumā nav iekļauta informācija, ka nedrīkst izmest tūju zarus, tējas maisiņus un kafijas filtrus
SIA “Eco Baltia vide”	Gandrīz atbilst, nesakrīt 1 kritērijs – zaru garuma un diametra kritērijs	Daļēji, piemēram, no piena produktiem norādīts tikai piens un biezpiens	Ir būtiskas atšķirības ar SIA “Getliņi EKO” kritērijiem, kā arī iedzīvotājiem piedāvātie līgumi savā starpā atšķiras

15. tabula. Iedzīvotājiem sniegtās informācijas atšķirība Rīgas valstspilsētas pašvaldībā

Ieteikums

Lai nodrošinātu iedzīvotāju vienotu izpratni par pienākumiem un prasībām bioloģisko atkritumu šķirošanā visā Latvijas teritorijā, **VARAM** izstrādāt vienotu informāciju un kritērijus par dalīti vācamajiem bioloģiskiem atkritumiem.

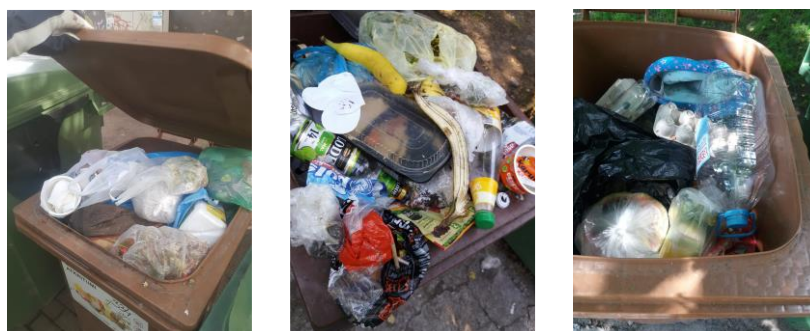
4.3. Pašvaldību veiktās aktivitātes sabiedrības informēšanā

Pašvaldību **pienākumos**¹⁸⁶ ietilpst veicināt iedzīvotāju aktīvu iesaisti atkritumu šķirošanā, patstāvīgi vai sadarbībā ar atkritumu apsaimniekotāju vai SAP apsaimniekotāju **rikojot izglītojošos pasākumus**, atkritumu šķirošanu veicinošas kampaņas, kā arī atbalstot iedzīvotāju iniciatīvas. Atbilstoši Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānam 2021. – 2028. gadam¹⁸⁷ pašvaldības ir noteiktas kā **līdzatbildīgās** iestādes.

Praksē pašvaldības informēšanas pienākumu parasti uzdod atkritumu apsaimniekotājiem, noslēgtajos līgumos¹⁸⁸ paredzot atkritumu apsaimniekotāju pienākumu regulāri sagatavot informatīvus materiālus par aktualitātēm atkritumu apsaimniekošanas jomā. Nozares eksperti norāda¹⁸⁹, ka **sabiedrības izpratnes veidošanai ir nepieciešama vienota un koordinēta valsts, pašvaldību, atkritumu nozares uzņēmumu un namu apsaimniekotāju kā iedzīvotāju pilnvaroto pārstāvju rīcība**. Revīzijā konstatētais liecina, ka šāda sadarbība netiek īstenota.

No revīzijas izlasē iekļautām pašvaldībām tikai Rīgas valstspilsētas un Mārupes novada pašvaldības norādīja, ka to iedzīvotāji ir ierosinājuši iniciatīvas BA apsaimniekošanā. Iedzīvotāju pasivitāte ir saistīta ar nepietiekamo informāciju par BA apsaimniekošanas sistēmas nepieciešamību.

Nekvalitatīvais BA konteineru saturs pašvaldībās (sk. 13. attēlu), kurās jau pieejamas BA dalītās vākšanas iespējas, liek secināt, ka **iedzīvotāji nav pietiekami informēti** par BA šķirošanu un prasībām. Atkritumu apsaimniekotāji norāda¹⁹⁰, ka maršrutos ap 2 % – 10 % konteineru tiek atzīti par pilnībā neatbilstošiem, novirzot tos NSA plūsmā, bet kopumā ievērojama daļa BA konteineru ir ar citu atkritumu piejaukumu, kā arī ievērojama daļa konteineru netiek piepildīti vispār. Piemēram, Olaines novada pašvaldība pilotprojekta ietvaros uzstādīja piecus bezmaksas BA konteinerus, taču norāda¹⁹¹ – iedzīvotāju šķirošanas paradumi ir tik slikti, ka vēl ne reizi nav bijis iespējams nodot šajos konteineros ievietotos atkritumus kā BA, un konteineri regulāri ir piepildīti ar riepām, mēbelēm un būvniecības atkritumiem.

13. attēls. BA konteineri, kuru saturs ir atzīts par neatbilstošu¹⁹²

Lai gan atkritumu apsaimniekotāji sadarbībā ar nevalstiskajām organizācijām un Rīgas valstspilsētas pašvaldību regulāri rīko informatīvās kampaņas¹⁹³, BA konteineru nekvalitatīvais saturs liek secināt, ka informācija daļu iedzīvotāju tomēr nesasniedz un neveicina iedzīvotāju paradumu maiņu.

Mārupes novada Skultes ciema iedzīvotāji vēlējās izveidot šķirošanas punktu. Iniciatīva tika īstenota, bet darbojās neveiksmīgi, jo citu māju iedzīvotāji izmeta visu, kas nebija vajadzīgs, t.sk. liелgabarīta atkritumus. Tā kā par BA ir jāmaksā un kārtība ir jāuztur, bet apsaimniekotājs un iedzīvotāji nevarēja vienoties par to, kurš par šī laukuma apsaimniekošanu maksās, tad kopējais šķirošanas punkts tika likvidēts¹⁹⁴. Piemērs Mārupes novada pašvaldībā liecina, ka bez pietiekamas iedzīvotāju informēšanas īstenotie projekti BA apsaimniekošanas jomā var ciest neveiksmi.

Iedzīvotāju informēšanā līdz šim nepietiekami bijuši iesaistīti arī **namu apsaimniekotāji**, kuri var nodrošināt BA šķirošanas ekonomisko ieguvumu iedzīvotājiem, variējot ar dzīvojamās mājas atkritumu konteineru veidiem un tilpumu. Turklāt namu apsaimniekotājiem ir tieša pieeja iedzīvotājiem, kas var veicināt iedzīvotāju izglītošanu par BA dalītās vākšanas mērķiem un ieguvumiem. Tai pašā laikā namu apsaimniekotāji norāda, ka tikai daļēji ir informēti par BA dalītās vākšanas sistēmas ieviešanu¹⁹⁵. Lai gan

dažas pašvaldību kapitālsabiedrības, piemēram, SIA “Rīgas namu pārvaldnieks”, ir labi informētas, tomēr ne VARAM, ne lielākā daļa pašvaldību neiesaista namu apsaimniekotāju pārstāvjus diskusijās par BA sistēmas ieviešanu¹⁹⁶.

Revidentu skatījumā, viens no veidiem, kā veicināt pašvaldību iedzīvotājus iesaistīties BA dalītā vākšanā – ar pašas pašvaldības rīcību rādīt piemēru par sistēmas darbu un priekšrocībām.

Īpaša uzmanība vēršama uz pašvaldību iestādēm, kurās tiek nodrošināta sabiedriskā ēdināšana, t.sk. izglītības iestādes. Revīzijā konstatēts, ka pašvaldības nav praksē izmantojušas izglītības iestāžu aktīvu iesaisti BA dalītās vākšanas sistēmas attīstībā – tikai divas pašvaldības ir apzinājušas izglītības iestādes, kuras jau šobrīd dalīti vāc BA, savukārt pārējās nav uzsākušas darbu šajā virzienā (sk. 16. tabulu).

Pašvaldība pēc reformas	Novadi pirms reformas	Cik izglītības iestādes ir pašvaldībā?	Cik no pašvaldībā esošajām iestādēm ir iespējams dalīti vākt BA?
Talsu novads	Mērsraga novads	42	24
	Talsu novads		
Dienvidkurzemes novads	Durbes novads	43	0 ¹⁹⁷
	Grobiņas novads		
	Vaiņodes novads		
Mārupes novads	Babītes novads	14	1
	Mārupes novads		
Rīgas valstspilsēta	Rīgas pilsēta	310	147
Ludzas novads	Cīblas novads	27	0 ¹⁹⁸
	Ludzas novads		
	Zilupes novads		
Balvu novads	Baltinavas novads	29	0 ¹⁹⁹
	Balvu novads		
	Rugāju novads		

16. tabula. Pašvaldību izglītības iestādes, kuras dalīti vāc BA

Tomēr iedzīvotāju informēšanā ir arī labās prakses piemēri, pašvaldībām un atkritumu apsaimniekotājiem pēc savas iniciatīvas veicot iedzīvotāju informēšanas kampaņas un praktiskus pilotprojektus BA dalītā vākšanā. Piemēram:

- ✓ Jēkabpils novada pašvaldības kapitālsabiedrība SIA “Jēkabpils pakalpojumi” 2021. gadā uzsāka pilotprojektu²⁰⁰, pilsētas blīvāk apdzīvotajos rajonos izvietojot 18 BA konteinerus un nodrošinot BA šķirošanas iespējas 53 daudzdzīvokļu māju iedzīvotājiem. Lai gan Jēkabpils novada pašvaldībā BA dalīta vākšana būs obligāta, sākot ar 2024. gadu, pilotprojekta pamatā ir pašvaldības iniciatīva²⁰¹ jau laicīgi uzsākt BA dalīto vākšanu, lai gūtu izpratni, kā šādu sistēmu ekonomiskāk un efektīvāk izveidot novada ietvaros.
- ✓ Rīgas valstspilsētas pašvaldībā tiek realizēts projekts “Sporta pils dārzi”. Bijušās Sporta pils teritorijā ir divu hektāru liels laukums, kurš gadiem ilgi nav ticis izmantots. Kopš ēkas nojaukšanas 2007. gadā tas ir bijis norobežots un pilsētniekiem slēgts²⁰². Tomēr šobrīd šajā pilsētas kvartālā ierīkoti kopienas dārzi un pļavas. Projekta ietvaros tiek plānots **izglītēt iedzīvotājus par kompostēšanas iespējām**, t.i., zaļo BA potenciālo pārstrādi. Sporta pils dārzu autore uzsver²⁰³:

Daudzi nojauš, kas ir komposts un par ko tādu ir dzirdējuši, taču tas joprojām asociējas ar laukiem un dārzkopības vagām. Sporta pils dārzu projektā vēlamies aktualizēt jautājumu par komposta izcilajām īpašībām dārzkopībā un saprotamā veidā runāt par to, kā kompostēšana tāpat kā dārzkopība ir iespējama ikvienam pilsētas centra iedzīvotājam.

- ☑ Rīgas valstspilsētas pašvaldībā SIA “Rīgas namu pārvaldnieks” sadarbībā ar SIA “Clean R” vairāku mēnešu garumā veica monitoringu, iedzīvotāju vietā sašķirotot NSA un aprēķinot, cik iedzīvotāji varētu ietaupīt, uzsākot atkritumu šķirošanu. Eksperimenta rezultātā tika secināts, ka pareizas šķirošanas rezultātā 30 dzīvokļu māja **var ietaupīt pat 3 600 euro gadā**²⁰⁴.
- ☑ Rīgas valstspilsētas pašvaldībā ap 80 % izglītības iestāžu ir uzstādīti BA konteineri un pašvaldība plāno izglītēt skolēnus BA dalītās vākšanas jautājumos, izmantojot sadarbībā ar atkritumu apsaimniekotājiem un SIA “Getliņi EKO” izstrādāto pareizas šķirošanas ceļvedi²⁰⁵.

Citu valsts pieredze rāda, ka pašvaldībām jākoncentrējas ne tikai uz informatīvo materiālu izplatīšanu, bet arī jāsniedz praktiskais atbalsts, lai veicinātu BA dalīto vākšanu un pārstrādi. Piemēram:

Lietuvā 2018. gadā Alitus reģions bija pirmais, kurā tika uzsākta BA dalīta vākšana. Lai to īstenotu, tika iegādāti un privātmāju iedzīvotājiem **izdalīti kopumā 6000 konteineru un virtuves atkritumu tvertņu komplekti**, t.sk. atsevišķa tvertne izlietotās pārtikas eļļas vākšanai. Līdz ar konteineriem tika nodrošināta arī detalizēta informācija par pārtikas un virtuves atkritumu šķirošanu. Tika norādīts, ka smaku rašanās mazināšanai pārtikas atkritumu konteinerā ieteicams mest arī papīra salvetes un istabas augu atliekas. Alitus reģiona apsaimniekotāji ar iegūto pieredzi sistēmas izveidē aktīvi dalās arī ar citiem reģioniem, tādējādi pārnesot zināšanas²⁰⁶.

Ungārijā 2013. gadā tika uzsākta **mājkompostēšanas iniciatīva** ar mērķi samazināt biodegradējamo atkritumu īpatsvaru NSA masā. Apdzīvotās vietās, kurās ir mazāk par 2000 iedzīvotājiem, BA dalīta vākšana ir pārāk dārga, tādēļ uzņēmums iedzīvotājiem **bez maksas izdalīja mājkompostēšanas tvertnes**. Savukārt apdzīvotās vietās, kurās iedzīvotāju skaits pārsniedz 2000 iedzīvotāju, privātmāju īpašniekiem ar piemājas teritoriju **tiek piešķirti un bez maksas savākti maisi zaļajiem un virtuves atkritumiem**, bet daudzdzīvokļu namu iedzīvotājiem tiek piedāvāta iespēja savus BA nogādāt vienā no trim **šķirošanas laukumiem**, kur tie tiek pieņemti **bez maksas**, ja tiem nav parādu par SA apsaimniekošanu²⁰⁷.

Minētie piemēri ilustrē to, ka pašvaldībām sadarbībā ar kapitālsabiedrībām, kas darbojas namu apsaimniekošanas un/vai atkritumu apsaimniekošanas jomā, jau tagad ir iespējas veikt praktiskus soļus, lai palielinātu iedzīvotāju zināšanas par pareizu BA šķirošanu un tās ieguvumiem.

Ieteikumi

Lai paaugstinātu iedzīvotāju informētību par bioloģisko atkritumu šķirošanas nepieciešamību un ieguvumiem, VARAM:

- ❖ noteikt un īstenot koordinētas aktivitātes iedzīvotāju informēšanā un izglītošanā;
- ❖ izvērtēt nepieciešamību rosināt izmaiņas normatīvos aktos, paplašinot pašvaldību, atkritumu un namu apsaimniekotāju pienākumus sabiedrības informēšanā par atkritumu apsaimniekošanu.

5. Neatrisinātās problēmas sadzīves atkritumu apsaimniekošanas maksas noteikšanā

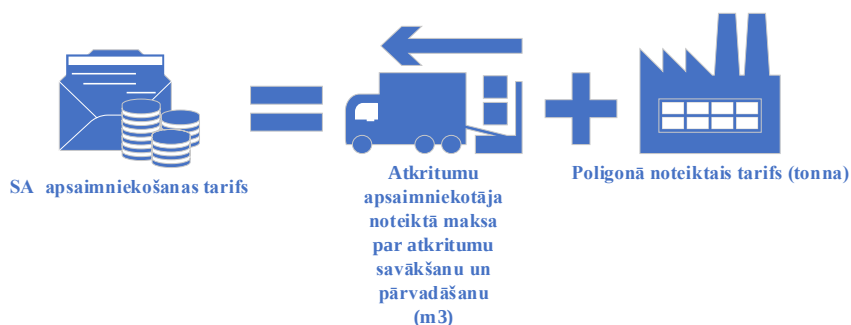
Kaut arī spēkā esošais normatīvais regulējums nosaka atkritumu apsaimniekošanas tarifa noteikšanu katrā atsevišķā pašvaldībā, tomēr revīzijā konstatēts, ka normatīvais regulējums ne visos gadījumos tiek ievērots, tādējādi radot risku, ka atkritumu radītāji, t.sk. iedzīvotāji, pārmaksā ne tikai par savāktu BA frakciju, bet arī par nešķirotiem SA – vien 2020. gadā iedzīvotāji, iespējams, ir pārmaksājuši 1 237 955 euro.

5.1. Iedzīvotāji joprojām pārmaksā par nešķirotu atkritumu apsaimniekošanu

Būtisks **ekonomiskais stimuls** iedzīvotājiem ir maksa par atkritumu apsaimniekošanu²⁰⁸.

Atkritumu radītājiem, t.sk. iedzīvotājiem, maksu par SA apsaimniekošanu ar lēmumu nosaka pašvaldība²⁰⁹, un to veido:

- atkritumu apsaimniekotāja noteiktā maksa par SA savākšanu un pārvadāšanu;
- Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas apstiprinātais tarifs par SA apglabāšanu atkritumu poligonos, kurā ir iekļauts arī DRN.

14. attēls. SA apsaimniekošanas tarifa komponentes

Pirmā komponente tiek noteikta kā samaksa par tilpuma mērvienību, t.i., samaksa par vienu kubikmetru. Iedzīvotājiem aprēķinātā samaksa par atkritumu savākšanu tiek noteikta atbilstoši uzstādīto atkritumu konteineru tilpumam un izvešanas biežumam.

Otrā komponente tiek noteikta kā samaksa par svara mērvienību, t.i., samaksa par vienu tonnu.

Lai izrakstītu rēķinu atkritumu radītājiem, tajā skaitā iedzīvotājiem, un noteiktu kopējo maksu par kubikmetru, atkritumu apsaimniekotājs pārrēķina tonnās izteikto atkritumu apjomu, kurš ieviests SAP, no svara mērvienības uz tilpuma mērvienību piemērojot pārejas koeficientu.

Jau 2015. gadā Valsts kontroles veiktajā revīzijā “Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšanas atbilstība plānotajiem mērķiem un tiesību aktu prasībām”²¹⁰ tika konstatēts, ka nekorekti piemērotā pārejas koeficienta no tilpuma uz svara vienībām (turpmāk – koeficients) dēļ tika nepamatoti palielināta atkritumu apsaimniekošanas maksa, kā rezultātā atkritumu radītāji, t.sk. iedzīvotāji, par atkritumu apglabāšanu pārmaksājuši par faktiski neesošu atkritumu apglabāšanu poligonā.

Lai ieviestu Valsts kontroles ieteikumu:

VARAM kā atbildīgajai ministrijai par normatīvo aktu projektu izstrādi atkritumu apsaimniekošanas nozarē pilnveidot normatīvo aktu regulējumu, kas paredzētu atkritumu apsaimniekošanas maksas aprēķinam izmantot atkritumu apsaimniekotāja mērījumu rezultātā noteikto koeficientu pārejai no svara uz tilpuma mērvienībām.

VARAM ir izstrādājis un Ministru kabinets ir apstiprinājis²¹¹ kārtību pārejas koeficienta noteikšanai²¹²:

- ☑ tiek izmantoti dati, veicot kontrolbraucienus²¹³ – ar pašvaldību saskaņots maršruts, kura laikā tiek fiksēts savākto atkritumu apjoms (iztukšoto tvertņu kopējais apjoms) un SAP nodoto atkritumu svars (SAP tiek svērta visa krava);
- ☑ piemēro šādu formulu:

$$K = \frac{V}{M}, \text{ kur}$$

K – koeficients pārejai no tilpuma uz masas vienībām

V – SA tilpums kubikmetros

M – SA svars tonnās

Atkritumu apsaimniekotājiem kontrolbraucieni ir jāīsteno ne retāk kā reizi ceturksnī²¹⁴, un gada laikā iegūtie dati jānodod pašvaldības rīcībā līdz kārtējā gada 1. martam.²¹⁵

Iegūtie dati pašvaldībām sniedz iespēju kontrolēt, vai koeficients nav būtiski mainījies (to, piemēram, būtiski ietekmē konkrētās pašvaldības iedzīvotāju šķirošanas kultūra), kā arī nepieciešamības gadījumā mainīt pašvaldības apstiprināto tarifu atbilstoši faktiskajai situācijai, izmantojot normatīvajā aktā²¹⁶ paredzēto pienākumu un tiesības.

Ņemot vērā, ka tiesību akts²¹⁷, kurš nosaka kārtību pārejas koeficienta noteikšanai no tilpuma uz svara mērvienībām, attiecas uz SA un savukārt BA ir SA daļa²¹⁸, kuras apkalpošana notiks par samaksu, revīzijas laikā tika izvērtēts, vai spēkā esošie tiesību akti praksē tiek ievēroti un nerada risku attiecībā uz BA tarifa apmēru.

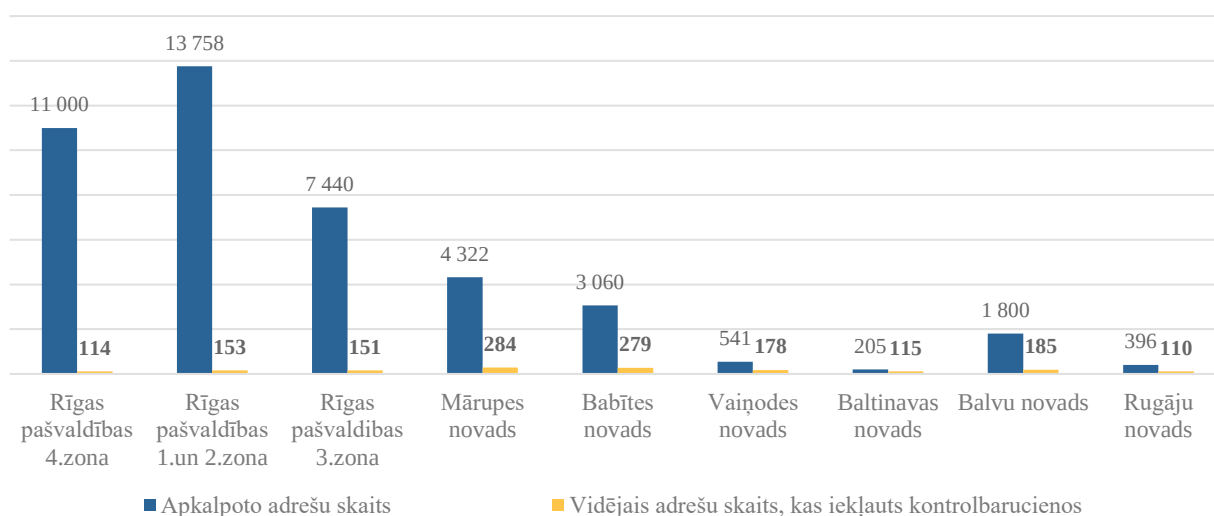
Revīzijā konstatēts, ka normatīvajā aktā²¹⁹ paredzētā kārtība praksē netiek ievērota – pašvaldības neveic noteiktos²²⁰ kontrolmērījumus (sk. 8.pielikumu).

Tādējādi, pašvaldībām nenodrošinot, ka atkritumu apjomu mērījumi notiek normatīvajos aktos paredzētajā kārtībā, tiek radīts risks iedzīvotāju interešu aizsardzībai – iedzīvotājiem nav nodrošināta pamatota atkritumu apsaimniekošanas maksas noteikšana un kontrole.

Veicot pārbaudes izlasē iekļautajās pašvaldībās, secināts, ka atkritumu apsaimniekotāji piemēro mērījumu rezultātā noteiktus pārrēķina koeficientus, kuri ir robežās no 0,08 līdz 0,20, tādējādi pieņemot, ka viens nešķīroto atkritumu kubikmetrs atbilst no 80 līdz 200 kilogramiem atkritumu.

Izvērtējot pašvaldību iesniegto informāciju par veiktiem kontrolmērījumiem, ir konstatēti fakti, kas var ietekmēt noteiktā koeficienta vērtību.

Pirmkārt, kontrolmērījumos tiek iekļauts nesamērīgi mazs adrešu skaits pret kopējo apkalpoto adrešu skaitu (sk. 15. attēlu), kas nevar tikt uzskatīts par reprezentatīvu mērījumu – pārbaudāmais apjoms

15. attēls. Pašvaldību veikto SA kontrolmērījumos iekļauto adrešu skaits 2020. gadā

Otrkārt, secināts, ka atkritumu apsaimniekotāji piekopj praksi neveikt kontrolmērījumus konkrētā administratīvajā teritorijā. Atkritumu apsaimniekotājs nosaka vienotu tarifu apsaimniekotajā zonā, tādējādi radot risku, ka iedzīvotāji pārmaksā par atkritumu izvešanu. Piemēram, ja pašvaldībā ir laba atkritumu dalītās vākšanas kultūra vai ir uzstādītas atkritumu novietnes, kas mazina mitrumu atkritumos, – to svars ir zemāks. Šāda prakse konstatēta **Talsu un Ludzas novados**.

Talsu novada pašvaldību tās atkritumu apsaimniekotājs un SAP apsaimniekotājs SIA “AAS “Piejūra”” informēja, ka SA mērījumus koeficienta noteikšanai ir veikusi Dienvidu ielā 1, Tukumā. Maršruta adrešu un konteineru tilpuma vietā norādītā viena adrese ir SIA “AAS “Piejūra”” atkritumu šķirošanas – pārkraušanas stacija, lai gan ar Talsu²²¹ novada pašvaldību noslēgtā vienošanās paredz, ka mērījumi tiks veikti saskaņā ar MK noteikumu²²² 3.2. apakšpunktā noteikto metodi, kas paredz, ka ir jāveic katra atkritumu konteineru tilpuma fiksēšana tā iztukšošanas vietā izvēlētajos SA savākšanas maršrutos. No pašvaldībām iesniegtās informācijas nav nosakāms, kādās adresēs un no cik liela tilpuma konteineriem tika veikti mērījumi. Turklāt veiktie mērījumi ir identiski gan Talsu, gan Mērsraga novadu pašvaldībā.

Noteikumi²²³ nosaka, ka mērījumi ir jāveic attiecīgajā SA zonā. SIA “AAS “Piejūra””²²⁴, pamatojot, kāpēc nav veikusi mērījumus katras pašvaldības administratīvajā teritorijā – atbilstošajā atkritumu zonā, norāda, ka kapitālsabiedrības apsaimniekotajā reģionā ir noteikta viena zona, t.i., visiem ir vienāds tarifs. Izvērtējot gan Talsu novada²²⁵, gan Mērsraga novada pašvaldību²²⁶ saistošos noteikumus un noslēgtos līgumus²²⁷, konstatēts, ka pašvaldības katra savu administratīvo teritoriju ir noteikusi kā atsevišķu atkritumu apsaimniekošanas zonu un atkritumu apsaimniekotājam nebija tiesību veikt mērījumus citu

pašvaldību administratīvajā teritorijā un attiecināt vienotu tilpuma un svara pārejas koeficientu abās pašvaldībās:

Mērsraga novada pašvaldības saistošos noteikumus ir noteikts²²⁸:

atkritumu apsaimniekošanas zona – Mērsraga novada administratīvā teritorija, kurā atbilstīgi līgumam ar pašvaldību atkritumu apsaimniekotājs veic līgumā paredzētās darbības.

Talsu novada pašvaldības saistošie noteikumi paredz²²⁹:

atkritumu apsaimniekošanas zona – Talsu novada administratīvā teritorija, kurā atbilstīgi līgumam ar pašvaldību atkritumu apsaimniekotājs veic līgumā paredzētās darbības.

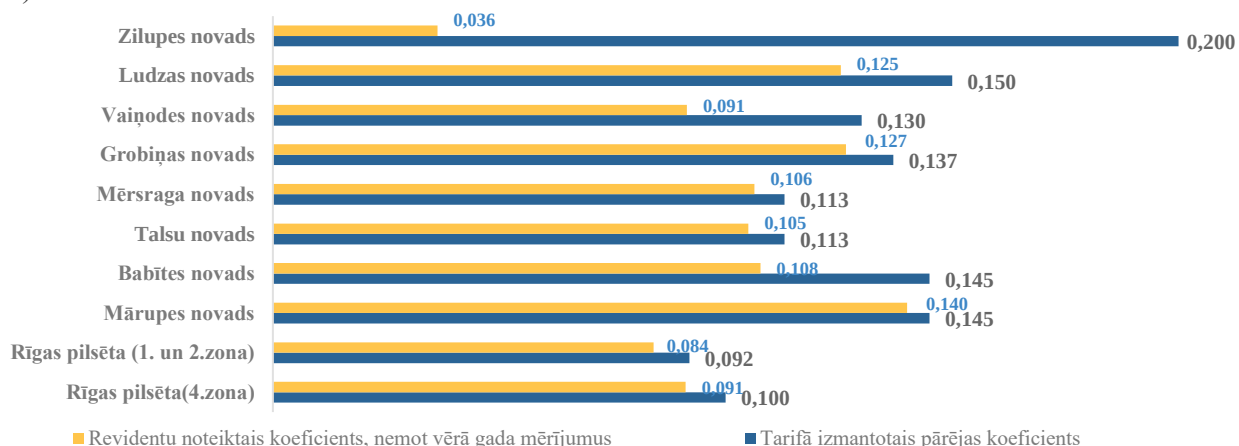
Kaut gan normatīvais akts pieļauj kopīgas atkritumu apsaimniekošanas zonas izveidi vairākām pašvaldībām²³⁰, secināms, ka SIA “AAS “Piejūra”” ir pārkāpusi atkritumu apsaimniekošanas jomas normatīvos aktus²³¹, jo pašvaldības nebija vienojušās par kopējas atkritumu apsaimniekošanas zonas izveidi, tādējādi katrā no pašvaldībām bija pienākums veikt kontrolmērījumus un noteikt pārejas koeficientu no tilpuma uz svara mērvienībām atbilstoši faktiskajai situācijai.

Arī **Ludzas** novada pašvaldība norāda²³², ka tās administratīvajā teritorijā strādājošais atkritumu apsaimniekošanas uzņēmums SIA “ALAAS” skaidro, ka atkritumu izvešanai piemēro vienotu koeficientu visā tā pakalpojumu sniegšanas zonā, t.i, Ciblas, Krāslavas, Viļānu, Rēzeknes novadu un Rēzeknes pilsētas pašvaldību teritorijās.

Izvērtējot revīzijas apjomā iekļautās Ludzas novada pašvaldības noslēgto līgumu par atkritumu apsaimniekošanu²³³ un saistošos noteikumus²³⁴, secināms, ka pašvaldība nav uzdevusi SIA “ALAAS” iekļaut tās administratīvo teritoriju kādā citā atkritumu apsaimniekošanas zonā, bet tieši pretēji ir noteikusi savu teritoriju kā vienu atkritumu apsaimniekošanas zonu. Līdz ar to SIA “ALAAS” bija pienākums atkritumu masas un tilpuma attiecību mērījumus veikt Ludzas novada pašvaldības administratīvajā teritorijā.

Lai noskaidrotu, cik kilogrami SA faktiski atbilst vienam kubikmetram atkritumu, revīzijā tika veikts pārrēķins, ņemot vērā atkritumu apsaimniekotāja 2020. gadā rēķinos atkritumu radītājiem, t.sk. iedzīvotājiem, norādīto atkritumu kubikmetru skaitu un SAP nodoto atkritumu svaru²³⁵.

Veikto pārrēķinu rezultātā secināts, ka vairāku atkritumu apsaimniekotāju izmantotie pārejas koeficienti no tilpuma uz svara mērvienībām pārsniedz revidentu aplēstos rādītājus, ņemot vērā 2020. gada datus (sk. 16. attēlu)

16. attēls. NSA no tilpuma uz svara pārejas koeficienti 2020. gadā

Atkritumu apsaimniekošanas maksas pārrēķins tika veikts pašvaldībās, kurās noteiktais SA tilpuma un svara attiecības koeficients neatbilst revidentu noteiktajam koeficientam, jo šajos gadījumos atkritumu radītājiem, t.sk. iedzīvotājiem, iespējams, ir **radīti nepamatoti atkritumu apsaimniekošanas maksājumi 1 220 680 euro** (sk. 17. tabulu).

	Rīgas valstspilsētas pašvaldība		Mārupes novada pašvaldība		Talsu novada pašvaldība		Dienvidkurzemes novada pašvaldība		Ludzas novada pašvaldība	
	4.zona	1.un 2. zona	Mārupes novads	Babītes novads	Talsu novads	Mērsraga novads	Grobiņas novads	Vainodes novads	Ludzas novads	Zilupes novads
<i>Starpība starp revidentu noteikto pārejas koeficientu un tarifā izmantoto</i>	10%	9%	4%	34%	8%	6%	8%	42%	20%	450%
<i>Aplēstā iedzīvotāju pārmaksa par atkritumu apsaimniekošanu, euro</i>	380 263	675 207	11 659	51 351	24 765	977	7 525	5 304	29 307	34 322
Kopā, euro	1 220 680									

17. tabula. Iedzīvotāju pārmaksas apmērs par 2020. gadā faktiski SAP neapglabātiem apjomiem

Nenovēršot revīzijā atklātos trūkumus, pastāv risks, ka atkritumu radītāji, t.sk. iedzīvotāji, pārmaksās par atkritumu apsaimniekošanu. Vienlaikus tiek radīti priekšnoteikumi netaisnīga BA tarifa noteikšanai pašvaldībās.

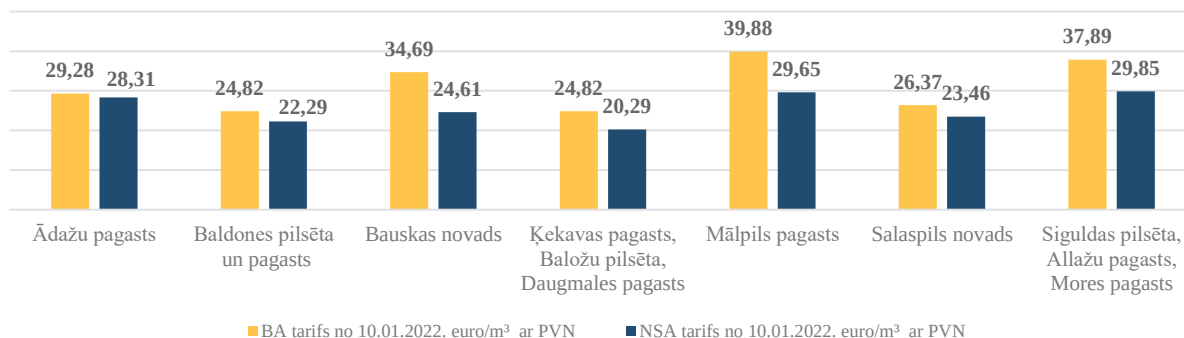
Ieteikums

Lai novērstu revīzijas laikā konstatētās neatbilstības, piemērojot atkritumu radītājiem, t.sk. iedzīvotājiem, netaisnīgu sadzīves atkritumu apsaimniekošanas maksu, **pašvaldībām** pilnveidot iekšējās kontroles pār normatīvajā aktā²³⁶ noteikto prasību izpildi.

5.2. Nepamatoti noteiktie pārejas koeficienti no tilpuma uz svara mērvienībām apstiprinātajos bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas tarifos

Līdz BA dalītās vākšanas sistēmas ieviešanai iedzīvotājiem bija pienākums maksāt par NSA apsaimniekošanu. Tomēr šobrīd, attīstoties BA dalītai vākšanai, arī šī atkritumu kategorija tiek apkalpota par maksu, nosakot tarifu katrā administratīvajā teritorijā.

2021. gada beigās Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija²³⁷ paziņoja par jaunu tarifu SAP “Getliņi”, kā **rezultātā pieauga atkritumu apsaimniekošanas tarifs** Rīgas un Pierīgas pašvaldībās, t.sk. par **BA**. Rezultātā izveidojās situācija, kad šķīrotās atkritumu plūsmas apsaimniekošana dažās pašvaldībās pārsniedza NSA atkritumu apsaimniekošanas izmaksas. Šādā situācijā dialogs ar iedzīvotājiem par nepieciešamību šķīrot BA un to motivācija šķīrot BA zūd, jo ekonomiskais stimuls ir sagrāuts – *kāpēc man jāšķīro BA, ja to izvešana ir dārgāka par nešķīrotu atkritumu izvešanu?*

17. attēls. Pierīgas atkritumu apsaimniekošanas reģiona pašvaldības, kurās BA tarifs uz 10.01.2022. ir augstāks nekā NSA²³⁸

BA tarifa noteikšanas metodoloģija ir identiska NSA apsaimniekošanas tarifa noteikšanai, jo BA ir viena no SA kategorijām.

Revīzijā secināts, ka Pierīgas AAR ietilpstošajās pašvaldībās BA tarifā tiek izmantoti atšķirīgi tilpuma un svara attiecības koeficienti, kas nozīmē, ka dažādās pašvaldībās par vienu un to pašu pakalpojumu tiek iekasēta atšķirīga samaksa (sk. 18. tabulu) Vienlaikus, revidentu skatījumā, piemērotie koeficienti nav pamatoti.

Pašvaldība		BA pārejas koeficients no tilpuma uz svara mērvienībām	Izmaksas iedzīvotājiem par 1 m³ izvešanu (SAP daļa)
Rīgas valstspilsētas pašvaldība	1. un 2.zona	0,160	9,92
	3.zona	0,190	11,78
	4.zona	0,160	9,92
Mārupes novada pašvaldība		0,200	12,40
Ropažu novada pašvaldība	Stopiņu pagasts	0,150	9,30
	Garkalnes pagasts	0,195	12,09
	Vangažu pilsēta	0,150	9,30
Salaspils novads		0,200	12,40
Siguldas novada pašvaldība	Allažu pagastā, Mores pagastā, Siguldas pagastā, Siguldas pilsētā un Mālpils pagastā	0,300	18,60
	Inčukalna pagasts	0,150	9,30
Ādažu novada pašvaldība		0,200	12,40
Olaines novada pašvaldība		0,300	18,60
Ķekavas novada pašvaldība		0,200	12,40

18. tabula. Pierīgas pašvaldību BA tarifā izmantoto tilpuma un svara attiecības koeficienti 2022. gadā²³⁹

Pēc iegūtajiem datiem secināms, ka noteiktais (aplēstais) viena BA kubikmetra svars dažādās pašvaldībās (apsaimniekotās zonās) svārstās no 150 līdz pat 300 kilogramiem, kas uzskatāms par būtisku rādītāju amplitūdu.

Pārejas koeficientu no tilpuma uz svara mērvienībām svārstība praksē var būt atkarīga no vairākiem faktoriem, piemēram, iedzīvotāju iesaistes intensitātes BA dalītā vākšanā – ja novietotās atkritumu tvertnes būs piepildītas, viena izvestā kubikmetra svars būs lielāks.

Spēkā esošais normatīvais regulējums paredz, ka tarifā izmantotais pārejas koeficients no tilpuma un svara mērvienībām būtu jānosaka, balstoties uz datiem, kas ir iegūti, veicot kontrolmaršrutus – pašvaldības saskaņotais maršruts, kurā tiek savākti no iedzīvotājiem SA konkrētā administratīvajā teritorijā un tiek nodoti SAP, nosakot to svaru²⁴⁰.

Revīzijā konstatēts, ka praksē BA savākšanas kontrolmērījumi, kuri būtu saskaņoti ar pašvaldībām, nav veikti un tarifos izmantotais koeficients ir atkritumu apsaimniekotāju noteikta vērtība. Rīgas valstspilsētas pašvaldībai²⁴¹ nav iesniegti atkritumu apsaimniekotāju ekonomiskie aprēķini vai aplēses par noteikto pārejas koeficientu no tilpuma uz svara mērvienībām BA un tas balstās uz atkritumu apsaimniekotāju pieredzi un praksi²⁴². Tādējādi secināms, ka Rīgas valstspilsētas piemērotais pārejas koeficients no tilpuma uz svara mērvienībām rada risku par nepamatoti noteiktu BA apsaimniekošanas tarifu pašvaldībā.

Savukārt Mārupes novada pašvaldība, attiecība uz piemērotā BA pārejas koeficienta no tilpuma uz svara mērvienībām pamatotību, revīzijas laikā informēja:

Aprēķinot BNA tarifu (un tajā iekļauto pārejas koeficientu), atkritumu apsaimniekotājs vadījies no savā rīcībā esošiem vidējiem rādītājiem dažādās savās apsaimniekotajās teritorijās, t.sk. konkrēti Mārupes pagastā veiktiem tilpuma- masas attiecības mērījumiem²⁴³.

Revīzijas ziņojuma saskaņošanas laikā, Mārupes novada pašvaldība precizēja iepriekš sniegto informāciju:

Pēc pašvaldības norādījuma, 2021.gada 18.oktobrī atkritumu apsaimniekotājs veica bioloģiski noārdāmo atkritumu masas un tilpuma attiecību mērījumu Mārupes pagasta maršrutā un dati iekļauti atskaitē par 2021.gadā veiktajiem atkritumu masas un tilpuma mērījumiem un piemērojamo koeficientu. Šādi mērījumi Mārupes pagastā tiek veikti arī 2022.gadā, bet datu ieguvu Babītes un Salas pagastos apgrūtinā mazais bioloģiski noārdāmu atkritumu izvešanas pakalpojumu izmantojošo klientu skaits²⁴⁴.

Iegūstot datus atbilstoši faktiskajai situācijai no atkritumu apsaimniekotājiem par atkritumu radītājiem izrakstītajos rēķinos uzrādītajiem BA apjomiem kubikmetros un attiecinot tos pret SAP datiem par ieviesto BA apjomu tonnās, tiku radīta iespēja gūt pārliecību par iedzīvotājiem piemērotā tarifa pamatotību. Tomēr praksē arī šāda iespēja ir liegta, jo:

- ☑ atkritumu apsaimniekotāji papildus no iedzīvotājiem savāktajiem BA nogādā SAP pašvaldības uzdevumā savākto apjomu, kas ir lielāks, nekā uzrādīts iedzīvotājiem izrakstītajos rēķinos;
- ☑ SAP ievestie atkritumi tiek deklarēti atbilstoši atkrituma apsaimniekotāja transportlīdzekļa vadītāja sniegtajai informācijai par administratīvo teritoriju, no kuras tiek ieviesti atkritumi – praksē bieži vien atkritumu savākšanas maršruts tiek īstenots vairākās administratīvajās teritorijās.

Ņemot vērā konstatētās neatbilstības, pastāv risks, ka pārējās pašvaldībās, kurās tiks ieviesta dalītās vākšanas sistēma BA, piemērotais pārejas koeficients no tilpuma uz svara mērvienību tiks noteikts nepamatoti, tādējādi radot risku par neatbilstošu tarifa noteikšanu iedzīvotājiem.

Ieteikumi

Lai nodrošinātu, ka atkritumu radītājiem, t.sk. iedzīvotājiem, tiek piemērota taisnīga un ekonomiski pamatota maksa par bioloģisko atkritumu apsaimniekošanu:

- ☑ pārejas periodā, kamēr pašvaldībās netiks uzkrāti vēsturiskie dati par savāktiem un nodotiem bioloģiskiem atkritumiem, **VARAM** informēt pašvaldības par vienotu pieeju pārejas koeficienta no tilpuma uz svara mērvienībām piemērošanai pašvaldībās, kur tiek ieviesta dalīta bioloģisko atkritumu vākšana;
- ☑ **Rīgas valstspilsētas un Mārupes novada pašvaldībām** nodrošināt, ka to administratīvajās teritorijās atkritumu apsaimniekotāji veic bioloģisko atkritumu masas kontrolmērījumus normatīvajā aktā²⁴⁵ paredzētā kārtībā.

VARAM viedoklis

Par veikto revīziju

VARAM norāda, ka Valsts kontroles veiktā revīzija nav vienīgais pasākums, kura ietvaros ir veiktas pārbaudes par Latvijas paveikto atkritumu apsaimniekošanas politikas plānošanā un tās ieviešanā. VARAM ir sniegusi skaidrojumus Eiropas Komisijas nolīgtajiem ekspertiem “Ramboll Deutschland, GmbH” attiecībā uz Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021.-2028.gadam atbilstības izvērtējumu Direktīvas 2008/98/EK par atkritumiem prasībām, gan attiecībā uz Eiropas Vides aģentūras sagatavoto izvērtējumu atbilstoši Direktīvas 2008/98/EK par atkritumiem, Direktīvas 1994/62/EK par iepakojumu un iepakojuma atkritumiem, kā arī Direktīvā 1999/31/EK par atkritumu poligoniem noteikto mērķu sasniegšanai. Vienlaikus jāatzīmē, ka līdz šim veiktie izvērtējumi ir vairāk koncentrējušies uz atkritumu apsaimniekošanas sistēmas darbību kopumā.

Attiecībā uz bioloģisko atkritumu apsaimniekošanu kā revīzijas objektu VARAM atzīmē, ka tā ir diezgan šaura un specifiska atkritumu plūsma, kuras dalīta savākšanas sistēmas izveide Pierīgas atkritumu apsaimniekošanas reģiona pašvaldībām bija jānodrošina līdz 2020.gada 31.decembrim, bet pārējām pašvaldībām - līdz 2023.gada 31.decembrim.

Vērtējot revīzijas nepieciešamību un tās veikšanu pareizajā brīdī, no VARAM viedokļa šāda revīzija un tās rezultāti būtu bijuši daudz lietderīgāki tajā laika posmā, kad VARAM izstrādāja Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu 2021.-2028.gadam, tā kā revīzijas ziņojumā tiek sniegti norādījumi, dati un aprēķini, kuri būtu bijuši ļoti noderīgi, lai noteiktu minētā politikas plānošanas dokumenta rīcības virzienus, mērķus un mērķu izpildes indikatorus. VARAM saskatītu arī daudz lielāku revīzijas ziņojuma nozīmīgumu, ja revīzija tiktu veikta tuvāk Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021.-2028.gadam realizācijas starpposma novērtējumam vai pabeigšanai.

Par revīzijas secinājumiem

VARAM ieskatā bioloģiski noārdāmie atkritumu un bioloģiskie atkritumi ir komplicēta atkritumu plūsma, kura veido būtisku sadzīves atkritumu daļu. Jāņem vērā, ka arī šajā atkritumu plūsmā ietilpst arī pārtikas ražošanas un pārtikas piegādes ķēdes atkritumi. Direktīva 1999/31/EK (arī direktīva 2018/850) par atkritumu poligoniem piemēro plašāku definīciju – par bioloģiski noārdāmiem atkritumiem (BNA), klasificējot organiskos atkritumus, kas spēj sadalīties aerobos vai anaerobos vides apstākļos, t.sk. papīrs un kartons.

BNA ietver arī:

- ❖ Direktīvā 2018/851/EK definētos bioloģiskos atkritumus (BA), kas ir bioloģiski noārdāmi bioloģiski noārdāmi dārza un parka atkritumi, mājsaimniecību, biroju, restorānu, vairumtirdzniecības, ēdnīcu, sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumu un mazumtirdzniecības telpu pārtikas un virtuves atkritumi un tiem pielīdzināmi pārtikas rūpniecības uzņēmumu atkritumi ;
- ❖ Direktīvā 2018/851/EK definētos pārtikas atkritumus, kas ir visu veidu pārtika atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 28. janvāra regulas (EK) Nr. 178/2002, ar ko paredz pārtikas aprites tiesību aktu vispārīgus principus un prasības, izveido Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi un paredz procedūras saistībā ar pārtikas nekaitīgumu 2. pantam, kas ir kļuvusi par atkritumiem.

Izstrādājot Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu 2013.-2020.gadam, VARAM vadījās no apsvēruma, ka bioloģiski noārdāmie atkritumi ir daļa no sadzīves atkritumiem, un plānā paredzētie pasākumi sadzīves atkritumu dalītās savākšanas, sagatavošanas atkārtotai izmantošanai, kā arī pārstrādes un materiālu reģenerācijas veicināšanai nodrošinās arī bioloģisko noārdāmo atkritumu apsaimniekošanai nepieciešamos risinājumus.

Par revīzijas ieteikumiem un to ieviešanu

VARAM pateicas par veikto revīziju, apjomīgo un būtisko izvērtējumu un sagatavotajiem ieteikumiem, no kuriem daļa attiecas uz darbībām, kas tiek jau īstenotas. Ieteikumi palīdzēs attīstīt un pilnveidot atkritumu apsaimniekošanas sistēmu valstī.

Lai nodrošinātu revīzijas ieteikumu ieviešanu, VARAM plāno veikt šādas darbības:

- ❖ Realizēt VVD projektu “Atkritumu pārvaldījumu uzskaites valsts informācijas sistēmas (APUS) transformācija par kompleksu atkritumu aprites uzskaites un kontroles informācijas sistēmu”;
- ❖ Veikt izvērtējumu par bioloģisko atkritumu dalītās savākšanas un pārstrādes iespējām, t.sk. biogāzes stacijās, un par plānotajām anaerobās pārstrādes jaudām;
- ❖ veikt pašvaldību aptauju par pieredzi sadzīves atkritumu dalītās savākšanas un bioloģisko atkritumu dalītās savākšanas organizēšanā, veikt pašvaldību sniegto atbildi analīzi, kā arī organizēt semināru pašvaldībām par labāko praksi, kā arī veikt to pašvaldību darbības uzraudzību, kurās vēl nav uzsākta bioloģisko atkritumu dalītā vākšana;
- ❖ realizēt Latvijas Vides aizsardzības fonda finansēto projektu “Pētījums par minimālo prasību pārskatīšanas nepieciešamību attiecībā uz šķiroto atkritumu savākšanas laukumu pārklājumu atkarībā no iedzīvotāju skaita” un sagatavot MK noteikumu projektu “Kritēriji un kārtība, kādā novērtē atkritumu dalītās savākšanas pakalpojuma pieejamību iedzīvotājiem”;
- ❖ nodrošināt MK noteikumu projekta “No bioloģiski noārdāmiem atkritumiem iegūta materiāla atkritumu statusa piemērošanas izbeigšanas kārtība” (TA-21-677) pieņemšana, vienlaikus sniedzot informāciju Eiropas Komisijai atbilstoši Ministru kabineta 2010.gada 23.februāra instrukcijai Nr.1 “Kārtība, kādā valsts pārvaldes iestādes sniedz informāciju par tehnisko noteikumu projektiem”;
- ❖ Informēt pašvaldības un atkritumu apsaimniekotājus par galvenajiem akcentiem, veicot informēšanas pasākumus;
- ❖ izvērtēt nepieciešamību pēc izmaiņām normatīvajos aktos, paplašinot pašvaldību, atkritumu un namu apsaimniekotāju pienākumus sabiedrības informēšanā par atkritumu apsaimniekošanu un nepieciešamības gadījumā sagatavot normatīvo aktu projektu;
- ❖ Informēt pašvaldības par vienotu pieeju pārejas koeficienta no tilpuma uz svara mērvienībām piemērošanai.

Rīgas valstspilsētas pašvaldības viedoklis

Par veikto revīziju

Revīzijas sniegtie ieteikumi un konstatējumi ir noderīgi un tie turpmāk tiks izmantoti, lai palīdzētu Pašvaldībai uzlabot bioloģiski noārdāmo atkritumu apsaimniekošanas sistēmu. Pašvaldības ieskatā Revīzija ir veikta īstajā brīdī, lai varētu sasniegt ES noteikto mērķi, ka līdz 2035. gadam ir jānodrošina, ka poligonos apglabāto sadzīves atkritumu īpatsvars ir samazinājies līdz 10 % no kopējā radīto sadzīves atkritumu daudzuma (pēc svara).

Par revīzijas secinājumiem

Pašvaldība sniedz viedokli par Revīzijā konstatētajām problēmām:

- ❖ par norādi, ka kontrolmērījumos tiek iekļauts nesamērīgi mazs adrešu skaits pret kopējo apkalpoto adrešu skaitu, Pašvaldība paskaidro, ka viens kontrolmērījumu maršruts aptuveni ir 100 km garš, tāpēc nav iespējams apkalpot vēl vairāk adrešu; jāņem arī vērā Rīgas domes 29.11.2019. saistošo noteikumu Nr. 87 “Par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Rīgas pilsētā” 30.3. apakšpunkts, kas aizliedz atkritumu izvešanu veikt laikā no plkst. 23.00 līdz plkst. 5.00;
- ❖ Pašvaldība norāda, ka Ministru kabineta 21.08.2018. noteikumos Nr. 537 “Sadzīves atkritumu masas un tilpuma attiecības mērījumu veikšanas kārtība un nosacījumi” (turpmāk – MK noteikumi Nr. 537) noteiktā metode rada problēmas un iespējas apsaimniekotājiem nesniegt pašvaldībai objektīvu informāciju (piemēram, izmantojot informācijas asimetriju, izvēloties maršrutus, kas nav pašvaldības pusē nosakāmi kā nereprezentatīvi). Tādēļ Pašvaldība uzskata, ka labāks problēmas risinājums būtu uzticamākas mērījumu metodes noteikšana, piemēram, poligona nodoto datu apjoma izmantošana. Pāreju uz uzticamāku metodi pašvaldības varētu veikt sadarbībā ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju, veicot grozījumus MK noteikumos Nr. 537;
- ❖ attiecībā uz datu neatbilstību Pašvaldības administratīvajā teritorijā savākto nešķirotu atkritumu daudzumam 2020. gadā vēršam uzmanību, ka Revīzijā netika ņemts vērā aspekts, ka saņemtajos datos no SIA “Getliņi EKO” kopējā atkritumu daudzumā ir iekļauti citu pašvaldību atkritumi, jo atkritumu izvešanas maršruti netiek veidoti pa vienu reģionu. Tāpat netika ņemts vērā, ka SIA “Eco Baltia vide” ir līgums ar apakšuzņēmēju SIA “Pilsētvides serviss”. Pašvaldība norāda, ka konstatētā datu nesakrītība 4. zonā ir proporcionāli liela, bet šī problēma ir apzināta un tai tiek meklēts cēlonis. Pašvaldība vēlas pateikties Valsts kontrolei par konstatēto būtisko datu nesakrītību.

Par revīzijas ieteikumiem un to ieviešanu

Valsts kontroles sniegtie ieteikumi ir saprotami un tie tiks izmantoti Pašvaldības darba pilnveidošanai.

Lai novērstu konstatētās nepilnības atbilstoši Valsts kontroles sniegtajiem ieteikumiem:

- ❖ tiks izstrādāta procedūra, kuras ietvaros atkritumu apsaimniekotājiem jāveic bioloģiski noārdāmo atkritumu kontrolmērījumi;
- ❖ tiks pieprasīti ikmēneša pārskati no SIA “Getliņi EKO” par savākto atkritumu daudzumu no katra atkritumu apsaimniekotāja;

- ❖ atkritumu apsaimniekotājiem tiks uzdots vairākās adresēs veikt kontrolmērījumus, kā arī mērījumus veikt dažādos maršrutos, atlasot maršrutos, kuros ir dalīti vāktu atkritumu konteineri un kuros tādu nav;
- ❖ sadarbībā ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju tiks izvērtēta iespēja veikt grozījumus MK noteikumos Nr. 537, lai noteiktu jaunu uzticamāku mērījumu metodi, piemēram, poligonā nodoto apjomu datu izmantošanu;
- ❖ tiks izvērtēta iespēja reģionālajā atkritumu apsaimniekošanas plānā iekļaut decentralizētās kompostēšanas nepieciešamību un iespējas.

Mārupes novada pašvaldības viedoklis

Par veikto revīziju

Iepazīstoties ar Revīzijas ziņojuma projektu, esam guvuši vērtīgu informāciju par bioloģiski noārdāmu atkritumu apsaimniekošanas kopsakarībām dažādās pašvaldībās un valstī kopumā. Revīzija noteikti uzskatāma par lietderīgu, bet, ja tā būtu veikta pāris gadus agrāk, tas būtiski sekmētu efektīvi organizēt ieviest bioloģiski noārdāmo atkritumu apsaimniekošanas sistēmu pašvaldībās.

Par revīzijas secinājumiem

Valsts kontrole revīzijā konstatējusi, ka pašvaldībā ir nepilnīga iekšējās kontroles sistēma un kvalitatīvu, ticamu datu ieguve, kā arī nepietiekama iedzīvotāju informēšana. Tā kā valstī nav izstrādātas vienotas vadlīnijas pašvaldībām atkritumu apsaimniekošanas sistēmas organizēšanā un uzraudzīšanā, katra pašvaldība, dažādu spēkā esošu normatīvo dokumentu ietvaros, pēc savām iespējām un sapratnes, ir organizējusi atkritumu apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā. Līdz ar to, pēc administratīvi teritoriālās reformas, vienā novadā ir atšķirīgas atkritumu apsaimniekošanas sistēmas un kontroles mehānismi.

Arī pašvaldībām iedzīvotājus izglītojot un informējot par atkritumu šķirošanu, ir nepieciešams kopējs skatījums un stratēģija, lai, sadarbībā ar atkritumu apsaimniekotāju, veiksmīgi īstenotu komunikācijas un izglītošanas pasākumus, veicinot atkritumu šķirošanu pašvaldībā. Līdz ar to, pašvaldība, sadarbībā ar atkritumu apsaimniekotāju, izmantojot savus resursus - interneta mājaslapas, drukātos informatīvos izdevumus, sociālos tīklus, bukletus, informatīvās kampaņas pašvaldības rīkotos pasākumos u.c. kampaņveidīgi informē iedzīvotājus, līdz ar to šī informācija lielākoties sasniedz tikai to iedzīvotāju daļu, kas par to interesējas. Lai sasniegtu Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2021.-2028.gadam izvirzītos mērķis, par šiem mērķiem ir jāinformē sabiedrība valstiskā līmenī, kas pakāpeniski ar konkrētiem instrumentiem tiek pārnesta vietējā līmenī, informējot un iesaistot pašvaldības administratīvās teritorijas iedzīvotājus.

Par revīzijas ieteikumiem un to ieviešanu

Valsts kontroles revīzijā konstatēto problēmu novēršanas ieteikumi ir saprotami un novēršami, pilnveidojot pašvaldības iekšējos normatīvos aktus, uzlabojot atkritumu apsaimniekošanas sistēmas uzraudzību, plānošanas dokumentu sagatavošanu.

Lai nodrošinātu iespējami ērtāku un ekonomiski pamatotāku bioloģiski noārdāmu atkritumu apsaimniekošanas sistēmu Mārupes novadā, pašvaldības institūcijas veiks sekojošo:

- ❖ Tiks papildināta pašvaldības un atkritumu apsaimniekotāja savstarpēji noslēgtā vienošanās par atkritumu t.sk. bioloģiski noārdāmo atkritumu, masas un tilpuma attiecības mērījumu veikšanas kārtību un nosacījumiem. Veicot kontrolmērījumus, pašvaldība norādīs pārstāvi, kas piedalīsies mērījumu veikšanā, gan nosakot kontrolmērījumos iekļaujamo klientu skaita proporciju pret noslēgto pakalpojuma līguma skaitu, gan kontrolmērījumu veikšanu bioloģiski noārdāmo atkritumu plūsmai;
- ❖ Tiks pārskatīta un pilnveidota iekšējās kontroles sistēma, nepieciešamības gadījumā izstrādāti jauni un papildināti esošie iekšējie normatīvie akti;
- ❖ Tiks turpināta 2021.gadā uzsāktā faktiskās situācijas un attīstības izvērtējuma analīze atkritumu apsaimniekošanas sistēmas pilnveidošanai, izstrādājot konkrētus rīcību virzienus, kurus pēc tam varēs integrēt jaunveidojumu atkritumu apsaimniekošanas reģionu plānos;
- ❖ Tiks izvērtēti vairāki pašvaldību īpašumi un sagatavota dokumentācija pašvaldības dārzu un parku bioloģisko atkritumu kompostēšanas laukuma izveidošanai, ar iespēju pieņemt kompostēšanai arī iedzīvotāju atvestos dārza bioloģiskos atkritumus;
- ❖ Regulāri tiks atjaunota un nodota informācija iedzīvotājiem caur dažādiem pašvaldības informatīvajiem līdzekļiem un instrumentiem par atkritumu šķirošanu un aktualitātēm atkritumu apsaimniekošanā novadā t.sk. bioloģisko atkritumu apsaimniekošanā;
- ❖ Tuvākajā laikā tiks pārrēķināta bioloģiski noārdāmo atkritumu apsaimniekošanas maksas, saskaņā ar grozījumiem Atkritumu apsaimniekošanas likumā;
- ❖ Izskatīsim iespēju veidot sadarbību ar novada teritorijā strādājošo biogāzes ražošanas uzņēmumu, par iespējām pārstrādāt novadā dalīti savāktus bioloģiski noārdāmus atkritumus;
- ❖ Organizēsim sarunas ar atkritumu apsaimniekotāju par iespējām pilnveidot pakalpojumu pieejamību iedzīvotājiem un dažādu datu apmaiņas iespējas, lai kvalitatīvāk izvērtētu atkritumu apsaimniekošanas sistēmas efektivitāti, esošo līgumu ietvaros;
- ❖ Turpināsim iesākto informatīvo darbu ar daudzdzīvokļu namu apsaimniekotājiem par atkritumu apsaimniekošanu un šķirošanu.

Talsu novada pašvaldības viedoklis

Revīzijā tika iegūts visaptverošs viedoklis par bioloģisko atkritumu apsaimniekošanu, kas deva iespēju paskatīties uz to, kā Pašvaldība šajā jomā ir virzījusies.

Līdz šim Talsu novada pašvaldība tikai daļēji bija apzinājusi savas darbības lomu, lai nodrošinātu kopējo valsts mērķu sasniegšanu. Pašvaldību pieredze ir atšķirīga, kā rezultātā – gan izveidotie, gan plānotie BNA²⁴⁶ pārstrādes infrastruktūras objekti tiek realizēti atšķirīgi, tostarp nenodrošinot valstī plānoto mērķu izpildi. Izvērtējot ziņojumā minētos faktus un argumentus, atzīstam, ka Pašvaldībai viens no lielākajiem izaicinājumiem būs – izejvielu nodrošināšana BNA pārstrādes iekārtām un iedzīvotāju šķirošanas paradumu maiņa.

Kopumā piekrītam revīzijas ziņojumā minētiem faktiem par Talsu novada un Mērsraga novada pašvaldībām.

Pašvaldība pateicas Valsts kontroles Piektajam revīzijas departamentam par ieguldīto darbu revīzijas veikšanā un ziņojuma sagatavošanā. Revīzijas ieteikumi sniegs atbalstu pašvaldības darba uzlabošanai, kā arī palīdzēs noteikt virzību tālākiem jomas procesiem.

Dienvidkurzemes novada pašvaldības viedoklis

Par veikto revīziju

Iepazīstoties ar revīzijas rezultātiem varam secināt, ka revīzija bija nepieciešama, jo ir konstatēti trūkumi valsts mērogā, kas apgrūtina bioloģiski noārdāmo atkritumu šķirošanas sistēmas ieviešanu un līdz ar to arī Latvijas un Eiropas mērķu sasniegšanu.

Uzskatām, ka priekš pašvaldībām šīs revīzijas norises laiks nebija piemērots, jo sakrita ar Administratīvi teritoriālo reformu. Šajā laikā pašvaldībā resursi lielākoties bija jāvelta dažādiem ar reformu saistītu procesu un jautājumu risināšanai, kas varēja ietekmēt revīzijā sniegtās informācijas precizitāti. Tāpat revīzijas gaitā tika konstatēts, ka atšķiras datu uzkrāšanas veids un kvalitāte apvienojamās pašvaldībās, līdz ar to ne visi dati bija salīdzināmi.

Par revīzijas secinājumiem

Uzskatām, ka revīzijā konstatētie trūkumi norāda uz Valsts mērogā koordinēta dialoga, par bioloģiski noārdāmo atkritumu šķirošanas sistēmas ieviešanu, trūkumu. Tāpat noteikti nepieciešams izglītēt un skaidrot sabiedrībai par šīs sistēmas nepieciešamību. Uzskatām, ka sabiedrības izglītotība atkritumu šķirošanas jautājumos ir nepietiekama.

Par revīzijas ieteikumiem un to ieviešanu

Valsts kontroles revīzijas ieteikumi ir saprotami un tie palīdzēs uzlabot iestādes darbu.

Par revīzijas ieteikumu ieviešanu: kādas darbības plāno veikt Dienvidkurzemes novada pašvaldība, lai nodrošinātu, ka pašvaldības iedzīvotājiem ir pieejama bioloģisko atkritumu dalītās vākšanas sistēma par iespējami zemākām izmaksām.

Dienvidkurzemes novada pašvaldība plāno veikt esošās dalītās vākšanas sistēmas infrastruktūras inventarizāciju un izvērtēt jaunas nepieciešamību, lai iedzīvotājiem nākotnē būtu nodrošināta iespēja veikt bioloģiski noārdāmo atkritumu šķirošanu tuvāk atkritumu rašanās vietai par iespējami zemāku cenu, kas savukārt palīdzēt samazināt sadzīves atkritumu apjomu. Pašvaldība ir iecerējusi izstrādāt un uzraudzīt procedūru kādā veicami tilpuma un masas mērījumi sadzīves atkritumiem, kas nonāk poligonā no pašvaldības teritorijas.

Ludzas novada pašvaldības viedoklis

Uzskatām, ka Revīzija bija nepieciešama, jo atkritumu radītāji lieli, t.sk., iedzīvotāji maksā par nešķirotu atkritumu savākšanu un ir ieinteresēti samazināt to apjomu, samazinot izmaksas par atkritumu apsaimniekošanu – dalīti vācot bioloģiskos atkritumus, tiek samazināts nešķirotu sadzīves atkritumu apjoms.

Balvu novada pašvaldības viedoklis

Par veikto revīziju

Pašvaldība uzskata, ka revīzija bija nepieciešama, lai valstiskā līmenī saprastu, kā risināt bioloģiski noārdāmo atkritumu (turpmāk tekstā – BNA) apsaimniekošanas problēmu. Līdz šim visa atbildība vietējā līmenī tika novirzīta uz pašvaldības pleciem, taču šis mehānisms nedarbojās – Pašvaldībām šī problēma nav prioritāšu augšgalā, kā arī Pašvaldība neredz tādus ieguvumus no BNA kompostēšanas laukumu veidošanas, kuri atsvērtu līdzekļus, kas tādā laukuma izveidē jāiegulda. Ņemot vērā, ka bioloģisko atkritumu sistēmas ieviešanas termiņš sākotnēji bija 2020. gada 31. decembris, Pašvaldība uzskata, ka šī revīzija ir mazliet novēlota, ņemot vērā, ka indikācijas par šī mērķa nesasniegšanu bija redzamas jau kādu laiku;

Pašvaldība var izcelt šādus iemeslus:

- ❖ Izmaksas – ņemot vērā to, ka Balvu novadā radīto atkritumu daudzumu novadā, kā arī ka daudzi privātmāju iedzīvotāji veic kompostēšanu mājās, kā arī parku atkritumiem bija paredzēta teritorija, Pašvaldība neuzskatīja BNA kompostēšanas laukumu par prioritāru. Tajā pašā laikā valsts atbalsts BNA kompostēšanas laukumu izveidei laukos netika piešķirts;
- ❖ Pašvaldības zināšanas – Pašvaldībā trūkst izpratnes par šī jautājuma nozīmīgumu, jo līdz šim viss darbojās;
- ❖ Iedzīvotāju informētība – Iedzīvotāji nesaņem pilnīgu un saprotamu informāciju par BNA apsaimniekošanas svarīgumu, kā arī Pašvaldības rīcībā trūkst speciālistu, kuri šādu informāciju spētu sagatavot;
- ❖ Kopējā valstiskā politika – pieņemtie lēmumi ir veikti bez reālās situācijas analīzes, izejot no prasībām, nevis no reālām iespējām.

Par revīzijas ieteikumiem un to ieviešanu

Ieteikumi noteikti palīdzēs, Pašvaldības darbiniekiem, lai būtu lielāka izpratne par BNA šķirošanas nozīmi, to cik svarīga ir iegūstamā informācija, un kādus ieteikumus un darbības var veikt lai uzlabotu BNA šķirošanu novada teritorijā. Valsts līmenī tas noteikti norādīs uz kopējām valsts līmeņa kļūdām, varbūt tiks radīta vienota informatīva kampaņa, kura sasniegs iedzīvotājus, uzlabota finansējuma pārdale u.c., uzlabojumi;

Pirmais solis ir vides inženiera pieņemšana, kura sagatavotā informācija ļautu noteikt, kādas problēmas pastāv Balvu novadā un kāds būtu pareizais rīcības virziens, kur iedzīvotāji paši tiek galā ar saviem BNA, u.c. statistiku. Noteikti ir jāizveido BNA kompostēšanas laukums Balvu pilsētā. Lai to veiktu šobrīd ir apzinātas potenciālās laukuma atrašanās vietas.

Revīzijas raksturojums, kritēriji un metodes

Revīzijas mērķis

Revīzijas mērķis ir **izvērtēt**, kā VARAM plāno un pašvaldības īsteno darbības, kas nodrošinās iedzīvotājiem iespējas šķirot bioloģiski noārdāmos atkritumus, lai šīs šķirošanas rezultātā sasniegtu atkritumu apsaimniekošanas jomā noteiktos mērķus.

Juridiskais pamatojums

Lietderības revīzija “Atkritumu šķirošana un tuvākie izaicinājumi bioloģiski noārdāmo atkritumu šķirošanā” ir veikta, pamatojoties uz Valsts kontroles 2021. gada darba plānu un Piektā revīzijas departamenta 2021. gada 8. februāra revīzijas grafiku Nr. 2.4.1-3/2021.

Revīziju veica revīzijas grupas vadītāja vecākā valsts revidente Jeļena Laščenko, valsts revidente juriste Guna Rudzīte, vecākā valsts revidente juriste Baiba Bebre, valsts revidente Kristiāna Tauvēna un valsts revidente Ingūna Vanaga.

Revidentu un revidējamās vienības atbildība

Valsts kontroles revidenti ir atbildīgi par revīzijas ziņojuma sniegšanu, kas pamatojas uz revīzijas laikā gūtiem atbilstošiem, pietiekamiem un ticamiem revīzijas pierādījumiem.

VARAM un pašvaldības ir atbildīgas par normatīvo aktu ievērošanu un revidentiem sniegtās informācijas patiesumu.

Revīzijas apjoms un ierobežojumi

Revīzija ir veikta saskaņā ar Latvijas Republikā atzītiem starptautiskajiem publiskā sektora revīzijas standartiem. Revīzija plānota un veikta tā, lai iegūtu pietiekamu pārliecību par revīzijas apjomā iekļauto revidējamo vienību – VARAM un pašvaldību – veiktajiem pasākumiem, lai nodrošinātu ekonomisku un efektīvu BA apsaimniekošanas sistēmas ieviešanu Latvijā.

Revīzija veikta par laika posmu no 2019. gada 1. janvāra līdz 2021. gada 31. decembrim.

Revīzijas apjomā ir iekļautas VARAM un 14 pašvaldības:

Pašvaldības pēc reformas	Pašvaldības pirms reformas
Ziemeļkurzemes AAR	
Talsu novads	Mērsraga novads
	Talsu novads
Dienvidkurzemes AAR	
Dienvidkurzemes novads	Durbes novads
	Grobiņas novads
	Vaiņodes novads
Viduslatvijas AAR	
Mārupes novads	Babītes novads
	Mārupes novads
Rīgas valstspilsēta	Rīgas pilsēta
Latgales AAR	
Ludzas novads	Ciblas novads
	Ludzas novads
	Zilupes novads
Vidzemes AAR	
Balvu novads	Baltinavas novads
	Balvu novads
	Rugāju novads

Revīzijas ierobežojumi

Normatīvajos aktos, kas regulē atkritumu apsaimniekošanu, ir noteikts, ka dati par radītājiem, savāktājiem un apglabātājiem atkritumiem ES dalībvalstīm ir jāsaņem pusotru gadu pēc kalendārā gada beigām, līdz ar to revīzijas laikā nav pieejami jaunākie dati par radīto, pārstrādāto un apglabāto SA apjomu.

Revīzijas ietvaros tika vērtēti jautājumi, kas skar SA šķirošanu mājāsaimniecībās un pašvaldību iestādēs un šo atkritumu pārstrādes iespējas, neskarot pārtikas ražošanas, kokapstrādes, lauksaimniecības nozarēs radītos BA, poligona gāzu savākšanu un pārstrādi.

Atkritumu dalītās savākšanas pakalpojuma pieejamības iedzīvotājiem novērtējumu veic saskaņā ar Ministru kabineta 2017. gada 13. jūnija noteikumiem Nr. 328 “Kritēriji un kārtība, kādā novērtē atkritumu dalītās savākšanas pakalpojuma pieejamību iedzīvotājiem”. Jāņem vērā, ka BA dalītās savākšanas sistēma ir daļa no kopējās dalītās atkritumu vākšanas sistēmas. Normatīvajos aktos nav noteikti kritēriji BA dalītās savākšanas sistēmas un tās izveides pakāpes noteikšanai. Revīzijā netika vērtēta kopējā dalītā atkritumu vākšanas sistēma.

Vērtēšanas kritēriji

Revīzijas jautājums	Noteiktais kritērijs	Kritērijs ir sasniegts / nav sasniegts / sasniegts daļēji
Revīzijas galvenais jautājums: Vai nacionālā un vietējā līmenī ir izveidoti priekšnosacījumi, un Latvijas Republika ir gatava sasniegt tai saistošos mērķus efektīvai un ekonomiskai bioloģiski noārdāmo atkritumu apsaimniekošanai?		
1. Vai atkritumu apsaimniekošanas politikas plānošanas dokumentos un tiesību aktos noteiktais par sasniedzamajiem mērķiem, iesaistīto pušu pienākumiem un atbildības sadalījumu nodrošina efektīvu mērķu sasniegšanu BA apsaimniekošanā?		
1.1. Vai VARAM plānotās un īstenotās darbības BA apsaimniekošanas sistēmas izveidošanai ir savlaicīgas?		
Eiropas Komisijas dienestu darba dokumentā, Agrīnā brīdinājuma ziņojumā Latvijai, sniegtie ieteikumi ir ieviesti, lai nodrošinātu pēc iespējas lielāku atbilstību un mērķu sasniegšanu.	☒ Kritērijs nav sasniegts	Lai gan VARAM ir īstenojis darbības Eiropas Komisijas Agrīnā brīdinājuma ziņojuma ieteikumu ieviešanai, tās ir uzskatāmas par nepietiekamām un neefektīvām. Latvijā BA apsaimniekošanas sistēmas ieviešana ir būtiski iekavēta, kā arī tās ieviešanā ir atklātas vairākas neatbilstības.
1.2. Vai politikas plānošanas dokumentos un normatīvajos aktos bija un ir skaidri noteikti pienākumi un atbildība BA apsaimniekošanas sistēmas ieviešanai?		
Normatīvajos aktos un politikas plānošanas dokumentos: - definēti un izskaidroti mērķi un uzdevumi BA dalītās vākšanas sistēmas ieviešanai - noteikti uzdevumu izpildes un mērķu sasniegšanas rezultātīvie rādītāji - noteikti mērāmi kritēriji, pēc kuriem izvērtēt, vai BA dalītās vākšanas sistēma pašvaldībās ir ieviesta - noteikti atbildīgie par uzdevumu izpildi	☑ Kritērijs ir sasniegts Normatīvajos aktos un politikas plānošanas dokumentos ir skaidri definēti mērķi un uzdevumi BA dalītās vākšanas sistēmas ieviešanai ☒ Kritērijs nav sasniegts Nav noteikti izmērāmi kvantitatīvie un kvalitatīvie rezultātīvie rādītāji nosprausto mērķu sasniegšanas pakāpes novērtējumam. ☒ Kritērijs nav sasniegts BA dalītās vākšanas sistēmas ieviešanas pakāpes noteikšanai nav izstrādāti konkrēti kvantitatīvie un kvalitatīvie rādītāji, kā arī nav vērtēta diferencētā pieeja visā valsts teritorijā (piem., vērtējot iedzīvotāju skaitu, blīvumu u.c.). ☑ Kritērijs ir sasniegts	

- noteikti uzdevumu izpildes termiņi
 - noteikta uzraudzības un novērtējuma kārtība, t.sk. dažādos posmos sasniedzamie rezultāti, vērtības
 - atkritumu apsaimniekošanas reģionu plānos ir kaskadēti mērķi no Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna
- Normatīvajos aktos un politikas plānošanas dokumentos ir noteikti atbildīgie par uzdevumu izpildi.
- ☑ **Kritērijs ir sasniegts**
Normatīvajos aktos un politikas plānošanas dokumentos ir noteikti uzdevumu izpildes termiņi.
- ☑ **Kritērijs daļēji sasniegts**
Normatīvais regulējums nosaka VARAM sagatavot un iesniegt noteiktā kārtībā Ministru kabinetā informatīvu ziņojumu par plāna izpildi.
Informatīvais ziņojums par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2013. – 2020. gadam izpildi 2019. un 2020. gadā netika sagatavots.
Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānam 2021. – 2028. gadam nav skaidri noteikti kvalitatīvie un kvantitatīvie radītāji BA sistēmas ieviešanas mērķa sasniegšanas pakāpes noteikšanai.
- ⊗ **Kritērijs nav sasniegts**
Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2013. – 2020. gadam darbības laikā tika izstrādāti tikai četri reģionālie apsaimniekošanas plāni, lai gan faktiski tika noteikti 10 AAR. Plānos nav kaskadēti mērķi un uzdevumi attiecībā uz BA apsaimniekošanas sistēmas ieviešanu, līdz ar to netika paredzēts nepieciešamais finansējums mērķu sasniegšanai. Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021. – 2028. gadam revīzijas gaitā AAR plāni netika izstrādāti: 1) nav pienācis uzdevuma izpildes termiņš, 2) kavējās normatīvais regulējums par pāreju uz pieciem AAR līdzšinējo 10 vietā.

1.3. Vai VARAM plānotās darbības nodrošināja BA apsaimniekošanas sistēmas koordinētu ieviešanu visos posmos (šķirošana, transportēšana, pārstrādāšana, iegūtā materiāla realizācija)?

- BA apsaimniekošanas sistēmas izveidošanas mērķi, uzdevumi un termiņi tika izskaidroti, piemēram, ir sagatavotas vadlīnijas, metodikas, instrukcijas, organizēti informatīvie pasākumi, BA sistēmas dalībniekiem (pašvaldībām, atkritumu apsaimniekotājiem u.c.)
 - Notiek BA apsaimniekošanas sistēmas ieviešanas monitorings
 - Tiek sniegts atbalsts, notiek proaktīva rīcība un tiek nodrošināta koordinācija starp BA apsaimniekošanas sistēmas dalībniekiem un posmiem. Piemēram, BA pārstrādes iekārtu
- ⊗ **Kritērijs nav sasniegts**
VARAM nav nodrošinājusi, ka tiek veikti pietiekami pasākumi, lai informētu atkritumu apsaimniekošanas sistēmas dalībniekus par BA apsaimniekošanas sistēmas praktiskiem risinājumiem. Piemēram, nav izstrādātas vadlīnijas, kuras skaidrotu praktiski veicamos soļus BA dalītās vākšanas sistēmas ieviešanai pašvaldībā, kas nodrošinātu efektīvu tās darbību.
- ⊗ **Kritērijs nav sasniegts**
VARAM neveic pastāvīgu un sistemātisku BA apsaimniekošanas sistēmas ieviešanas pakāpes monitoringu.
- ⊗ **Kritērijs nav sasniegts**
Netika veikti būtiski izvērtējumi par 1) esošās infrastruktūras kapacitāti un alternatīvām BA pārstrādes nodrošināšanai, 2) prognozēto BA apjomu un to atbilstību plānotajai pārstrādes infrastruktūrai.

izveidošanas projekti tiek uzsākti, kad ir izstrādāti saistošie normatīvie akti (par komposta un digestāta utilizāciju, par tehniskā komposta sertifikāciju un izmantošanas iespējām)

Netiek īstenota proaktīva visu BA apsaimniekošanas sistēmas ieinteresēto pušu iesaistīšana un koordinēšana, netiek laicīgi izstrādāti normatīvie akti, kas nepieciešami rīcībai ar BA pārstrādes produktu utilizāciju.

1.4. Vai iedzīvotājiem bija pieejama informācija par BA apsaimniekošanas sistēmas darbību, t.sk. šķirošanas politikas mērķiem un ieguvumiem mājāsaimniecībā?

- Ir definētas vienotas prasības un BA produkti, kurus drīkst ievietot BA paredzētajos konteineros
- Iedzīvotājiem ir pieejama informācija par BA šķirošanas rezultātā ietaupītajām izmaksām (apsaimniekošanas rēķinos, atskaitēs u.c.)

⊗ **Kritērijs nav sasniegts**

Valsts un pašvaldību līmenī nav izstrādāti vienoti nosacījumi, kāds atkritumu saturs atbilst BA konteineriem.

⊗ **Kritērijs nav sasniegts**

Pašvaldībās netiek īstenotas aktivitātes, kas vērstas uz iedzīvotāju informēšanu par potenciāliem ekonomiskiem ieguvumiem, ja tie aktīvi iesaistītos BA dalītās vākšanas sistēmā.

2. Vai BA šķirošanas sistēmā iesaistītās puses veica efektīvas darbības, lai īstenotu rīcībpolitiku BA apsaimniekošanas jomā un tās darbību atbilstoši izvirzītajiem mērķiem?

2.1. Vai pašvaldības, slēdzot līgumus par atkritumu izvešanu pašvaldības administratīvajā teritorijā, nodrošināja skaidru pienākumu un atbildības sadalījumu, t. sk. informācijas apriti?

Starp pašvaldību un atkritumu apsaimniekotāju noslēgtais atkritumu apsaimniekošanas (vākšanas un izvešanas) līgums atbilst normatīvo aktu prasībām:

- būtiskie līguma nosacījumi un informācijas apmaiņa (Ministru kabineta 2016. gada 16. augusta noteikumu Nr. 546 "Noteikumi par minimālajām prasībām, kas iekļaujamās darba uzdevumā, pašvaldībai izraugoties sadzīves atkritumu apsaimniekotāju, un atkritumu apsaimniekošanas līgumu būtiskie nosacījumi" 7. punkta 4.–8. apakšpunkts un 9. punkts)

⊙ **Kritērijs daļēji ir sasniegts**²⁴⁷

Izvērtējot kopā 17 līgumu (Rīgas valstspilsētas pašvaldībai noslēgti četri līgumi par katru no noteiktām apsaimniekošanas zonām) atbilstību 30 kritērijiem, konstatēts:

- ✓ divu pašvaldību noslēgtajos līgumos²⁴⁸ nav konstatētas neatbilstības;
- ✓ septiņās pašvaldībās atklāto neatbilstību skaits ir līdz 10²⁴⁹;
- ✓ trīs noslēgtajos līgumos neatbilstību skaits ir virs 80%²⁵⁰.

2.2. Vai pašvaldības un tās iestādes veic BA šķirošanu un vai pašvaldībai ir pieejama informācija par situāciju pašvaldības institūcijās?

• Pašvaldības institūcijās ir nodrošināta BA šķirošana	⊗ Kritērijs nav sasniegts Pašvaldību institūcijas un izglītības iestādes lielākoties nenodrošina BA dalītu vākšanu.
• BA šķirošana tiek īstenota institūcijās, kuras nodrošina ēdināšanu	⊗ Kritērijs nav sasniegts Pašvaldības kā vienu no motivējošiem instrumentiem dalībai BA dalītās vākšanas sistēmā nav izmantojušas iespēju iesaistīt to pārraudzībā esošās ēdināšanas iestādes.
• Pašvaldībai ir informācija par BA apsaimniekošanu institūcijās, kurās tiek nodrošināti ēdināšanas pakalpojumi	⊗ Kritērijs nav sasniegts Pašvaldību rīcībā nav informācijas par institūcijām, kurās tiek nodrošināti ēdināšanas pakalpojumi un to rīcību ar BA.
• Pašvaldība kompostē tās teritorijā radušos zaļos (dārzu un parku) atkritumus	⊗ Kritērijs nav sasniegts No izlasē iekļautām pašvaldībām septiņas pašvaldības²⁵¹ (t.i., 50% no izlasē iekļautajām pašvaldībām) nodod dārzu un parku BA SAP, nenodrošinot kompostēšanu to rašanās vietā. Savukārt divas pašvaldības²⁵² (t.i., 14% no izlasē iekļautajām pašvaldībām) daļēji nodrošina to administratīvajās teritorijās radušos parku un dārzu BA kompostēšanu, lielāko daļu tomēr virzot uz SAP.

2.3. Vai pašvaldības organizē projektus, lai iesaistītu iedzīvotājus un pilnveidotu BA dalītās šķirošanas sistēmas darbību pašvaldībā?

• Pašvaldība atbalsta, t.sk. finansiāli, iedzīvotāju iniciatīvas ar BA apsaimniekošanu saistītās aktivitātēs un projektos	⊗ Kritērijs nav sasniegts Pašvaldības neīsteno projektus, lai palielinātu iedzīvotāju iesaistes pakāpi un pilnveidotu BA dalītās šķirošanas sistēmas darbību pašvaldības administratīvajā teritorijā. Labā prakse ir identificējama Rīgas valstspilsētas pašvaldībā, kur tiek uzsāktas dažādas aktivitātes, tomēr tās tiek vērtētas kā nepietiekamas.
• Pašvaldības rīcībā ir informācija par pašu iedzīvotāju īstenotajām iniciatīvām (individuālie vai kolektīvie komposti), lai noteiktu nepieciešamā BA dalītas savākšanas pakalpojuma pieprasījumu	⊗ Kritērijs nav sasniegts Pašvaldības nav apzinājušas mājkopostēšanas apjomus savā administratīvajā teritorijā, kā arī BA izmantošanu citā veidā (piem., lopkopībā). Līdz ar to pašvaldību rīcībā nav informācijas par BA plūsmu, kura faktiski jau tiek pārstrādāta un netiek nodota kopā ar nešķīrotiem SA.
• Pašvaldību organizēto un atbalstīto iedzīvotāju iniciatīvu rezultātā iedzīvotājiem ir ekonomiski ieguvumi no BA šķirošanas	⊗ Kritērijs nav sasniegts Revīzijā nav identificēti pēc iedzīvotāju iniciatīvas pašvaldību organizēti un atbalstīti projekti.

3. Vai īstenotās un plānotās investīcijas BA apsaimniekošanas sistēmas attīstībā ir pietiekamas un sekmē tās efektīvu darbību?

3.1. Vai VARAM un pašvaldības ir īstenojušas mērķorientētas darbības investīciju pieejamībā un piesaistē, lai nodrošinātu BA apsaimniekošanas sistēmas izveidošanas laicīgumu un efektivitāti?

- BA dalītas vākšanas sistēmas ieviešanā, nosakot politikas mērķus, ir ņemts vērā finansiālo iespēju princips
 - 🕒 **Kritērijs ir daļēji sasniegts**
Finansējums un to avoti tika noteikti plānošanas dokumentos noteiktām prioritātēm. Netika identificēti dokumenti, kuros aprēķināts kopējais finansējums BA dalītās vākšanas un pārstrādes sistēmas ieviešanai.
- Pašvaldībām, atkritumu apsaimniekotājiem un SAP apsaimniekotājiem ir paredzēti atbalsta pasākumi ārvalstu finanšu instrumentos vai citi finansējuma avoti atbilstoši nepieciešamajiem infrastruktūras un citiem projektiem
 - 🕒 **Kritērijs ir daļēji sasniegts**
Bija pieejams ES Kohēzijas fonda līdzfinansējums nepieciešamās BA pārstrādes infrastruktūras izveidošanai, tomēr ir konstatēta neefektīva nepieciešamā finansējuma plānošana savlaicīgai BA pārstrādes infrastruktūras izveidei.

3.2. Vai īstenotās un plānotās investīcijas BA apsaimniekošanas sistēmas attīstībā tiek plānotas un projekti tiek realizēti saskaņoti katrā no BA apsaimniekošanas sistēmas posmiem, tādējādi veicinot tās efektivitāti?

- Finansējums ir plānots un pieejams, piešķirtā finansējuma apjoms noteiktā periodā sakrīt vai ir attiecināms uz aktivitātēm un uzdevumiem, kas ir jāveic prioritāri secīgi BA sistēmas posmu ieviešanai
 - 🕒 **Kritērijs ir daļēji sasniegts**
Bija pieejams ES Kohēzijas fonda līdzfinansējums nepieciešamās BA pārstrādes infrastruktūras izveidošanai, tomēr ir konstatēta neefektīva nepieciešamā finansējuma plānošana savlaicīgai BA pārstrādes infrastruktūras izveidei. Savukārt reģionālā un pašvaldību līmenī politikas plānošanas dokumentos netika virzīta BA sistēmas ieviešana un līdz ar to netika paredzēts nepieciešamais finansējums mērķu sasniegšanai.
- Finansējums ir pieejams noteiktajā termiņā, ņemot vērā katra BA sistēmas posma izveides laika rāmi, piemēram, BA pārstrādes kompleksa izveidei finansējums ir plānots laicīgi, ņemot vērā būvniecības laikietilpību
 - 🕒 **Kritērijs ir daļēji sasniegts**
Neefektīvas plānošanas ietekmē finansējums BA pārstrādes kompleksu izveidei nav piešķirts savlaicīgi, tādējādi radot risku, ka 2023. gada nogalē netiks pabeigta infrastruktūras izveide.
- Ir veikta situācijas analīze par infrastruktūras pieejamību atkritumu apsaimniekošanas reģionos, jau īstenotajiem un īstenojamajiem projektiem
 - ⊗ **Kritērijs nav sasniegts**
VARAM ir izvērtējis tikai SAP pieejamo infrastruktūru un to atbilstību BA pārstrādes procesa nodrošināšanai. Visaptverošs izvērtējums par esošiem un plānotajiem infrastruktūras objektiem ārpus SAP nav veikts.
- Plānotās, nepieciešamās un pieejamās investīcijas atbilst prognozēm par BA plānotiem daudzumiem
 - ⊗ **Kritērijs nav sasniegts**
Plānoto BA pārstrādes infrastruktūru objektu kapacitāte 2,5 reizes pārsniedz prognozējamo BA plūsmu, kas tika novirzīta pārstrādei SAP.

4. Vai esošās datubāzes, datu aprīte nodrošina efektīvu informācijas apmaiņu, BA jomas monitoringu un pamatotu lēmumu pieņemšanu?

4.1. Vai no LR pieejamajām datubāzēm var iegūt objektīvu informāciju par BA atkritumu apsaimniekošanas apjomu?

- Ir iespējams operatīvi iegūt atskaites par BA apjomiem dažādās dimensijās, piemēram, savāktais BA apjoms pašvaldības administratīvajā teritorijā, BA rašanās avoti
 - ⊗ **Kritērijs nav sasniegts**

Publiski pieejamie dati tiek apkopoti uz izziņoti vienu reizi gadā.
Lai iegūtu operatīvos datus pašvaldībai ir jāadresē informācijas pieprasījums atkritumu apsaimniekotājam vai SAP, kurā tiek nogādāti BA.
Kaut gan atkritumu apsaimniekotājs pēc pieprasījuma var nodrošināt nepieciešamās informācijas sniegšanu, tomēr pieejamajās atskaitēs nav iespējams noteikt BA rašanās avotu (tam nepieciešamas papildu analītiskās darbības) un apjoms tiks norādīts pēc apkalpoto tvertņu/konteineru tilpuma, nevis pēc faktiski savāktā atkritumu apjoma.
Savukārt SAP nenodrošina ieviesto atkritumu precīzu uzskaitījumu pa administratīvajām teritorijām.
- Datubāzes ir izmantojamas institūciju kontroles aktivitātēm
 - ⊗ **Kritērijs nav sasniegts**

Publiski pieejamie dati tiek apkopoti uz izziņoti vienu reizi gadā, līdz ar to nav izmantojami operatīvu datu apkopošanai un analīzei.
Vides aizsardzības oficiālās statistikas un piesārņojošās darbības pārskata veidlapā “Nr. 3 – Atkritumi” netiek uzrādīta visa normatīvajā aktā noteiktā informācija, kā arī deklarētajos datos ir konstatētas neatbilstības.
VVD neveic pietiekamu kontroli par vides aizsardzības oficiālās statistikas un piesārņojošās darbības pārskata veidlapā “Nr. 3 – Atkritumi” uzrādītajiem datiem.

4.2. Vai pašvaldību rīcībā ir precīzi dati par atkritumu apsaimniekošanu, un vai tie tiek izmantoti lēmumu pieņemšanā?

- Pašvaldība ir ieguvusi pilnīgus un ticamus datus par tās teritorijā radītajiem un savāktajiem BA
 - ⊗ **Kritērijs ir daļēji sasniegts**

Atkritumu apsaimniekotāji normatīvajā aktā paredzētajā kārtībā²⁵³ sniedz pašvaldībām informāciju par tās teritorijā radītajiem un savāktajiem BA, tomēr nav sniegta informācija par to rašanās vietām.
Savukārt SAP daļēji (piecām²⁵⁴ pašvaldībām tika sniegta daļēja informācija, četrām²⁵⁵ informācija vispār nav sniegta, trīs²⁵⁶ pašvaldības ir saņēmuši informāciju un divas²⁵⁷ pašvaldības neiesniedza informāciju Valsts kontrolei) pilda normatīvajā aktā noteikto prasību sniegt informāciju pašvaldībām par savākto un reģenerēto atkritumu plūsmu²⁵⁸, t.sk. BA, un pašvaldības neveic darbības, lai to iegūtu.

Revīzijas metodes

Revīzijā izmantotas šādas galvenās metodes:

- ❖ ar BA apsaimniekošanas sistēmas ieviešanas un attīstības saistīto ES un nacionālo attīstības plānošanas dokumentu, normatīvo aktu, to anotāciju, politikas plānošanas dokumentu un Eiropas Savienības līdzfinansētu projektu *ex-post* novērtējumu, pētījumu, publikāciju u.c. dokumentu analīze;
- ❖ intervijas ar VARAM, VVD, LVGMC, Latvijas Namu pārvaldītāju un apsaimniekotāju asociāciju, Latvijas biogāzes ražotāju asociāciju, atkritumu apsaimniekotājiem un namu apsaimniekotājiem, kuri sniedz pakalpojumus Rīgas valstspilsētas un Mārupes novadā, SAP apsaimniekotājiem, revīzijā piesaistīto ekspertu – Latvijas Universitātes vadošo pētnieci vides inženierzinātnē un rūpnieciskajā biotehnoloģijas nozarē *Dr.sc.ing.* Elīnu Dāci²⁵⁹;
- ❖ VARAM un izlasē iekļauto pašvaldību sniegtās informācijas analīze;
- ❖ Ekspertes – Latvijas Universitātes vadošā pētniece vides inženierzinātnē un rūpnieciskajā biotehnoloģijās nozarē – *Dr.sc.ing.* Elīnas Dāces darba izmantošana, sniedzot pamatotu izvērtējumu par Latvijas bioloģiski noārdāmo atkritumu apsaimniekošanas sistēmas darbībām un prognozēm²⁶⁰;
- ❖ Latvijas lielākā SAP – “Getliņi” – darba novērošana;
- ❖ vides aizsardzības oficiālās statistikas un piesārņojošās darbības pārskata “Veidlapa Nr. 3 – Atkritumi. Pārskats par atkritumiem.” deklarēto datu analīze.

Sektora vadītājs

O. Erdmanis

Departamenta direktors

E. Korčagins

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI
PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO
PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

1. pielikums. Pierīgas AAR iedzīvotāju potenciālie ietaupījumi par 2021. gadu, ja tiktu ieviesta BA dalītā vākšana sākot ar 2020. gadu

Teritoriālā vienība	Iedzīvotāju skaits	IKP, tūkst. <i>euro</i>	Radītais mājsaimniecību BA daudzums NSA masā, tonnas/gadā	Potenciālie ietaupījumi, <i>euro</i>
Rīga	614 618	17 476 090	115 153	5 453 469
Ādažu novads	11 824	153 394	1 011	49 944
Baldones novads	5 446	70 652	466	18 867
Bauskas novads	22 259	189 963	1 252	99 218
Carnikavas novads	9 310	120 780	796	33 553
Garkalnes novads	9 425	122 272	806	35 656
Ikšķiles novads	9 967	129 303	852	35 262
Inčukalna novads	7 622	98 881	652	34 124
Ķeguma novads	5 313	68 926	454	22 069
Ķekavas novads	24 631	319 541	2 106	86 074
Lielvārdes novads	9 547	123 854	816	45 223
Mālpils novads	3 324	43 123	284	11 134
Mārupes novads	21 577	279 921	1 844	62 416
Ogres novads	32 790	425 389	2 803	86 855
Olaines novads	19 705	255 635	1 684	80 711
Ropažu novads	6 836	88 684	584	33 833
Salaspils novads	22 868	296 669	1 955	77 671
Saulkrastu novads	7 079	91 837	605	32 783
Sējas novads	2 151	27 905	184	9 277
Siguldas novads	18 081	234 567	1 546	70 789
Stopiņu novads	12 201	158 285	1 043	51 982

Aplēses veikšanā izmantota šāda metodika un dati:

- ☑ iedzīvotāju skaits gada sākumā 2013.–2021. gadā deviņās Latvijas Republikas pilsētās un 110 novados, kā arī SIA “Karšu izdevniecība Jāņa sēta” (turpmāk – Jāņa sēta) prognozētais iedzīvotāju skaits Latvijas pilsētās un novados 2030. gadā;
- ☑ IKP (tūkst. *euro*) Latvijā 2013.–2020. gadā un deviņās republikas pilsētās un piecos statistiskajos reģionos 2013. – 2018. gadā, kā arī Latvijas Bankas galveno makroekonomisko rādītāju, konkrēti iekšzemes kopprodukta izmaiņu, prognozes 2021. – 2023. gadam;
- ☑ radītais mājāsaimniecības SA daudzums Latvijā 2013.–2019. gadā;
- ☑ NSA apsaimniekošanas maksa (*euro* /m³ vai EUR/t), t.sk. pievienotās vērtības nodoklis, no 2021. gada 1. janvāra deviņās Latvijas republikas pilsētās un 106 novados. Datu iegūšanai izmantota sniegtā informācija pilsētu un novadu un/vai atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumu tīmekļa lapās. Lielvārdes, Līvānu, Ogres un Varakļānu novadam informācija nebija pieejama, tādēļ izmantota Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021.–2028. gadam 4. pielikumā sniegtā informācija. Papildus apkopota informācija par uzņēmumiem, kas pašvaldībās sniedz atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus, kā arī par bioloģisko atkritumu apsaimniekošanu, ja šāda informācija atsevišķi bija pieejama.

Lai veiktu aplēsi par potenciāliem iedzīvotāju ietaupījumiem 2021.–2023. gadā, tika prognozēts radīto mājāsaimniecības SA daudzumu. Tā kā tarifs par SA apsaimniekošanu dažādās pašvaldībās atšķiras, SA daudzums tika noteikts pašvaldību griezumā.

Kopējais radīto SA daudzums ir atkarīgs no iedzīvotāju skaita un ekonomiskās labklājības, kas izteikta kā IKP Latvijas oficiālās statistikas portālā²⁶¹ pieejami dati par iedzīvotāju skaitu gada sākumā pilsētās un novados (līdz 2021.gadam ieskaitot). Lai prognozētu iedzīvotāju skaitu 2022. un 2023. gada sākumā, tika izmantoti oficiālās statistikas dati un Jāņa sēta prognozētais iedzīvotāju skaits Latvijas novados 2030. gadā. Jāņa sētas prognoze ir tikusi izmantota administratīvi teritoriālās reformas izstrādē jauno novadu robežu noteikšanai, kā arī Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2021. – 2028. gadam atkritumu SAP robežu pārskatīšanai. Izmantojot lineārās interpolācijas metodi un datus par vēsturisko un prognozēto iedzīvotāju skaitu, tika noteikts iedzīvotāju skaits Latvijas pilsētās un novados 2022. un 2023. gadā.

Eiropas atvērto datu portālā²⁶² publicēti Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (turpmāk – PMLP) apkopotie dati par iedzīvotāju skaitu pašvaldībās pēc aktuālās deklarētās, reģistrētās, norādītās un kurā nav spēkā reģistrācija dzīvesvietā.

Latvijas oficiālās statistikas portālā pieejami dati arī par IKP no izlietojuma un ražošanas aspektiem Latvijā kopumā, kā arī deviņās republikas pilsētās un piecos reģionos atsevišķi. Latvijas iedzīvotāju ekonomiskā labklājība dažādos reģionos atšķiras. Dati par IKP Latvijas novadu griezumā nav pieejami, tādēļ tika izdarīts pieņēmums, ka viena reģiona ietvaros visi novadi ir devuši vienlīdzīgu pienesumu ekonomikā atbilstoši to iedzīvotāju skaitam. Tādējādi novada n IKP tika aprēķināts kā:

$$IKP_n = (IKP_r - IKP_p) / IS_r \cdot IS_n$$

IKP_n – iekšzemes kopprodukts novadā n , tūkst. *euro*;

IKP_r – iekšzemes kopprodukts reģionā r , tūkst. *euro*;

IKP_p – iekšzemes kopprodukts pilsētā p , tūkst. *euro*;

IS_r – iedzīvotāju skaits reģionā r , iedzīvotāji;

IS_n – iedzīvotāju skaits novadā n , iedzīvotāji.

Lai prognozētu IKP 2021.–2023. gadam, tika izmantotas Latvijas Bankas 13.09.2021. publicētās Latvijas makroekonomiskās prognozes²⁶³. Tika izdarīts pieņēmums, ka prognozētās Latvijas IKP izmaiņas ir vienlīdzīgi attiecināmas arī uz visu atsevišķo teritoriālo vienību IKP.

Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs ir apkopojis datus un sagatavojis pārskatus par radīto mājsaimniecības SA daudzumu Latvijā 2013.–2019.gadā²⁶⁴. Šie dati ir iesniegti un uzrādās arī Eiropas Komisijas oficiālās statistikas datubāzē²⁶⁵. Dati par 2020.gadu vēl nav pieejami. Izmantojot radīto mājsaimniecības SA daudzuma izmaiņu dinamiku salīdzinājumu ar Latvijas IKP izmaiņu dinamiku, tika aprēķināts radīto mājsaimniecības SA daudzums uz katru IKP *euro* un iegūts regresijas vienādojums ($R^2 = 0.7316$), kas šo sakarību apraksta:

$$SA' = (-0.0000000006) \cdot IKP_{LV} + 0.0461$$

SA' – radīto mājsaimniecības SA daudzums uz katru iekšzemes kopprodukta *euro*, kg/ *euro*;

IKP_{LV} – Latvijas iekšzemes kopprodukts, tūkst. EUR.

Šis vienādojums tālāk izmantots, lai aprēķinātu katrā teritoriālajā vienībā (pilsētā, novadā, Rīgas zonā) radīto mājsaimniecības SA daudzumu:

$$SA_t = SA' \cdot IKP_t$$

SA_t – radīto mājsaimniecības SA daudzums teritoriālajā vienībā t , tonnas;

IKP_t – iekšzemes kopprodukts teritoriālajā vienībā t , tūkst. EUR.

Daļai radīto mājsaimniecības SA tiek nodrošināta dalīta savākšana mājsaimniecību tuvumā (stikla, plastmasas, papīra, metāla iepakojumam, papīram un kartonam, metālam, atsevišķos gadījumos – tekstilam). Atlikusī SA daļa, kas ir aptuveni 60 % visa radīto mājsaimniecības SA daudzuma, nonāk NSA plūsmā²⁶⁶. Tā kā vairumam mājsaimniecību nav pieejama BA dalīta savākšana, NSA plūsmā nonāk arī tie. BA veido vismaz 40 % NSA masas²⁶⁷. Aprēķinā tiek pieņemts, ka visās teritoriālajās vienībās BA īpatsvars ir vienāds, līdz ar to BA daudzums katrā teritoriālajā vienībā tiek aprēķināts kā:

$$BA_t = SA_t \cdot k_{NSA} \cdot k_{BA}$$

BA_t – radīto bioloģisko atkritumu daudzums teritoriālajā vienībā t , tonnas;

k_{NSA} – NSA īpatsvars no kopējiem radītajiem mājāsaimniecības SA;

k_{BA} – bioloģisko atkritumu īpatsvars nešķirotu sadzīves atkritumu masā.

117 no 119 Latvijas pašvaldībās tarifs par NSA apsaimniekošanu ir noteikts EUR/m³. Lai pārrēķinātu tarifu uz EUR/t, tika izmantoti atkritumu tilpuma – masas pārrēķina faktori atbilstoši Ministru kabineta 2017.gada 23.maija noteikumu Nr. 271 “Noteikumi par vides aizsardzības oficiālās statistikas un piesārņojošās darbības pārskata veidlapām” 5. pielikuma 5. punktam²⁶⁸. Atbilstoši noteiktajam atkritumu tarifa pārrēķinam tika izmantoti rokasgrāmatas “Rokasgrāmata faktoru pielietošanai sadzīves atkritumu uzskaitē, pārejot no tilpuma uz svara vienībām”²⁶⁹ 8. tabulā norādītie faktori:

- ☑ 1.6. SA (jaukti, nepresēti): 1m³ = 0.2 tonnas;
- ☑ 11.1 Dārzu atkritumi: 1m³ = 0.3 tonnas;
- ☑ 11.7 Pārtikas atkritumi: 1m³ = 0.3 tonnas.

Vienādojums NSA tarifa pārrēķinam:

$$T_{NSA} = T_{mNSA} \cdot f_{TNSA}$$

T_{NSA} – tarifs par NSA apsaimniekošanu, EUR/t;

T_{mNSA} – tarifs par NSA apsaimniekošanu, EUR/m³;

f_{TNSA} – NSA tilpuma – masas pārrēķina faktors (SA (jaukti, nepresēti)), tonnas/m³.

Atsevišķās pašvaldībās ir noteikts tarifs arī par BA apsaimniekošanu. Šis tarifs ir izmantots izmaksu aprēķinā attiecīgajās teritoriālajās vienībās. Savukārt pārējās pašvaldībās tiek izdarīts pieņēmums, ka BA apsaimniekošanas maksa jeb tarifs ir par 30% zemāks nekā NSA tarifs (piemērots koeficients 0.7).

$$T_{mBA} = T_{mNSA} \cdot 0.7$$

T_{mBA} – tarifs par BA apsaimniekošanu, EUR/m³.

Lai pārrēķinātu BA tarifu no tilpuma vienībām uz masas vienībām, tika izmantoti atkritumu tilpuma – masas pārrēķina faktori pārtikas un dārza atkritumiem, pieņemot, ka tie veido mājsaimniecību BA sastāvu attiecībā 9 pret 1:

$$T_{BA} = T_{mBA} \cdot (0.9 \cdot f_{TPA} + 0.1 \cdot f_{TDA})$$

T_{BA} – tarifs par BA apsaimniekošanu, EUR/t;

f_{TPA} – pārtikas atkritumu tilpuma – masas pārrēķina faktors, tonnas/m³;

f_{TDA} – dārza atkritumu tilpuma – masas pārrēķina faktors, tonnas/m³.

Tālāk aprēķinātie tarifi tika izmantoti izdevumu, ko Latvijas iedzīvotāji samaksās par NSA apsaimniekošanu, noteikšanai, pieņemot, ka BA dalīta savākšana nav ieviesta nevienā Latvijas pašvaldībā:

$$C_{NSA,t} = T_{NSA,t} \cdot SA_t$$

$C_{NSA,t}$ – izdevumi, kas tiks samaksāti par NSA apsaimniekošanu, neieviešot BA dalītu savākšanu teritoriālajā vienībā t , EUR;

$T_{NSA,t}$ – tarifs par NSA apsaimniekošanu teritoriālajā vienībā t , EUR/t;

SA_t – radīto mājsaimniecības SA daudzums teritoriālajā vienībā t , tonnas.

Lai aprēķinātu izdevumus, ko Latvijas iedzīvotāji samaksātu par atkritumu apsaimniekošanu, ja BA dalīta savākšana būtu pieejama visās Latvijas pašvaldībās jau no 2021. gada 1. janvāra, tika izmantots šāds vienādojums:

$$C_{BA,t} = SA_t \cdot k_{NSA} \cdot (1 - k_{BA}) \cdot T_{NSA,t} + BA_t \cdot T_{BA}$$

$C_{BA,t}$ – izdevumi, kas tiktu samaksāti par atkritumu apsaimniekošanu, ieviešot BA dalītu savākšanu teritoriālajā vienībā t , EUR;

SA_t – radīto mājsaimniecības SA daudzums teritoriālajā vienībā t , tonnas.

k_{NSA} – nešķirotu SA īpatsvars no kopējiem radītajiem mājsaimniecības SA;

k_{BA} – BA īpatsvars NSA masā;

$T_{NSA,t}$ – tarifs par NSA apsaimniekošanu teritoriālajā vienībā t , EUR/t;

BA_t – radīto BA daudzums teritoriālajā vienībā t , tonnas;

T_{BA} – tarifs par BA apsaimniekošanu, EUR/t.

Potenciālie ietaupījumi par atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumiem, ja tiktu ieviesta BA dalīto vākšanu pašvaldībā, aprēķināti kā:

$$Z_t = C_{NSA,t} - C_{BA,t}$$

Z_t – potenciālie ietaupījumi par atkritumu apsaimniekošanu teritoriālajā vienībā t , EUR.

Kopējie Latvijas iedzīvotāju potenciālie ietaupījumi i par atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumiem laika posmā no 2021. gada līdz 2023. gadam, ja tiktu ieviesta BA dalītās vākšanas un pārstrādes sistēma visā valsts teritorijā aprēķināti kā atsevišķo pašvaldību iedzīvotāju potenciālo ietaupījumu summa:

$$Z = \sum Z_{t,g}$$

Z – kopējie Latvijas iedzīvotāju potenciālie ietaupījumi par atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumiem laika posmā no 2021. gada līdz 2023. gadam;

$Z_{t,g}$ – potenciālie ietaupījumi par atkritumu apsaimniekošanu teritoriālajā vienībā t gadā g , EUR.

2. pielikums. Iedzīvotāju potenciālie ietaupījumi, ja tiktu ieviesta BA dalītās vākšanas sistēma sākot ar 2020. gadu (izņemot Pierīgas AAR)²⁷⁰

Teritoriālā vienība	Iedzīvotāju skaits			IKP, tūkst. EUR			Radītais mājāsaimniecību BA NSA masā, tonnas/gadā			Potenciālie ietaupījumi, EUR			Potenciālie ietaupījumi 3 gados kopā, EUR
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021-2023
Daugavpils	80 627	79 117	77 607	738 859	776 541	806 049	4 868	4 940	4 983	152 156	154 378	155 742	462 276
Jēkabpils	21 629	21 261	20 893	249 972	262 720	272 704	1 647	1 671	1 686	102 912	104 414	105 337	312 662
Jūrmala	50 248	49 821	49 394	449 116	472 021	489 957	2 959	3 003	3 029	111 738	113 369	114 371	339 477
Jelgava	55 336	54 885	54 435	621 956	653 676	678 516	4 098	4 158	4 195	305 463	309 922	312 661	928 045
Liepāja	67 964	66 775	65 587	956 530	1 005 313	1 043 515	6 303	6 395	6 451	299 507	303 880	306 565	909 952
Rēzekne	26 839	26 264	25 689	301 295	316 661	328 695	1 985	2 014	2 032	83 276	84 492	85 239	253 007
Valmiera	22 971	22 974	22 977	416 243	437 471	454 095	2 743	2 783	2 807	171 509	174 013	175 551	521 073
Ventspils	33 372	32 851	32 329	501 128	526 685	546 699	3 302	3 350	3 380	115 615	117 303	118 339	351 257
Aglonas novads	3 042	2 970	2 897	20 004	21 009	21 782	132	134	135	8 498	8 615	8 682	25 795
Aizkraukles novads	8 017	7 873	7 729	68 419	71 784	74 379	451	457	460	26 815	27 160	27 351	81 325
Aizputes novads	8 083	7 946	7 809	77 445	81 468	84 642	510	518	523	25 297	25 690	25 941	76 927
Aknīstes novads	2 546	2 478	2 410	21 728	22 594	23 192	143	144	143	7 726	7 756	7 738	23 220
Alojas novads	4 520	4 432	4 345	58 639	60 616	61 876	386	386	383	25 520	25 467	25 266	76 254
Alsungas novads	1 303	1 278	1 254	12 484	13 103	13 592	82	83	84	3 295	3 338	3 366	9 999
Alūksnes novads	13 861	13 430	12 998	130 893	136 452	140 409	862	868	868	43 492	43 769	43 773	131 033
Amatas novads	5 042	4 900	4 758	47 613	49 785	51 398	314	317	318	19 932	20 120	20 188	60 240
Apes novads	3 205	3 124	3 043	30 266	31 741	32 872	199	202	203	12 947	13 108	13 193	39 248
Auces novads	6 025	5 878	5 732	51 419	53 594	55 161	339	341	341	16 407	16 509	16 515	49 431
Baltinavas novads	937	915	893	6 162	6 472	6 714	41	41	42	2 636	2 673	2 695	8 003

Teritoriālā vienība	Iedzīvotāju skaits			IKP, tūkst. EUR			Radītais mājsaimniecību BA NSA masā, tonnas/gadā			Potenciālie ietaupījumi, EUR			Potenciālie ietaupījumi 3 gados kopā, EUR
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021-2023
Balvu novads	11 576	11 292	11 008	76 123	79 875	82 769	502	508	512	30 801	31 200	31 422	93 422
Beverīnas novads	2 948	2 895	2 842	27 839	29 414	30 700	183	187	190	12 116	12 358	12 536	37 010
Brocēnu novads	5 672	5 556	5 440	54 344	56 964	58 964	358	362	365	22 650	22 920	23 058	68 627
Burtnieku novads	7 410	7 314	7 218	69 975	74 312	77 971	461	473	482	30 454	31 222	31 839	93 514
Cesvaines novads	2 253	2 198	2 144	21 276	22 332	23 160	140	142	143	9 432	9 557	9 633	28 623
Cēsu novads	16 143	15 785	15 426	152 443	160 379	166 637	1 004	1 020	1 030	65 341	66 362	67 014	198 716
Ciblas novads	2 362	2 316	2 270	15 532	16 382	17 068	102	104	106	4 293	4 371	4 426	13 090
Dagdas novads	6 475	6 316	6 156	42 579	44 677	46 287	281	284	286	18 749	18 991	19 123	56 863
Daugavpils novads	19 553	18 967	18 381	128 579	134 165	138 206	847	853	854	38 182	38 461	38 506	115 149
Dobeles novads	19 219	18 842	18 464	164 019	171 797	177 687	1 081	1 093	1 099	69 629	70 405	70 773	210 808
Dundagas novads	3 487	3 431	3 374	33 410	35 177	36 571	220	224	226	4 957	5 038	5 091	15 086
Durbes novads	2 620	2 563	2 506	25 103	26 278	27 162	165	167	168	8 961	9 056	9 097	27 114
Engures novads	7 147	7 052	6 956	92 719	96 450	99 058	611	614	612	13 756	13 814	13 789	41 360
Ērgļu novads	2 600	2 533	2 466	24 553	25 736	26 639	162	164	165	10 768	10 896	10 962	32 626
Grobiņas novads	8 329	8 186	8 043	79 802	83 928	87 178	526	534	539	26 067	26 465	26 718	79 250
Gulbenes novads	19 619	19 190	18 761	185 268	194 975	202 663	1 221	1 240	1 253	78 650	79 904	80 721	239 275
Iecavas novads	8 411	8 295	8 179	71 781	75 632	78 710	473	481	487	26 396	26 849	27 157	80 403
Ilūkstes novads	6 374	6 227	6 081	41 915	44 047	45 723	276	280	283	13 655	13 852	13 975	41 482
Jaunjelgavas novads	5 039	4 966	4 893	43 004	45 279	47 087	283	288	291	15 861	16 121	16 294	48 276
Jaunpiebalgas novads	1 992	1 942	1 893	18 811	19 731	20 449	124	126	126	8 187	8 290	8 350	24 827
Jaunpils novads	2 188	2 158	2 128	28 385	29 515	30 304	187	188	187	4 211	4 227	4 218	12 657
Jelgavas novads	22 021	21 627	21 232	187 932	197 190	204 325	1 238	1 254	1 263	78 559	79 574	80 137	238 270
Jēkabpils novads	4 164	4 079	3 994	35 536	37 191	38 436	234	237	238	13 887	14 030	14 093	42 010
Kandavas novads	7 462	7 332	7 203	96 805	100 279	102 576	638	638	634	14 363	14 363	14 279	43 004

Teritoriālā vienība	Iedzīvotāju skaits			IKP, tūkst. EUR			Radītais mājāsaimniecību BA NSA masā, tonnas/gadā			Potenciālie ietaupījumi, EUR			Potenciālie ietaupījumi 3 gados kopā, EUR
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021-2023
Kārsavas novads	5 127	5 004	4 880	33 715	35 396	36 692	222	225	227	9 319	9 444	9 515	28 278
Kocēnu novads	5 776	5 687	5 598	54 544	57 781	60 471	359	368	374	23 739	24 276	24 693	72 708
Kokneses novads	4 851	4 789	4 727	41 399	43 665	45 490	273	278	281	11 610	11 821	11 969	35 400
Krāslavas novads	13 533	13 158	12 782	88 992	93 074	96 107	586	592	594	28 693	28 970	29 074	86 737
Krimuldas novads	4 833	4 764	4 694	62 699	65 157	66 846	413	414	413	26 248	26 332	26 256	78 835
Krustpils novads	5 461	5 389	5 317	46 605	49 136	51 168	307	313	316	18 213	18 536	18 761	55 509
Kuldīgas novads	21 907	21 570	21 234	209 895	221 150	230 155	1 383	1 407	1 423	63 988	65 085	65 832	194 905
Limbažu novads	16 744	16 441	16 138	217 222	224 863	229 817	1 431	1 430	1 421	93 107	93 043	92 422	278 572
Līgatnes novads	3 258	3 171	3 085	30 766	32 218	33 325	203	205	206	13 390	13 536	13 608	40 534
Līvānu novads	10 636	10 414	10 192	69 941	73 664	76 633	461	469	474	28 475	28 952	29 272	86 699
Lubānas novads	2 163	2 123	2 083	20 426	21 570	22 501	135	137	139	7 117	7 256	7 356	21 729
Ludzas novads	11 739	11 499	11 259	77 195	81 339	84 656	509	517	523	24 605	25 028	25 317	74 950
Madonas novads	21 676	21 228	20 780	204 693	215 682	224 473	1 349	1 372	1 388	77 344	78 673	79 580	235 597
Mazsalacas novads	2 867	2 790	2 714	27 074	28 347	29 318	178	180	181	11 783	11 910	11 971	35 664
Mērsraga novads	1 431	1 408	1 385	13 711	14 436	15 012	90	92	93	2 034	2 068	2 090	6 192
Naukšēnu novads	1 689	1 642	1 596	15 950	16 683	17 241	105	106	107	6 942	7 009	7 040	20 991
Neretas novads	3 278	3 221	3 164	27 975	29 368	30 449	184	187	188	10 318	10 456	10 536	31 311
Nīcas novads	3 113	3 058	3 003	29 826	31 353	32 549	197	199	201	10 702	10 860	10 958	32 519
Ozolnieku novads	9 948	9 970	9 993	84 898	90 904	96 167	559	578	595	29 984	30 994	31 867	92 845
Pārgaujas novads	3 603	3 540	3 477	34 024	35 967	37 560	224	229	232	14 244	14 536	14 753	43 532
Pāvilostas novads	2 543	2 498	2 453	24 365	25 611	26 588	161	163	164	7 959	8 076	8 149	24 183
Plāņi novads	4 765	4 677	4 589	40 665	42 644	44 162	268	271	273	15 084	15 270	15 369	45 723
Preiļu novads	8 948	8 762	8 577	58 841	61 979	64 490	388	394	399	19 737	20 070	20 296	60 103
Priekules novads	4 955	4 868	4 781	47 475	49 910	51 821	313	317	320	14 223	14 435	14 566	43 224

Teritoriālā vienība	Iedzīvotāju skaits			IKP, tūkst. EUR			Radītais mājāsaimniecību BA NSA masā, tonnas/gadā			Potenciālie ietaupījumi, EUR			Potenciālie ietaupījumi 3 gados kopā, EUR
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021-2023
Priekuļu novads	7 509	7 377	7 245	70 910	74 952	78 263	467	477	484	29 685	30 291	30 740	90 716
Raunas novads	3 005	2 919	2 832	28 377	29 658	30 592	187	189	189	12 350	12 460	12 492	37 303
Rēzeknes novads	24 244	23 823	23 402	159 426	168 514	175 958	1 050	1 072	1 088	44 065	44 963	45 630	134 658
Riebiņu novads	4 466	4 370	4 275	29 368	30 912	32 143	194	197	199	13 581	13 799	13 946	41 326
Rojas novads	3 390	3 328	3 266	32 480	34 121	35 400	214	217	219	4 819	4 887	4 928	14 634
Rucavas novads	1 505	1 463	1 421	14 420	15 000	15 402	95	95	95	4 320	4 338	4 329	12 987
Rugāju novads	2 026	2 003	1 980	13 323	14 168	14 888	88	90	92	5 699	5 851	5 975	17 525
Rundāles novads	3 290	3 249	3 207	28 078	29 624	30 862	185	188	191	13 370	13 618	13 788	40 776
Rūjienas novads	4 817	4 711	4 605	45 488	47 865	49 745	300	304	308	19 797	20 110	20 313	60 220
Salacgrīvas novads	7 282	7 147	7 012	94 470	97 749	99 856	622	622	617	41 115	41 068	40 775	122 958
Salas novads	3 241	3 189	3 138	27 659	29 077	30 198	182	185	187	10 469	10 624	10 724	31 816
Saldus novads	21 438	20 996	20 554	205 401	215 265	222 784	1 353	1 369	1 377	74 673	75 548	75 991	226 212
Skrīveru novads	3 417	3 351	3 285	29 161	30 554	31 613	192	194	195	8 506	8 604	8 652	25 762
Skrundas novads	4 526	4 445	4 365	43 364	45 573	47 312	286	290	292	16 359	16 597	16 746	49 703
Smiltenes novads	11 945	11 724	11 503	112 800	119 119	124 259	743	758	768	49 092	50 047	50 740	149 879
Strenču novads	2 892	2 758	2 624	27 310	28 022	28 345	180	178	175	11 886	11 773	11 574	35 233
Talsu novads	27 391	26 899	26 407	262 438	275 786	286 225	1 729	1 754	1 770	38 937	39 500	39 844	118 281
Tērvetes novads	3 273	3 233	3 192	27 932	29 478	30 718	184	188	190	9 757	9 940	10 068	29 765
Tukuma novads	27 614	27 160	26 707	358 240	371 466	380 327	2 361	2 363	2 351	53 151	53 204	52 943	159 298
Vaiņodes novads	2 216	2 181	2 145	21 232	22 361	23 250	140	142	144	6 361	6 467	6 535	19 363
Valkas novads	7 596	7 345	7 094	71 731	74 627	76 632	473	475	474	31 219	31 354	31 292	93 864
Varakļānu novads	2 945	2 880	2 815	27 810	29 261	30 409	183	186	188	9 680	9 833	9 931	29 444
Vārkavas novads	1 754	1 724	1 695	11 534	12 195	12 745	76	78	79	5 825	5 945	6 039	17 808
Vecpiebalgas novads	3 614	3 506	3 398	34 128	35 622	36 706	225	227	227	14 853	14 966	14 989	44 808

Teritoriālā vienība	Iedzīvotāju skaits			IKP, tūkst. EUR			Radītais mājsaimniecību BA NSA masā, tonnas/gadā			Potenciālie ietaupījumi, EUR			Potenciālie ietaupījumi 3 gados kopā, EUR
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021-2023
Vecumnieku novads	7 795	7 650	7 505	66 524	69 751	72 224	438	444	447	20 748	21 001	21 135	62 884
Ventspils novads	10 777	10 610	10 443	103 256	108 781	113 192	680	692	700	28 104	28 582	28 906	85 592
Viesītes novads	3 535	3 451	3 367	30 168	31 465	32 402	199	200	200	11 789	11 870	11 880	35 540
Vīļakas novads	4 476	4 352	4 228	29 434	30 784	31 790	194	196	197	12 591	12 713	12 759	38 063
Vīļānu novads	5 399	5 293	5 186	35 503	37 440	38 993	234	238	241	9 813	9 990	10 112	29 915
Zilupes novads	2 549	2 479	2 410	16 762	17 535	18 121	110	112	112	7 328	7 400	7 433	22 161

3. pielikums. Biogāzes ražošanas uzņēmumi, kas potenciāli varētu tikt iesaistīti mājāsaimniecības BA pārstrādē

Uzņēmuma nosaukums	Novads	Izmantotās izejvielas (maksimālais atļautais daudzums), tonnas/gadā					
		Kūtmēsli	Skābbarība	Pārtikas un pārtikas ražošanas atkritumi	Notek- ūdeņu dūņas	Citi	Kopā
SIA "AD Biogāzes stacija" ²⁷¹	Augšdaugavas	5 500	35 000	14 010	9 000		63 510
SIA "Agro Iecava" ²⁷²	Bauskas	13 500	46 000	18 200	12 200		89 900
SIA "BIO Auri" ²⁷³	Dobeles	24 000	3 000	8 000			35 000
SIA "BIOPLUS" ²⁷⁴	Krāslavas	11 000	15 000	15		3 000	29 015
SIA "Latvi Dan Agro" ²⁷⁵	Dobeles	19 296	16 626		4 000	260	40 182
SIA "Lielmežotne" ²⁷⁶	Bauskas	25 000	54 000			1 500	80 500
SIA "PAMPĀLI" ²⁷⁷	Saldus	38 260	20 000		1		58 260
SIA "RZS ENERGO" ²⁷⁸	Bauskas	18 700	16 800	10 950	5 000		51 450
SIA "SPRŪŽEVA M" ²⁷⁹	Rēzeknes	20 440	6 600				27 040
AS "Agrofirma Viļāni" ²⁸⁰	Rēzeknes	8 000	20 500			8 181	36 681
SIA "Zemgales enerģijas parks" ²⁸¹	Dobeles	9 000	23 000	10 000			42 000
SIA "Zemgaļi JR" ²⁸²	Jelgavas	1 500	10 000	12 400	2 500		26 400
SIA "ZEMTURI ZS" ²⁸³	Valmieras	8 000	4 600	13 050	17 700		33 500
Kopā		202 196	271 126	86 625	50 401	12 941	613 438

4. pielikums. Prognozētais BA apjoms pa administratīvajām teritorijām²⁸⁴

Teritoriālā vienība	Iedzīvotāju skaits			IKP, tūkst. euro			Radītais mājsaimniecības sadzīves atkritumu daudzums, tonnas/gadā			Radītais mājsaimniecību BA daudzums NSA masā, tonnas/gadā		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
LATVIJA KOPĀ	1 893 223	1 876 426	1 859 631	31 075 057	32 659 885	33 900 960	853 165	865 620	873 269	204 760	207 749	209 585
Rīga	614 618	615 772	616 925	17 476 090	18 367 370	19 065 330	479 805	486 810	491 112	115 153	116 834	117 867
Daugavpils	80 627	79 117	77 607	738 859	776 541	806 049	20 285	20 581	20 763	4 868	4 940	4 983
Jēkabpils	21 629	21 261	20 893	249 972	262 720	272 704	6 863	6 963	7 025	1 647	1 671	1 686
Jūrmala	50 248	49 821	49 394	449 116	472 021	489 957	12 330	12 510	12 621	2 959	3 003	3 029
Jelgava	55 336	54 885	54 435	621 956	653 676	678 516	17 076	17 325	17 478	4 098	4 158	4 195
Liepāja	67 964	66 775	65 587	956 530	1 005 313	1 043 515	26 262	26 645	26 880	6 303	6 395	6 451
Rēzekne	26 839	26 264	25 689	301 295	316 661	328 695	8 272	8 393	8 467	1 985	2 014	2 032
Valmiera	22 971	22 974	22 977	416 243	437 471	454 095	11 428	11 595	11 697	2 743	2 783	2 807
Ventspils	33 372	32 851	32 329	501 128	526 685	546 699	13 758	13 959	14 083	3 302	3 350	3 380
Aglonas novads	3 042	2 970	2 897	20 004	21 009	21 782	549	557	561	132	134	135
Aizkraukles novads	8 017	7 873	7 729	68 419	71 784	74 379	1 878	1 903	1 916	451	457	460
Aizputes novads	8 083	7 946	7 809	77 445	81 468	84 642	2 126	2 159	2 180	510	518	523
Aknīstes novads	2 546	2 478	2 410	21 728	22 594	23 192	597	599	597	143	144	143
Alojas novads	4 520	4 432	4 345	58 639	60 616	61 876	1 610	1 607	1 594	386	386	383
Alsungas novads	1 303	1 278	1 254	12 484	13 103	13 592	343	347	350	82	83	84
Alūksnes novads	13 861	13 430	12 998	130 893	136 452	140 409	3 594	3 617	3 617	862	868	868
Amatas novads	5 042	4 900	4 758	47 613	49 785	51 398	1 307	1 320	1 324	314	317	318
Apes novads	3 205	3 124	3 043	30 266	31 741	32 872	831	841	847	199	202	203
Auces novads	6 025	5 878	5 732	51 419	53 594	55 161	1 412	1 420	1 421	339	341	341

Teritoriālā vienība	Iedzīvotāju skaits			IKP, tūkst. <i>euro</i>			Radītais mājsaimniecības sadzīves atkritumu daudzums, tonnas/gadā			Radītais mājsaimniecību BA daudzums NSA masā, tonnas/gadā		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Ādažu novads	11 824	12 051	12 277	153 394	164 821	174 833	4 211	4 368	4 504	1 011	1 048	1 081
Babītes novads	11 247	11 352	11 457	145 909	155 261	163 156	4 006	4 115	4 203	961	988	1 009
Baldones novads	5 446	5 471	5 496	70 652	74 827	78 267	1 940	1 983	2 016	466	476	484
Baltinavas novads	937	915	893	6 162	6 472	6 714	169	172	173	41	41	42
Balvu novads	11 576	11 292	11 008	76 123	79 875	82 769	2 090	2 117	2 132	502	508	512
Bauskas novads	22 259	21 899	21 539	189 963	199 670	207 279	5 215	5 292	5 339	1 252	1 270	1 281
Beverīnas novads	2 948	2 895	2 842	27 839	29 414	30 700	764	780	791	183	187	190
Brocēnu novads	5 672	5 556	5 440	54 344	56 964	58 964	1 492	1 510	1 519	358	362	365
Burtnieku novads	7 410	7 314	7 218	69 975	74 312	77 971	1 921	1 970	2 008	461	473	482
Carnikavas novads	9 310	9 290	9 269	120 780	127 059	131 997	3 316	3 368	3 400	796	808	816
Cesvaines novads	2 253	2 198	2 144	21 276	22 332	23 160	584	592	597	140	142	143
Cēsu novads	16 143	15 785	15 426	152 443	160 379	166 637	4 185	4 251	4 292	1 004	1 020	1 030
Cīblas novads	2 362	2 316	2 270	15 532	16 382	17 068	426	434	440	102	104	106
Dagdas novads	6 475	6 316	6 156	42 579	44 677	46 287	1 169	1 184	1 192	281	284	286
Daugavpils novads	19 553	18 967	18 381	128 579	134 165	138 206	3 530	3 556	3 560	847	853	854
Dobeles novads	19 219	18 842	18 464	164 019	171 797	177 687	4 503	4 553	4 577	1 081	1 093	1 099
Dundagas novads	3 487	3 431	3 374	33 410	35 177	36 571	917	932	942	220	224	226
Durbes novads	2 620	2 563	2 506	25 103	26 278	27 162	689	696	700	165	167	168
Engures novads	7 147	7 052	6 956	92 719	96 450	99 058	2 546	2 556	2 552	611	614	612
Ērgļu novads	2 600	2 533	2 466	24 553	25 736	26 639	674	682	686	162	164	165
Garkalnes novads	9 425	9 469	9 512	122 272	129 507	135 458	3 357	3 432	3 489	806	824	837
Grobiņas novads	8 329	8 186	8 043	79 802	83 928	87 178	2 191	2 224	2 246	526	534	539
Gulbenes novads	19 619	19 190	18 761	185 268	194 975	202 663	5 087	5 168	5 220	1 221	1 240	1 253
Iecavas novads	8 411	8 295	8 179	71 781	75 632	78 710	1 971	2 005	2 028	473	481	487

Teritoriālā vienība	Iedzīvotāju skaits			IKP, tūkst. <i>euro</i>			Radītais mājsaimniecības sadzīves atkrītumu daudzums, tonnas/gadā			Radītais mājsaimniecību BA daudzums NSA masā, tonnas/gadā		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Ikšķiles novads	9 967	10 074	10 181	129 303	137 781	144 985	3 550	3 652	3 735	852	876	896
Ilūkstes novads	6 374	6 227	6 081	41 915	44 047	45 723	1 151	1 167	1 178	276	280	283
Inčukalna novads	7 622	7 548	7 474	98 881	103 234	106 435	2 715	2 736	2 742	652	657	658
Jaunjelgavas novads	5 039	4 966	4 893	43 004	45 279	47 087	1 181	1 200	1 213	283	288	291
Jaunpiebalgas novads	1 992	1 942	1 893	18 811	19 731	20 449	516	523	527	124	126	126
Jaunpils novads	2 188	2 158	2 128	28 385	29 515	30 304	779	782	781	187	188	187
Jelgavas novads	22 021	21 627	21 232	187 932	197 190	204 325	5 160	5 226	5 263	1 238	1 254	1 263
Jēkabpils novads	4 164	4 079	3 994	35 536	37 191	38 436	976	986	990	234	237	238
Kandavas novads	7 462	7 332	7 203	96 805	100 279	102 576	2 658	2 658	2 642	638	638	634
Kārsavas novads	5 127	5 004	4 880	33 715	35 396	36 692	926	938	945	222	225	227
Kocēnu novads	5 776	5 687	5 598	54 544	57 781	60 471	1 498	1 531	1 558	359	368	374
Kokneses novads	4 851	4 789	4 727	41 399	43 665	45 490	1 137	1 157	1 172	273	278	281
Krāslavas novads	13 533	13 158	12 782	88 992	93 074	96 107	2 443	2 467	2 476	586	592	594
Krimuldas novads	4 833	4 764	4 694	62 699	65 157	66 846	1 721	1 727	1 722	413	414	413
Krustpils novads	5 461	5 389	5 317	46 605	49 136	51 168	1 280	1 302	1 318	307	313	316
Kuldīgas novads	21 907	21 570	21 234	209 895	221 150	230 155	5 763	5 861	5 929	1 383	1 407	1 423
Ķeguma novads	5 313	5 254	5 196	68 926	71 859	73 995	1 892	1 905	1 906	454	457	457
Ķekavas novads	24 631	24 660	24 688	319 541	337 273	351 575	8 773	8 939	9 056	2 106	2 145	2 174
Lielvārdes novads	9 547	9 451	9 356	123 854	129 261	133 236	3 400	3 426	3 432	816	822	824
Limbažu novads	16 744	16 441	16 138	217 222	224 863	229 817	5 964	5 960	5 920	1 431	1 430	1 421
Līgatnes novads	3 258	3 171	3 085	30 766	32 218	33 325	845	854	858	203	205	206
Līvānu novads	10 636	10 414	10 192	69 941	73 664	76 633	1 920	1 952	1 974	461	469	474
Lubānas novads	2 163	2 123	2 083	20 426	21 570	22 501	561	572	580	135	137	139
Ludzas novads	11 739	11 499	11 259	77 195	81 339	84 656	2 119	2 156	2 181	509	517	523

Teritoriālā vienība	Iedzīvotāju skaits			IKP, tūkst. <i>euro</i>			Radītais mājsaimniecības sadzīves atkritumu daudzums, tonnas/gadā			Radītais mājsaimniecību BA daudzums NSA masā, tonnas/gadā		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Madonas novads	21 676	21 228	20 780	204 693	215 682	224 473	5 620	5 716	5 782	1 349	1 372	1 388
Mazsalacas novads	2 867	2 790	2 714	27 074	28 347	29 318	743	751	755	178	180	181
Mālpils novads	3 324	3 296	3 268	43 123	45 079	46 539	1 184	1 195	1 199	284	287	288
Mārupes novads	21 577	22 373	23 169	279 921	305 994	329 943	7 685	8 110	8 499	1 844	1 946	2 040
Mērsraga novads	1 431	1 408	1 385	13 711	14 436	15 012	376	383	387	90	92	93
Naukšēnu novads	1 689	1 642	1 596	15 950	16 683	17 241	438	442	444	105	106	107
Neretas novads	3 278	3 221	3 164	27 975	29 368	30 449	768	778	784	184	187	188
Nīcas novads	3 113	3 058	3 003	29 826	31 353	32 549	819	831	838	197	199	201
Ogres novads	32 790	32 305	31 820	425 389	441 833	453 140	11 679	11 710	11 673	2 803	2 810	2 801
Olaines novads	19 705	19 494	19 283	255 635	266 618	274 604	7 018	7 066	7 074	1 684	1 696	1 698
Ozolnieku novads	9 948	9 970	9 993	84 898	90 904	96 167	2 331	2 409	2 477	559	578	595
Pārgaujas novads	3 603	3 540	3 477	34 024	35 967	37 560	934	953	968	224	229	232
Pāvilostas novads	2 543	2 498	2 453	24 365	25 611	26 588	669	679	685	161	163	164
Plaviņu novads	4 765	4 677	4 589	40 665	42 644	44 162	1 116	1 130	1 138	268	271	273
Preiļu novads	8 948	8 762	8 577	58 841	61 979	64 490	1 615	1 643	1 661	388	394	399
Priekules novads	4 955	4 868	4 781	47 475	49 910	51 821	1 303	1 323	1 335	313	317	320
Priekuļu novads	7 509	7 377	7 245	70 910	74 952	78 263	1 947	1 987	2 016	467	477	484
Raunas novads	3 005	2 919	2 832	28 377	29 658	30 592	779	786	788	187	189	189
Rēzeknes novads	24 244	23 823	23 402	159 426	168 514	175 958	4 377	4 466	4 533	1 050	1 072	1 088
Riebiņu novads	4 466	4 370	4 275	29 368	30 912	32 143	806	819	828	194	197	199
Rojas novads	3 390	3 328	3 266	32 480	34 121	35 400	892	904	912	214	217	219
Ropažu novads	6 836	6 846	6 856	88 684	93 632	97 634	2 435	2 482	2 515	584	596	604
Rucavas novads	1 505	1 463	1 421	14 420	15 000	15 402	396	398	397	95	95	95
Rugāju novads	2 026	2 003	1 980	13 323	14 168	14 888	366	376	383	88	90	92

VAI LATVIJĀ TIEK VEIDOTA EFEKTĪVA UN EKONOMISKI PAMATOTA BIOLOĢISKO
ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS SISTĒMA?

Teritoriālā vienība	Iedzīvotāju skaits			IKP, tūkst. <i>euro</i>			Radītais mājsaimniecības sadzīves atkritumu daudzums, tonnas/gadā			Radītais mājsaimniecību BA daudzums NSA masā, tonnas/gadā		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Rundāles novads	3 290	3 249	3 207	28 078	29 624	30 862	771	785	795	185	188	191
Rūjienas novads	4 817	4 711	4 605	45 488	47 865	49 745	1 249	1 269	1 281	300	304	308
Salacgrīvas novads	7 282	7 147	7 012	94 470	97 749	99 856	2 594	2 591	2 572	622	622	617
Salas novads	3 241	3 189	3 138	27 659	29 077	30 198	759	771	778	182	185	187
Salaspils novads	22 868	23 017	23 165	296 669	314 802	329 886	8 145	8 344	8 498	1 955	2 002	2 039
Saldus novads	21 438	20 996	20 554	205 401	215 265	222 784	5 639	5 705	5 739	1 353	1 369	1 377
Saulkrastu novads	7 079	6 951	6 823	91 837	95 068	97 164	2 521	2 520	2 503	605	605	601
Sējas novads	2 151	2 135	2 120	27 905	29 200	30 190	766	774	778	184	186	187
Siguldas novads	18 081	18 101	18 121	234 567	247 566	258 056	6 440	6 562	6 647	1 546	1 575	1 595
Skrīveru novads	3 417	3 351	3 285	29 161	30 554	31 613	801	810	814	192	194	195
Skrundas novads	4 526	4 445	4 365	43 364	45 573	47 312	1 191	1 208	1 219	286	290	292
Smiltenes novads	11 945	11 724	11 503	112 800	119 119	124 259	3 097	3 157	3 201	743	758	768
Stopiņu novads	12 201	12 096	11 992	158 285	165 436	170 775	4 346	4 385	4 399	1 043	1 052	1 056
Strenču novads	2 892	2 758	2 624	27 310	28 022	28 345	750	743	730	180	178	175
Talsu novads	27 391	26 899	26 407	262 438	275 786	286 225	7 205	7 309	7 373	1 729	1 754	1 770
Tērvetes novads	3 273	3 233	3 192	27 932	29 478	30 718	767	781	791	184	188	190
Tukuma novads	27 614	27 160	26 707	358 240	371 466	380 327	9 835	9 845	9 797	2 361	2 363	2 351
Vaiņodes novads	2 216	2 181	2 145	21 232	22 361	23 250	583	593	599	140	142	144
Valkas novads	7 596	7 345	7 094	71 731	74 627	76 632	1 969	1 978	1 974	473	475	474
Varakļānu novads	2 945	2 880	2 815	27 810	29 261	30 409	764	776	783	183	186	188
Vārkavas novads	1 754	1 724	1 695	11 534	12 195	12 745	317	323	328	76	78	79
Vecpiebalgas novads	3 614	3 506	3 398	34 128	35 622	36 706	937	944	946	225	227	227
Vecumnieku novads	7 795	7 650	7 505	66 524	69 751	72 224	1 826	1 849	1 860	438	444	447
Ventspils novads	10 777	10 610	10 443	103 256	108 781	113 192	2 835	2 883	2 916	680	692	700

VAI LATVIJĀ TIEK VEIDOTA EFEKTĪVA UN EKONOMISKI PAMATOTA BIOLOĢISKO
ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS SISTĒMA?

Teritoriālā vienība	Iedzīvotāju skaits			IKP, tūkst. <i>euro</i>			Radītais mājsaimniecības sadzīves atkritumu daudzums, tonnas/gadā			Radītais mājsaimniecību BA daudzums NSA masā, tonnas/gadā		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Viesītes novads	3 535	3 451	3 367	30 168	31 465	32 402	828	834	835	199	200	200
Viļakas novads	4 476	4 352	4 228	29 434	30 784	31 790	808	816	819	194	196	197
Viļānu novads	5 399	5 293	5 186	35 503	37 440	38 993	975	992	1 004	234	238	241
Zilupes novads	2 549	2 479	2 410	16 762	17 535	18 121	460	465	467	110	112	112

5. pielikums. Eiropas Savienības fondu plānošanas perioda specifiskā atbalsta mērķa 5.2.1. “Veicināt dažāda veida atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju” ietvaros atbalstītie, pārtrauktie un noraidītie projekti²⁸⁵

Projekta Nr.	Nosaukums	Iesniedzējs	Kopējās izmaksas, euro	Sākuma datums	Beigu datums	Projekta statuss
SAM 5.2.1.1. Atkritumu dalītās savākšanas sistēmas attīstība						
5.2.1.1/17/A/007	Atkritumu dalītās savākšanas punktu izveide un pilnveide Ādažu novadā	SIA “Eco Baltia vide”	29 745,70, t.sk. KF – 12 065,55 PAI – 17 077,45 PNI – 602,70	08.09.2017	07.05.2018	Pabeigts
5.2.1.1/17/A/004	Atkritumu dalītās savākšanas sistēmas efektivitātes paaugstināšana Jelgavas administratīvajā teritorijā, ieviešot atkritumu savākšanas pakalpojumus tieši no mājāsaimniecībām un juridiskajām personām ar specializētas dalītās atkritumu vākšanas automašīnu.	SIA “Jelgavas komunālie pakalpojumi”	152 304,30, t.sk. KF – 50 833,45 PAI – 75 037,87 PNI – 26 432,98	08.09.2017	07.03.2019	Pabeigts
5.2.1.1/17/A/008	Atkritumu dalītās savākšanas infrastruktūras pilnveidošana Bauskas novadā	Bauskas novada administrācija	332 280,00			Noraidīts
5.2.1.1/17/A/002	Materiāltehniskās bāzes iegāde šķiroto atkritumu savākšanas sistēmas kapacitātes uzlabošanai	SIA “AADSO” ²⁸⁶	170 239,99, t.sk. KF – 48 374,19 PAI – 92 320,01 PNI – 29 545,79	10.10.2017	09.04.2019	Pabeigts
5.2.1.1/17/A/009	Tīrai Bauskai - šķiro atkritumus, un SIA “Vides serviss” parūpēsies par savākšanu tur, kur tu dzīvo!	SIA “VIDES SERVISS” ²⁸⁷	187 000,00			Noraidīts
5.2.1.1/17/A/003	Šķiroto atkritumu savākšanas infrastruktūras pilnveidošana Daugavpils pilsētas pašvaldībā	Daugavpils pilsētas pašvaldības iestāde “Komunālās saimniecības pārvalde” ²⁸⁸	345 850,00			Noraidīts
5.2.1.1/17/A/006	Šķiroto atkritumu savākšanas laukuma izveide Ikšķiles novadā	SIA “Clean R”	134 170,25, t.sk. KF – 40 125,83 PAI – 70 758,67 PNI – 23 285,75	08.09.2017	07.09.2018	Pabeigts
5.2.1.1/17/A/001	Atkritumu dalītās savākšanas sistēmas attīstība Talsu novadā	Talsu novada pašvaldība	589 086,66			Noraidīts
5.2.1.1/17/A/005	Šķiroto atkritumu savākšanas infrastruktūras pilnveidošana Olaines pilsētas pašvaldībā	AS “OLAINES ŪDENS UN SILTUMS” ²⁸⁹	197 403,38			Noraidīts
SAM 5.2.1.2. Atkritumu pārstrādes un reģenerācijas veicināšana						

1. kārtā Sadržīves atkritumu pārstrādes iekārtu izveide						
5.2.1.2/17/A/001	Stikla pārstrādes komplekss	SIA "Eco Baltia vide"	6 629 732,17, t.sk. KF – 1 917 459,04 PAI – 3 561 658,46 PNI – 1 150 614,67	08.01.2018	07.01.2022	Pārtraukts
5.2.1.2/17/A/005	SIA "NORDIC PLAST" polimēru pārstrādes parks	SIA "NORDIC PLAST" ²⁹⁰	7 338 999,57, t.sk. KF – 944 783,00 PAI – 1 754 597,01 PNI – 4 639 619,56	08.01.2018	07.01.2023	Līgums
5.2.1.2/17/A/002	Poliolēfīnu pārstrādes rūpnīca	SIA "Clean R"	3 837 120,00, t.sk. KF – 1 262 177,67 PAI – 2 344 044,24 PNI – 230 898,09	29.12.2017	28.12.2022	Līgums
5.2.1.2/17/A/004	Polimēru atkritumu pārstrāde, izmantojot aglomerācijas procesu	AS "PET Baltija" ²⁹¹	749 176,50, t.sk. KF – 176 635,20 PAI – 328 036,80 PNI – 244 504,50	08.01.2018	07.01.2022	Līgums
5.2.1.2/17/A/003	AS "PET Baltija" polimēru pārstrādes parks	AS "PET Baltija"	8 518 816,85, t.sk. KF – 985 648,23 PAI – 1 830 489,57 PNI – 5 702 679,05	08.01.2018	07.01.2022	Līgums
5.2.1.2/17/A/006	Koksnes atkritumu pārstrādes veicināšana	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "KRONOSPAN Rīga" ²⁹²	16 980 654,79			Noraidīts
2.kārtā Citu atkritumu veidu, kas nav sadzīves atkritumi un bioloģiski noārdāmie atkritumi, pārstrādes iekārtu izveide						
5.2.1.2/17/A/007	SIA Eco CITY A.V. gumijas pārstrādes ražotnes izveide Salaspils novada "Čiekuriņos"	SIA "Eco CITY A.V." ²⁹³	1 750 969,00			Noraidīts
5.2.1.2/17/A/008	Nolietotu akumulatoru pārstrādes iekārtu iegāde un uzstādīšana uzņēmumā SIA "Ecolead"	SIA "EcoLead" ²⁹⁴	5 277 203,55, t.sk. KF – 1 588 415,00 PAI – 3 360 542,89 PNI – 328 245,66	25.01.2018	24.02.2023	Līgums
3.kārtā Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtu izveide						
5.2.1.2/18/A/003	Zaļo un dārza atkritumu kompostēšanas laukuma izveide Alūksnes novadā	Alūksnes novada pašvaldība	153 439,50			Noraidīts
5.2.1.2/18/A/001	Atkritumu pārstrādes veicināšana Jēkabpilī	Jēkabpils novada pašvaldība	236 850,00			Noraidīts
5.2.1.2/18/A/002	"Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtas izveide Zemgales reģiona nešķirotu sadzīves atkritumu šķirošanas stacijā "Brakšķi"	SIA "Jelgavas komunālie pakalpojumi"	8 412 400,37			Noraidīts

VAI LATVIJĀ TIEK VEIDOTA EFEKTĪVA UN EKONOMISKI PAMATOTA BIOLOĢISKO
ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS SISTĒMA?

5.2.1.2/18/A/004	“Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtu izveide poligonā “Grantiņi””	SIA “VIDES SERVISS”	1 732 115,00			Noraidīts
5.2.1.2/18/A/006	“Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtu izveide poligonā “Ciniši””	SIA “AADSO”	8 412 898,89			Noraidīts
5.2.1.2/18/A/009	“Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtu izveide poligonā “Kaudzītes””	SIA “AP Kaudzītes” ²⁹⁵	1 469 133,08			Noraidīts
5.2.1.2/18/A/007	Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtu izveide poligonā “Križevņiki”	SIA “ALAAS”	3 932 102,01 t.sk. KF – 2 776 254,28 PAI – 489 927,23 PNI – 665 920,50	25.10.2018	24.10.2021	Pārtraukts
5.2.1.2/18/A/010	Bioloģiski noārdāmo atkritumu kompostēšanas laukuma izveide Rūjienas novadā	Rūjienas novada pašvaldība	251 663,34			Noraidīts
5.2.1.2/18/A/005	“Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtu izveide poligonā “Janvāri””	SIA “Atkritumu apsaimniekošanas sabiedrība “PIEJŪRA””	7 914 129,62			Noraidīts
5.2.1.2/18/A/008	Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtas izveide poligonā “Getliņi”	SIA “Getliņi EKO”	47 489 429,92, t.sk. KF – 29 553 404,26 PAI – 5 215 306,64 PNI – 12 720 719,02	16.10.2018	15.04.2022	Līgums
5.2.1.2/18/A/011	“Divu fāžu sausās anaerobas fermentācijas sistēmas izveide poligonā “Kīvītes” organisko atkritumu pārstrādei”	SIA “LIEPĀJAS RAS” ²⁹⁶	8 466 975,00			Noraidīts
5.2.1.2/18/A/012	“Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes rūpnīcas Daibe izveide”	SIA “ZAAO”	9 586 803,69			Noraidīts
5.2.1.2/20/A/001	Zaļo un dārza atkritumu kompostēšanas laukuma izveide Siguldas novadā	Siguldas novada pašvaldība	615 537,82, t.sk. KF – 107 625,00 PAI – 199 875,00 PNI – 308 037,82	24.02.2021	23.02.2022	Līgums
5.2.1.2/20/A/006	Zaļo un dārza atkritumu kompostēšanas laukuma izveide Alūksnes novadā	Alūksnes novada Pašvaldība	216 262,68, t.sk., KF – 75 691,94 PAI – 140 570,74	25.11.2020	24.12.2021	Līgums
5.2.1.2/20/A/008	Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes rūpnīcas “Daibe” izveide	SIA “ZAAO”	8 540 675,04, t.sk. KF – 5 706 401,20 PAI – 1 007 011,98 PNI – 1 827 261,86	14.04.2021	31.12.2023	Līgums
5.2.1.2/20/A/005	“Divu fāžu sausās anaerobas fermentācijas sistēmas izveide poligonā “Kīvītes” organisko atkritumu pārstrādei”	SIA “LIEPĀJAS RAS”	8 541 176,47			Noraidīts
5.2.1.2/20/A/003	“Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtu izveide poligonā “Ciniši””	SIA “AADSO”	8 719 222,00, t.sk. KF – 5 909 887, 65 PAI – 1 042 921,35 PNI – 1 766 413, 00	26.03.2021	25.12.2023	Līgums

VAI LATVIJĀ TIEK VEIDOTA EFEKTĪVA UN EKONOMISKI PAMATOTA BIOLOĢISKO
ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS SISTĒMA?

5.2.1.2/20/A/004	“Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtu un kompostēšanas laukuma izveide Daugavpils pilsētā”	Daugavpils pilsētas pašvaldības iestāde “Komunālās saimniecības pārvalde”	547 837,50, t.sk. KF – 125 000,00 PAI – 422 837,50	08.02.2021	07.07.2022	Līgums
5.2.1.2/20/A/002	„Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtas izveide Zemgales reģionālajā atkritumu poligonā “Brakšķi””	SIA “Jelgavas komunālie pakalpojumi”	8 207 000,00			Noraidīts
5.2.1.2/20/A/007	“Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtu izveide poligonā “Janvāri””	SIA “Atkritumu apsaimniekošanas sabiedrība “PIEJŪRA””	8 054 224,50			Noraidīts
5.2.1.2/21/I/001	“Tādu bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtu izveide poligonā “Brakšķi”, kas izmanto anaerobo pārstrādes metodi”	SIA “Jelgavas komunālie pakalpojumi”	8 328 000, t.sk. KF – 5 780 000,00 PAI – 1 020 000,00 PNI – 1 528 000,00	30.03.2022	31.12.2023	Apstiprināts
5.2.1.2/21/I/002	“Tādu bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtu izveide poligonā “Janvāri”, kas izmanto anaerobo pārstrādes metodi”	SIA “Atkritumu apsaimniekošanas sabiedrība “PIEJŪRA””	8 580 224,50, t.sk. KF – 5 702 182,50 PAI – 1 006 267,50 PNI – 1 871 774,50	29.03.2022	31.12.2023	Apstiprināts
5.2.1.2/21/I/003	“Divu fāzu sausās anaerobas fermentācijas sistēmas izveide poligonā “Ķīvītes” organisko atkritumu pārstrādei”	SIA “LIEPĀJAS RAS”	7 644 075,63, t.sk. KF – 6 000 000,00 PAI – 1 058 823,53 PNI – 585 252,10	28.03.2022	31.12.2023	Apstiprināts
SAM 5.2.1.3. Atkritumu reģenerācijas veicināšana						
5.2.1.3/18/A/001	No atkritumiem iegūtā kurināmā reģenerācijas iekārtu izbūve Ventspilī, Talsu ielā 69	Pašvaldības SIA “Ventspils labiekārtošanas kombināts” ²⁹⁷	18 150 000,00, t.sk. KF – 9 184 249,00 PAI – 5 815 751,00 PNI – 3 150 000,00	12.04.2019	31.12.2023	Līgums
5.2.1.3/18/A/002	Atkritumu reģenerācijas veicināšana Daugavpilī	SIA “AADSO”	17 423 370,33			Noraidīts

6. pielikums. Eiropas Savienības fondu plānošanas perioda specifiskā atbalsta mērķa 5.2.1. “Veicināt dažāda veida atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju” noraidīto projektu atteikuma iemeslu apkopojums²⁹⁸

Projekta Nr.	Nosaukums	Iesniedzējs	Noraidīšanas/pārtraukšanas iemesls
SAM 5.2.1.1. Atkritumu dalītas savākšanas sistēmas attīstība			
5.2.1.1/17/A/008	Atkritumu dalītas savākšanas infrastruktūras pilnveidošana Bauskas novadā	Bauskas novada administrācija	Kvalitātes kritēriju neizpilde “Projektā plānotās attiecināmās izmaksas ir 332 280,00 euro, un projekta ietvaros plānots, ka, izmantojot projektā izveidoto infrastruktūru un iegādātos pamatlīdzekļus, tiks savāktas 500 tonnas šķirotu atkritumu gadā. Izmantojot kritēriju vērtēšanas metodikā definēto formulu, tiek veikts aprēķins: $332\,280,00 : 500 = 664,56$ euro/t gadā. Ņemot vērā, ka 664,56 euro/t gadā ir vairāk par 301 euro/t gadā, kritērijā netiek piešķirti punkti (vērtējums ir 0).” ²⁹⁹
5.2.1.1/17/A/009	Tīrai Bauskai - šķiro atkritumus, un SIA “Vides serviss” parūpēsies par savākšanu tur, kur tu dzīvo!	SIA “VIDES SERVISS”	Kvalitātes kritēriju neizpilde “Projektā plānotās attiecināmās izmaksas ir 187 000,00 euro, un projekta ietvaros plānots, ka, izmantojot iegādāto transportlīdzekli, tiks savākta 251 tonna šķirotu atkritumu gadā. Izmantojot kritēriju vērtēšanas metodikā definēto formulu, tiek veikts aprēķins: $187\,000,00 : 251 = 745,02$ euro/t gadā. Ņemot vērā, ka 745,02 euro/t gadā ir vairāk par 301 euro/t gadā, kritērijā netiek piešķirti punkti (vērtējums ir 0).” ³⁰⁰
5.2.1.1/17/A/003	Šķiroto atkritumu savākšanas infrastruktūras pilnveidošana Daugavpils pilsētas pašvaldībā	Daugavpils pilsētas pašvaldības iestāde “Kommunālās saimniecības pārvalde”	Kvalitātes kritēriju neizpilde “Projektā plānotās attiecināmās izmaksas ir 345 850,00 euro, un projekta ietvaros plānots, ka, izmantojot projektā izveidoto infrastruktūru un iegādātos pamatlīdzekļus, tiks savāktas 800 tonnas šķirotu atkritumu gadā. Izmantojot kritēriju vērtēšanas metodikā definēto formulu, tiek veikts aprēķins: $345\,850,00 : 800 = 432,31$ euro/t gadā. Ņemot vērā, ka 432,31 euro/t gadā ir vairāk par 301 euro/t gadā, kritērijā netiek piešķirti punkti (vērtējums ir 0).” ³⁰¹
5.2.1.1/17/A/001	Atkritumu dalītas savākšanas sistēmas attīstība Talsu novadā	Talsu novada pašvaldība	Vienoto kritēriju neizpilde “Nav ievērots MK noteikumu 36.4. apakšpunkts, kas paredz, ka finansējuma saņēmējs nodrošina, ka tā līdzfinansējums nav mazāks par 65 procentiem no projekta kopējām attiecināmajām izmaksām no tādiem finanšu resursiem, par kuriem nav saņemts nekāds publisks atbalsts; • IIA izklājlapā “5.DL_Proj_iesn_naudas_plusma” norādītā summārā naudas plūsma no 2027. līdz 2041. gadam ir negatīva, tātad projekts nav dzīvotspējīgs, līdz ar to netiek izpildīts 2017. gada 22. jūnija Centrālās finanšu un līgumu aģentūras lēmumā noteiktais nosacījums “Precizēt IIA modeli, izklājlapā “5.DL_Proj_iesn_naudas_plusma” summāro naudas plūsmu, norādot pozitīvu visu pārskata periodu”. ³⁰²

5.2.1.1/17/A/005	Šķiroto atkritumu savākšanas infrastruktūras pilnveidošana Olaines pilsētas pašvaldībā	AS "OLAINES ŪDENS UN SILTUMS"	Kvalitātes kritēriju neizpilde <i>"Projektā plānotās attiecināmās izmaksas ir 163 143,29 euro, un projekta ietvaros plānots, ka, izmantojot projektā izveidoto infrastruktūru un iegādātos pamatlīdzekļus, tiks savāktas 500 tonnas šķirotu atkritumu gadā. Izmantojot kritēriju vērtēšanas metodikā definēto formulu, tiek veikts aprēķins: $163\,143,29 : 500 = 326,29$ euro/t gadā. Ņemot vērā, ka 326,29 euro/t gadā ir vairāk par 301 euro/t gadā, kritērijā netiek piešķirti punkti (vērtējums ir 0)."</i> ³⁰³
SAM 5.2.1.2. Atkritumu pārstrādes un reģenerācijas veicināšana			
2.kārta Citu atkritumu veidu, kas nav sadzīves atkritumi un bioloģiski noārdāmie atkritumi, pārstrādes iekārtu izveide			
5.2.1.2/17/A/006	Koksnes atkritumu pārstrādes veicināšana	Sabiedrībai ar ierobežotu atbildību "KRONOSPAN Rīga"	Finansējuma nepietiekamības dēļ <i>"Saskaņā ar MK noteikumu 5.2.apakšpunktu darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 5.2.1.specifiskā atbalsta mērķa "Veicināt dažāda veida atkritumu atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju" 5.2.1.2.pasākuma "Atkritumu pārstrādes veicināšana" otrās atlases kārtas (turpmāk – otrās atlases kārtā) ietvaros pieejamais finansējums ir ne mazāks kā 4 538 329 euro, tai skaitā Kohēzijas fonda finansējums 1 588 415 euro apmērā. Otrās atlases kārtas ietvaros tika saņemti trīs projektu iesniegumi par kopējo summu 23 741 074,04 euro, tai skaitā Kohēzijas fonda finansējumu 3 625 110,35 euro. Atbalstu otrās atlases kārtas ietvaros sniedz saskaņā ar projektu iesniegumu atlases nolikuma 30.punktā noteikto (t.i., projektu iesniegumus ranžējot un priekšroku dodot projekta iesniegumam ar augstāku punktu skaitu kvalitātes kritēriju vērtējumā). Pēc projektu iesniegumu sarindošanas prioritārā secībā atbilstoši piešķirto punktu skaitam projekta iesniegums saņem 2.vietu, tādējādi ir pamats konstatējumam, ka projekta iesniegumā paredzētajām darbībām finansējums nav pieejams, kā rezultātā projekta iesniegums ir noraidāms (lēmuma pielikumā pievienots projekta iesnieguma vērtējums, t.sk. otrās atlases kārtas ietvaros saņemto projektu iesniegumu ranžēšanas tabula)."</i> ³⁰⁴
5.2.1.2/17/A/007	SIA Eco CITY A.V. gumijas pārstrādes ražotnes izveide Salaspils novada "Čiekuriņos"	SIA "Eco CITY A.V."	Finansējuma nepietiekamības dēļ <i>"Saskaņā ar MK noteikumu 5.2.apakšpunktu darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 5.2.1.specifiskā atbalsta mērķa "Veicināt dažāda veida atkritumu atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju" 5.2.1.2.pasākuma "Atkritumu pārstrādes veicināšana" otrās atlases kārtas (turpmāk – otrās atlases kārtā) ietvaros pieejamais finansējums ir ne mazāks kā 4 538 329 euro, tai skaitā Kohēzijas fonda finansējums 1 588 415 euro apmērā. Otrās atlases kārtas ietvaros tika saņemti trīs projektu iesniegumi par kopējo summu 23 741 074,04 euro, tai skaitā Kohēzijas fonda finansējumu 3 625 110,35 euro. Atbalstu otrās atlases kārtas ietvaros sniedz saskaņā ar projektu iesniegumu atlases nolikuma 30.punktā noteikto (t.i., projektu iesniegumus ranžējot un priekšroku dodot projekta iesniegumam ar augstāku punktu skaitu kvalitātes kritēriju vērtējumā). Pēc projektu iesniegumu sarindošanas prioritārā secībā atbilstoši piešķirto punktu skaitam projekta iesniegums saņem 3.vietu, tādējādi ir pamats konstatējumam, ka projekta iesniegumā paredzētajām darbībām finansējums nav pieejams, kā rezultātā projekta iesniegums ir noraidāms (lēmuma pielikumā pievienots projekta iesnieguma vērtējums, t.sk. otrās atlases kārtas ietvaros saņemto projektu iesniegumu ranžēšanas tabula)."</i> ³⁰⁵
3.kārta Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtu izveide			
5.2.1.2/18/A/003	Zaļo un dārza atkritumu kompostēšanas laukuma izveide Alūksnes novadā	Alūksnes novada pašvaldība	Finansējuma nepietiekamības dēļ <i>"MK noteikumos noteiktais Kohēzijas fonda līdzfinansējums, kas pieejams darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 5.2.1.specifiskā atbalsta mērķa "Veicināt dažāda veida atkritumu atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju" 5.2.1.2.pasākuma "Atkritumu pārstrādes veicināšana" trešajā atlases kārtā "Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtu izveide" (turpmāk – atlases kārtā), ir 32 329 660 euro. Atlases kārtas ietvaros tika saņemti 12 projektu iesniegumi par kopējo Kohēzijas fonda līdzfinansējuma summu 64 458 485,19 euro apmērā. Atbilstoši projekta iesniegumam piešķirto punktu skaitam ir saskaņā ar projektu iesniegumu atlases nolikuma 37.punktā noteikto projektu iesniegumu sarindošanas prioritāro secību, projekta iesniegums saņem</i>

			9.vietu . Tādējādi ir pamats konstatējumam, ka projekta iesniegumā plānotajām darbībām finansējums nav pieejams, kā rezultātā projekta iesniegums ir noraidāms. ” ³⁰⁶
5.2.1.2/18/A/001	Atkritumu pārstrādes veicināšana Jēkabpilī	Jēkabpils novada pašvaldība	Finansējuma nepietiekamības dēļ “MK noteikumos noteiktais Kohēzijas fonda līdzfinansējums, kas pieejams darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 5.2.1.specifiskā atbalsta mērķa “Veicināt dažāda veida atkritumu atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju” 5.2.1.2.pasākuma “Atkritumu pārstrādes veicināšana” trešajā atlases kārtā “Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtu izveide” (turpmāk – atlases kārtā), ir 32 329 660 euro. Atlases kārtas ietvaros tika saņemti 12 projektu iesniegumi par kopējo Kohēzijas fonda līdzfinansējuma summu 64 458 485,19 euro apmērā. Atbilstoši projekta iesniegumam piešķirto punktu skaitam un saskaņā ar projektu iesniegumu atlases nolikuma 37.punktā noteikto projektu iesniegumu sarindošanas prioritāro secību, projekta iesniegums saņem 8.vietu . Tādējādi ir pamats konstatējumam, ka projekta iesniegumā plānotajām darbībām finansējums nav pieejams, kā rezultātā projekta iesniegums ir noraidāms. ” ³⁰⁷
5.2.1.2/18/A/002	“Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtas izveide Zemgales reģiona nešķirotu sadzīves atkritumu šķirošanas stacijā “Brakšķi””	SIA “Jelgavas komunālie pakalpojumi”	Finansējuma nepietiekamības dēļ “MK noteikumos noteiktais Kohēzijas fonda līdzfinansējums, kas pieejams darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 5.2.1.specifiskā atbalsta mērķa “Veicināt dažāda veida atkritumu atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju” 5.2.1.2.pasākuma “Atkritumu pārstrādes veicināšana” trešajā atlases kārtā “Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtu izveide” (turpmāk – atlases kārtā), ir 32 329 660 euro. Atlases kārtas ietvaros tika saņemti 12 projektu iesniegumi par kopējo Kohēzijas fonda līdzfinansējuma summu 64 458 485,19 euro apmērā. Atbilstoši projekta iesniegumam piešķirto punktu skaitam un saskaņā ar projektu iesniegumu atlases nolikuma 37.punktā noteikto projektu iesniegumu sarindošanas prioritāro secību, projekta iesniegums saņem 5.vietu . Tādējādi ir pamats konstatējumam, ka projekta iesniegumā plānotajām darbībām finansējums nav pieejams, kā rezultātā projekta iesniegums ir noraidāms. ” ³⁰⁸
5.2.1.2/18/A/004	“Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtu izveide poligonā “Grantiņi””	SIA “Vides serviss”	Finansējuma nepietiekamības dēļ “MK noteikumos noteiktais Kohēzijas fonda līdzfinansējums, kas pieejams darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 5.2.1.specifiskā atbalsta mērķa “Veicināt dažāda veida atkritumu atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju” 5.2.1.2.pasākuma “Atkritumu pārstrādes veicināšana” trešajā atlases kārtā “Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtu izveide” (turpmāk – atlases kārtā), ir 32 329 660 euro. Atlases kārtas ietvaros tika saņemti 12 projektu iesniegumi par kopējo Kohēzijas fonda līdzfinansējuma summu 64 458 485,19 euro apmērā. Atbilstoši projekta iesniegumam piešķirto punktu skaitam un saskaņā ar projektu iesniegumu atlases nolikuma 37.punktā noteikto projektu iesniegumu sarindošanas prioritāro secību, projekta iesniegums saņem 7.vietu. Tādējādi ir pamats konstatējumam, ka projekta iesniegumā plānotajām darbībām finansējums nav pieejams, kā rezultātā projekta iesniegums ir noraidāms. ” ³⁰⁹
5.2.1.2/18/A/006	“Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtu izveide poligonā “Cinīši””	SIA “AADSO”	Finansējuma nepietiekamības dēļ “MK noteikumos noteiktais Kohēzijas fonda līdzfinansējums, kas pieejams darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 5.2.1.specifiskā atbalsta mērķa “Veicināt dažāda veida atkritumu atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju” 5.2.1.2.pasākuma “Atkritumu pārstrādes veicināšana” trešajā atlases kārtā “Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtu izveide” (turpmāk – atlases kārtā), ir 32 329 660 euro. Atlases kārtas ietvaros tika saņemti 12 projektu iesniegumi par kopējo Kohēzijas fonda līdzfinansējuma summu 64 458 485,19 euro apmērā. Atbilstoši projekta iesniegumam piešķirto punktu skaitam un saskaņā ar projektu iesniegumu atlases nolikuma 37.punktā noteikto projektu iesniegumu sarindošanas prioritāro secību, projekta iesniegums saņem 3.vietu . Tādējādi ir pamats konstatējumam, ka projekta iesniegumā plānotajām darbībām finansējums nav pieejams, kā rezultātā projekta iesniegums ir noraidāms. ” ³¹⁰
5.2.1.2/18/A/009	“Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes	SIA “AP Kaudzītes”	Finansējuma nepietiekamības dēļ “MK noteikumos noteiktais Kohēzijas fonda līdzfinansējums, kas pieejams darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība”

	iekārtu izveide poligonā "Kaudzītes"		5.2.1.specifiskā atbalsta mērķa "Veicināt dažāda veida atkritumu atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju" 5.2.1.2.pasākuma "Atkritumu pārstrādes veicināšana" trešajā atlases kārtā "Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtu izveide" (turpmāk – atlases kārtā), ir 32 329 660 euro. Atlases kārtas ietvaros tika saņemti 12 projektu iesniegumi par kopējo Kohēzijas fonda līdzfinansējuma summu 64 458 485,19 euro apmērā. Atbilstoši projekta iesniegumam piešķirto punktu skaitam un saskaņā ar projektu iesniegumu atlases nolikuma 37.punktā noteikto projektu iesniegumu sarindošanas prioritāro secību, projekta iesniegums saņem 6.vietu. Tādējādi ir pamats konstatējumam, ka projekta iesniegumā plānotajām darbībām finansējums nav pieejams, kā rezultātā projekta iesniegums ir noraidāms." ³¹¹
5.2.1.2/18/A/010	Bioloģiski noārdāmo atkritumu kompostēšanas laukuma izveide Rūjienas novadā	Rūjienas novada pašvaldība	Finansējuma nepietiekamības dēļ "MK noteikumos noteiktais Kohēzijas fonda līdzfinansējums, kas pieejams darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 5.2.1.specifiskā atbalsta mērķa "Veicināt dažāda veida atkritumu atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju" 5.2.1.2.pasākuma "Atkritumu pārstrādes veicināšana" trešajā atlases kārtā "Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtu izveide" (turpmāk – atlases kārtā), ir 32 329 660 euro. Atlases kārtas ietvaros tika saņemti 12 projektu iesniegumi par kopējo Kohēzijas fonda līdzfinansējuma summu 64 458 485,19 euro apmērā. Atbilstoši projekta iesniegumam piešķirto punktu skaitam un saskaņā ar projektu iesniegumu atlases nolikuma 37.punktā noteikto projektu iesniegumu sarindošanas prioritāro secību, projekta iesniegums saņem 10.vietu. Tādējādi ir pamats konstatējumam, ka projekta iesniegumā plānotajām darbībām finansējums nav pieejams, kā rezultātā projekta iesniegums ir noraidāms." ³¹²
5.2.1.2/18/A/005	"Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtu izveide poligonā "Janvāri""	SIA "Atkritumu apsaimniekošanas sabiedrība "PIEJŪRA""	Kvalitātes kritēriju neizpilde "Projekta iesnieguma pielikumā "Projekta apraksts – tehnoloģiskie risinājumi, alternatīvu un finanšu ekonomiskā analīze" sniegta neviennozīmīga informācija par lietderīgi izmantojamo galaprodukta apmēru, t.i.: a)3.1.punktā "Vispārējā informācija", raksturojot pārstrādes procesa rezultātus, norādīts, ka bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes galaprodukts izmantošanai izrakto tilpju aizbēršanai vai inženiertehniskām vajadzībām ainavu veidošanai un būvniecības objektu labiekārtošanā $\geq 16\ 000$ tonnām gadā, un pēcāpstrādē no galaprodukta atdalītie reģenerācijai nederīgie piemaisījumi, kas apglabājami atkritumu krātuvē ir, 4 000 – 4 500 tonnas gadā. No sniegtās informācijas konstatējams, ka lietderīgi izmantojamais galaprodukta apmērs ir 11 500-12 000 t/gadā; b) turpretī 3.2.punktā "Tehnoloģiskā procesa apraksts" iekļautajā tehnoloģiskā procesa shēmā norādīts, ka lietderīgi izmantojamais bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes galaprodukts ir $\geq 16\ 000$ t/gadā. Vienlaikus projekta iesnieguma 13.pielikumā pievienots projekta iesniedzēja 2018.gada 28.februāra apliecinājums, reģ.Nr.18/1-7/31/1-5 (turpmāk – Apliecinājums), ka projekta ietvaros pārstrādes rezultātā iegūtais gala produkts 10 000 t apmērā tiks izmantots SIA "Atkritumu apsaimniekošanas sabiedrība "Piejūra"" pašpatēriņam ainavas veidošanai. Saskaņā ar 3.9.2.apakškritērijā noteikto anaerobās pārstrādes iekārtā jānodrošina galaprodukta izmantošana vismaz 50% apmērā, ko pierāda nodomu protokols vai līgums ar galaprodukta izmantotāju – tā ir minimālā prasība, kas jānodrošina projekta iesniedzējam. Turpretī saskaņā ar Apliecinājumā norādīto pārstrādes rezultātā iegūtais gala produkts 62,5%-87% apmērā tiks izmantots poligona apsaimniekošanā, kas nozīmē, ka netiek izpildītas prasības par vismaz 50% pārstrādes rezultātā iegūtā gala produkta nodošanu patērētājam, kas pats nav projekta iesniedzējs. Ņemot vērā minēto, projekta iesniegums kvalitātes kritērija Nr.3.9. vērtējumā saņem 0 punktus, līdz ar to projekta iesniegums nesaņem minimālo nepieciešamo punktu skaitu, un projekta iesniegumu noraida." ³¹³
5.2.1.2/18/A/011	"Divu fāzu sausās anaerobās fermentācijas sistēmas izveide poligonā	SIA "LIEPĀJAS RAS"	Kvalitātes kritēriju neizpilde "Projekta iesnieguma 1.1.punktā "Projekta kopsavilkums: projekta mērķis, galvenās darbības, ilgums, kopējās izmaksas un plānotie rezultāti" norādīts, ka kopumā uz bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtām novirzāmais atkritumu daudzums būs vismaz 174 t gadā, un pārstrādes rezultātā tiks iegūti 32% biogāzes un 68% komposta, no kura attiecīgi 26,6% tiks apglabāti poligonā.

	“Ķīvītes” organisko atkritumu pārstrādei”		Projekta iesnieguma 1.6.1.apakšpunktā “Iznākuma rādītāji” norādītais atkritumu pārstrādes jaudas pieaugums ir 17 094 t/gadā, savukārt no projekta iesnieguma 11.pielikuma “Divu fāzu sausās anaerobās fermentācijas sistēmas izveide poligonā “Ķīvītes” organisko atkritumu pārstrādei. Izmaksu - ieguvumu analīze” sadaļas “Atkritumu plūsmu prognoze” ilustrācijā Nr.2 “Atkritumu plūsma. Investīciju scenārijs (2021.g.)” norādītā iespējams secināt, ka iekārtas tehnoloģiskais risinājums paredz, ka no 20 875 t ievadītā bioloģiski noārdāmo atkritumu daudzuma biogāzē tiek pārvērsti 32% jeb 6680 t, bet 68% jeb 14 195 t tiek pārvērsti kompostā, no kura apglabā 3781 t. Tādējādi: □ ievadīto atkritumu daudzums (20 875 t) – apglabāto atkritumu daudzums (3781 t) = iekārtas jauda 17 094 t/gadā; □ galaprodukts ir komposts (14 195 t) – apglabāto atkritumu daudzums (3781 t) = 10 414 t/gadā realizējamā komposta. Projekta iesniegumam pievienoti divi nodomu protokoli ar SIA “IKŠĶILES OLIS” un SIA “KARJERU IZSTRĀDE”, un katrā no tiem noteikts, ka pasūtītājs iegādāsies kompostu indikatīvi 2 600 t/gadā apmērā (kopā 5 200 t/gadā). Tādējādi $5\,200 / 10\,414 * 100 = 49,93\%$. Nēmot vērā, ka bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes galaprodukta izmantošanas iespējām jābūt zināmām vismaz 50% apmērā, t.i., vismaz 5 207 t apmērā, projekta iesniegums neatbilst kvalitātes kritērijam Nr.3.9., t.sk. apakškritērijam Nr.3.9.2. Atsaucoties uz konstatēto, projekta iesniegums kvalitātes kritērija Nr.3.9. vērtējumā saņem 0 punktus, līdz ar to projekta iesniegums nesaņem minimālo nepieciešamo punktu skaitu, un projekta iesniegumu noraida.”³¹⁴
5.2.1.2/18/A/012	“Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes rūpnīcas Daibe izveide”	SIA “ZAAO”	Finansējuma nepietiekamības dēļ “MK noteikumos noteiktais Kohēzijas fonda līdzfinansējums, kas pieejams darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 5.2.1.specifiskā atbalsta mērķa “Veicināt dažāda veida atkritumu atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju” 5.2.1.2.pasākuma “Atkritumu pārstrādes veicināšana” trešajā atlases kārtā “Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtu izveide” (turpmāk – atlases kārtā), ir 32 329 660 euro. Atlases kārtas ietvaros tika saņemti 12 projektu iesniegumi par kopējo Kohēzijas fonda līdzfinansējuma summu 64 458 485,19 euro apmērā. Atbilstoši projekta iesniegumam piešķirto punktu skaitam un saskaņā ar projektu iesniegumu atlases nolikuma 37.punktā noteikto projektu iesniegumu sarindošanas prioritāro secību, projekta iesniegums saņem 4.vietu. Tādējādi ir pamats konstatējumam, ka projekta iesniegumā plānotajām darbībām finansējums nav pieejams, kā rezultātā projekta iesniegums ir noraidāms.”³¹⁵
5.2.1.2/20/A/005	“Divu fāzu sausās anaerobās fermentācijas sistēmas izveide poligonā “Ķīvītes” organisko atkritumu pārstrādei”	SIA “LIEPĀJAS RAS”	Finansējuma nepietiekamības dēļ “MK noteikumos noteiktais Kohēzijas fonda (turpmāk - KF) finansējums, kas pieejams darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 5.2.1.specifiskā atbalsta mērķa “Veicināt dažāda veida atkritumu atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju” 5.2.1.2.pasākuma “Atkritumu pārstrādes veicināšana” 3.atlases kārtas “Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtu izveide” otrajā uzsaukumā (turpmāk – SAMP 5.2.1.2. 3.kārtas 2.uzsaukums), ir 16 759 673 euro, kuru sadala bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtām, kas izmanto aerobo pārstrādes metodi – 454 348 euro, un bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtām, kas izmanto anaerobo pārstrādes metodi – 16 305 325 euro. SAMP 5.2.1.2. 3.kārtas 2.uzsaukumā tika saņemti 8 projektu iesniegumi par kopējo KF summu 29 705 527,71316 euro. Anaerobā pārstrādes metode tika paredzēta 5 projektu iesniegumos par kopējo KF summu 29 391 717,91 euro. Atbilstoši projekta iesniegumam piešķirto punktu skaitam un pēc projektu iesniegumu atlases nolikuma 34.punktā noteiktās projektu iesniegumu sarindošanas prioritārā secībā, projekta iesniegums saņem 3.vietu starp projekta iesniegumiem, kur paredzēta anaerobā pārstrādes metode. Tādējādi ir pamats konstatējumam, ka projekta iesniegumā paredzētajām darbībām finansējums nav pieejams, kā rezultātā projekta iesniegums ir noraidāms.”³¹⁷
5.2.1.2/20/A/002	„Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtas izveide Zemgales reģionālajā	SIA “Jelgavas komunālie pakalpojumi”	Finansējuma nepietiekamības dēļ “MK noteikumos noteiktais Kohēzijas fonda (turpmāk - KF) finansējums, kas pieejams darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 5.2.1.specifiskā atbalsta mērķa “Veicināt dažāda veida atkritumu atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju” 5.2.1.2.pasākuma “Atkritumu pārstrādes veicināšana” 3.atlases kārtas “Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtu izveide” otrajā uzsaukumā (turpmāk – SAMP 5.2.1.2. 3.kārtas 2.uzsaukums), ir 16 759 673 euro, kuru sadala bioloģiski noārdāmo atkritumu

	atkritumu poligonā "Brakšķi"		pārstrādes iekārtām, kas izmanto aerobo pārstrādes metodi – 454 348 euro, un bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtām, kas izmanto anaerobo pārstrādes metodi – 16 305 325 euro. SAMP 5.2.1.2. 3.kārtas 2.uzsaukumā tika saņemti 8 projektu iesniegumi par kopējo KF summu 29 705 527,71 euro. Anaerobā pārstrādes metode tika paredzēta 5 projektu iesniegumos par kopējo KF summu 29 391 717,91 euro. Atbilstoši projekta iesniegumam piešķirto punktu skaitam un pēc projektu iesniegumu atlases nolikuma 33.4.punktā noteiktās projektu iesniegumu sarindošanas prioritārā secībā, projekta iesniegums saņem 4.vietu starp projekta iesniegumiem, kur paredzēta anaerobā pārstrādes metode. Tādējādi ir pamats konstatējumam, ka projekta iesniegumā paredzētajām darbībām finansējums nav pieejams, kā rezultātā projekta iesniegums ir noraidāms. ³¹⁸
5.2.1.2/20/A/007	"Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtu izveide poligonā "Janvāri""	SIA "Atkritumu apsaimniekošanas sabiedrība "PIEJŪRA""	Vienoto kritēriju neizpilde "Veicot grūtībās nonākušā uzņēmuma statusa noteikšanas pārbaudi saskaņā ar Eiropas Komisijas 2014.gada 17.jūnija Regulas (ES) Nr.651/2014 2.panta 18.punktā noteikto, konstatēts, ka saskaņā ar datu bāzē Lursoft (www.lursoft.lv) pieejamo informāciju uz 20.07.2020. un 14.09.2020. projekta iesniedzējs SIA "Atkritumu apsaimniekošanas sabiedrība "PIEJŪRA"" ir grūtībās nonācis saimnieciskās darbības veicējs un atbilst liela uzņēmuma statusam. Atbilstoši Eiropas Komisijas 2014.gada 17.jūnija Regulas (ES) Nr.651/2014 2.panta 18.punkta a) apakšpunktā noteiktajam projekta iesniedzējs ir definējams kā grūtībās nonācis saimnieciskās darbības veicējs, jo atbilstoši pēdējā gada pārskatā norādītajam tam uzkrāto zaudējumu dēļ ir zaudēta vairāk nekā puse no parakstītā kapitāla, proti, 2019.gadā zaudējumu īpatsvars ir -18.90, un ne projekta iesniegumā, ne Lursoft datu bāzē nav pieejama informācija par projekta iesniedzēja finanšu rādītāju uzlabojumiem, kas būtu veikti pirms projekta iesnieguma iesniegšanas, t.i., projekta iesniegumam nav pievienots zvērināta revidenta apstiprināts operatīvais starpperiodu pārskats, t.sk. datu bāzē Lursoft nav pieejama informācija par pamatkapitāla (apmaksātā) palielināšanu. Ņemot vērā iepriekš minēto, projekta iesniedzējs neatbilst kritērijam, un saskaņā ar projektu iesniegumu atlases nolikuma 33.3.apakšpunktu, projekta iesnieguma vērtēšana netiek turpināta. Saskaņā ar projektu iesniegumu atlases nolikuma 46.3.apakšpunktu projekta iesniegums ir noraidāms." ³¹⁹
SAM 5.2.1.3. Atkritumu reģenerācijas veicināšana			
5.2.1.3/18/A/002	Atkritumu reģenerācijas veicināšana Daugavpilī	SIA "AADSO"	Finansējuma nepietiekamības dēļ "MK noteikumos noteiktais Eiropas Savienības Kohēzijas fonda līdzfinansējums, kas pieejams darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 5.2.1.specifiskā atbalsta mērķa "Veicināt dažāda veida atkritumu atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju" 5.2.1.3.pasākuma "Atkritumu reģenerācijas veicināšana" (turpmāk – Pasākums) īstenošanai, ir 9 184 249 euro. Pasākuma ietvaros tika saņemti divi projektu iesniegumi par kopējo Kohēzijas fonda līdzfinansējuma summu 18 368 498,00 euro apmērā. Atbilstoši projekta iesniegumam piešķirto punktu skaitam un saskaņā ar projektu iesniegumu atlases nolikuma 32.punktā noteikto projektu iesniegumu sarindošanas prioritāro secību, projekta iesniegums saņem 2.vietu. Tādējādi ir pamats konstatējumam, ka projekta iesniegumā plānotajām darbībām finansējums nav pieejams, kā rezultātā projekta iesniegums ir noraidāms." ³²⁰

7. pielikums. BA dalītās vākšanas sistēmas izvērtējums izlasē iekļautajās pašvaldībās

	Modelētā situācija pēc MK noteikumiem Nr.328 “Kritēriji un kārtība, kādā novērtē atkritumu dalītās savākšanas pakalpojuma pieejamību iedzīvotājiem” ³²¹ izlasē iekļautajās pašvaldībās pēc ATR				Faktiskā situācija (dati par izlasē iekļautajām pašvaldībām pirms ATR)		Papildu iespējas dalīti vākt BA novada teritorijās (dati par izlasē iekļautajām pašvaldībām pirms ATR)			
	Iedzīvotāju skaits ³²²	Savākšanas punktu skaits pašvaldībā		Savākšanas laukumu skaits, kur iespējams nodot BA	Savākšanas punktu skaits pašvaldībā*		Savākšanas laukumu skaits, kur iespējams nodot BA ³²³	Kompostēšanas laukumi	Priekšapmaksas maiši	Savākšanas maršruti (sezonas)
		pilsētās	pagastos		pilsētās	pagastos				
Rīgas valstspilsētas pašvaldībā	674 852	964	-	8	834 ³²⁴		2	√	√	√
Mārupes novada pašvaldībā	37 259	-	83	1	154** ³²⁵		0		√	√
Talsu novada pašvaldībā	38 293	25	54	1	0		1	√	√	√
Dienvidkurzemes novada pašvaldībā	35 147	22	53	1	0		1	√	√	√
Balvu novada pašvaldībā	19 955	13	28	1	0		1	√		√
Ludzas novada pašvaldībā	22 904	21	25	1	0		0	√		

*savākšanas punktu skaits tiek norādīts pēc atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumu sniegtās informācijas par adrešu skaitu, kurās ir iespējams dalīti nodot BA

**dati norādīti tikai par Mārupes novadu pirms ATR

8. pielikums. Pašvaldību veiktie kontrolmērījumi SA pārejas koeficienta no tilpuma uz svara mērvienībām kontrolei

Pašvaldība ³²⁶	Rīgas valstspilsētas pašvaldība			Mārupes novada pašvaldība		Talsu novada pašvaldība		Dienvidkurzemes novada pašvaldība			Balvu novada pašvaldība			Ludzas novada pašvaldība		
				Mārupes novads	Babītes novads	Talsu novads	Mērsraga novads	Durbes novads	Grobiņas novads	Vaiņodes novads	Baltinavas novads	Balvu novads	Rugāju novads	Ciblas novads	Ludzas novads	Zilupes novads
Apsaimniekotājs ³²⁷	SIA "Eco Baltia vide"	SIA "Clean R"	PS "Lautus vide"	SIA "Eco Baltia vide"	SIA "Eco Baltia vide"	SIA "AAS "Piejūra""	SIA "AAS "Piejūra""	SIA "Eko Kurzeme"	SIA "Eko Kurzeme" ³²⁸	PS "Vides pakalpojumu grupa Liepājai"	SIA "ZAAO"	SIA "Pilsētvides serviss"	SIA "ZAAO"	SIA "ALAAS"	SIA "Ludzas apsaimniekotājs"	SIA "Clean R"
Vai pašvaldība ir noslēgusi vienošanās ar atkritumu apsaimniekotāju ³²⁹ par mērījumu veikšanu?	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Jā	Nav iesniegta informācija	Nav iesniegta informācija	Jā	Jā	Nav iesniegta informācija	Jā	Nav iesniegta informācija	Jā	Jā	Nav iesniegta informācija
Vai vienošanās dokumentā norādīta visa informācija ³³⁰ ?	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Daļēji	Nav iesniegta informācija	Nav iesniegta informācija	Jā	Jā	Nav iesniegta informācija	Jā	Nav iesniegta informācija	Jā	Jā	Nav iesniegta informācija
Vai mērījumi ir veikti vismaz reizi ceturksnī?	Jā	Jā	Jā ³³¹	Jā	Jā	Jā	Jā	Nav iesniegta informācija	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Nav nosakāms
Vai atskaitēs uzrādītā informācija apliecina mērījuma veikšanu pašvaldības administratīvajā teritorijā?	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	Nē	Nē	Nav iesniegta informācija	Jā	Jā	Nē	Jā	Nē	Nē	Jā	Jā
Vai mērījumos piedalījies pašvaldību pārstāvis?	Nē	Nē	Nē	Nē	Nē	Nē	Nē	Nav iesniegta informācija	Nav iesniegta informācija	Nav iesniegta informācija	Nē	Daļēji ³³²	Nē	Nē	Nē	Nē

Atsauces

- ¹ *Aprites ekonomika: definīcija, nozīme un ieguvumi*, pieejams: <https://www.europarl.europa.eu/news/lv/headlines/economy/20151201STO05603/aprites-ekonomika-definicija-nozime-un-ieguvumi>, resurss skatīts: 11.01.2022.
- ² Atkritumu apsaimniekošanas likuma 1. panta 14. punkts.
- ³ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 1. panta 13. punkts.
- ⁴ Kopsavilkums Padomes Direktīvai 1999/31/EK par atkritumu poligoniem, pieejams: https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:hmlwte_VsRoJ:https://eur-lex.europa.eu/summary/LV/121208+&cd=1&hl=ru&ct=clnk&gl=lv, resurss skatīts 16.12.2021.
- ⁵ *Biogāzes ražošanas attīstības iespējas Madonas rajonā*, pieejams: <http://petijumi.mk.gov.lv/node/1791>, resurss skatīts: 16.12.2021.
- ⁶ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 1. panta 4.¹ punkts.
- ⁷ *Kas ir reģionālā politika? Glosārijs*, pieejams: https://ec.europa.eu/regional_policy/lv/policy/what/glossary/e/ex-ante-conditionalities, skatīts 23.11.2021.
- ⁸ Attīstības plānošanas sistēmas likuma 5. panta otrās daļas 5.punkts.
- ⁹ Eiropas revīzijas palātas 12.2021. Īpašais ziņojums par attīrīšanas izmaksu segšanas pieprasīšanu no piesārņotājiem, pieejams: <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/polluter-pays-principle-12-2021/lv/index.html>, resurss skatīts: 14.10.2021.
- ¹⁰ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 1.panta 3. punkts.
- ¹¹ *Waste generation and decoupling in Europe*, pieejams: <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/waste-generation-5/assessment>, resurss skatīts 13.07.2021.
- ¹² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/850 (2018. gada 30. maijs), ar ko groza Direktīvu 1999/31/EK par atkritumu poligoniem (grozījumi Padomes Direktīvas (1999. gada 26. aprīlis) par atkritumu poligoniem 5. pantā).
- ¹³ *Bioloģiskie atkritumi*, pieejams: <https://www.atkritumi.lv/lv/skirosana/biologiskie/>, resurss skatīts 29.07.2021.
- ¹⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/851 (2018. gada 30. maijs), ar ko groza Direktīvu 2008/98 par atkritumiem (grozījumi Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (2008. gada 19. novembris) 22. pantā).
- ¹⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/851 (2018. gada 30. maijs), ar ko groza Direktīvu 2008/98 par atkritumiem (grozījumi Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (2008. gada 19. novembris) 22. pantā).
- ¹⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/851 (2018. gada 30. maijs), ar ko groza Direktīvu 2008/98 par atkritumiem (grozījumi Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (2008. gada 19. novembris) 22. pantā).
- ¹⁷ *Decree on the management of biodegradable kitchen waste and green garden waste*, Official Gazette of the Republic of Slovenia, No. 39/10, pieejams: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED5366>, resurss skatīts 12.01.2022.
- ¹⁸ MK 02.04.2013. noteikumu Nr. 184 “Noteikumi par atkritumu dalītu savākšanu, sagatavošanu atkārtotai izmantošanai, pārstrādi un materiālu reģenerāciju” 2.1 punkts, spēkā līdz 2020. gada 10. septembrim.
- ¹⁹ Eiropas Komisija, komisijas dienestu darba dokuments, Agrārā brīdinājuma ziņojums: Latvija, Pavaddokuments dokumentam, Komisijas Ziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un Sociālo Lietu Komitejai un Reģionu Komitejai par ES atkritumu apsaimniekošanas tiesību aktu īstenošanu, tostarp agrārā brīdinājuma ziņojums par dalībvalstīm, kuras varētu nesasniegt 2020. gadam izvirzīto mērķrādītāju attiecībā uz sadzīves atkritumu sagatavošanu atkalizmantošanai/reciklēšanai, 1. punkts, pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52018SC0420>, resurss skatīts 15.06.2021.
- ²⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/851 (2018. gada 30. maijs), ar ko groza Direktīvu 2008/98 par atkritumiem (grozījumi Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (2008. gada 19. novembris) 22. pantā).
- ²¹ Provizoriskā maksimālā soda nauda Latvijai 3128 euro/dienā x 365 dienas gadā + provizoriskā maksimālā kavējuma nauda Latvijai 28 560 euro/dienā x 365 dienas gadā (avots: Rokasgrāmata par Eiropas Savienības Tiesas lietām un pārkāpuma procedūrām, Tieslietu ministrija, 17. lpp. Pieejams: <https://www.tm.gov.lv/lv/daliba-es/rokasgramata-par-eiropas-savienibas-tiesas-lietam-un-parkapuma-proceduram>), skatīts 18.05.2021.
- ²² Aprēķins Pierīgas AAR veikts par 2021. gadu, jo, sākot no 2022. gada, ekspluatācijā nodota BA pārstrādes iekārta SAP “Getliņi”.
- ²³ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2013.-2020. gadam (apstiprināts ar MK 2021. gada 23. marta rīkojumu Nr. 100 “Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu 2013. – 2020. gadam”).
- ²⁴ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 1. panta 4.¹ punkts.
- ²⁵ *Kas ir bioloģiski noārdāmie atkritumi?*, pieejams: <https://skirobio.lv/kas-ir-biologiski-noardamie-atkritumi/>, resurss skatīts 02.02.2022.

- ²⁶ *Finding an optimal solution for biowaste management in the Baltic States*, 2014.gada maijs, Jelena Pubule*, Andra Blumberga, Francesco Romagnoli, Dagnija Blumberga, Journal of Cleaner Production, 9. lpp.
- ²⁷ Informācija iegūta no SIA "Getliņi EKO" informatīvā materiāla, pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=IzG-NifwSHk>, resurss skatīts 15.07.2021., Attēla izmantošana saskaņota ar SIA "Getliņi EKO".
- ²⁸ *EBA Statistical report 2021*, European Biogas Association, pieejams: <https://www.europeanbiogas.eu/eba-statistical-report-2021/>, resurss skatīts 16.12.2021.
- ²⁹ Rīcības plāna pārejai uz aprītes ekonomiku 2020.-2027. gadam 1.1. apakšpunkts (apstiprināts ar Ministru kabineta 2020. gada 4. septembra rīkojumu Nr. 489 "Par Rīcības plānu pārejai uz aprītes ekonomiku 2020.-2027. gadam").
- ³⁰ *Sustainable waste management in a circular economy*, Interreg Europe, 2020.gada marts, pieejams: https://projects2014-2020.interregeurope.eu/fileadmin/user_upload/plp_uploads/policy_briefs/Policy_brief_on_waste_management.pdf?fbclid=IwAR2dWq5dkNjWqrSU7uKe06LbudJoRBfQ0QPQyzAxoOCtvMYrHEWCrNZ8_Cs, resurss skatīts 05.11.2021.
- ³¹ *Sustainable waste management in a circular economy*, Interreg Europe, 2020. gada marts, pieejams: https://projects2014-2020.interregeurope.eu/fileadmin/user_upload/plp_uploads/policy_briefs/Policy_brief_on_waste_management.pdf?fbclid=IwAR2dWq5dkNjWqrSU7uKe06LbudJoRBfQ0QPQyzAxoOCtvMYrHEWCrNZ8_Cs, resurss skatīts 05.11.2021.
- ³² *Piemēram Waste not, want not: Addressing food waste for a just and ecological food system*, pieejams: <https://www.greenpeace.org/international/story/45286/waste-not-want-not-addressing-food-waste-for-just-and-ecological-food-system/>, resurss skatīts 15.07.2021.
- ³³ 12. mērķis - Nodrošināt ilgtspējīgus patēriņa paradumus un ražošanas modeļus, 13. mērķis - Veikt steidzamus pasākumus, lai cīnītos pret klimata pārmaiņām un to ietekmi, 14. mērķis - Saglabāt un ilgtspējīgi izmantot okeānus, jūras un to resursus, lai nodrošinātu ilgtspējīgu attīstību, 15. mērķis - Aizsargāt, atjaunot un veicināt sauszemes ekosistēmu ilgtspējīgu izmantošanu, ilgtspējīgi apsaimniekot mežus, apkarot pārtuksnešošanas un novērst zemes degradāciju, veicināt tās atjaunošanu un apstādināt bioloģiskās daudzveidības izzušanu.
- ³⁴ *Bio-waste in Europe — turning challenges into opportunities*, European Environment Agency, 2020, pieejams: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/6ce6a3ef-dc45-11ea-adf7-01aa75ed71a1/language-en>, resurss skatīts 15.12.2021.
- ³⁵ *Bio-waste in Europe — turning challenges into opportunities*, European Environment Agency, 2020, pieejams: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/6ce6a3ef-dc45-11ea-adf7-01aa75ed71a1/language-en>, resurss skatīts 15.12.2021.
- ³⁶ Eiropas Parlamenta 2021. gada 10. februāra rezolūcija par jaunu aprītes ekonomikas rīcības plānu (2020/2077(INI))
- ³⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/98/EK (2008. gada 19. novembris) par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu.
- ³⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/98/EK (2008. gada 19. novembris) par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu Preambulas 1. punkts.
- ³⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/98/EK (2008. gada 19. novembris) par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu Preambulas 28. punkts.
- ⁴⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/98/EK (2008. gada 19. novembris) par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu 4. panta 1. punkts.
- ⁴¹ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021–2028. gadam (apstiprināts ar MK 2021.gada 22.janvāra rīkojumu Nr.45 „Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021. – 2028. gadam”) 5. nodaļa.
- ⁴² *Bio-waste in Europe — turning challenges into opportunities*, European Environment Agency, 2020, pieejams: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/6ce6a3ef-dc45-11ea-adf7-01aa75ed71a1/language-en>, resurss skatīts 15.12.2021.
- ⁴³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/850 (2018. gada 30. maijs), ar ko groza Direktīvu 1999/31/EK par atkritumu poligoniem (grozījumi Padomes Direktīvas (1999. gada 26. aprīlis) par atkritumu poligoniem 5. pantā).
- ⁴⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/98/EK (2008. gada 19. novembris) par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu Preambulas 35. punkts.
- ⁴⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2018/851 (2018. gada 30. maijs), ar ko groza Direktīvu 1999/31/EK par atkritumu poligoniem 1. panta 19. punkts.
- ⁴⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2018/850 (2018. gada 30. maijs), ar ko groza Direktīvu 1999/31/EK par atkritumu poligoniem, Preambulas 7. punkts.
- ⁴⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/98/EK (2008. gada 19. novembris) par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu 28. panta 5. punkts.
- ⁴⁸ Eiropas Komisijas 15.12.2017. paziņojums par to datu atjaunināšanu, kurus izmanto, lai aprēķinātu sodanaudas un kavējuma naudas, ko Komisija ierosina Tiesai piemērot pienākuma neizpildes procedūrās (2017/C 431/02).

- ⁴⁹ Provizoriskā maksimālā soda nauda Latvijai 3128 *euro*/dienā x 365 dienas gadā + provizoriskā maksimālā kavējuma nauda Latvijai 28 560 *euro*/dienā x 365 dienas gadā (avots: Rokasgrāmata par Eiropas Savienības Tiesas lietām un pārkāpuma procedūrām, Tieslietu ministrija, 17. lpp. Pieejams: <https://www.tm.gov.lv/lv/daliba-es/rokasgramata-par-eiropas-savienibas-tiesas-lietam-un-parkapuma-proceduram>), skatīts 18.05.2021.
- ⁵⁰ MK 02.04.2013. noteikumu Nr. 184 "Noteikumi par atkritumu dalītu savākšanu, sagatavošanu atkārtotai izmantošanai, pārstrādi un materiālu reģenerāciju" (spēkā līdz 28.10.2021.) 2.¹ punkts.
- ⁵¹ MK 26.10.2021. noteikumi Nr. 712 "Atkritumu dalītas savākšanas, sagatavošanas atkārtotai izmantošanai, pārstrādes un materiālu reģenerācijas noteikumi".
- ⁵² Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam (apstiprināta Saeimā 2010. gada 10. jūnija sēdē, Paziņojums par Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam apstiprināšanu), 5. lpp.
- ⁵³ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028. gadam (apstiprināts ar MK 2021. gada 22. janvāra rīkojumu Nr. 45 "Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021. – 2028. gadam"), kopsavilkums.
- ⁵⁴ 08.08.2016 informatīvais ziņojums "Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2013.-2020.gadam izpildi 2013., 2014. 2015. gadā" un 03.04.2020 informatīvais ziņojums "Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2013. - 2020. gadam izpildi 2016., 2017. un 2018. gadā".
- ⁵⁵ 08.08.2016. informatīvā ziņojuma "Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2013.-2020.gadam izpildi 2013., 2014. 2015. gadā" 7. sadaļa "Turpmākie virzieni atkritumu apsaimniekošanas sistēmas pilnveidošanai" un 03.04.2020. informatīvā ziņojuma "Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2013.2020. gadam izpildi 2016., 2017. un 2018. gadā" 6. sadaļa "Turpmākie virzieni atkritumu apsaimniekošanas sistēmas pilnveidošanai".
- ⁵⁶ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021. 2028. gadam (apstiprināts ar MK 2021. gada 22. janvāra rīkojumu Nr. 45 „Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021. – 2028. gadam”) 8.3. tabula.
- ⁵⁷ SIA "Getliņi EKO" bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes kompleksu nodeva ekspluatācijā 2021. gada 6. aprīlī, savukārt pastāvīga kompleksa darbība uzsākta vien 2022. gada janvārī.
- ⁵⁸ MK 23.05.2017. noteikumu Nr. 271 "Noteikumi par vides aizsardzības oficiālās statistikas un piesārņojošās darbības pārskata veidlapām" 2.3. apakšpunkts.
- ⁵⁹ MK 23.05.2017. noteikumu Nr. 271 "Noteikumi par vides aizsardzības oficiālās statistikas un piesārņojošās darbības pārskata veidlapām" 4. punkts.
- ⁶⁰ MK 23.05.2017. noteikumu Nr. 271 "Noteikumi par vides aizsardzības oficiālās statistikas un piesārņojošās darbības pārskata veidlapām" 5.punkts, Valsts vides dienestam ir noteikta kompetence veikt administratīvā pārkāpuma procesu un piemērot administratīvo sodu par atkritumu uzskaites noteikumu pārkāpšanu saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas likuma 43.panta trešo daļu un 44.panta otro daļu.
- ⁶¹ Valsts kontroles un Valsts vides dienesta 25.01.2022. intervija.
- ⁶² SAP iesniegtā informācija pēc Valsts kontroles pieprasījuma.
- ⁶³ Komersanta reģistrācijas numurs 40003309841.
- ⁶⁴ Komersanta reģistrācijas numurs 40003682818.
- ⁶⁵ Komersanta reģistrācijas numurs 44103141663.
- ⁶⁶ SIA "Atkritumu apsaimniekošanas sabiedrība "PIEJŪRA"", komersanta reģistrācijas numurs 40003525848.
- ⁶⁷ Līgums par atkritumu apsaimniekošanu noslēgts ar personu savienību SIA "Eco Baltia vide" un SIA "Eco Kurzeme", tomēr faktiski atkritumus apsaimniekoja SIA "Eko Kurzeme" (2021. gadā SIA "Eko Kurzeme" tika pievienota SIA "Eco Baltia vide").
- ⁶⁸ Komersanta reģistrācijas numurs 40203013387.
- ⁶⁹ Komersanta reģistrācijas numurs 44103015509.
- ⁷⁰ Komersanta reģistrācijas numurs 40003244831.
- ⁷¹ Komersanta reģistrācijas numurs 42403013918.
- ⁷² Komersanta reģistrācijas numurs 42403015020.
- ⁷³ MK 23.05.2017. noteikumu Nr. 271 "Noteikumi par vides aizsardzības oficiālās statistikas un piesārņojošās darbības pārskata veidlapām" 2.3. apakšpunkts un 3. pielikums.
- ⁷⁴ 20.07.2020. "Novērtējums par Latvijā radīto un apsaimniekoto sadzīves, bioloģiski noārdāmo un pārtikas atkritumu daudzumu un to nākotnes attīstības tendencēm līdz 2035. gadam", pieejams: https://www.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/projekti/mbi/Computational_Systems_Biology_Group/DeSTInation/DeSTInation_Assessment_of_waste_amount_and_management_till_2035.pdf, resurss skatīts 14.10.2021.
- ⁷⁵ 20.07.2020. "Novērtējums par Latvijā radīto un apsaimniekoto sadzīves, bioloģiski noārdāmo un pārtikas atkritumu daudzumu un to nākotnes attīstības tendencēm līdz 2035. gadam", 59. lpp., pieejams: https://www.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/projekti/mbi/Computational_Systems_Biology_Group/DeSTInation/DeSTInation_Assessment_of_waste_amount_and_management_till_2035.pdf, resurss skatīts 14.10.2021.

- ⁷⁶ ESAO Vides raksturlielumu pārskati. Latvija, 2019. gads. 155. lpp., pieejams https://www.oecd-ilibrary.org/environment/esao-vides-raksturlielumu-parlats-par-latviju-2019-gads_f42e7030-lv, resurss skatīts 05.01.2022.
- ⁷⁷ European Commission, *The Environmental Implementation Review 2019. Country Report - Latvia*. SWD(2019) 124 final. 7. lpp., pieejams: https://ec.europa.eu/environment/eir/pdf/report_lv_en.pdf, skatīts 08.11.2021.
- ⁷⁸ *Study on Waste Statistics – A comprehensive review of gaps and weaknesses and key priority areas for improvement in the EU waste statistics* (2017), 38. lpp., pieejams: https://ec.europa.eu/environment/waste/pdf/Eunomia_study_on_waste_statistics.pdf, resurss skatīts 15.12.2021.
- ⁷⁹ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.–2028. gadam (apstiprināts ar MK 2021. gada 22. janvāra rīkojumu Nr. 45 „Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu 2021. – 2028. gadam”), kopsavilkums.
- ⁸⁰ MK 30.05.2017. noteikumu Nr. 292 “Noteikumi par kārtību, kādā sniedzama informācija par savākto, reģenerācijai nodoto, atkritumu poligonā nodoto un atkritumu poligonā apglabāto sadzīves atkritumu masu” 2. un 5. punkti
- ⁸¹ MK 30.05.2017. noteikumu Nr. 292 “Noteikumi par kārtību, kādā sniedzama informācija par savākto, reģenerācijai nodoto, atkritumu poligonā nodoto un atkritumu poligonā apglabāto sadzīves atkritumu masu” 2. un 5. punkti.
- ⁸² Pašvaldības norādītas pirms ATR.
- ⁸³ Atkritumu apsaimniekotājs, ar kuru pašvaldība atbilstoši Atkritumu apsaimniekošanas likuma 18. pantam ir noslēgusi līgumu par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu attiecīgajā sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonā.
- ⁸⁴ Līgums par atkritumu apsaimniekošanu noslēgts ar personu savienību SIA “Eco Baltia vide” un SIA “Eco Kurzeme”, tomēr faktiski atkritumus apsaimniekoja SIA “Eko Kurzeme” (2021. gadā SIA “Eko Kurzeme” tika pievienota SIA “Eco Baltia vide”).
- ⁸⁵ MK 30.05.2017. noteikumu Nr. 292 “Noteikumi par kārtību, kādā sniedzama informācija par savākto, reģenerācijai nodoto, atkritumu poligonā nodoto un atkritumu poligonā apglabāto sadzīves atkritumu masu” 2. punkts.
- ⁸⁶ MK 30.05.2017. noteikumu Nr. 292 “Noteikumi par kārtību, kādā sniedzama informācija par savākto, reģenerācijai nodoto, atkritumu poligonā nodoto un atkritumu poligonā apglabāto sadzīves atkritumu masu” 5. punkts.
- ⁸⁷ Aprēķinā tika izmantots tarifā izmantotais pārejas koeficients no tilpuma uz svara mērvienībām.
- ⁸⁸ SIA “Getliņi Eko” 07.12.2021. elektroniski sniegtā informācija.
- ⁸⁹ MK 30.05.2017. noteikumu Nr. 292 “Noteikumi par kārtību, kādā sniedzama informācija par savākto, reģenerācijai nodoto, atkritumu poligonā nodoto un atkritumu poligonā apglabāto sadzīves atkritumu masu” 2. un 5. punkts.
- ⁹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2018/851 nosaka, ka no 2027. gada 1. janvāra BA, kas nonāk aerobā vai anaerobā apstrādē, var ieskaitīt kā pārstrādātus vienīgi tad, ja tie ir dalīti savākti vai nodalīti to rašanās vietā. Tas nozīmē, ka arī mehāniski bioloģiskās priekšapstrādes rezultātā iegūts komposts kopējā pārstrādātajā BA daudzumā ieskaitīts netiks.
- ⁹¹ Aprēķins Pierīgas AAR veikts par 2021. gadu, jo, sākot no 2022. gada, ekspluatācijā nodota BA pārstrādes iekārta SAP “Getliņi”.
- ⁹² 05.07.2019. informatīvā ziņojuma “Par risinājumiem elektroenerģijas obligātā iepirkuma komponentes atcelšanai un enerģētikas politikas īstenošanas funkcijām” (atbalstīts MK 16.07.2019. sēdē) 6. lpp.
- ⁹³ Informācija plašsaziņas līdzekļos, piemēram, <https://www.la.lv/mesliem-ja-kukuruzai-ne>, resurss skatīts 09.12.2021.
- ⁹⁴ Likums “Grozījumi Elektroenerģijas tirgus likumā”, 11. un 18. punkts, spēkā no 15.02.2020.
- ⁹⁵ MK 02.09.2020. noteikumu Nr. 560 “Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamās energoresursus, kā arī par cenu noteikšanas kārtību un uzraudzību” 13. un 15. punkts, 2. pielikums; MK 02.09.2020. noteikumu Nr. 461 “Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, uzraudzību un cenu noteikšanu, ražojot elektroenerģiju koģenerācijā” 73. un 75. punkts, 7. pielikums.
- ⁹⁶ Konsultatīva koordinējoša institūcija, kuras sastāvā ietilpst biedrību un nodibinājumu pārstāvji. Latvijas Biogāzes asociācija neietilpst padomes sastāvā.
- ⁹⁷ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021.–2028. gadam (apstiprināts ar MK 2021.gada 22.janvāra rīkojumu Nr.45 “Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021. – 2028. gadam”) 8. pielikums.
- ⁹⁸ *Biowaste to Biogas – The production of energy and fertilizer from organic waste*, Wilken, D. et al. (2019) pieejams: <https://biowaste-to-biogas.com/Download/biowaste-to-biogas.pdf>, resurss skatīts 05.12.2021.
- ⁹⁹ Latvijas Biogāzes asociācijas sniegtie dati Valsts kontrolei.
- ¹⁰⁰ Saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021.–2028. gadam (apstiprināts ar MK 2021.gada 22.janvāra rīkojumu Nr.45 “Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021. – 2028. gadam”) datiem sešas biogāzes stacijas ir izvietotas poligonu teritorijās.
- ¹⁰¹ Mājsaimniecības un sadzīves BA pielīdzināmie kodi: 191212: Atkritumu mehāniskās apstrādes atkritumi (arī materiālu maisījumi), kuri neatbilst 191211 klasei; 191213: Bioloģiski noārdāmi atkritumi, kas piemēroti kompostēšanai vai anaerobai pārstrādei; 200108: Bioloģiski noārdāmi virtuves atkritumi; 200109: Mājsaimniecību, restorānu, sabiedriskās ēdināšanas iestāžu un mazumtirdzniecības telpu pārtikas atkritumi un citi tiem pielīdzināmi pārtikas ražošanas atkritumi; 200125: Pārtikas eļļa un tauki; 200201: Bioloģiski noārdāmi atkritumi; 200302: Tirgus atkritumi.

- ¹⁰² Komersanta reģistrācijas numurs 44103034228.
- ¹⁰³ Komersanta reģistrācijas numurs 40103200693.
- ¹⁰⁴ Komersanta reģistrācijas numurs 40003765664.
- ¹⁰⁵ Komersanta reģistrācijas numurs 42103054527.
- ¹⁰⁶ Komersanta reģistrācijas numurs 40003752176.
- ¹⁰⁷ Komersanta reģistrācijas numurs 45403023379.
- ¹⁰⁸ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.–2028.gadam (apstiprināts ar MK 2021. gada 22. janvāra rīkojumu Nr. 45 “Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu 2021. – 2028. gadam”).
- ¹⁰⁹ Valsts kontroles un biedrības “Latvijas biogāzes asociācija” pārstāvju 13.01.2022 intervijas protokols.
- ¹¹⁰ Informatīvais ziņojums “Kompleksa atbalsta sistēma biometāna ražošanai un izmantošanai”, 22-TA-706, resurss pieejams: https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/96f14727-3223-46b1-8934-5f71821aa466, resurss skatīts 30.03.2022.
- ¹¹¹ Atbilstoši Komisijas Regulai Nr. 142/2011 (2011. gada 25. februāris).
- ¹¹² ESAO 17.07.2020. rekomendācija Nr. OECD/LEGAL/0460 par infrastruktūras pārvaldību.
- ¹¹³ ESAO 17.07.2020. rekomendācija Nr. OECD/LEGAL/0460 par infrastruktūras pārvaldību, 1., 5., 6. 8. princips.
- ¹¹⁴ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.–2028. gadam (apstiprināts ar MK 2021. gada 22. janvāra rīkojumu Nr. 45 “Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu 2021. – 2028. gadam”).
- ¹¹⁵ SAP “Getliņi” BA pārstrādes iekārta tika nodota ekspluatācijā 2021. gada septembrī, savukārt BA pārstrādes iekārtas poligonos “Kīvītes”, “Cinīši”, “Brakšķi”, “Daibe” un “Janvāri” iekārtu būvniecība vēl tikai tiks uzsākta.
- ¹¹⁶ Pieejams: <https://www.varam.gov.lv/lv/noteikumi-par-atkritumu-apsaimniekosanas-regioniem>, resurss skatīts 15.06.2021.
- ¹¹⁷ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.–2028. gadam ((apstiprināts ar MK 2021. gada 22. janvāra rīkojumu Nr. 45 “Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu 2021. – 2028. gadam”), 4.3. apakšnodaļa „Poligonu infrastruktūras optimizācija”).
- ¹¹⁸ Komersanta reģistrācijas numurs 40003367816.
- ¹¹⁹ SIA “Getliņi Eko” 28.10.2021. vēstule Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai Nr.336/2021.
- ¹²⁰ Plānotā jauda
- ¹²¹ 2015. gadā ANO Ģenerālajā asamblejā pieņēma rezolūciju „Mūsu pasaules pārveidošana: ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam” jeb Dienaskārtība 2030. Tā nosaka 17 Ilgtspējīgas attīstības mērķus un 169 apakšmērķus, kas sasniedzami, lai pasaulē mazinātos nabadzība un pasaules attīstība būtu ilgtspējīga. <https://www.pkc.gov.lv/lv/attistibas-planosana-latvija/ano-ilgtspejigas-attistibas-merki>, resurss skatīts 07.07.2021.
- ¹²² *Mērījumi pārtikas atkritumu un pārpalikumu apjoma noteikšanai*, pieejams: http://petijumi.mk.gov.lv/sites/default/files/title_file/Partikas_atkritumi_PETIJUMS.pdf, resurss skatīts 01.02.2022.
- ¹²³ *Mērījumi pārtikas atkritumu un pārpalikumu apjoma noteikšanai*, pieejams: http://petijumi.mk.gov.lv/sites/default/files/title_file/Partikas_atkritumi_PETIJUMS.pdf, resurss skatīts 01.02.2022.
- ¹²⁴ *Mērījumi pārtikas atkritumu un pārpalikumu apjoma noteikšanai*, pieejams: http://petijumi.mk.gov.lv/sites/default/files/file/Partikas_atkritumi_INFOGRAFIKA.pdf, skatīts 01.02.2022.
- ¹²⁵ Skatīt, piemēram, https://www.esfondi.lv/upload/00-vadlinijas/vadlinijas_2014/13.1_10.10_vadliniju_fin_korekcijas_2_p_18.07.2014.pdf, https://old.cfla.gov.lv/userfiles/files/Labas_prakses_seminars_17_05_2017_.pdf.
- ¹²⁶ Skatīt, piemēram, <https://www.sprk.gov.lv/events/sprk-apstiprinajusi-sia-getlini-eko-sadzives-atkritumu-apglabšanas-pakalpojuma-tarifu>, <https://mvd.riga.lv/biezak-uzdotie-jautajumi-un-atbildes-par-tarifu-kapumu/>.
- ¹²⁷ Eiropas Komisija, komisijas dienestu darba dokuments, Agrīnā brīdinājuma ziņojums: Latvija, Pavaddokuments dokumentam, Komisijas Ziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un Sociālo Lietu Komitejai un Reģionu Komitejai par ES atkritumu apsaimniekošanas tiesību aktu īstenošanu, tostarp agrīnā brīdinājuma ziņojums par dalībvalstīm, kuras varētu nesasnēgt 2020. gadam izvirzīto mērķrādītāju attiecībā uz sadzīves atkritumu sagatavošanu atkalizmantošanai/reciklēšanai, 1. punkts, pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52018SC0420>, resurss skatīts 15.07.2021.
- ¹²⁸ Eiropas Komisija, komisijas dienestu darba dokuments, Agrīnā brīdinājuma ziņojums: Latvija, Pavaddokuments dokumentam, Komisijas Ziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un Sociālo Lietu Komitejai un Reģionu Komitejai par ES atkritumu apsaimniekošanas tiesību aktu īstenošanu, tostarp agrīnā brīdinājuma ziņojums par dalībvalstīm, kuras varētu nesasnēgt 2020. gadam izvirzīto mērķrādītāju attiecībā uz sadzīves atkritumu sagatavošanu atkalizmantošanai/reciklēšanai, 1. punkts, pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52018SC0420>, resurss skatīts 15.06.2021.
- ¹²⁹ Komisijas dienestu darba dokuments „Agrīnā brīdinājuma ziņojums”: Latvija. Pavaddokuments dokumentam „Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai par ES atkritumu apsaimniekošanas tiesību aktu īstenošanu, tostarp agrīnā brīdinājuma ziņojums par dalībvalstīm, kuras varētu nesasnēgt 2020. gadam izvirzīto mērķrādītāju attiecībā uz sadzīves atkritumu sagatavošanu

- atkalizmantošanai/reciklēšanai”. Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A52018SC0420>, resurss skatīts 15.07.2021.
- ¹³⁰ ESAO Vides raksturlielumu pārskats par Latviju, 2019. gads. Pieejams: <http://www.oecd.org/latvia/esao-vides-raksturlielumu-parskats-par-latviju-2019-gads-f42e7030-lv.htm>, resurss skatīts 15.06.2021.
- ¹³¹ Laika posmā no 01.01.2021 līdz 30.11.2021. SAP “Getliņi” no Rīgas valstspilsētas pašvaldības ieviesti dalīti vāktie BA veidoja 4,6% no NSA, savukārt Mārupes novada pašvaldības šis rādītājs ir tikai 1,84%.
- ¹³² Sasniedzamie rezultāti atsevišķiem atkritumu veidiem un atkritumu plūsmām, kas izriet no ES direktīvu prasībām atkritumu apsaimniekošanā, uzskaitīti Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021.-2028. gadam (apstiprināts ar MK 2021. gada 22. janvāra rīkojumu Nr. 45 “Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021. – 2028. gadam”) 2. un 3. pielikumā.
- ¹³³ VARAM 19.10.2021. elektroniski sniegtā informācija.
- ¹³⁴ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 9. panta pirmā daļa, spēkā no 18.11.2010. līdz 31.05.2015.
- ¹³⁵ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 9. panta otrā daļa, spēkā no 18.11.2010. līdz 31.05.2015.
- ¹³⁶ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 10. panta otrā daļa, spēkā no 18.11.2010. līdz 31.05.2015.
- ¹³⁷ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 9. panta otrā daļa, spēkā no 01.06.2015.
- ¹³⁸ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 10. panta otrā daļa, spēkā no 01.06.2015. līdz 31.07.2020.
- ¹³⁹ Ziemeļvidzemes reģionālais atkritumu apsaimniekošanas plāns 2014.-2020.gadam, pieejams: https://www.zaao.lv/sites/default/files/zvraap_21_03_2014_178lpp2.pdf, Zemgales reģionālais atkritumu apsaimniekošanas plāns 2014. – 2020. gadam, pieejams: <http://www.zemgaleseko.lv/normativie-akti/zemgales-regionalais-atkritumu-apsaimniekosanas-plans-2014-2020gadam>, Vidusdaugavas reģionālais atkritumu apsaimniekošanas plāns 2015. – 2021.gadam, pieejams: https://www.spaa.lv/uploads/files/editor/2020/06/03/RAAP_gala_versija_25_10_2015.pdf.
- Liepājas reģionālais atkritumu apsaimniekošanas plāns 2014. – 2020. https://liepajasras.lv/wp-content/uploads/2015/11/Liepajas-regionalais-atkritumu-apsaimniekosanas-plans-2014_2020.gadam_.pdf
- ¹⁴⁰ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2013.-2020.gadam ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums, 23.-24. lpp, pieejams: https://www.varam.gov.lv/sites/varam/files/varamparsk_151012_atkritumi_sivn.pdf, resurss skatīts 15.09.2021.
- ¹⁴¹ VARAM 19.10.2021. elektroniski sniegtā informācija.
- ¹⁴² VARAM 20.10.2021. elektroniski sniegtā informācija.
- ¹⁴³ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028. gadam (apstiprināts ar MK 2021. gada 22. janvāra rīkojumu Nr. 45 “Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021. – 2028. gadam”).
- ¹⁴⁴ Valsts kontroles uz SIA “ZAAO” pārstāvju 28.10.2021. intervija.
- ¹⁴⁵ Komersanta reģistrācijas numurs 43603022128.
- ¹⁴⁶ Valsts kontroles un SIA “Jelgavas komunālie pakalpojumi” pārstāvju 25.10.2022. intervija.
- ¹⁴⁷ MK noteikumu projekta “Grozījumi Ministru kabineta 2013. gada 2. aprīļa noteikumos Nr. 184 “Noteikumi par atkritumu dalītu savākšanu, sagatavošanu atkārtotai izmantošanai, pārstrādi un materiālu reģenerāciju”” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija).
- ¹⁴⁸ Partnerības līgums Eiropas Savienības investīciju fondu 2014.–2020. gada plānošanas periodam (apstiprināts Eiropas Komisijā 20.06.2014.), 1.3. Izvēlētie tematiskie mērķi un ieguldījumu prioritātes, 91.-93. lpp.; 1.3.2. tabula. ERAF, ESF un KF DP ietvaros izvēlēto tematisko mērķu un investīciju prioritāšu pamatojuma apkopojums, 119. lpp.; Darbības programma “Izaugsme un nodarbinātība” (apstiprināta Eiropas Komisijā 11.11.2014.), 107.-110. lpp.
- ¹⁴⁹ Ex-ante nosacījums 6.2. Atkritumu apsaimniekošanas joma: veicināt ekonomiski un ekoloģiski ilgtspējīgas investīcijas atkritumu apsaimniekošanas jomā, it sevišķi, izstrādājot atkritumu apsaimniekošanas plānus saskaņā ar Direktīvu 2008/98/EK un ar atkritumu apsaimniekošanas hierarhiju.
- ¹⁵⁰ Progresā ziņojums Eiropas Komisijai par Partnerības līguma Eiropas Savienības investīciju fondu 2014.-2020. gada plānošanas periodam īstenošanu, 2017, 16. lpp., 37. paragrāfs. pieejams: https://www.esfondi.lv/upload/strat_zin_lv_22082017.pdf, resurss skatīts 15.11.2021.
- ¹⁵¹ MK 30.08.2016. noteikumu Nr. 588 “Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 5.2.1. specifiskā atbalsta mērķa “Veicināt dažāda veida atkritumu atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju” 5.2.1.2. pasākuma “Atkritumu pārstrādes veicināšana” īstenošanas noteikumi” 13. punkts.
- ¹⁵² MK 30.08.2016. noteikumu Nr. 588 “Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 5.2.1. specifiskā atbalsta mērķa “Veicināt dažāda veida atkritumu atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju” 5.2.1.2. pasākuma “Atkritumu pārstrādes veicināšana” īstenošanas noteikumi” (redakcijā, kas bija spēkā no 01.02.2017. līdz 06.07.2017.) 5.3. apakšpunkts.
- ¹⁵³ “Sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija) 04.07.2007. grozījumiem MK 30.08.2016. noteikumos Nr. 588 “Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 5.2.1. specifiskā atbalsta mērķa “Veicināt dažāda veida atkritumu atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju” 5.2.1.2. pasākuma “Atkritumu pārstrādes veicināšana” un

13.1.3. specifiskā atbalsta mērķa “Atveseļošanas pasākumi vides un reģionālās attīstības jomā” 13.1.3.2. pasākuma “Atkritumu atkārtota izmantošana, pārstrāde un reģenerācija” īstenošanas noteikumi”.

¹⁵⁴ Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 5.2.1. specifiskā atbalsta mērķa “Veicināt dažāda veida atkritumu atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju” sākotnējais novērtējums, pieejams: <https://www.varam.gov.lv/lv/specifiskais-atbalsta-merkis-521-veicinat-dazada-veida-atkritumu-atkartotu-izmantosanu-parstradi-un-regeneraciju-arhivs-1>, resurss skatīts 02.11.2021.

¹⁵⁵ MK 13.06.2017. noteikumi Nr. 328 “Kritēriji un kārtība, kādā novērtē atkritumu dalītās savākšanas pakalpojuma pieejamību iedzīvotājiem”.

¹⁵⁶ 2014. gada janvāris, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Geo Consultants” “Kritēriju izstrāde dalītās atkritumu savākšanas pakalpojumu pieejamības iedzīvotājiem novērtēšanai” noslēguma ziņojums, 8. lpp. Pieejams: https://www.varam.gov.lv/sites/varam/files/data_content/lig_nr-61_no12062013_dv_kriteriji_geoconsultants.pdf, resurss skatīts 03.04.2021.

¹⁵⁷ MK 13.06.2017. noteikumi Nr. 328 “Kritēriji un kārtība, kādā novērtē atkritumu dalītās savākšanas pakalpojuma pieejamību iedzīvotājiem”.

¹⁵⁸ Rīgas domes 21.04.2021. vēstule Nr. RD-21-773_nd “Par bioloģiski noārdāmo atkritumu apsaimniekošanu Rīgas pilsētā”.

¹⁵⁹ 21.06.2021. VARAM vēstule Nr.1-14/5994 “Par bioloģiski noārdāmo atkritumu apsaimniekošanu Rīgas pilsētā”.

¹⁶⁰ MK 13.06.2017. noteikumi Nr. 328 “Kritēriji un kārtība, kādā novērtē atkritumu dalītās savākšanas pakalpojuma pieejamību iedzīvotājiem”.

¹⁶¹ *Guidance on the interpretation of key provisions of Directive 2008/98/EC on waste*, pieejams: https://ec.europa.eu/environment/pdf/waste/framework/guidance_doc.pdf, resurss skatīts 03.01.2022.

¹⁶² 2014. gada janvāris, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Geo Consultants” “Kritēriju izstrāde dalītās atkritumu savākšanas pakalpojumu pieejamības iedzīvotājiem novērtēšanai” noslēguma ziņojums, 26. lpp.

¹⁶³ 13.06.2017. MK noteikumi Nr. 328 “Kritēriji un kārtība, kādā novērtē atkritumu dalītās savākšanas pakalpojuma pieejamību iedzīvotājiem” 2.-4. punkti.

¹⁶⁴ 2014. gada janvāris Sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Geo Consultants” “Kritēriju izstrāde dalītās atkritumu savākšanas pakalpojumu pieejamības iedzīvotājiem novērtēšanai” noslēguma ziņojums, 30. lpp. Pieejams: https://www.varam.gov.lv/sites/varam/files/data_content/lig_nr-61_no12062013_dv_kriteriji_geoconsultants.pdf, resurss skatīts 03.04.2021.

¹⁶⁵ Grobiņas novada pašvaldības 15.06.2021. vēstule Nr.2.14./382-N.

¹⁶⁶ Ludzas novada pašvaldības 15.06.2021. vēstule Nr. Nr.3.1.1.8/2021/1147-N.

¹⁶⁷ *Situation on Food Waste in Hungary*, pieejams: <http://www.reducefoodwaste.eu/situation-on-food-waste-in-hungary.html>, resurss skatīts 16.01.2022.

¹⁶⁸ MK 13.06.2017. noteikumi Nr. 328 “Kritēriji un kārtība, kādā novērtē atkritumu dalītās savākšanas pakalpojuma pieejamību iedzīvotājiem”.

¹⁶⁹ 2014. gada janvāris, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Geo Consultants” “Kritēriju izstrāde dalītās atkritumu savākšanas pakalpojumu pieejamības iedzīvotājiem novērtēšanai” noslēguma ziņojums, 30. lpp. Pieejams: https://www.varam.gov.lv/sites/varam/files/data_content/lig_nr-61_no12062013_dv_kriteriji_geoconsultants.pdf, resurss skatīts 03.04.2021.

¹⁷⁰ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 4. panta trešā daļa.

¹⁷¹ MK 19.04.2011. noteikumi Nr. 302 “Noteikumi par atkritumu klasifikatoru un īpašībām, kuras padara atkritumus bīstamus” 6. punkts.

¹⁷² *Bio-waste in Europe — turning challenges into opportunities*, European Environment Agency, 2020, pieejams: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/6ce6a3ef-dc45-11ea-adf7-01aa75ed71a1/language-en>, resurss skatīts 15.12.2021.

¹⁷³ 36/2006. (V. 18.) MARD Decree on the authorization, storage, placing on the market and use of propagating material, pieejams: <https://njt.hu/jogszabaly/2006-36-20-82>, resurss skatīts 12.01.2022.

¹⁷⁴ *Laatulannoite – Finnish quality assurance system for the recycled nutrient products*, pieejams: <https://laatulannoite.fi/in-english/>, resurss skatīts 14.01.2022.

¹⁷⁵ *Decree on the processing of biodegradable waste and the use of compost or digestate* (Official Gazette of the Republic of Slovenia, Nos. 99/13, 56/15 and 56/18), pieejams: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED6281>, resurss skatīts 14.01.2022.

¹⁷⁶ Ministru kabineta noteikumu projekts “Kārtība, kādā izbeidz piemērot atkritumu statusu no bioloģiski noārdāmiem atkritumiem iegūtam materiālam un tā izmantošanai”, pieejams: <https://www.varam.gov.lv/lv/jaunums/ministru-kabineta-noteikumu-projekts-kartiba-kada-izbeidz-piemerot-atkritumu-statusu-no-biologiski-noardamiem-atkritumiem-iegutam-materialam-un-ta-izmantosana>, resurss skatīts 13.12.2021.

- ¹⁷⁷ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2013.-2020. gadam (apstiprināts ar MK 2021. gada 22. janvāra rīkojumu Nr. 45 "Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021. – 2028. gadam").
- ¹⁷⁸ Resurss pieejams: https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/0a445e56-baff-461c-8843-f9e284b206c0, skatīts 31.01.2022.
- ¹⁷⁹ Valsts kontroles un SIA "ALAAS" pārstāvju 28.10.2021. intervijas, Valsts kontroles un SIA "ZAAO" pārstāvju 26.10.2021. intervijas, Valsts kontroles un SIA "Ventspils labiekārtošanas kombināts" pārstāvju un 29.10.2021. intervijas protokoli.
- ¹⁸⁰ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2013.–2020. gadam (apstiprināts ar MK 2021. gada 22. janvāra rīkojumu Nr. 45 "Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021. – 2028. gadam") 4.2. apakšnodaļa.
- ¹⁸¹ 08.08.2016. informatīvais ziņojums par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2013.-2020. gadam izpildi 2013., 2014. un 2015. gadā.
- ¹⁸² 03.04.2020. informatīvais ziņojums par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2016.-2018. gadam izpildi 2013., 2014. un 2015. gadā.
- ¹⁸³ 03.04.2020. informatīvais ziņojums par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2016.-2018. gadam izpildi 2013., 2014. un 2015. gadā.
- ¹⁸⁴ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2013.–2020. gadam (apstiprināts ar MK 2021. gada 22. janvāra rīkojumu Nr. 45 "Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021. – 2028. gadam") 6. nodaļa „Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā paredzētie rīcības virzieni un pasākumi”.
- ¹⁸⁵ Valsts kontroles un Rīgas valstspilsētas pašvaldības pārstāvju 20.01.2022. intervijas protokols un Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta elektroniski sniegtā informācija.
- ¹⁸⁶ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 8. panta pirmās daļas 9. punkts.
- ¹⁸⁷ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2013.–2020. gadam (apstiprināts ar MK 2021. gada 22. janvāra rīkojumu Nr. 45 "Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu 2021. – 2028. gadam") 6. nodaļa „Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā paredzētie rīcības virzieni un pasākumi”.
- ¹⁸⁸ Piemēram, Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta un SIA "Clean R" 19.02.2020. līguma Nr. DMV-20-48-lī 4.1.9. apakšpunkts.
- ¹⁸⁹ *Eksperti: BIO atkritumu šķirošanas vājš posms – nepietiekami strikti noteikts valsts regulējums infrastruktūras izveidē un sabiedrības izpratnes trūkums*, pieejams: <https://cleanr.lv/aktualitates/eksperti-bio-atkritumu-skirosanas-vajais-posms-nepietiekami-strikti-noteikts-valsts-regulejums-infrastrukturas-izvide-un-sabiedrības-izpratnes-trukums/>, resurss skatīts 27.10.2021.
- ¹⁹⁰ SIA "Eco Baltia vide" Klientu attiecību departamenta vadītājas 29.11.2021. elektroniski sniegtā informācija, Valsts kontroles un SIA "Eco Baltia vide" pārstāvju 26.11.2021. intervijas protokols, Valsts kontroles un Sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Clean R" pārstāvju 26.11.2021. intervijas protokols, Valsts kontroles un PS "Lautus vide" pārstāvju 25.11.2021. intervijas protokols.
- ¹⁹¹ Olaines novada pašvaldības 16.02.2022. vēstule Nr. ONP/1.14./22/1126-ND.
- ¹⁹² SIA "Eco Baltia vide" 29.11.2021. elektroniski iesniegtā informācija. Attēla izmantošana saskaņota ar SIA "Eco Baltia vide".
- ¹⁹³ Piemēram, <https://www.ecobaltiavide.lv/blog/iedod-biete-atkritumu-kalniem-ar-skalu-saukli-sakas-kampana-skiro-bio-ari-pilseta/>, <https://cleanr.lv/aktualitates/clean-r-izaicina-ridziniekus-skirot-bio-atkritumus/>, resurss skatīts 02.09.2021.
- ¹⁹⁴ Valsts kontroles pārstāvju 30.06.2021. intervija ar Mārupes novada pašvaldības pārstāvjiem.
- ¹⁹⁵ Latvijas namu pārvaldītāju un apsaimniekotāju asociācijas 16.02.2022. vēstule.
- ¹⁹⁶ Latvijas namu pārvaldītāju un apsaimniekotāju asociācijas 16.02.2022. vēstule, Valsts kontroles un Sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Babītes siltums" 09.12.2021. intervijas protokols, Valsts kontroles un AS "Civinity Mājas" pārstāvju 09.12.2021. intervijas protokols, Valsts kontroles un SIA "Rīgas namu pārvaldnieks" pārstāvju 13.12.2021. intervijas protokols, Valsts kontroles un Latvijas Namu pārvaldītāju un apsaimniekotāju asociācijas pārstāvju 31.01.2022. intervijas protokols.
- ¹⁹⁷ Dienvidkurzemes pašvaldības 09.12.2021. elektroniski sniegtā informācija.
- ¹⁹⁸ Ludzas novada pašvaldības 08.12.2021. vēstule Nr. 3.1.1.8/2021/2821-N.
- ¹⁹⁹ Balvu novada pašvaldības 10.12.2021. elektroniski sniegtā informācija.
- ²⁰⁰ SIA "Jēkabpils apsaimniekotājs" tīmekļvietne, resurss pieejams: <https://www.jekabpils-pakalpojumi.lv/lv/aktualitates/atkritumu-savaksana-un-parvadasana/ka-mums-veicas-ar-biologiski-noardamo-atkritumu-skirosanu/>, resurss skatīts 17.09.2021.
- ²⁰¹ Valsts kontroles un SIA "Jēkabpils pakalpojumi" pārstāvju 27.10.2021. intervijas protokols.
- ²⁰² Pieejams: <https://projektubanka.lv/projects/sporta-pils-darzi>, resurss skatīts 12.01.2022.
- ²⁰³ Pieejams: <https://cleanr.lv/aktualitates/pieredzes-apmainas-diskusija-ka-bio-atkritumus-parverst-darznieku-melnaja-zelta/>, resurss skatīts 12.01.2022.

- ²⁰⁴ Pieejams: [Škiro atkritumus un saņem mazāku ikmēneša rēķinu - Nauda miskastē - Projekti - TVNET - Īstas ziņas](#), resurss skatīts 24.02.2022.
- ²⁰⁵ Valsts kontroles un Rīgas valstspilsētas pašvaldības pārstāvju 20.01.2022. intervijas protokols un Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta elektroniski sniegtā informācija.
- ²⁰⁶ *Pradžia nebūna lengva, bet nepradējes neisibēgesi.*, pieejams: <https://www.aratc.lt/naujienos/pradzia-nebuna-lengva-bet-nepradejes-neisibegesi/>, resurss skatīts 17.01.2022.
- ²⁰⁷ *Situation on Food Waste in Hungary*, pieejams: <http://www.reducefoodwaste.eu/situation-on-food-waste-in-hungary.html>, resurss skatīts 16.01.2022.
- ²⁰⁸ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028. gadam (apstiprināts ar MK 2021. gada 22. janvāra rīkojumu Nr. 45 "Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021. – 2028. gadam").
- ²⁰⁹ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 39. panta pirmā daļa.
- ²¹⁰ Valsts kontroles 20.01.2015. revīzijas Nr. Nr.2.4.1-14/2014 "Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšanas atbilstība plānotajiem mērķiem un tiesību aktu prasībām" ziņojums, resurss pieejams: <https://www.lrvk.gov.lv/lv/revizijas/revizijas/noslegtas-revizijas/sadzives-atkritumu-apsaimniekosanas-organizesanas-atbilstiba-planotajiem-merkiem-un-tiesibu-aktu-prasibam>.
- ²¹¹ MK 21.08.2018. noteikumi Nr. 537 "Sadzīves atkritumu masas un tilpuma attiecības mērījumu veikšanas kārtība un nosacījumi".
- ²¹² MK 21.08.2018. noteikumu Nr. 537 "Sadzīves atkritumu masas un tilpuma attiecības mērījumu veikšanas kārtība un nosacījumi" 3., 6. un 7. punkti.
- ²¹³ No MK 21.08.2018. noteikumu Nr. 537 "Sadzīves atkritumu masas un tilpuma attiecības mērījumu veikšanas kārtība un nosacījumi" 5. punkta izriet pašvaldības pārstāvja obligātā daļība sadzīves atkritumu masas un tilpuma noteikšanā, kas veicama, izmantojot vienu no noteikumu 3. punktā paredzētajiem veidiem, un par to pašvaldībai ar atkritumu apsaimniekotāju rakstveidā jāvienojas pirms tiek uzsākta atkritumu masas un tilpuma attiecības noteikšana.
- ²¹⁴ MK 21.08.2018. noteikumu Nr.537 "Sadzīves atkritumu masas un tilpuma attiecības mērījumu veikšanas kārtība un nosacījumi" 4. punkts.
- ²¹⁵ MK 21.08.2018. noteikumu Nr.537 "Sadzīves atkritumu masas un tilpuma attiecības mērījumu veikšanas kārtība un nosacījumi" 9. punkts.
- ²¹⁶ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 39. panta ceturtais daļas 1. punkts.
- ²¹⁷ MK 21.08.2018. noteikumi Nr.537 "Sadzīves atkritumu masas un tilpuma attiecības mērījumu veikšanas kārtība un nosacījumi".
- ²¹⁸ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 1. panta 3. punkts.
- ²¹⁹ MK 21.08.2018. noteikumi Nr. 537 "Sadzīves atkritumu masas un tilpuma attiecības mērījumu veikšanas kārtība un nosacījumi".
- ²²⁰ Atbilstoši MK 21.08.2018. noteikumu Nr. 537 "Sadzīves atkritumu masas un tilpuma attiecības mērījumu veikšanas kārtība un nosacījumi" 3.1. apakšpunktam, nosakot sadzīves atkritumu masas un tilpuma attiecību, ir iespēja arī veikt katra atkritumu konteinera svēršanu tā iztukšošanas vietā, vienlaikus fiksējot konteinera tilpumu un piepildījumu, tomēr Latvijas Republikas teritorijā šāds mērījumu veids nav izplatīts un nav identificēts izlasē ietilpstošās pašvaldībās.
- ²²¹ 2019. gada 26. jūnija vienošanās pie 31.01.2018. līguma par atkritumu apsaimniekošanu Nr.9-23/12/2018 Par Talsu novada administratīvajā teritorijā piemērojamo sadzīves atkritumu masu un tilpumu, 2. punkts.
- ²²² MK 21.08.2018. noteikumi Nr. 537 "Sadzīves atkritumu masas un tilpuma attiecības mērījumu veikšanas kārtība un nosacījumi".
- ²²³ MK 21.08.2018. noteikumu Nr. 537 "Sadzīves atkritumu masas un tilpuma attiecības mērījumu veikšanas kārtība un nosacījumi" 5. punkts.
- ²²⁴ Talsu novada pašvaldības 11.02.2022. elektroniski sniegtā informācija.
- ²²⁵ Talsu novada pašvaldības 25.06.2020. saistošo noteikumu Nr. 9 "Talsu novada noteikumi" 6.1.2. apakšpunkts.
- ²²⁶ Mērsraga novada pašvaldības 15.11.2011. saistošo noteikumu Nr. 26/2011 "Par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Mērsraga novadā" 1.3. apakšpunkts.
- ²²⁷ 29.01.2018. Līgums par atkritumu apsaimniekošanu Nr.4-18-1/17 starp Mērsraga novada pašvaldību un SIA "AAS "Piejūra"", 1.1. apakšpunkts; 13.01.2018. Līgums par atkritumu apsaimniekošanu Nr.9-23/12/2018, 1.1. apakšpunkts.
- ²²⁸ Mērsraga novada pašvaldības 15.11.2011. saistošo noteikumu Nr.2 6/2011 "Par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Mērsraga novadā" 1.3. apakšpunkts.
- ²²⁹ Talsu novada pašvaldības 25.06.2020. saistošo noteikumu Nr. 9 "Talsu novada noteikumi" 6.1.2. apakšpunkts.
- ²³⁰ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 18.panta trešā daļa, MK 21.08.2018. noteikumu Nr. 537 "Sadzīves atkritumu masas un tilpuma attiecības mērījumu veikšanas kārtība un nosacījumi" 6. un 9. punkti.
- ²³¹ MK 21.08.2018. noteikumi Nr. 537 "Sadzīves atkritumu masas un tilpuma attiecības mērījumu veikšanas kārtība un nosacījumi".
- ²³² Ludzas novada pašvaldības 23.02.2022. elektroniski sniegtā informācija.

- ²³³ 01.03.2016. Līgums Nr. P-095/2016 Par atkritumu apsaimniekošanu Ludzas novada pašvaldības teritorijā starp Ludzas novada pašvaldību un sabiedrību ar ierobežotu atbildību "LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS".
- ²³⁴ Ludzas novada pašvaldības 28.04.2011. saistošo noteikumu Nr. 9 "Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas noteikumi" 2.6. apakšpunkts.
- ²³⁵ MK 30.05.2017. noteikumu Nr. 292 "Noteikumi par kārtību, kādā sniedzama informācija par savākto, reģenerācijai nodoto, atkritumu poligonā nodoto un atkritumu poligonā apglabāto sadzīves atkritumu masu" 2. un 5. punkti.
- ²³⁶ MK 21.08.2018. noteikumi Nr. 537 "Sadzīves atkritumu masas un tilpuma attiecības mērījumu veikšanas kārtība un nosacījumi".
- ²³⁷ Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas Padomes 09.12.2021 lēmums Nr. 139 "Par sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Getliņi EKO" sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifiem" (protokols Nr. 51, 2. punkts).
- ²³⁸ Revidentu veidots attēls pēc publiski pieejamiem datiem par tarifiem. Dati par Olaines pašvaldību BA tarifu nav identificēti, savukārt Ogres novada pašvaldības nešķirto sadzīves atkritumu tarifs nav publicēts.
- ²³⁹ Mārupes novada pašvaldības 14.01.2022. elektroniski sniegtā informācija, Rīgas valstspilsētas 17.01.2022. elektroniski sniegtā informācija, Olaines novada pašvaldības 16.02.2022. vēstule Nr. ONP/1.14./22/1126-ND, Ropažu novada pašvaldības 16.02.2022. vēstule Nr. RN/2022/4.2-2/324, Salaspils novada pašvaldības 16.02.2022. vēstule Nr. ADM/3-19/22/364, Siguldas novada pašvaldības 17.02.2022. vēstule Nr. A-6.7/9/587, Ādažu novada pašvaldības 17.02.2022. vēstule Nr. ĀNP/1-12-1/22/257, Saulkrastu novada pašvaldības 22.02.2022. vēstule Nr. 7.1/2022/IZ211, Ķekavas novada pašvaldības 22.02.2022. vēstule Nr. 1-7.1/22/442.
- ²⁴⁰ Atbilstoši MK 21.08.2018. noteikumu Nr. 537 "Sadzīves atkritumu masas un tilpuma attiecības mērījumu veikšanas kārtība un nosacījumi" 3.1. apakšpunktam, nosakot sadzīves atkritumu masas un tilpuma attiecību, ir iespēja arī veikt katra atkritumu konteinera svēršanu tā iztukšošanas vietā, vienlaikus fiksējot konteinera tilpumu un piepildījumu, tomēr Latvijas Republikas teritorijā šāds mērījumu veids nav izplatīts un nav identificēts izlasē ietilpstošās pašvaldībās.
- ²⁴¹ Valsts kontroles un Rīgas valstspilsētas pašvaldības pārstāvju 20.01.2022. intervija.
- ²⁴² Atbilstoši MK 21.08.2018. noteikumiem Nr. 537 "Sadzīves atkritumu masas un tilpuma attiecības mērījumu veikšanas kārtība un nosacījumi" 3. punktā paredzētā veidā jāveic mērījumi sadzīves atkritumu masas un tilpuma attiecības noteikšanai, atbilstoši noteikumu 6. punktam minētajā veidā iegūtā informācija atkritumu apsaimniekotājam jāizmanto, lai veiktu pārreķinu no atkritumu tilpuma vienībām uz masas vienībām, un atbilstoši noteikumu 9. punktam informācija par atkritumu masas un tilpuma mērījumiem un piemērojamo koeficientu atkritumu apsaimniekotājam jāiesniedz pašvaldībai.
- ²⁴³ Mārupes novada pašvaldības 01.02.
- ²⁴⁴ Mārupes novada pašvaldības 22.04.2022. vēstule Nr. 1/2.1-3/761 "Par informācijas precizēšanu revīzijas Nr.2.4.1-3/2021 ziņojuma projektam"
- ²⁴⁵ MK 21.08.2018. noteikumi Nr. 537 "Sadzīves atkritumu masas un tilpuma attiecības mērījumu veikšanas kārtība un nosacījumi".
- ²⁴⁶ Bioloģiski noārdāmie atkritumi.
- ²⁴⁷ Vaiņodes novada pašvaldība nav iesniegusi līgumu starp pašvaldību un atkritumu apsaimniekotāju.
- ²⁴⁸ Rīgas valstspilsētas un Balvu novada pašvaldības.
- ²⁴⁹ Baltinavas, Ludzas, Mērsraga, Babītes, Mārupes, Talsu un Grobiņas novada pašvaldības.
- ²⁵⁰ Ciblas, Zilupes un Durbes novada pašvaldības.
- ²⁵¹ Ludzas, Babītes, Vaiņodes, Grobiņas, Ciblas, Talsu un Mērsraga novada pašvaldības.
- ²⁵² Rīgas pilsētas uz Zilupes novada pašvaldības.
- ²⁵³ MK 30.05.2017. noteikumu Nr. 292 "Noteikumi par kārtību, kādā sniedzama informācija par savākto, reģenerācijai nodoto, atkritumu poligonā nodoto un atkritumu poligonā apglabāto sadzīves atkritumu masu" 2. punkts.
- ²⁵⁴ Talsu, Mērsraga, Baltinavas, Balvu un Rugāju novada pašvaldības.
- ²⁵⁵ Durbes, Grobiņas, Vaiņodes un Ludzas novada pašvaldības.
- ²⁵⁶ Rīgas valstspilsētas, Mārupes un Babīte novada pašvaldības.
- ²⁵⁷ Ciblas un Zilupes novada pašvaldības.
- ²⁵⁸ MK 30.05.2017. noteikumu Nr. 292 "Noteikumi par kārtību, kādā sniedzama informācija par savākto, reģenerācijai nodoto, atkritumu poligonā nodoto un atkritumu poligonā apglabāto sadzīves atkritumu masu" 5. punkts.
- ²⁵⁹ Valsts kontroles 03.11.2021. noslēgtais līgums ar Elīnu Dāci "Par eksperta konsultācijas pakalpojuma sniegšanu par Latvijas bioloģiski noārdāmo atkritumu apsaimniekošanas sistēmas darbībām un prognozēm".
- ²⁶⁰ Valsts kontroles 03.11.2021. noslēgtais līgums ar Elīnu Dāci "Par eksperta konsultācijas pakalpojuma sniegšanu par Latvijas bioloģiski noārdāmo atkritumu apsaimniekošanas sistēmas darbībām un prognozēm".
- ²⁶¹ Pieejams: www.stat.gov.lv, resurss skatīts 11.11.2021.
- ²⁶² Pieejams: www.data.europa.eu, resurss skatīts 13.11.2021.
- ²⁶³ Pieejams: <https://www.makroekonomika.lv/latvijas-banka-parskata-latvijas-makroekonomiskas-prognozes-0>, resurss skatīts 12.01.2022.

- ²⁶⁴ Pieejams: <https://www.meteo.lv/lapas/vide/atkritumi/atkritumu-statistikas-apkopojumi/atkritumu-statistikas-apkopojumi?id=1713&nid=380>, resurss skatīts 14.01.2022.
- ²⁶⁵ Pieejams: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/env_wasmun/default/table?lang=en, resurss skatīts 16.01.2022.
- ²⁶⁶ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.–2028. gadam (apstiprināts ar MK 2021. gada 22. janvāra rīkojumu Nr. 45 “Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021. – 2028. gadam”).
- ²⁶⁷ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.–2028. gadam (apstiprināts ar MK 2021. gada 22. janvāra rīkojumu Nr. 45 „Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021. – 2028. gadam”).
- ²⁶⁸ MK 23.05.2017. noteikumi Nr. 271 “Noteikumi par vides aizsardzības oficiālās statistikas un piesārņojošās darbības pārskata veidlapām”.
- ²⁶⁹ Rokasgrāmata faktoru pielietošanai sadzīves atkritumu uzskaitē, pārejot no tilpuma uz svara vienībām, Latvijas Vides aģentūra, 2002. Pieejams: https://www.meteo.lv/fs/CKFinderJava/userfiles/files/Vide/Atkritumi/statistika/Rokasgramata_atkr_faktori.pdf, resurss skatīts 26.01.2022.
- ²⁷⁰ Aprēķina veikšanas metodiku sk. 1.pielikumā.
- ²⁷¹ Komersanta reģistrācijas numurs 41503049541.
- ²⁷² Komersanta reģistrācijas numurs 43603038824.
- ²⁷³ Komersanta reģistrācijas numurs 48503015360.
- ²⁷⁴ Komersanta reģistrācijas numurs 41503047201.
- ²⁷⁵ Komersanta reģistrācijas numurs 50003572581.
- ²⁷⁶ Komersanta reģistrācijas numurs 50003248801.
- ²⁷⁷ Komersanta reģistrācijas numurs 58503000511.
- ²⁷⁸ Komersanta reģistrācijas numurs 43603036132.
- ²⁷⁹ Komersanta reģistrācijas numurs 42403001730.
- ²⁸⁰ Komersanta reģistrācijas numurs 40003017051.
- ²⁸¹ Komersanta reģistrācijas numurs 40103398901.
- ²⁸² Komersanta reģistrācijas numurs 41701000995.
- ²⁸³ Komersanta reģistrācijas numurs 44101007314.
- ²⁸⁴ Aprēķinā izmantoto metodiku sk. 1.pielikumā.
- ²⁸⁵ Revidentu veidota tabula, pamatojoties uz KPVIS datiem, skatīts 04.02.2022.
- ²⁸⁶ Komersanta reģistrācijas numurs 41503029988.
- ²⁸⁷ Komersanta reģistrācijas numurs 43603000807.
- ²⁸⁸ Komersanta reģistrācijas numurs 90009547852.
- ²⁸⁹ Komersanta reģistrācijas numurs 50003182001.
- ²⁹⁰ Komersanta reģistrācijas numurs 40003495810.
- ²⁹¹ Komersanta reģistrācijas numurs 42103029708.
- ²⁹² Komersanta reģistrācijas numurs 40003774690.
- ²⁹³ Komersanta reģistrācijas numurs 40203077405.
- ²⁹⁴ Komersanta reģistrācijas numurs 40003919987.
- ²⁹⁵ Komersanta reģistrācijas numurs 44103026358.
- ²⁹⁶ Komersanta reģistrācijas numurs 42103023090.
- ²⁹⁷ Komersanta reģistrācijas numurs 41203001052.
- ²⁹⁸ Revidentu veidota tabula, pamatojoties uz KPVIS datiem, aktuālie dati uz 19.07.2021.
- ²⁹⁹ CFLA 22.06.2017. vēstule Bauskas novada pašvaldībai Nr. 39-2-60/5630 “Par projekta iesnieguma Nr.5.2.1.1/17/A/008 noraidīšanu”.
- ³⁰⁰ CFLA 22.06.2017. vēstule SIA “VIDES SERVISS” Nr. 39-2-60/5629 “Par projekta iesnieguma Nr.5.2.1.1/17/A/009 noraidīšanu”.
- ³⁰¹ CFLA 22.06.2017. vēstule Daugavpils pilsētas pašvaldības iestādei “Komunālās saimniecības pārvalde” Nr. 39-2-60/5631 “Par projekta iesnieguma Nr.5.2.1.1/17/A/003 noraidīšanu”.
- ³⁰² CFLA 18.08.2017. vēstule Talsu novada pašvaldībai Nr. 39-2-60/7836 “Par projekta iesnieguma Nr. 5.2.1.1/17/A/001 nosacījumu neizpildi”.
- ³⁰³ CFLA 22.06.2017. vēstule Akciju sabiedrībai “OLAINES ŪDENS UN SILTUMS” Nr. 39-2-60/5632 “Par projekta iesnieguma Nr.5.2.1.1/17/A/005 noraidīšanu”.
- ³⁰⁴ CFLA 04.10.2017. vēstule Sabiedrībai ar ierobežotu atbildību “KRONOSPAN Rīga” Nr. 39-2-60/9806 “Par projekta iesnieguma Nr.5.2.1.2/17/A/006 noraidīšanu”.
- ³⁰⁵ CFLA 04.10.2017. vēstule Eco CITY A.V. SIA Nr. 39-2-60/9805 “Par projekta iesnieguma Nr.5.2.1.2/17/A/007 noraidīšanu”.

- ³⁰⁶ CFLA 31.07.2018. vēstule Alūksnes novada pašvaldībai Nr. 39-2-60/10080 "Par projekta iesnieguma Nr.5.2.1.2/18/A/003 noraidīšanu (trešās atlases kārtas ietvaros)".
- ³⁰⁷ CFLA 31.07.2018. vēstule Jēkabpils novada pašvaldībai Nr. 39-2-60/10078 "Par projekta iesnieguma Nr.5.2.1.2/18/A/001 noraidīšanu (trešās atlases kārtas ietvaros)".
- ³⁰⁸ CFLA 31.07.2018. vēstule Sabiedrībai ar ierobežotu atbildību "Jelgavas komunālie pakalpojumi" Nr. 39-2-60/10079 "Par projekta iesnieguma Nr.5.2.1.2/18/A/002 noraidīšanu (trešās atlases kārtas ietvaros)".
- ³⁰⁹ CFLA 31.07.2018. vēstule SIA "VIDES SERVISS" Nr.39-2-60/10081 "Par projekta iesnieguma Nr.5.2.1.2/18/A/004 noraidīšanu (trešās atlases kārtas ietvaros)".
- ³¹⁰ CFLA 31.07.2018. vēstule Sabiedrībai ar ierobežotu atbildību "ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS DIENVIDLATGALES STARPPAŠVALDĪBU ORGANIZĀCIJA" Nr. 39-2-60/10083 "Par projekta iesnieguma Nr.5.2.1.2/18/A/006 noraidīšanu (trešās atlases kārtas ietvaros)".
- ³¹¹ CFLA 31.07.2018. vēstule Sabiedrībai ar ierobežotu atbildību "AP Kaudzītes" Nr. 39-2-60/10094 "Par projekta iesnieguma Nr.5.2.1.2/18/A/009 noraidīšanu (trešās atlases kārtas ietvaros)".
- ³¹² CFLA 31.07.2018. vēstule Rūjienas novada pašvaldībai Nr. 39-2-60/10095 "Par projekta iesnieguma Nr.5.2.1.2/18/A/010 noraidīšanu (trešās atlases kārtas ietvaros)".
- ³¹³ CFLA 31.07.2018. vēstule SIA "Atkritumu apsaimniekošanas sabiedrība "PIEJŪRA"" Nr. 39-2-60/10082 "Par projekta iesnieguma Nr.5.2.1.2/18/A/005 noraidīšanu (trešās atlases kārtas ietvaros)".
- ³¹⁴ CFLA 31.07.2018. vēstule SIA "LIEPĀJAS RAS" Nr. 39-2-60/10096 "Par projekta iesnieguma Nr. 5.2.1.2/18/A/011 noraidīšanu (trešās atlases kārtas ietvaros)".
- ³¹⁵ CFLA 31.07.2018. vēstule SIA ZAOO Nr. 39-2-60/10098 "Par projekta iesnieguma Nr. 5.2.1.2/18/A/012 noraidīšanu (trešās atlases kārtas ietvaros)".
- ³¹⁶ Ņemot vērā SAMP 5.2.1.2. 3. kārtas 2. uzsaukuma vērtēšanas rezultātus, projektu iesniegumos paredzētā KF kopsumma pašlaik ir 29 700 034,85 euro.
- ³¹⁷ CFLA 27.11.2020 vēstule SIA "LIEPĀJAS RAS" Nr. 39-2-60/7919 "Par projekta iesnieguma Nr. 5.2.1.2/18/A/005 noraidīšanu (trešās atlases kārtas ietvaros)".
- ³¹⁸ CFLA 27.11.2020 vēstule Sabiedrībai ar ierobežotu atbildību "Jelgavas komunālie pakalpojumi" Nr. 39-2-60/7920 "Par projekta iesnieguma Nr. 5.2.1.2/18/A/002 noraidīšanu (trešās atlases kārtas ietvaros)".
- ³¹⁹ CFLA 21.10.2020. vēstule SIA "Atkritumu apsaimniekošanas sabiedrība "PIEJŪRA"" Nr.39-2-60/7037 "Par projekta iesnieguma Nr. 5.2.1.2/18/A/007 noraidīšanu (trešās atlases kārtas ietvaros)".
- ³²⁰ CFLA 29.11.2018. vēstule Sabiedrībai ar ierobežotu atbildību "ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS DIENVIDLATGALES STARPPAŠVALDĪBU ORGANIZĀCIJA" Nr. 39-2-60/14507 "Par projekta iesnieguma Nr. 5.2.1.3/18/A/002 noraidīšanu (trešās atlases kārtas ietvaros)".
- ³²¹ MK 13.06.2017. noteikumu Nr. 327 "Kritēriji un kārtība, kādā novērtē atkritumu dalītās savākšanas pakalpojuma pieejamību iedzīvotājiem" 3. punkts.
- ³²² PMLP dati par kopējo iedzīvotāju skaitu pagastos uz 30.06.2021., pieejams: <https://www.pmlp.gov.lv/lv/media/7140/download>, resurss skatīts 16.02.2022.
- ³²³ Dati uzrādīti atbilstoši tīmekļa vietnē www.skiroviegli.lv, resurss skatīts 17.02.2022.
- ³²⁴ Rīgas valstspilsētas pašvaldības 29.10.2021. elektroniski sniegtā informācija.
- ³²⁵ Mārupes novada pašvaldības 21.02.2022. elektroniski sniegtā informācija.
- ³²⁶ Pašvaldības norādītas pirms ATR.
- ³²⁷ Atkritumu apsaimniekotājs, ar kuru pašvaldība atbilstoši Atkritumu apsaimniekošanas likuma 18. pantam ir noslēgusi līgumu par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu attiecīgajā sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonā.
- ³²⁸ Līgums par atkritumu apsaimniekošanu noslēgts ar personu savienību SIA "Eco Baltia vide" un SIA "Eko Kurzeme", tomēr faktiski atkritumus apsaimniekoja SIA "Eko Kurzeme".
- ³²⁹ MK 21.08.2018. noteikumu Nr. 537 "Sadzīves atkritumu masas un tilpuma attiecības mērījumu veikšanas kārtība un nosacījumi" 5. punkts.
- ³³⁰ Vērtējums atbilstoši MK 21.08.2018. noteikumu Nr. 537 "Sadzīves atkritumu masas un tilpuma attiecības mērījumu veikšanas kārtība un nosacījumi" 5. punktam.
- ³³¹ SIA "Lautus" ir iesniedzis visus datus par 2019. gadu, bet par 2020. gadu datus neiesniedza sakarā ar to, ka, mainoties atkritumu apsaimniekošanas kārtībai, 2020. gada 20. maijā apvienojās ar SIA "Pilsētvides serviss" un kā jauns dalībnieks PS "Lautus vide" uzsāka sniegt pakalpojumus 3. atkritumu apsaimniekošanas zonā un varēja veikt tikai 3 mērījumus.
- ³³² Pašvaldības pārstāvis ir piedalījies daļā no braucieniem.